

2 0 1 7

NOTULEN VERGADERING GEMEENTERAAD UTRECHT

15e vergadering – 7 december 2017

Openbare vergadering van de gemeenteraad, gehouden op donderdag 7 december 2017 te 9.30 uur.

Voorzitter: mevrouw Bouazani, tijdens de ochtend- en middagvergadering; de heer Koning, tijdens de avondvergadering.

Aanwezig zijn de leden: Bakker, Baş, De Boer, Bos, Bouazani, Brussaard, Van Corler, Dekkers, Derks, Dibi, Eggermont, Van Eijndhoven, Van Esch, Ferket, Freytag, Van Gemert, Gilissen, Işik, Te Hoonte, Kleuver, Knip, Koelmans, Koning, Meijer, Metaal-Froon, Van Ooijen, Oost, Paardekooper, Podt, Post, Rajkowski, Roodenburg, Te Ronde, Scally, Van Schie, Schilderman, Schipper, Schreuder, Uringa, De Vries, Verschuure, Van Waveren, Weistra en Zwanenberg.

Tevens zijn aanwezig de wethouders: Diepeveen, Everhardt, Geldof, Van Hooijdonk, Jansen en Kreijkamp.

Griffier: mevrouw Van Hall.

Opening van de vergadering.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Geachte aanwezigen. Hartelijk welkom allemaal, ook de mensen op de publieke tribune. Ook de mensen thuis heet ik van harte welkom.

Er is een fotograaf van het AD aanwezig om foto's te maken. De krant wil graag haar fotoarchief aanvullen.

Het is vandaag een bijzondere dag: nationale vrijwilligersdag. Het is mooi om alle vrijwilligers die zich voor en in de stad belangeloos inzetten te kunnen bedanken.

(Applaus.)

Agenda vaststellen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Er is een aantal afwezigen en laatkomers. Mevrouw Bollen is afwezig. De heren Oost en Zwanenberg komen later.

De agenda wordt hierna z.h.o. ongewijzigd vastgesteld.

Ingekomen stukken.

1. Een ingekomen petitie d.d. 26 oktober 2017 van Singelbedreigd@utrecht.nl, alhier, over de extra loopbrug nabij hotel Karel V.

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening.

2. Een ingekomen petitie d.d. 2 november 2017, van heer Ahmet Akbulut van Ijssalon Dam, alhier, voor bankjes binnen en buiten zijn ijssalon (17/brf.44)

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

3. Een ingekomen brief d.d. 10 november 2017, van Centrummanagement Utrecht, alhier over de Ruimtelijk-economische koers U10 (brf.).

Besloten wordt deze brief in handen stellen van Burgemeester en Wethouders college met het verzoek de brief ter kennis te brengen van de betreffende bestuurstafel in het U10 netwerk.

4. Een ingekomen brief d.d. 14 november 2017, van Vereniging Buren van Rijnenburg, alhier, over hoe de voortgang van het energielandschap Rijnenburg en Reijerscop in een vervolproces vorm is gegeven (17/brf.40).

Deze brief is reeds door het college van Burgemeester en Wethouders afgehandeld en de raad heeft hiervan een kopie ontvangen op 22 november jl.

5. Een ingekomen brief d.d. 15 november 2017, van de GGD Regio Utrecht, alhier, over een voorstel tot oprichting van een coöperatie (17/brf.41).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouder, om advies.

6. Een ingekomen brief d.d. 10 november 2017, van bewoners van de 1^e Korte Baanstraat, alhier, over de herinrichting Maliebaan (17/brf.42).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

7. Een ingekomen burgerinitiatief dat als petitie is aangeboden d.d. 26 september 2017, van S.a.K., alhier, over de toegang Amazonedreef (2017/brf.43).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

8. Een ingekomen brief d.d. 29 oktober 2017, van Split 030, alhier, over het bestemmingsplan 'Chw Algemene regels over bouwen en gebruik' (2017/brf.39).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

9. Een ingekomen brief d.d. 8 november 2017, van de heer T.J., alhier, over de zienswijze van een vestiging van een crematorium op de begraafplaats Kovelswade (17 brf./46/4937906).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

10. Een ingekomen brief d.d. 8 november 2017, van de directie Intratuin, alhier, over de zienswijze van een vestiging van een crematorium op de begraafplaats Kovelswade (17/47).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

11. Een ingekomen petitie d.d. 21 september 2017, van speeltuin De Duizendpoot, alhier, over de verzelfstandiging van speeltuinen en het behoud van sociaal makelaars (17/brf.48).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

12. Een ingekomen brief d.d. 22 november 2017, van R.v.D en E.S. van Coöperatie Agrobosbouw NL, over agrobosbouw en het klimaatverbond (49611 56) 17/brf.49.

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

13. Een ingekomen brief d.d. 24 november 2017, van Landelijke Woonboten Organisatie (LWO), alhier, over bestemmingsplan en havenatlas (4975590).

Besloten wordt deze brief in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, ter afdoening en een kopie hiervan te sturen aan de raad.

Opheffen geheimhouding.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik verzoek u om conform Artikel 25, lid 4 van de Gemeentewet, de geheimhouding van het raadsvoorstel met het kenmerk 09.028949 en de geheime notulen van de raadsvergadering van 7 mei 2009 op te heffen.

De heer **GILISSEN** (VVD): Voorzitter! Wij kunnen daarmee instemmen. Het valt de heer Schipper te prijzen dat hij navraag heeft gedaan naar de status van het stuk. Dat roept echter wel de vraag op hoe actueel het geheimhoudingsregister is. Ik vraag het college of het vóór het voorjaar de stukken wil bekijken en om per geval te beoordelen of geheimhouding ervan nog steeds noodzakelijk is. Ik vind het jammer als de raad in de toekomst daar steeds per geval om moet vragen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Wij geven dat het college mee.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Ik ben het met de heer Gilissen eens. Volgens mij is er op 2 april 2009 een commissievergadering geweest waarin deze stukken vertrouwelijk zijn behandeld. Ik kon dat niet terugvinden, maar ik heb nog wel de bijdrage die ik in die vergadering uitgesproken heb. Moet de vertrouwelijk nog van deze stukken worden afgehaald, of kunnen wij daarover vrijelijk spreken?

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Wij heffen de geheimhouding nu op, maar wij zoeken de vraag van de heer Schipper uit. Wij komen daarop terug.

Hierna wordt z.h.o. overeenkomstig het verzoek van de voorzitter besloten.

Notulen vragenuur 23 november 2017.

Deze notulen worden z.h.o. ongewijzigd vastgesteld.

Aanbieden van het Initiatiefvoorstel Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ongedocumenteerden.

Mevrouw **SCALLY** (GroenLinks): Voorzitter! "Ik heb inmiddels door dat jullie mij hier niet willen hebben. Ik heb door dat ik niet welkom ben, maar wat moet ik dan? Ik kan niet weg, niet met lege handen. Geef mij iets waardoor ik terugkan. Dan zijn jullie van mij af."

Dit zijn de woorden van een jonge ongedocumenteerde migrant na afloop van mijn eerste debat als raadslid dat plaatsvond bij Villa Vrede. Het Europese Hof had net de uitspraak gedaan dat Nederland op basis van internationale verdragen verplicht is om onderdak te bieden aan iedereen, ook aan ongedocumenteerde migranten. Dit moment is mij altijd bijgebleven. Een jonge man komt Nederland binnen met de wens om iets voor de samenleving te betekenen, om bij te dragen en om iets te leren. Uiteindelijk staat zijn leven vanwege restrictief rijksbeleid jarenlang stil. Dat is niet goed voor hem, maar ook niet voor de stad. Inmiddels is Utrecht haar internationale verplichting tot het geven van bed, bad en brood nagekomen. Dat is de succesvolle B4-aanpak waarin begeleiding een belangrijke rol speelt. De GroenLinks-fractie wil in deze aanpak ontwikkelingsmogelijkheden voor ongedocumenteerden toevoegen. In de praktijk en uit onderzoek blijkt dat ontwikkelingsmogelijkheden in Nederland bijdragen aan zowel snelle inburgering als duurzame terugkeer. Minstens zo belangrijk voor de GroenLinks-fractie is het humane aspect. Het is beter voor het psychische welbevinden van mensen. Dat bleek ook tijdens een werkbezoek aan de Stichting Seguro. Ik kwam daar een jongen tegen die een trauma had. Hij zei: "De dagen dat ik auto's leer monteren zijn de dagen dat ik 's avonds eindelijk kan slapen. Dan stoppen de nachtmerries even."

Dat laat duidelijk zien wat dagbesteding voor mensen kan doen. Door actief bezig te zijn, had hij afleiding van zijn gedachten over zijn verleden. Door vaardigheden op te doen, kreeg hij langzaam hoop voor de toekomst.

Een aantal Utrechtse organisaties heeft op kleine schaal geëxperimenteerd met cursussen en

praktijktrajecten. Om deze aanpak te verstevigen en te vergroten, is de regierol van de gemeente nodig. Dit voorstel beoogt om cursussen en praktijkleertrajecten deel te laten uitmaken van de Utrechtse bed, bad, brood en begeleiding. Dit voorstel is tot stand gekomen naar maandenlang onderzoek en gesprekken met veel organisaties, waarvoor dank. Wij kijken ernaar uit om samen met deze organisaties en de raad over dit onderwerp verder te spreken.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Wij zullen in de eerstvolgende commissievergadering het initiatiefvoorstel behandelen. Het college krijgt gelegenheid om per brief te reageren. Die brief kan in de commissievergadering worden betrokken bij de behandeling van het initiatiefvoorstel.

1. Initiatiefvoorstel van mevrouw Podt (D66) over jongeren onder dak (Jaargang 2017, nr. 109).

Mevrouw **PODT** (D66): Voorzitter! Iedere jongere verdient dezelfde kansen om iets van zijn of haar leven te maken. Vandaag beslissen wij daarover na een fijne commissiebehandeling met veel zinnige suggesties van andere fracties over mijn initiatiefvoorstel. Nog teveel kwetsbare jongeren lopen stuk op een gebrek aan juiste, continue ondersteuning en geschikte huisvesting en op een teveel aan bureaucratie. Dit initiatiefvoorstel draagt daarvoor oplossingen aan van jongeren en van mensen die dagelijks met hen werken.

Als het voorstel wordt aangenomen, komt er een door alle partijen in het veld gedragen gezamenlijk plan van aanpak voor het voorkomen van dak- en thuisloosheid bij jongeren en het versterken van de aanpak van dak- en thuisloosheid bij jongeren in Utrecht, of, zoals iemand op de raadsinformatiebijeenkomst zei: alle knelpunten en oplossingen worden gebundeld en wij verplichten ons om er vier jaar lang aan te werken. Zo blijft iedereen wakker en scherp.

Naar aanleiding van de commissiebehandeling heb ik een aantal zaken aangepast. Op verzoek van veel fracties is een extra voorstel toegevoegd: over tienermoeders en zwangere meiden. Dat is een extra kwetsbare groep. Verder is er meer aandacht gekomen voor de rol van leerplichtambtenaren, voor jongeren die uit de pleegzorg komen en voor lessen uit andere steden met een soortgelijke aanpak. Ook het idee om jongeren zelf toegang te geven tot een dossier dat zij bij verschillende ketenpartners kunnen meenemen om afspraken duidelijker vast te leggen, heeft in het voorstel een plekje gekregen.

Als het voorstel wordt aangenomen, komt er nog vóór de zomer een plan van aanpak terug naar de gemeenteraad. Wij krijgen dan de kans om over dit onderwerp verder te praten. Ik hoop vooral dat wij over vier jaar constateren dat de situatie voor jongeren veel beter is geworden.

Ik ben blij dat het initiatiefvoorstel af is, maar ik wil graag nog even reclame maken voor het schrijven van zo'n voorstel in het licht van het voorstel dat net is ingediend. Dat was ondanks het vele werk heel interessant. Wellicht kunnen wij de komende tijd bekijken hoe het maken van een initiatiefvoorstel iets behapbaarder kan worden. Het gebeurt in de raad niet veel. Dat is jammer, omdat dit voor de raad de beste manier is om zaken op de agenda te zetten.

Ik wil graag iedereen bedanken die over het voorstel heeft meegedacht: de griffie, mijn eigen en andere fracties, leden van de werkgroep Zorg en Welzijn van D66 en de organisaties uit het veld die allemaal inhoudelijk goede ideeën hebben aangedragen om dit complexe dossier te bekijken. Natuurlijk wil ook de jongeren zelf bedanken. Die zijn er nu niet bij, maar zij hebben alle ontwikkelingsfasen van het voorstel gesteund. Zij hebben een kijkje in hun wereld gegeven. Zij kunnen hun ideeën stevig verwoorden.

Bij dit soort voorstellen staan de ambtenaren altijd een beetje in de schaduw. Laten wij vooral niet doen alsof wij het zonder hen kunnen. Ik heb veel dank voor het inzicht en het geduld van beleidsambtenaar Martin Bluijs.

Mevrouw **DIBI** (PvdA): Voorzitter! Ik wil mevrouw Podt hartelijk bedanken voor haar goede initiatiefvoorstel. Dat is belangrijk voor de kwetsbare jongeren in Utrecht. Ik dank haar ook voor de aanpassingen van het plan, onder andere op verzoek van de PvdA-fractie inzake de tienermoeders en de pleegkinderen. Als het plan van aanpak naar de raad komt, zullen wij de vinger aan de pols houden. Wij hopen dat het plan zal leiden tot een stevige en goede keten voor de jongeren.

Wij stemmen er natuurlijk mee in.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik dank mevrouw Podt voor het indienen van het initiatiefvoorstel. In Utrecht wordt veel gedaan op het gebied van dakloze jongeren, maar het heeft zeker meerwaarde als wij de voorstellen bundelen. Wij moeten ervoor zorgen dat er via het plan een goede aanpak komt. Ik dank mevrouw Podt voor het goede verwerken van de suggesties uit de

commissiebehandeling. Dat zijn goede toevoegingen.

Ik sprak gisteren iemand die in het veld werkzaam is. Hij zei dat waar men vaak tegenaan loopt het gebrek aan doorzettingsmacht is als mensen afwijken van de afspraken. Er moet iemand zijn die een en ander doorzet. Ik begrijp dat dit punt al in de commissievergadering aan de orde had moeten komen, maar het lijkt mij verstandig om deze suggestie nu nog mee te geven.

Het is verder een prima voorstel. Wij stemmen er van harte mee in.

Mevrouw **VAN GEMERT** (SP): Voorzitter! In de commissievergadering vroeg ik mij af of dit een initiatiefvoorstel of een motie is. Mevrouw Podt heeft mij echter gezegd dat deze gezamenlijke aanpak erg belangrijk is.

Ik ben blij met de aanvullingen die zijn gekomen. Wij hebben over het onderwerp een goede discussie gevoerd.

Ik wil echter opmerken dat het goed is dat raadsleden initiatiefvoorstellen indienen. Ik plaats daarbij de kanttekening dat niet iedere fractie even groot is en dus niet evenveel tijd heeft. Ik vind het bij dit soort onderwerpen heel belangrijk dat de wethouder zelf goede plannen presenteert. Ik wilde dit even gezegd hebben. Wij zullen met het voorstel instemmen.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik stak iets te laat mijn hand op. Ik kan nu heel eenvoudig zeggen dat ik mij graag aansluit bij de woorden van de SP-fractie.

Wij zullen voorstemmen.

De heer **VAN OOIJEN** (ChristenUnie): Voorzitter! Ik wil mevrouw Podt een compliment maken. Het maken van zo'n voorstel is hard werken. Er zijn veel goede voorstellen.

Het voorstel kan echt iets betekenen voor de urgentie van het samenwerken tussen partners. Ik geloof dat mevrouw Podt de goede toon gebruikt en een goede keuze heeft gemaakt om dit initiatiefvoorstel op deze manier te presenteren. Het is een plan van aanpak waarin de partners de ruimte krijgen om de ideeën uit te werken.

Ik wil nog twee punten noemen. Het eerste gaat over de huisvesting. Het voorstel heet "Jongeren onder dak". Dat gaat duidelijk over huisvesting voor jongeren. Daaruit blijkt dat het beleid op verscheidene fronten knelt. Op de raadsinformatiebijeenkomst bleek dat Jeugdtop-instellingen het issue zijn. Er is voor jongeren een aantal van 75 plekken genoemd. Moet het niet de ambitie zijn dat wij met het initiatiefvoorstel de 75 plekken leveren? Dan kan de uitstroom uit de Jeugdtop-instellingen worden georganiseerd. Is dat geen mooie ambitie?

De decentralisatie van Werk en Inkomen in de buurten. Wij stellen vast dat de pilot in Ondiep succesvol is. Kunnen wij in samenhang met de Wmo en de Jeugdwet op het gebied van jeugd niet méér met Werk en Inkomen samenwerken? Het zou mooi zijn als wij op andere plekken dan in de torens van het Stadskantoor delen van Werk en Inkomen verder de buurt in kunnen krijgen.

Mevrouw **METAAL-FROON** (CDA): Voorzitter! Ik voorzie dat twee termijnen niet nodig zijn.

Wij hebben veel waardering voor het werk van mevrouw Podt om een complex veld in beeld te brengen en om een voorzet te geven tot een geïntegreerde aanpak. Er is een goede behandeling in de commissievergadering geweest. De dingen die daar zijn genoemd over het betrekken van onderwijs, het trekken van lessen uit het beleid van andere steden en het bij de activiteiten betrekken van Werk en Inkomen zijn in het initiatiefvoorstel verwerkt, bijvoorbeeld de tienermoeders. Ik denk dat de betrokken jongeren er enorm mee zijn geholpen als de voorstellen worden uitgewerkt. Dat is nog even afwachten.

Wij zullen met het voorstel instemmen.

Mevrouw **FREYTAG**: (Student & Starter): Voorzitter! Ik wil mevrouw Podt bedanken voor het mooie initiatiefvoorstel. Wij hopen dat de aanpakken die worden genoemd, kunnen worden uitgevoerd en dat de jongeren niet tussen de wal en het schip belanden.

Ik wil mevrouw Podt complimenteren met het voorstel: de context, de eerdere besluitvorming en dergelijke. Ik zeg dit ook een beetje in de richting van het college.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Het college maakt de initiatiefnemer opnieuw een compliment. In de commissievergadering hebben wij hetzelfde gezegd.

De toevoeging aan het voorstel die ik zojuist hoorde noemen, herkent het college. Ik denk dat die in het plan van aanpak een plek zal krijgen. Het is aan de initiatiefnemer zelf om daarover het woord te voeren.

Wij zullen dit voorstel zeker ter hand nemen. Wij gaan door. Veel dank ook voor de complimenten die de ambtelijke ondersteuning zijn gemaakt. Wij zullen op die lijn doorgaan. Wij zullen dit zeer belangrijke onderwerp in de zomer in de raad bespreken.

Mevrouw **PODT** (D66): Voorzitter! Dank voor alle complimenten, voor het meedenken en voor de goede suggesties.

De GroenLinks-fractie stelde een vraag over de doorzettingsmacht bij hulpverleners. Ik denk dat dit een zeer goede suggestie is. Eén van de dingen waarover wij in de commissievergadering vaak hebben gesproken, is het feit dat binnenkort verschillende voorstellen zullen worden gedaan waarin de gemeente deels het voortouw zal nemen. Soms doet een andere organisatie dat. Ik stel mij voor – ik ben niet in de positie op daarover toezeggingen te doen – dat er voor individuele stukjes een regievoerder kan worden aangesteld die op dat moment de doorzettingsmacht heeft. Dat is hoe ik het zie. Wij moeten bekijken hoe dat uitpakt. Ik denk dat de wethouder met deze suggestie verder kan.

De SP-fractie zegt dat niet alle fracties even groot zijn. Dat is precies de reden waarom wij moeten bekijken of wij iets kunnen doen om dit behapbaarder te maken. Het lijkt mij juist heel mooi als wij initiatiefvoorstellen doen. Mevrouw Van Esch presenteerde een goed idee. Misschien wil zij volgend jaar een initiatiefvoorstel opstellen. Dat zou mooi zijn. Wij moeten dat allemaal toejuichen.

De ChristenUnie-fractie sprak over huisvesting en het leveren van 75 woonplekken. Die ambitie moeten wij gewoon hebben. Ook in de commissievergadering hebben wij daarover gesproken. Wij weten allemaal dat dit niet eenvoudig is. De heer Van Ooijen kan ervan uitgaan dat ik deze vraag geregeld stel. Is er ook voor deze groep ruimte in bepaalde plannen? Als wij dat allemaal blijven doen, kunnen wij ervan uitgaan dat deze ambitie werkelijkheid wordt. Ik kan het niet toezeggen, maar ik hoop dat de wethouder ermee aan de slag gaat.

Werk en Inkomen in de buurten. Wij hebben daarover in de commissievergadering gesproken. Dat is een heel goed idee. Ik vraag mij echter af of dat idee in dit voorstel thuishoort. In de commissievergadering heb ik aangegeven dat ik vrees dat een deel van de jongeren niet in de buurten is. Dat is juist een deel van het probleem. Daarom hebben wij dit initiatiefvoorstel opgesteld. Voor veel jongeren is dat ook niet de meest logische plek om eerst naartoe te gaan. Dat neemt niet weg dat Werk en Inkomen in de buurten sowieso een goed idee is. Wij kunnen dat punt later bekijken.

Vanmorgen heb ik gezien dat er op 16 januari a.s. een bijeenkomst is over kwetsbare jongvolwassenen. Dat borduurt voort op dit initiatiefvoorstel. Wordt vervolgd.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik proefde in de eerste termijn dat het er niet naar uitziet dat er een tweede termijn komt.

Ik constateer dat dit inderdaad het geval is. Mevrouw Podt heeft het laatste woord.

Mevrouw **PODT** (D66): Voorzitter! Dat vind ik een beetje lastig. Volgens mij had ik zojuist een mooi rondje. Ik laat het daarbij.

Aan de orde is de stemming over het initiatiefvoorstel van mevrouw Podt.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ook de PvdD-fractie dankt mevrouw Podt voor dit initiatiefvoorstel. Op naar een echte verandering voor deze dakloze jongeren. Het is eigenlijk te gek voor woorden dat in Nederland in 2017 zo'n probleem nog bestaat. Ik hoop dat wij met dit initiatiefvoorstel een aan dat probleem een eind maken. Wij stemmen daar van harte mee in.

Hierna wordt het initiatiefvoorstel bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

2. Social Impact Factory.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Het afgelopen halfjaar heeft de raad veel over regels en processen gepraat, maar ook over subsidieregels, inkoopregels, uitgifteprocessen voor vastgoed en de afgelopen weken zelfs over mandaatregelingen in de ambtelijke organisatie. Dat is niet omdat die regels zelf belangrijk zijn. Regels zijn een middel, niet meer, maar zeker ook niet minder. Regels zijn er om waarborgen in te bouwen, zodat besluiten zorgvuldig worden afgewogen, de gemeente transparant en eerlijk handelt en er zorgvuldig met gemeenschapsgeld wordt omgegaan.

Als regels keer op keer niet goed worden nageleefd, zeker binnen één dossier, verliezen wij die waarborgen. Dan kunnen wij tegenover de inwoners en ondernemers niet langer verantwoorden wat wij

doen.

In het geval van de Social Impact Factory is overhaast en ondoordacht veel geld uitgegeven. De rollen van de gemeente als opdrachtgever, verhuurder en oprichter werden niet goed gescheiden. Alternatieve maatregelen zijn niet of onvoldoende onderzocht. Bestaande sociale ondernemers in de stad zijn er onvoldoende bij betrokken.

De gemeenteraad is gezien de omvang van de ontwikkelingen en budgetten te weinig, te reactief en te laat betrokken. Toen de raad aan de bel trok, gaf het college niet thuis. Dat feit heeft mij misschien wel het meeste gestoord. Vanaf onze eerste vragen was een kritische blik niet welkom. Informatie kwam alleen beperkt door en was eenzijdig gekleurd. Dat was buiten de controlerende taak van de raad gerekend. De CDA-fractie neemt die echter erg serieus. Wij bekijken de regels en de processen inderdaad. Dat zijn de middelen waarmee het college kan aantonen dat er zorgvuldig is gehandeld, dat de keuzes weloverwogen zijn gemaakt en dat er niet overhaast is gewerkt.

Het college hield lang vol dat de besluitvorming klopte en dat aan de regels was voldaan. Pas na drie of vier keer vragen draaide het bij. Op 7 november jl. nog. Toen hadden wij ons allemaal in het dossier ingelezen, maar het college beweerde dat het verhuurcontract en de afwijking van het uitgifteproces afzonderlijke trajecten zijn. Pas afgelopen week constateerde het college wat voor elke amateur-jurist duidelijk is: deze twee punten waren met elkaar verbonden. Onze controle bevestigde het beeld. De uiteindelijke stand van zaken en toezeggingen bevestigden dat. Het college heeft toegezegd dat de stichting Social Impact Factory tot nader order geen enkelvoudige onderhandse opdrachten meer krijgt. Ze moet met andere ondernemers concurreren. Het college heeft net als wij geconstateerd dat de toets op de bestuursamenstelling beter moet worden. Het belooft de Utrechtse voorwaarden aan te passen. Daarmee wordt de ambtelijke organisatie scherp bijgestuurd.

Het college heeft beloofd om de verantwoording van het vastgoedbeleid te verbeteren. Een mandaatregister voor de vastgoedorganisatie wordt aangepast en daardoor duidelijker. In het vervolg zal voordat contracten worden afgesloten eerst een collegebesluit over afwijkingen moeten worden genomen. Met deze ingrepen zetten wij een stap in de goede richting. Vooral het signaal dat het college hiermee aangeeft dat het echt anders moet, is duidelijk.

Het college heeft beloofd de raad in maart a.s. een uitgebreide brief te sturen. Dan moet blijken hoe de verhouding met Social Impact Factory in de toekomst is geregeld. Die is nu onduidelijk. De belangen lopen te veel door elkaar heen. Ik vertrouw erop dat het college de komende maanden zijn huiswerk doet. Het is voor het college verstandig om de shifts te beperken tot een platform- en netwerkfunctie en om niet als concurrerend ondernemer opdrachten te blijven geven. Wij wachten de brief af. Wij zullen daarover nog spreken.

Van een aantal zaken vinden wij het belangrijk dat ze in deze vergadering worden vastgelegd. Ik doe dat in de eerste termijn. Dan weten wij allemaal waarover wij spreken. Wij hebben er in de commissievergadering lang genoeg over gesproken. Het zijn derhalve geen verrassingen. De eerste motie gaat over de manier waarop het college in besluiten en subsidiebeschikkingen vastlegt hoe een bestuursamenstelling moet zijn geregeld als die niet in orde is.

"Motie 235

Altijd voldoen aan subsidievoorwaarden

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van de conclusies uit het dossier 'Social Impact Factory',

Constaterende dat:

1. De gemeente een subsidie aan de stichting Social Impact Factory heeft beschikt, terwijl het bekend was dat de stichting niet aan de Utrechtse Voorwaarden voor Goed Bestuur voldeed,
2. De gemeente in die beschikking (of elders in het dossier) op geen enkele wijze voorwaarden heeft verbonden aan het op orde komen van het stichtingsbestuur,
3. De juridische toets, die op verzoek van de gemeenteraad is uitgevoerd, stelt dat er hiermee een 'te handhaven situatie' ontstaat, die hooguit enkele weken had mogen duren,
4. Het stichtingsbestuur van de SIF, pas na ruim anderhalf jaar aan de eisen voldeed,

Overwegende dat:

1. Het onwenselijk is dat subsidieontvangers niet aan de Utrechtse Voorwaarden voor Goed Bestuur voldoen,
2. Wanneer dit toch het geval is, dit voor een beperkte tijd geldt en met een duidelijke, vastgelegde onderbouwing en tijdshorizon,

Draagt het college op:

1. In het subsidiebeleid maatregelen te nemen waardoor het college, indien een

subsidieaanvrager niet aan de eisen voor goed bestuur voldoet:

- de subsidie weigert, of
  - expliciet een hersteltermijn en voorwaarden vastlegt in de beschikking en daarop handhaaft.
2. De raad binnen 3 maanden te informeren over de wijze waarop hier uitvoering aan wordt gegeven."

Deze motie is ondertekend door mijzelf.

De tweede motie gaat over het omgaan met mogelijke belangenverstremming van bestuurders van subsidieontvangende organisaties. In de commissievergadering is daarover uitgebreid gesproken, niet in de laatste plaats om te begrijpen wat in dit soort contexten een kamellenus precies is. Gediscussieerd is over de vraag hoever de gemeente moet gaan met controleren. Wij hebben niet de intentie om daartoe een enorme bureaucratische molen op te tuigen, maar ik vind dat het niet uit te leggen is dat iemand die zelf de grootste leverancier van personeel is en het meeste verdient aan de Social Impact Factory tevens bestuurder is van de stichting en toezicht moet houden op het terecht besteden van subsidiegeld. Wij hebben erover nagedacht hoe dat moet worden geregeld. In Utrecht kan daarbij de eigen verklaring worden betrokken of er sprake is van een mogelijke belangenverstremming zodat daarover kan worden gesproken. Dat lijkt ons de meest eenvoudige manier. Wij willen de opdracht open bij het college neerleggen zodat men erover kan nadenken. Daartoe dienen wij de volgende motie in.

"Motie 236

Transparantie over belangen van bestuurders subsidieontvangers

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van de conclusies uit het dossier 'Social Impact Factory',

Constateerend dat:

1. De gemeente een subsidie aan de stichting Social Impact Factory heeft beschikt, terwijl het bekend was dat de stichting niet aan de Utrechtse Voorwaarden voor Goed Bestuur voldeed,
2. De enige bestuurder van de Stichting SIF toezicht moest houden op de correcte besteding van de middelen van de stichting,
3. De toenmalige bestuurder tevens directeur is van de grootste personeelsleverancier van de stichting en dus een zakelijk belang had,
4. Het gemeentelijk beleid en de beoordeling zich enkel richt op de subsidie-ontvangende organisatie en niet op personen of organisaties daarachter,

Overwegende dat:

1. Het subsidiebeleid steunt op vertrouwen,
2. Dit vertrouwen alleen kan bestaan wanneer (de schijn van) belangenverstremming voorkomen wordt en de waarborgen daarvoor transparant en inzichtelijk zijn,
3. Het niet wenselijk is om extra lagen bureaucratie en controleverplichtingen in het stelsel op te nemen,

Draagt het college op:

1. In het subsidiebeleid maatregelen te nemen waardoor in het vervolg persoonlijke of bedrijfsmatige belangen van bestuurders inzichtelijk worden gemaakt in het dossier en daar indien nodig op gestuurd en gecontroleerd wordt,
2. De raad binnen 3 maanden te informeren over de wijze waarop hier uitvoering aan wordt gegeven."

Deze motie is ondertekend door mijzelf.

De heer **VAN OOIEN** (ChristenUnie): Voorzitter! Wij vinden de motie van de CDA-fractie sympathiek, maar vragen ons af hoe wordt voorkomen dat een bureaucratische situatie ontstaat. De gemeente geeft veel subsidie, ook aan kleine organisaties. Daar steekt vaak een gewoon bestuur achter. In dat bestuur kunnen gemakkelijk tien mensen zitting hebben. Dat is dan van een stichting die € 30.000,00 subsidie krijgt.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Het is de vraag wat het persoonlijke belang van de bestuurders is. Dat is altijd moeilijk te achterhalen. Ik ben benieuwd hoe de heer Van Waveren dat ziet.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Het is belangrijk dat wij ervoor zorgen dat er een

waarborg komt zodat wij kunnen signaleren dat iemand andere belangen heeft dan het zijn van bestuurder van de subsidieontvangende organisatie en het kunnen verantwoorden van de prestaties. In dit geval was er maar één directeur. Die was ook degene die het meeste kon profiteren van het subsidiegeld. Er zijn situaties denkbaar waar hetzelfde aan de orde kan zijn als er sprake is van meer dan één bestuurder. Ik ben mij ervan bewust dat het risico van meer bureaucratie aanwezig is. Ik kan dat in de stad niet uitleggen. Ik hoop dat voor de heren Van Ooijen en Roodenburg hetzelfde geldt. Als ik iets niet kan uitleggen, wil ik niet dat het op die manier is geregeld. Ik stel derhalve voor dat wij bestuurders zelf laten nadenken over het invullen van de eigen verklaring. Laat hen daarop noteren als er sprake is van belangen die mogelijk strijdig zijn. Als dat zo is, moeten wij bekijken hoe wij daarmee omgaan en hoe wij dat in de subsidiebeschikking formuleren. Vragen wij daar een extra waarborg voor? Dat soort dingen helpt om het systeem het vertrouwen te geven. Ik hoop dat het college dat nader wil uitwerken.

De heer **VAN OOIJEN** (ChristenUnie): Voorzitter! Ik heb sympathie voor de motie. Ik begrijp waar die vandaan komt. Ik maak de heer Van Waveren een compliment voor het werk dat hij heeft verzet. Echter, zijn motie doet mij een beetje denken aan de risicoregelreflex. Die kan optreden als men ziet dat het bij één subsidieontvanger niet goed is gegaan waarop van alle organisaties die van subsidie afhankelijk zijn wordt gevraagd om de gegevens aan te leveren. Het kan zijn dat wij met het aannemen van deze motie op deze reflex stuiten.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik heb zojuist een lijstje genoemd van vijf andere plekken waar wij naar aanleiding van dit dossier regels en beleid aanpassen. Wij doen dat niet omdat wij graag regels aanpassen. De regels zijn een middel. Ik heb zojuist hetzelfde gezegd. Ik kom daarop dadelijk terug. Ik vind dat wij dit in de toekomst moeten uitsluiten. Ik zal niet de casuïstiek induiken, omdat ik van vóór het huidige stelsel ook situaties ken waarvan men zich kan afvragen of die goed zijn geweest. Ik denk dat wij een lichte variant kunnen inbouwen door de verantwoordelijkheid bij de subsidieaanvrager neer te leggen. Men moet bij het invullen van het formulier nadenken over hoe het bestuur is geregeld, of dat op een goede afstand staat en of er geen schijn van belangenverstremgeling optreedt. De raad is daar streng op. Dat lijkt mij geen enorme hobbel als er niets aan de hand is. Als er niets aan de hand is, kan het bestuur van de voetbalclub dat aanvinken. Dan is men klaar. Dat is de enige extra regel die wij inbouwen.

Als er een beter voorstel komt, dan hoor ik dat graag. Ik denk echter dat het verstandig is, zeker in het licht van deze casus, om dit te regelen. Ik kan het nog steeds niet uitleggen dat dit heeft kunnen gebeuren. Ik kan het ook niet uitleggen als ik niets doe. Als de heer Van Ooijen dat kan, houd ik mij daarvoor aanbevolen.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik wil de heer Van Waveren bijvallen. In dit dossier is het duidelijk dat er nieuwe vormen van ondernemerschap zijn. Die zijn misschien niet in alle opzichten even sociaal. Die vragen om een herijking van de spelregels. Wij kunnen werken met drempelbedragen en dergelijke. Alles is nog mogelijk. Het idee dat wij dat onderzoeken, wil ik van harte steunen.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil mij aansluiten bij de vraag van de heer Roodenburg. Wat is een persoonlijk belang? De heer Van Waveren noemt de voorzitter van de voetbalclub. Is er sprake van een persoonlijk belang als zijn kinderen bij die voetbalclub spelen? Dan wordt het heel ingewikkeld.

Ik kan mij iets voorstellen bij financiële belangen. Dan is de situatie veel duidelijker, maar dit veroorzaakt allerlei bureaucratische toestanden die niemand wil.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik begrijp de opmerking van mevrouw De Boer. Misschien is het een definitiekwestie. Ik vertrouw erop dat het college de motie goed uitwerkt. Ik hoop dat mevrouw De Boer het met mij eens is dat het goed is om het risico ergens af te vangen en afgedekt te hebben. In dit geval is het niet goed gegaan.

Ik dien hierbij een motie in over de afwijkingen in het uitgifteproces Vastgoed.

"Motie 237

Rapportage afwijkingen Uitgifteproces vastgoed

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van de conclusies uit het dossier 'Social Impact Factory',
Constateerend dat:

1. Het college ten onrechte de verhuur van Vredenburg 40 niet verantwoord heeft in het MPUV en vervolgens constateert dat het 'vollediger was geweest' dat wel te doen,
2. Het college in beantwoording op de vragen 2017/69 aangeeft dat ook 2 andere verhuringen ten onrechte niet verantwoord zijn,
3. Het college vervolgens per brief op 7 november aangeeft dat dit toch niet het geval was,
4. Het college bevoegd is om af te wijken van het uitgifteproces, maar daar wel een verantwoordingsplicht over heeft,
5. Uit de casus Vredenburg 40 blijkt dat het sluiten van een afwijkende overeenkomst en de realisatie van de afwijking ver uit elkaar kunnen liggen,

Overwegende dat:

1. Het uitgifteproces vastgoed een door de raad vastgesteld beleidskader is,
2. Het aan het college is om zorg te dragen voor een eenduidige en heldere verantwoording over de uitvoering van dat beleid,
3. Het wenselijk is om daarbij duidelijk aan te geven hoe de raad de verantwoording ingericht wil hebben,

Draagt het college op:

Bij afwijkingen van het uitgifteproces, daarover in het MPUV te rapporteren, zowel wanneer de verplichting die tot afwijking kan leiden wordt aangegaan, als wanneer de afwijking zich daadwerkelijk voordoet."

Deze motie is ondertekend door de heer Brussaard.

Wij zijn in de commissievergadering een eind gekomen, maar de verschillende lijnen van het college in het afgelopen halfjaar zijn voor ons aanleiding om dit door de raad te laten vastleggen.

Ik begon over regels als middel. Het middel moet passend zijn. Als de gemeentelijke regels niet voldoen of knellen, vraag ik het college om de raad voorstellen te doen om de regels aan te passen. De CDA-fractie staat daarvoor open. Zolang er regels zijn, moet de overheid zich daaraan houden. Het gevoerde beleid en de zorgvuldigheid in relatie tot de Social Impact Factory en de beantwoording van raadsvragen zijn voor ons ver onder de maat gebleven. Ik hoop dat het college in het vervolg eerder en zorgvuldiger op kritische vragen van de raad antwoordt. Als dat in dit geval was gebeurd, hadden wij eerder over de inhoud en het beleid ten aanzien van sociaal ondernemen kunnen spreken in plaats van over wat er mis ging. Dat had ons veel tijd en energie bespaard.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik wil mijn waardering uitspreken voor het onderzoek en de energie die de CDA-fractie in het onderhavige dossier heeft gestoken. Wij hebben veel waardering voor de opsomming en de punten waarop wij tekortschieten en waar wij lessen moeten trekken.

De VVD-fractie ziet de toekomst graag tegemoet, maar met een blik die het dossier Social Impact Factory oplevert.

Het beeld dat ons aanvullend voor ogen staat, is dat het goed is dat het college creatief aan de slag is gegaan. Dat is altijd goed.

Wij zien een situatie waarin de creativiteit tegen de grenzen schuurt en er misschien wel overheen gaat. Dat zijn de lessen die wij aanvullend trekken. Er zijn ondernemers in de stad. Met sommige hebben wij een intensievere relatie dan met andere. Wij moeten er echter altijd voor zorgen dat er voor iedereen een gelijkwaardig speelveld is. Het is de vraag of dat, gezien de geldstromen die heen en weer zijn gegaan, in dit geval zo was.

Wij willen de conclusie in het midden laten. Het is lastig om die vast te stellen. Wij willen echter wel een motie indienen.

"Motie 238 Kruissubsidie

De raad van de gemeente Utrecht in vergadering bijeen op donderdag 7 december 2017 ter gelegenheid van het debat over de Social Impact Factory.

Constaterende dat:

- Bij de oprichting en huisvesting van de SIF gebruik is gemaakt van een veelheid van mogelijkheden waarmee de SIF door de startfase heen is geholpen, zoals:
  - Een startsubsidie;
  - Een verbouwing van het te huren pand;
  - Een huurvrije periode;
  - Diverse opdrachten die niet in concurrentie zijn gegund;

- Actief gestimuleerd wordt dat activiteiten van de gemeente bij de SIF plaatsvinden.

Constateerend dat:

- De SIF zelf bestaat uit verschillende stichtingen en bedrijven die aan elkaar samenhangen en met elkaar samenwerken;
- In het gehele traject om te komen tot een SIF nimmer sprake is geweest van een aanbesteding die openstond voor meerdere partijen.

Voorts overwegende dat:

- Dit diverse bezwaren met zich meebrengt, zoals gebrek aan transparantie over publieke middelen die aan een partij worden gegund;
- Op deze wijze het risico toeneemt op oneigenlijke concurrentievoordeel ten opzichte van andere ondernemers op het terrein van de participatiewet;
- Dit risico zich zelfs kan uitstrekken tot alle activiteiten die in het pand van het SIF plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld horeca

Spreekt als haar mening uit dat:

- dat bekostiging van subsidiabele activiteiten in de eerste plaats via programmabudgetten plaatsvindt in de situatie dat een organisatie daarnaast ook andere zakelijke relaties met de gemeente onderhoudt (leverancier, huurder, etc.) er waarborgen nodig zijn om een gelijk speelveld met anderen te garanderen

En draagt het college op:

- bij de eerstvolgende herziening van de Algemene subsidieverordening (ASV) met voorstellen te komen om het gelijke speelveld beter te borgen.

En gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie is ondertekend door mijzelf.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Het klinkt alsof de heer Van Eijndhoven zegt dat wij de organisaties alleen met subsidie moeten steunen, terwijl bij sport en cultuur veel organisaties zijn die een deel van het geld krijgen via aangepaste tarieven. Het lijkt ons onwenselijk om dat helemaal overboord te gooien. Hoe ziet de heer Van Eijndhoven dat?

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ook mij lijkt dat onwenselijk. Ik wil het speelveld niet letterlijk overhoop gooien. Wat wij zien – dat is een aanvulling op de discussie die wij zojuist hebben gevoerd – is dat er ondernemers zijn. Het is goed om als er sprake is van ondernemerschap een zo gelijk en transparant mogelijk speelveld te creëren. De kern van onze oproep is in de eerste plaats de transparantie van de dingen waarmee impulsen kunnen worden gegeven, maar ook het ervoor zorgen dat er concurrentie is. Dat wil niet zeggen dat wij vandaag nog nieuwe spelregels willen afspreken, maar wij willen de situatie goed in kaart brengen. Op basis daarvan kunnen wij vaststellen dat er sprake is van overbodige bureaucratie, maar ook van situaties waarin belangen van Utrechters en Utrechtse ondernemers kunnen worden geschaad. Dat staat ons met motie 238 voor ogen.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik vind het heel lastig. Kruissubsidiëring vanuit programma's. Volgens mij gebeurt dat, zoals ook mevrouw De Boer zojuist zei. Volgens mij is dat niet het punt. Zijn het de eenmalige subsidieverstrekingen? Die zijn onderhands verstrekt en daarvan is gezegd dat ze niet langer de manier zijn waarop wij dat doen. Dat begrijp ik, maar volgens mij is dat al toegezegd.

Het gelijke speelveld. Ik denk niet dat de koffie bij de Social Impact Factory goedkoper is dan bij andere instellingen. Ik heb er één keer gelucht. Dat was vrij prijzig.

Ik ben zeker voorstander van een gelijk speelveld. Ik ben op zoek naar wat de VVD-fractie precies bedoelt.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Naast de Social Impact Factory is een ondernemer gevestigd die ook koffie schenkt. Hij heeft het pand gekocht. Hij is aan de gang gegaan. Hij serveert heerlijke cappuccino. In de Social Impact Factory wordt dezelfde cappuccino geserveerd, los van de constructie die concreet is gedaan. Het feit dat de Social Impact Factory een exploitatiesubsidie heeft gekregen van € 300.000,00 kan verschil maken. Ik wil niet zeggen dat het een verschil heeft gemaakt, maar welke waarborgen zijn er dat dit geld uiteindelijk leidt tot het goedkoper zijn van de cappuccino of dat er een overwaarde is die naar de sociale kant gaat? Dat kan in het belang van de gemeente zijn. Wat is ons belang? Wat krijgen wij terug?

Kruissubsidie gaat over de situatie waarin de geldstromen op een niet-transparante wijze door elkaar lopen. Dat is het punt dat wij willen maken. Het maakt niet uit welke spelregels wij hanteren, maar laten wij spelregels hanteren die de transparantie vergroten. Ik zie ze niet. Ik vind het dossier heel ingewikkeld. Dat kan de heer Roodenburg niet ontkennen. Volgens mij helpen wij elkaar als wij daarin meer inzicht krijgen. Wij moeten bekijken welke spelregels wij kunnen toepassen en hoe wij onze controle daarmee kunnen verbeteren. Dat is in het belang van de Utrechters.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Dat het een lastig dossier is dat lastig transparant te krijgen is, hebben wij allemaal kunnen zien. Ik ben het daarmee volledig eens.

De kruissubsidiëring van de horeca. Die is niet helemaal transparant. Er is iets nog niet helemaal boven water gekomen. Ik kan mij voorstellen dat er een huurbijdrage van de horecaondernemer aan de Social Impact Factory komt. Die kruissubsidiëring bedoelt de heer Van Eijndhoven niet.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Nee.

De heer **ROODENBURG** (D66): Welke kruissubsidiëring bedoelt de heer Van Eijndhoven dan wel als hij het college vraagt daar iets mee te doen?

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Het is mij niet letterlijk te doen om wat er hier is gebeurd en of wij daadwerkelijk kruissubsidiëring hebben gehad. Een aantal dingen loopt naast elkaar, zoals een huurvrije periode en een extra verbouwing. Ik weet niet of die daadwerkelijk zijn terugvertaald in de marktconforme huur. Over de opdrachten niet in concurrentie is voldoende gezegd. Dat wordt ondervangen door de toezegging van het college. Het gaat om een optelsom van subsidie en andere tegemoetkomingen die kennelijk nodig is geweest om de Social Impact Factory te laten draaien, maar die ook het risico in zich heeft dat ze uiteindelijk kunnen bijdragen aan een niet gelijk speelveld vanwege een goedkopere bedrijfsvoering en vormen van kruissubsidiëring die nadelig is voor andere, niet gesubsidieerde organisaties die echte marktactiviteiten uitvoeren. Wij spreken niet over sportverenigingen of cultuur en welzijn.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik blijf het lastig vinden.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik ook.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Waar de koffie echt heel goedkoop is, is in de voetbalkantine.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Die sluit ik uit.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! De heer Brussaard zegt dat die koffie niet zo lekker is. Dat is dezelfde koffie als hier.

Hoe ziet de heer Van Eijndhoven dat?

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ja, de koffie is daar goedkoper. Dat is het gevolg van een prijsmechanisme. De koffie is niet per se goedkoper, maar wellicht redelijk aan de prijs. De ondernemer is gestart op een A-locatie. Dat is een punt. Ik vraag mij af waarom dat is. Dat is kennelijk ook mogelijk gemaakt. Het is de vraag of de gemeente de inhoud heeft gesteund. Heeft de gemeente de organisatie geholpen zodat wij in de stad minder werklozen hebben? Dat is een beetje de kern van de Social Impact Factory, of wordt een ondernemer op een mooie locatie neergezet terwijl die in de wijken beter tot zijn recht komt? Ik weet dat niet, maar dat had gekund. Misschien is een vorm van verborgen subsidie een beter woord. Het is een praktijk die wij liever aan de voorkant zien. Als een subsidie wordt verstrekt, zijn daar meestal voorwaarden aan verbonden. Die voorwaarden hebben te maken met de taak die ten dienste van de gemeente wordt uitgevoerd. Dat is in dit geval allemaal net wat anders gelopen.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik begrijp dat de heer Van Eijndhoven vindt dat er meer subsidie aan de voorkant moet worden gegeven. Ik ken de VVD-fractie niet als een fractie die voorstander is van meer subsidie. Dat verbaast mij dus.

Het voorbeeld van de voetbalkantines doet mij denken aan de discussie over het door voetbalkantines op bepaalde momenten niet langer mogen verkopen van bier. Uit die discussie is

gebleken dat ook voor voetbalclubs de inkomsten van de kantines heel belangrijk zijn. Er vindt een soort kruisbestuivingssubsidie plaats. Het is ingewikkeld om het probleem van te weinig transparantie – ik ben het eens met de conclusie van de VVD-fractie – op te lossen met extra regels, waar de VVD-fractie normaal gesproken ook geen groot voorstander van is. Ik steun van harte het pleidooi voor meer transparantie, maar daaraan hoeven niet allerlei extra regels worden verbonden.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Voor de duidelijkheid: wij zijn niet per se voorstander van meer subsidie, maar van de subsidie die wij toekennen moet helder zijn hoeveel die de gemeente kost.

De VVD-fractie is voorstander van een zo klein mogelijke overheid en voor minder regels voor Utrechters, maar publiek geld moet zo zorgvuldig mogelijk worden besteed. De spelregels die wij ons zelf opleggen, moet niet tot overbodige bureaucratie leiden, maar als de bureaucratie Utrechtse ondernemers in de weg zit, mogen wij de afweging maken of wat wij op dat moment in huis hebben voldoende is om problemen te voorkomen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik dank de heer Van Eijndhoven voor zijn motie. Die is een goede aanvulling op wat in het debat wordt gewisseld. In de constatering van motie 238 noemt hij de vijf punten waarom de Social Impact Factory steun van de gemeente heeft gekregen. Er ontbreken er nog twee: de werkplekken in het Stadskantoor in de opstartfase en het gratis ter beschikking stellen van gemeentepersoneel. Dat is hem vergeven. Het dossier is onoverzichtelijk.

De heer Van Eijndhoven stelt in het dictum voor om dat bij de herziening van de algemene subsidievoorwaarden te doen, maar volgens mij geldt het breder. Dat is niet iets dat in de subsidievoorwaarden moet worden geregeld, maar dat in het algemene beleid moet worden geregeld als wij een partij helpen of bevoordelen. Dan moeten wij goed inzichtelijk maken waarom wij dat doen en op welke manier. Het is een bredere oproep dan die in de subsidieverordening. Kan de heer Van Eijndhoven dat nog in het dictum van motie 238 verwerken? Daarmee wordt de motie veel beter.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! In ieder geval bij de eerste herziening wil ik de motie dan aanpassen. Dan is het voor iedereen in de zaal duidelijk. Ik ben het met de heer Van Waveren eens.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb met verbazing het proces van subsidieverlening bekeken. Ik deel de zorgen van de raad daarover. Ik ben het meest geschrokken van het feit dat Seats2meet, die ook het sociale ondernemers\schap stimuleert, een werkplekprijs hanteert van € 58,00 per dag, terwijl dezelfde club op andere plekken in de stad een stuk minder vraagt: € 42,00, € 38,00 of zelfs € 26,00. Hoe beoordeelt de VVD-fractie dat feit? Heeft de VVD-fractie niet net als ik het gevoel dat het deze ondernemer primair gaat om winstmaximalisatie in plaats van om het echt voeren van een sociaal platform?

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Of een ondernemer sociaal is en of de Social Impact Factory het sociaal ondernemerschap waarmaakt met alles dat de gemeente er heeft ingestopt, moeten wij nog zien. Die vraag is vandaag niet aan de orde. Wij willen graag de resultaten zien. Dan kunnen wij daarover een afweging maken. Dat zal echter nog gebeuren.

De prijzen kunnen het gevolg zijn van de locatie. Ik heb mij zojuist al afgevraagd waarom de Social Impact Factory op een A-locatie is gevestigd.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik wil spreken over de mooie kantoorlocatie Vredenburg 40. De Stadsbelang Utrecht-fractie constateert dat de kadernota vastgoed nog niet is vastgesteld. Dat zal de komende maanden gebeuren. Het uitgifteproces gemeentelijk vastgoed is nog niet herijkt. Wij handelen volgens het staande beleid. De wethouder Financiën is zeer duidelijk geweest. Als maatschappelijk vastgoed geen beleidsdoel meer dient, tegen een commerciële huur wordt verhuurd of wordt verkocht, wordt bezien of er sprake is van duurzame waardevermeerdering. Wij volgen de beslisboom die de wethouder Financiën voor zich heeft – uit de notitie Waarderen Van vastgoed – van het Besluit begroting en verantwoording. In de Utrechtse vastgoedlijst staat Vredenburg 40 voor een boekwaarde van heel veel geld: een zes met behoorlijk wat nullen. De marktwaarde ligt miljoenen euro's lager. Dat is te lezen in de Utrechtse vastgoedlijst 2017. In het Jaarverslag 2016 is niet specifiek te lezen dat een afwaardering heeft plaatsgevonden. Er is wél sprake van een afwaardering in de Hardebollenstraat van € 2,27 miljoen. Die heeft de gemeente moeten doen omdat het pand geen beleidsdoel dient, noch maatschappelijk, noch economisch. Dat geldt niet voor Vredenburg 40.

Wij dragen het college op om te handelen in lijn met het vigerende beleid en om alsnog te zorgen voor afwaardering van het pand. Ik heb daartoe een motie opgesteld.

"Motie 239

Afboeken duurzame afwaardering Vredenburg 40

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017 ter bespreking van de verhuring Vredenburg 40 aan het SIF;

Constateerend dat:

- Vredenburg 40 voor een hogere boekwaarde in de boeken staat als dat de marktwaarde van het pand is;
- Utrecht de beslisboom uit de notitie Waarderen van vastgoed volgt bij de beoordeling welke waardering van gemeentelijk vastgoed van toepassing is;
- Vredenburg 40, in verband met commerciële verhuur tegen marktconforme prijs en het afgegeven recht van aankoop voldoet aan de voorwaarden op grond waarvan afwaardering van toepassing is;

Overwegende dat:

- Deze afwaardering niet in 2016 heeft plaatsgevonden;

Draagt het college op:

- alsnog conform vigerend beleid te handelen en de boekwaarde af te waarden"

De motie is ondertekend door mijzelf.

De heer **POST** (PvdA): Voorzitter! De PvdA-fractie heeft veel waardering voor de inzet van sociale ondernemers, zeker ook voor de activiteiten van de Social Impact Factory. Echter, in de commissievergadering hebben wij geconcludeerd dat het college in zijn enthousiasme voor de Social Impact Factory oogkleppen op heeft en zich niet heeft gehouden aan de spelregels voor subsidieverlening en uitgifte van vastgoed. Dat is ernstig. Naar de subsidieverlening is nog niet zo erg lang geleden een uitvoerig onderzoek gedaan. Dat heeft geleid tot aanpassingen van de spelregels. Dan mag worden verwacht dat de spelregels goed worden nageleefd. Dat was de eerste conclusie die wij in de commissievergadering trokken. De tweede conclusie was dat hoewel wij de ambities van de Social Impact Factory onderschrijven het ons nog niet altijd duidelijk is hoeveel banen deze inzet inmiddels heeft opgeleverd en wat daarvan de verdere maatschappelijke resultaten zijn en of het revolverend fonds Werk en Inkomen ervan tastbare resultaten heeft gezien.

Ten aanzien van de eerstgenoemde conclusie heeft het college uiteindelijk toegegeven, zij het een beetje erg schoorvoetend, dat er fouten zijn gemaakt. Dat is de conclusie die wij trekken. Ik sluit mij aan bij wat de heer Van Waveren daarover zei. Wij steunen de moties die de CDA-fractie heeft ingediend.

Ten aanzien van de tweede conclusie heeft het college ons beloofd om de raad in maart a.s. een voortgangsrapportage te sturen. Dat gaat over de inhoudelijke resultaten. Wij zijn daar erg benieuwd naar. Wij steunen de inhoudelijke doelen, maar zullen scherp moeten toezien op wat de resultaten zijn. Daarbij komt onze eis dat de Social Impact Factory moet opereren conform de spelregels.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! In 2009 vond de raad – minus de SP-fractie – het van het college een goed idee om, voor de tijdelijke huisvesting van de projectorganisatie Stationsgebied, voor € 4,9 miljoen plus € 1,6 miljoen verbouwkosten het pand Vredenburg 40 aan te kopen. Eén van de argumenten om voor dit specifieke pand te kiezen, was dat het de betrokkenheid bij de realisatie van de bouwplannen mooi benadrukt. Mijn fractie memoreerde op dat moment aan het feit dat de uitvoeringsorganisatie en het bezoekerscentrum Leidsche Rijn lange tijd in bouwketen was gehuisvest. Dat is wat volgens ons bij uitstek een dergelijke relatie uitdrukt, maar dan wel tegen een fractie van de kosten van het aankopen van Vredenburg 40. Kortom, die aankoop was onzinnig. Dat vind ik nog steeds, met mijn hele hart. Voeg daarbij het ontbreken van een deugdelijk bouwkundig onderzoek, waardoor later zeer dure reparaties aan het pand nodig waren, en daar is het recept van het door de vlakspoeler spoelen van een heleboel poen. Dat het college alles in het werk stelt om de schade nog enigszins te beperken, is een teken van gezond verstand. Het huurcontract met de Social Impact Factory, dat het college in 2016 wilde aangaan, is daarvan een logische uitwerking. Bovendien was het een bevoegdheid van het college.

In de commissiebehandeling vorig jaar, op 7 juli 2016, heb ik ervoor gewaarschuwd dat terugonderhandelen op dat contract de zaak niet vooruithelpt. Ik durf te stellen dat ook dat een bedrag met vijf nullen heeft gekost. Wie de geschiedenis niet kent, is gedoemd die te herhalen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik vind het verbazingwekkend dat dit het is dat de SP-fractie uit de besprekingen tot nog toe haalt. Het was aardig geweest om hierover in de commissievergadering te discussiëren. Jammer dat de heer Schipper dat niet heeft gedaan.

Als wethouder Jansen op tijd had gezegd dat hij dit van plan was, was de vertraging niet ontstaan. Het college is met de onderhandelingen dik een jaar bezig geweest. De raad heeft binnen vijf weken een extra commissievergadering belegd om de wethouder te kunnen zeggen dit niet verstandig te vinden. De vertraging en de tijdsdruk zijn veroorzaakt door de wethouder van de SP, niet door de raad. Als de wethouder zo verstandig was geweest om een openbare procedure te beginnen om te bekijken wat de gemeente maximaal aan het pand kan verdienen, ben ik ervan overtuigd dat daar meer had kunnen uitkomen. Ik ben echter bang dat wij dan gezien de cijfers een vertrouwelijke commissievergadering hadden moeten beleggen. Ik ben ervan overtuigd dat wij er meer hadden kunnen uithalen dan deze deal waar de gemeente nog subsidie achteraan heeft moeten gooien om die rond te krijgen.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! De heer Van Waveren zal straks zien hoe wij over zijn moties denken. Wij staan daar namelijk goeddeels achter. Ik kom dadelijk op onze mening daarover terug. Ik constateer echter dat het terugonderhandelen op het contract dat er vorig jaar lag niet voordelig is geweest. Ik begrijp waarom de CDA-fractie toen aan de bel heeft getrokken. Ook wij vroegen ons af hoe een en ander in elkaar stak. Misschien stellen wij dadelijk nog meer vragen. Ik trek echter de conclusie dat het een slechte deal was om het ding te kopen. Daarom moeten wij er per definitie met verlies van af. Het Stationgebied is nu nog een bouwput. Daarom is het niet handig om het pand nu te verkopen. Wij moeten een goede deal maken. Met de vraag of de deal goed is geweest – daarover heeft de heer Van Waveren vragen gesteld en een motie ingediend – gaan wij mee. Over onze beoordeling van het proces zal ik nog wat zeggen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Met de opmerking dat wij zo snel mogelijk moeten bekijken hoe wij een goede deal kunnen maken, ben ik het eens. Is de heer Schipper het met mij eens dat wij in 2015 hadden moeten doorpakken om te zien hoe wij de beste deal konden krijgen in plaats van eerst een jaar met de Social Impact Factory te onderhandelen?

De heer Schipper noemt het bedrag met vijf nullen. Waar haalt hij dat vandaan? Ik weet dat de wethouder dat steeds roept. Ik ben benieuwd naar de onderbouwing daarvan.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Ik zei dat de aankoop dat heeft gekost door terugonderhandelingen op het contract en het laten ingaan van de huur.

Is de informatie die wij hebben gekregen tijdig en volkomen helder verschaft? Was steeds duidelijk wie wat en wanneer mocht doen? Wanneer precies heeft het college een klap gegeven op de afwijking van het uitgiftebeleid van het vastgoed? Dat had beter gekund. Dat is uitstekend uitgedrukt in een aantal moties dat is ingediend. Niet voor niets is door het college een aantal aanscherpingen in het vooruitzicht gesteld. Ik laat het aan het college om te reageren op de vragen en de opmerkingen die vandaag te horen waren. Ik heb zelf een vraag waarop ik het antwoord nog niet boven water heb kunnen krijgen: wanneer is de Utrechtse vastgoedorganisatie bij het proces betrokken geraakt? Is dat voor, tijdens of na de locatiestudie geweest? Ik weet het niet, maar ik wil het graag weten. Het antwoord heeft te maken met de manier waarop de raad daarmee in het vervolg moet omgaan.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Het is nooit fraai als een raadslid veel moeite moet doen om de feiten ter tafel te krijgen. Ik wil de heren Van Waveren en Brussaard complimenteren met hun vasthoudendheid.

De structuur van de Social Impact Factory draagt niet bij aan de transparantie.

Ik vind de bijdrage van de heer Post dermate goed dat ik mij daarbij naadloos kan aansluiten. Dank daarvoor. Dat scheelt een hoop werk.

Ook het college wil ik complimenteren, met name voor de beantwoording en de toezeggingen in de commissievergadering. Die vond ik vrij helder, maar ook de laatste antwoorden op de schriftelijke vragen van de CDA-fractie die helaas nodig waren. Daarmee is wat ons betreft de boel een stuk duidelijker geworden.

De heer Post heeft gezegd dat wij nog niet kunnen beoordelen of de Social Impact Factory voldoet aan de gestelde doelen. Het antwoord daarop zal later komen. Men begrijpt dat wij die kritisch zullen bekijken. Wij zullen er dan zeker opnieuw over spreken.

Motie 235 van de CDA-fractie gaat over goed bestuur en dat de regels daaraan moeten worden

aangepast. Wij zijn het daarmee eens.

Het debat wees uit dat wij de belangen van de bestuurders een lastig punt vinden. Wij wachten af wat het college daarmee doet.

In motie 237 over het uitgifteproces is sprake van aanscherping. Wij staan achter deze motie.

Motie 238 van de VVD-fractie over kruissubsidie is helder. Ook dat vinden wij een lastig punt. Wij begrijpen waar de motie vandaan komt.

Wij wachten op het antwoord van het college op motie 239 van de Stadsbelang Utrecht-fractie.

Ook wij dienen een motie in. In de debatten van de afgelopen tijd komt steeds het begrip "sociaal ondernemer" naar voren. Daarover bestaan veel beelden. Wij dienen daarover de volgende motie in. Wij willen meer en beter kunnen vastpakken wat een sociaal ondernemer is. Overal in het gemeentelijke beleid komt die term terug. De term valt wel eens in het uitgifteproces van vastgoed. Wij willen dat daarover meer helderheid komt, van het college over het punt waaraan een sociale ondernemer moet voldoen, maar ook meer helderheid van de raad over hoe de diverse fracties aankijken tegen het begrip "sociaal ondernemen". Daartoe dienen wij de volgende motie in.

"Motie 240

Sociaal Ondernemerschap, wat is dat eigenlijk?

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter behandeling van de Schriftelijke Vragen rondom de Social Impact Factory:

Constaterende dat:

- Er binnen het gemeentelijk beleid nu geen duidelijke criteria zijn om te kunnen bepalen wanneer sprake is van een "sociaal ondernemer". Het onduidelijk is welk gemeentelijk beleid er momenteel is op het gebied van sociaal ondernemen.

Overwegende dat:

- Deze onduidelijkheid over het algemeen niet bijdraagt aan een goed inhoudelijk debat over dit onderwerp;
- Het voor de raad niet goed is te controleren;
- Het van belang is dat er een meer gedragen beeld komt wat wij in Utrecht vatten onder het begrip sociaal ondernemer.

Draagt het college op:

- Te komen met een memo met een overzicht van het beleid op het gebied van sociaal ondernemerschap, de activiteiten waaraan de gemeente bijdraagt en (een aanzet van) de door de gemeente gebruikte criteria op basis waarvan zij van mening is dat het sociaal ondernemerschap betreft inclusief de definitie van een sociaal ondernemer;
- Bij het memo te voegen of te verwijzen naar beleid of stukken van de gemeente op basis waarvan de gemeente tot dit overzicht is gekomen;
- Ook hierbij te voegen welke vormen van sociaal ondernemerschap nog meer in de gemeente Utrecht plaatsvinden en bijdragen aan de doelen van de gemeente Utrecht;
- Dilemma's in beeld te brengen waar de gemeente mee worstelt als zij te maken krijgt met sociaal ondernemers als hun doelen niet overeenkomen met gemeentelijke programma's en waar het wringt of schuurt met de gemeentelijke organisatie en/of beleid;
- Een expertmeeting te organiseren voor de raad met diverse experts vanuit verschillende disciplines op het gebied van het sociaal ondernemen.

Is van mening dat:

- De raad na de ontvangst van de stukken van het college en de expertmeeting met elkaar en met het college in gesprek gaat over:
  - de wijze waarop de gemeente sociaal ondernemerschap ondersteunt;
  - op welke wijze er generieke sectorondersteuning door middel van een platform of anderszins kan worden georganiseerd;
  - op welke wijze het inkoop- en subsidie-instrumentarium wordt ingezet om sociaal ondernemers te betrekken;
  - hoe en op welke gebieden sociaal ondernemers zich inzetten voor de stad en wat de gemeente kan doen om hen nog beter te betrekken bij de maatschappelijke vraagstukken in Utrecht;
  - en hoe sociaal ondernemers en de gemeente elkaar nog meer zouden kunnen versterken.
- En gaat over tot de orde van de dag."

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik hoor de heer Roodenburg zeggen dat hij snapt waar motie 238 van de VVD-fractie vandaan komt, maar dat hij die lastig vindt. Wat is er nodig om verder

te komen? Over de motie van de heer Bos zei hij het antwoord van het college te willen afwachten.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik heb de indruk dat dit wat te krap is. Het college wordt de opdracht gegeven het gelijke speelveld te bevorderen. Genoemd wordt het kopje koffie in de voetbalkantine. Ik vind dat wij daar meer voor de koffie moeten betalen omdat een hogere prijs bijdraagt aan een goed doel. Dat is dan vreemd. Tegen de kruissubsidie zou ik geen bezwaar hebben, maar ik kan dat begrip niet goed beetpakken. Ik ben benieuwd of het college dat kan. Ik denk het niet. Ik loop daarop vooruit. Dat is er de reden van dat wij deze motie nu nog niet steunen.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik heb de tekst van de motie van de heer Roodenburg nog niet voor mij. Ik heb echter een sneak preview gehad.

De heer **ROODENBURG** (D66): Net als de hele raad.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Ja, er is geen sprake van een voorkeursbehandeling geweest.

Als ik de woorden van de heer Roodenburg bij het indienen van de motie hoor, denk ik dat wij dat vooral moeten doen. Eigenlijk vraagt hij om een inventarisatie. Hij wil weten waar het in staat, net als de afwijking van de vastgoeduitgifte en waar er sprake is van een bijzondere positie. Vervolgens willen wij een gesprek met de raad en een expertmeeting om te weten wat onder het sociaal ondernemerschap wordt verstaan. De GroenLinks-fractie is daar helemaal voor, maar de motie is zodanig opgesteld dat ik mij afvraag of er niet teveel in staat en of daarmee niet erg veel wordt opgetuigd. Ik hoop dat het college de motie zó wil interpreteren en overnemen. Dan kunnen wij er van harte achter staan. Anders zie ik veel haken en ogen. Misschien kan de heer Roodenburg er in de tweede termijn nog op terugkomen.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik ben blij dat mevrouw De Boer dezelfde insteek heeft als wij. Ik denk dat zij dat kort en bondig heeft verwoord. Dat is de intentie van de motie. Volgens mij vinden wij elkaar prima. Dat ik het wat lastiger opschrijf, is mijn beroepsdeformatie. Volgens mij zijn mevrouw De Boer en ik het helemaal met elkaar eens.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb verschillende notities en schrijven van het college met betrekking tot sociale ondernemers en hun huisvesting voorbij zien komen. Eigenlijk is er spraken van het creëren van een eigen categorie. Deze categorie bevindt zich tussen maatschappelijke verhuur en commerciële verhuur. Dat is allemaal nog niet omgezet in beleid, maar ik heb de D66-fractie niet gehoord toen de notities ter tafel kwamen over de inhoud van de diverse notities. Roept de heer Roodenburg op om daarover te praten? Of wil hij die vooruitschuiven om te bekijken hoe de raad daarmee wil omgaan?

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Het is fijn dat de heer Bos precies aangeeft wat onze reactie op de notities is. Ook wij hebben die gezien. Dat komt hier terug en dat komt daar terug. Wij doen er even een nietje door om te kunnen zien wat er op dit vlak allemaal is. Ook de visie daarop van het college is prima. Vervolgens kunnen wij met elkaar spreken. Het antwoord op de vraag van de heer Bos is: ja, juist, die zullen wij erbij betrekken.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! In de notities en de brieven van het college wordt duidelijk aangegeven dat het de kadernota Vastgoed uit het najaar van 2017 zal herzien en vervolgens de raad zal toezenden. Eigenlijk vraagt de heer Roodenburg om de kadernotitie nog even niet vast te stellen want men zal daarin wijzigingen vaststellen over het huisvesten van sociale ondernemers. De heer Roodenburg vraagt eigenlijk om de kadernotitie Vastgoed 2017 en het uitgifteproces nog niet ter besluitvorming aan de raad voor te leggen of niet ongewijzigd aan de raad voor te leggen. Begrijp ik dat goed?

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik heb die kadernotitie nog niet gezien. Men moet mij niet vragen of het college dat wil uitstellen. Dat heeft men mij niet horen zeggen. Ik wil de discussie starten om vast te stellen wat wij vinden. Dat dit van invloed kan zijn op het gemeentelijke beleid, hoop ik wel. Anders sta ik hier met een verkeerde reden.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Het is belangrijk om hierbij stil te staan. Het college

heeft in de notitie aangegeven wat het wil wijzigen. Het zal het kader Vastgoed opnieuw vaststellen inclusief wijzigingen die het zich vanuit de notities heeft voorgenomen. De heer Roodenburg stelt voor om over de notities te spreken en om te bekijken wat de raad ervan vindt. Dat betekent dat de notities geen deel mogen uitmaken van het nieuwe kader Vastgoed en het uitgifteproces 2017 die in het najaar aan de raad wordt voorgelegd.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Dat laatste begrijp ik niet helemaal. Ik vind het niet erg als dat parallel gebeurt. Ik wil weten wat in de motie wordt beschreven. Het is niet mijn doel om wat dan ook uit te stellen. Ik wacht de reactie van het college af.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil de motie scherp krijgen. De tekst van de motie is voor mij onduidelijk. Als ik de heer Roodenburg hoor spreken, is het niet zijn bedoeling om voor sociale ondernemers een heel beleid te ontwikkelen, maar om te bekijken waar dit onderwerp in het beleid voorkomt en om vervolgens te definiëren wat wij daaronder verstaan. Klopt dat? Dan is de motie hier en daar onduidelijk. Het lijkt alsof de heer Roodenburg beleid wil ontwikkelen. Dat is denk ik niet zijn bedoeling.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Is dit een vraag? Mevrouw De Boer, het antwoord is bevestigend. Ik ben het met u eens.

Ik ben niet op zoek naar het maken van nieuw beleid. Ik wil echter graag van het college weten wat het nu is. Hoe zien experts dit? Wat vindt de raad ervan? Dat debat hebben wij gemist. Dat merkt de heer Bos terecht op. Er zijn allerlei notities verschenen waarover hij de D66-fractie nooit heeft gehoord. Dat klopt, maar hetzelfde geldt voor veel andere fracties. Motie 240 beoogt daarover te spreken. Wij moeten proberen het met elkaar eens te worden.

De heer **VAN EIJNDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Het gaat om het goed in kaart brengen en om niet te zeer te hypen. Wij spreken over sociale ondernemers, maar wat verstaan wij daaronder? Wij moeten ervoor zorgen dat het begrip "sociale ondernemer" volgend jaar niet de irritatiegrens haalt.

De heer **ROODENBURG** (D66): Natuurlijk niet.

De heer **POST** (PvdA): Voorzitter! Wij zijn nog steeds niet overtuigd van de meerwaarde van motie 240. Ik wil van de heer Roodenburg horen wat hij politiek met deze motie wil. Men kan allerlei interessante vragen stellen, maar dat kunnen wij ook buiten deze zaal doen. In de motie staat: "Een expertmeeting te organiseren voor de raad met diverse experts vanuit verschillende disciplines op het gebied van het sociaal ondernemen." Wat wil de heer Roodenburg? Wil hij een uitzonderingspositie voor de sociaal ondernemers creëren als er sprake is van opdrachten van de gemeente?

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Vertelt de heer Post nu wat hijzelf graag wil?

De heer **POST** (PvdA): Voorzitter! Nee hoor, dat willen wij namelijk helemaal niet. Voor ons is het vrij duidelijk. Als organisaties en ondernemingen bijdragen aan doelen voor de gemeente, dan kunnen zij daartoe subsidie krijgen als alles conform de spelregels gaat en ook als het niet om sociale ondernemers gaat. Vanwaar deze opdracht aan het college van de D66-fractie?

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Volgens mij nemen sociale ondernemers een uitzonderingspositie in. Ik ben het met de heer Roodenburg eens dat wij het met elkaar eens moeten zijn over wat daaronder wordt verstaan.

De heer **POST** (PvdA): Voorzitter! Als dat zo is, wil ook ik dat weten. Ik vraag mij zeer af of dit een instrument is om antwoord op die vraag te krijgen. Ik denk dat het ook anders kan.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik wil de heer Roodenburg bijvallen. De intentie van de motie is om de spraakverwarring en de discussie in de raad op te heffen over welke steun er wordt geboden. Ik sprak met de heer Van Eijndhoven over het lijstje met zeven verschillende manieren waarop het voorbeeld dat wij vandaag bespreken, wordt gesteund. Ook daarover moet duidelijkheid worden geboden. Wat bieden wij aan? Doen wij dat in alle vergelijkbare situaties of alleen in dit geval? Hoe wegen wij dat af? Die vragen kunnen wij oplossen met het soort vragen dat de heer Roodenburg stelt. Het is een

procesvoorstel, maar wij kennen de D66-fractie. Wij moeten onze zegeningen tellen.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! De conclusie kan dus ook zijn – dat is misschien een tegemoetkoming aan de heer Post – dat wij aan het einde van het verhaal niet langer spreken over sociale ondernemers, maar over gewone ondernemers en de sociale manier waarop die zich kunnen gedragen.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Heel mooi. Dat geeft precies aan dat wij daarover willen spreken en dat het uiteindelijk een zeer politieke kwestie is. Er is sprake van een procesvoorstel – men kent de D66-fractie – maar die doet procesvoorstellen niet voor niets.

Het debat dat nu een beetje ontstaat, willen wij graag meer gefundeerd en op basis van een hoop informatie voeren.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik maak de CDA-fractie een compliment voor het feit dat ze dit allemaal heeft uitgezocht en boven water heeft gekregen. In de commissievergadering heb ik gezegd dat het een bak werk is geweest, meer dan de CDA-fractie dacht toen ze eraan begon.

Wij denken dat vanwege de gebeurtenissen er omheen de Social Impact Factory was gedoemd om te slagen. Het lijkt erop dat het college dit dermate graag wilde dat allerlei dingen zijn gebeurd, qua snelheid en onzorgvuldigheid, die maar even over het hoofd zijn gezien. Dat is volgens ons nooit goed. De raad wil graag een "ja en houding" zien, zodat wordt meegedacht, zeker als er organisaties zijn met doelstellingen waarmee wij het eens zijn. Wij vinden maatschappelijke doelen goed. Echter, daarmee kan men doorslaan. Het lijkt erop dat dit met de Social Impact Factory is gebeurd. Wij hebben dermate meegedacht dat allerlei dingen langs en over de rand van de regels zijn gegaan. Vooral als een aantal dingen bij elkaar wordt opgeteld, ontstaat het beeld dat wij het misschien te graag hebben gewild.

Het sociale ondernemerschap begint met transparantie en daarvandaan – ook de CDA-fractie heeft dit gezegd – wordt de raad er al dan niet tijdig bij betrokken. Men moet kritisch zijn op wat men zelf doet. Als alles duidelijk en open wordt gedaan, wordt duidelijk dat aan een aantal dingen wordt tegemoetgekomen. De raad moet bij zichzelf te rade gaan en zich afvragen of hij niet kritischer moet zijn. Wellicht moeten de teugels worden aangehaald en moeten er duidelijke afspraken worden gemaakt. De vraag moet worden bekeken dat als nu niet aan de subsidie-eisen wordt voldaan wanneer dan wel. Raad en college moeten daarvan leren en moeten in de toekomst kritischer zijn.

In het debat is duidelijk geworden hoe wij denken over de moties die tot nog toe zijn ingediend. Wij zijn benieuwd naar de reactie van het college. Ik denk dat wij daarna een schorsing nodig hebben om ons definitieve oordeel te formuleren.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Ik dank de CDA-fractie voor het feit dat wij dit onderwerp in de commissievergadering hebben kunnen bespreken. Als lid van het college ben ik verantwoordelijk voor de subsidie. Er zijn toezeggingen gedaan. Daaraan is gerefereerd. Die staan.

Het college wil voor de Social Impact Factory een mooi platform creëren op een mooie en duidelijke locatie die het belang van het sociale ondernemerschap in de stad verder versterkt en invulling geeft. De Social Impact Factory doet mee met de eerlijke concurrentie. Ik heb onderhands toezeggingen gedaan. Laten wij daarover helder zijn. Wij pakken dat in het voorjaar weer op als wij de resultaten zien.

Met de eerlijke concurrentie die nu gaande is, krijgt men soms opdrachten, maar soms ook niet. Er is sprake van een eerlijk speelveld. In het voorjaar zullen wij over de inhoud verder spreken. Wij zullen dan bekijken of de Social Impact Factory voor de stad van toegevoegde waarde is.

Het is belangrijk om te constateren dat wij zaken hebben geleerd, met name het aanstellen van het bestuur aan het begin. In de commissievergadering is daarover uitgebreid gesproken. Ondanks het feit dat de raad juridische adviezen heeft gegeven en dat men constateert dat er rechtmatig is gehandeld, heeft het college de conclusie getrokken dat het bestuur door één persoon wordt vertegenwoordigd, maar dat wij dat het bestuur niet moeten aandoen. Dat is de lering die wij daaruit hebben getrokken. Wij moeten voorkómen dat iemand in zo'n positie komt. Die begint met goede intenties. Er is een bestuur conform de eigen statuten. Dat bestuur bestaat uit drie personen. Dat moet goed worden georganiseerd. Als daarvan wordt afgeweken, moet dat helder worden geformuleerd. Dat zijn de Utrechtse voorwaarden. In de commissievergadering is daarover gesproken. Er moet sprake zijn van een duidelijke eindtermijn. Wij moeten dat niet steeds opnieuw bekijken. Dat is de derde variant. Zo zullen wij dat doen. De lering die wij hebben getrokken, is niet dat er iets onrechtmatigs is voorgevallen. Alles is rechtmatig verlopen, maar wij willen het in de toekomst voorkomen dat iemand in een dergelijke positie terechtkomt. Wij moeten dat aan de voorkant goed vastklikken.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! De wethouder benadrukt dat alles rechtmatig is verlopen. Het juridische advies zegt iets meer. Zo'n besluit kan worden genomen, maar dat geldt enkele weken als er direct uitzicht is op de samenstelling van het bestuur. Het college is dik een jaar later nalatig geweest wat betreft sturen, ingrijpen en handhaven.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Ik denk niet dat wij het juridische rapport helemaal moeten doorvlooiën. Wij hebben daar altijd op gestuurd. Er is altijd ambtelijk contact geweest om dat voor elkaar te krijgen. Wij moeten de conclusie trekken dat wij dit een organisatie of stichting, welke dan ook, in de toekomst niet meer moeten aandoen. Het is belangrijk om die conclusie te trekken. Nu is er een goed bestuur. Het traject is rechtmatig verlopen.

De heer Van Waveren heeft motie 235 ingediend. Punt 1 van het dictum is precies de wijze waarop wij handelen. Met de aanscherping van de Utrechtse voorwaarden zullen wij op dat punt op een andere manier handelen. Ik heb gezegd dat ik de raad op de hoogte breng van de Utrechtse voorwaarden. Wij zullen dat nog even inzichtelijk maken. Daarmee kan ik motie 235 overnemen.

De heer Van Waveren heeft ook motie 236 ingediend. Het moet helder zijn dat wij elkaar geen extra bureaucratie willen aandoen. Dat is voor mij volstrekt helder. De bestaande regelgeving is meer dan voldoende. Die volstaat om elke ongewenste vorm van belangenverstrengeling bij subsidieverstrekking te voorkomen. Dat is het beleid. Wij kunnen daarop sturen. Wat wij allemaal zoeken, is hoe daarmee in de ambtelijke instructie precies mee is omgegaan. Met de Utrechtse voorwaarden veranderen wij iets, maar als wij elkaar daarvan op de hoogte stellen, kunnen wij aangeven waar wij de ambtelijke instructie aangescherpt op uitvoeren. Dan hebben wij het rond. Dat is geen extra bureaucratische laag, maar is een aanscherping van de ambtelijke aansturing. Als ik motie 236 zo mag interpreteren, kan ik haar overnemen.

Motie 238 is ingediend door de heer Van Eijndhoven en gaat over kruissubsidies. De regels waarborgen een gelijk speelveld. Verscheidene fracties hebben aangegeven dat er sprake is van vraagstukken bij sportverenigingen en culturele en andere organisaties waarbij wij het gelijke speelveld zeker beoordelen, maar waarvan wij goed bekijken hoe die worden uitgevoerd. Door de aanscherping van de Utrechtse voorwaarden en de ambtelijke instructie, is dat op een goede manier gewaarborgd. Daarom vindt het college niet dat wij daar nu een verandering moeten doorvoeren. Daarom ontraden wij motie 238.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik begrijp dat hiermee het letterlijk verstrekken van subsidies is geregeld, maar dat de gemeente andere voordelen verstrekt die misschien een minder zakelijk karakter hebben. Kan het college daarop meer zicht geven?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! De heer van Eijndhoven vraagt om een blik op de toekomst. Zo heb ik motie 238 gelezen. De regels zijn goed gesteld. Daarin zijn de waarborgen vervat. Wij zullen handelen naar de ambtelijke instructie over de subsidieverstrekking zelf en de Utrechtse voorwaarden. Het gaat om de alertheid in de praktijk. Die is er. Als die er niet is, moet die omissie worden besproken. Dit is hoe wij dit vormgeven. De alertheid is belangrijk. Dat betekent niet dat wij geen voorstellen zullen doen om het gelijke speelveld dat er al is nog beter te borgen.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! De wethouder vindt ons daar aan zijn zijde. Ik kan mij echter de vraag over de transparantie van de VVD-fractie best voorstellen. Het is nu voor de raad soms onduidelijk welke instellingen subsidie krijgen en wat de huur van gemeentelijke panden is. Het zou fijn zijn als de raad op dat punt meer inzicht heeft.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Er is een subsidiestaat en er zijn UVO-lijsten van panden waarvan sprake is van huur. Van een aantal organisaties is dat evident. Dan weet iedereen dat. Wij communiceren dat met de raad via de programmabegroting en wellicht ook via de voorjaarsnota. Wij zullen met het college bekijken hoe wij daarin meer transparantie kunnen brengen als die er niet al is. Misschien is het een kwestie van hoe wij de informatiestromen met elkaar verbinden.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Komt de wethouder daarop dan in de tweede termijn nog expliciet terug? Dan weet ik waar ik sta.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Ik ga daar in de tweede termijn niet expliciet op in. Ik heb een vraag van de GroenLinks-fractie beantwoord over de organisaties die bij ons huren. Wij geven

daarvan rekenschap in de programmabegroting. Hoe wij subsidies verstrekken, staat in de subsidiestaat. Daarmee kan een duidelijk beeld worden verkregen. Dat is het antwoord op de vraag die de GroenLinks-fractie heeft gesteld. Dat kan niet direct in de tweede termijn worden teruggekoppeld.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik kan ervan uitgaan dat de wethouder dit zal uitzoeken en zal terugkoppelen naar de raad. Dat is de toezegging.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Het is een vraag die door de GroenLinks-fractie is gesteld. Ik neem die mee terug naar het college. Dus "ja".

De **VOORZITTER**: Dames en heren! De wethouder krijgt de vraag van de heer Van Eijndhoven op welke wijze de gemeenteraad op de hoogte wordt gebracht ...

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! O, de vorm. Ik denk dat wij dat in de komende voorjaarsnota inzichtelijk kunnen maken. Ik zal dat in het college bespreken. Misschien sturen wij de raad daarover een memo. Ik zoek naar de vorm. Ik zie de duim van de heer Van Eijndhoven omhoog gaan.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Een memo is voor de heer Van Eijndhoven oké.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! De laatste motie waarop ik zal reageren, is motie 240. Het "geen nieuw beleid maken" heb ik goed gehoord. Dat nemen wij ons zeker ter harte. Het is belangrijk dat wij al veel doen op het gebied van het sociale ondernemerschap. Er zijn diverse inhoudelijke beleidsportefeuilles die daaraan invulling geven. Wij willen die graag meenemen in de exercitie. Dat heb ik gehoord in de communicatie tussen de fracties van D66 en GroenLinks. Wat er nu gebeurt, zullen wij zeker inzichtelijk maken. Wij zullen daarover een bijeenkomst organiseren. Over de precieze vorm ervan moeten wij nog even goed nadenken om de kennis en kunde uit de stad om de tafel te krijgen zodat de raad daarin een verdiepend inzicht krijgt en misschien interessantere wegen rond dit fenomeen kan bewandelen. Vervolgens gaan wij over naar de derde stap: hoe wij dat al dan niet in het beleid kunnen opnemen. Als ik de motie zo mag interpreteren, kan ik haar overnemen.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik dank de wethouder voor de beantwoording. Om het gesprek te kunnen aangaan, is het verstandig als de raad over de motie stemt.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Ik ga in op de moties 237, 238 en 240, alsmede op de vraag van de heer Schipper.

Motie 237 vraagt twee zaken. Ten eerste om bij afwijking van het uitgifteproces daarover in het meerjarenprogramma Utrechts vastgoed te rapporteren. Dat is uitermate logisch. Dat heeft de raad zelf vastgesteld via het raadsbesluit van 5 maart 2015 dat wij in het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) conform de uitgifte verkoop proces gemeentelijk vastgoed procedure een collegebesluit nemen als wordt afgeweken van de bestendige lijn om te verkopen en om bij de jaarlijkse rapportage van het MPUV de raad te berichten over waar is afgeweken. Daar zetten wij een streep onder. Dat is de logische lijn.

Het tweede deel van het dictum houdt in dat als er een verplichting wordt aangegaan die tot afwijkingen kan leiden, bijvoorbeeld een optie tot koop, er op twee momenten moet worden geïnformeerd als de optie wordt gesloten. Dat is in dit geval rond 1 november 2016 geweest en op het moment dat de optie wordt gelicht, bijvoorbeeld omdat wij wellicht over vijf jaar alsnog willen verkopen. Dat heb ik in de commissievergadering toegezegd. Als men er prijs op stelt om dat bij raadsbesluit vast te leggen, is dat prima. Ik kan de motie overnemen, maar men kan die ook in stemming brengen.

Bij de constatering plaats ik twee kanttekeningen. In de commissievergadering heb ik gezegd dat ik het slordig vind dat wij in het MPUV 2017 niet over deze afwijking hebben gerapporteerd. Dat is bestendig beleid. Men moet zich realiseren dat het MPUV 2017 in mei 2017 naar de raad is gekomen. Dat is een halfjaar geleden. Op 28 juni 2016 en 4 november 2016 hebben wij de raad uitgebreid over deze casus ingelicht. Het slordige is dat wij niet naar die informatie hebben verwezen. Ik vind dat in een integrale rapportage als het MPUV deze informatie thuishoort. Ik ben dat met de heer Van Waveren eens.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Dat is precies het punt. Iemand die dit later wil terugzien, kan niet in alle brieven van het college zoeken. Die bekijkt het MPUV. Daar moet dit duidelijk

te vinden zijn.

Ik wil de wethouder ervoor waarschuwen om niet in de valkuil te lopen om opnieuw uit te leggen hoe dit ook alweer in elkaar steekt, want dan kan hij er een lange raadsvergadering van maken.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Dat is niet mijn bedoeling. Ik heb echter gezegd dat de raad uitgebreid is geïnformeerd, waarschijnlijk uitgebreider dan ik het in het MPUV zou hebben gedaan. Het punt is niet zozeer dat de informatie er niet was, maar dat het integrale beeld ontbrak.

De tweede constatering van de motie houdt in dat het college bij het beantwoorden van de vragen 69–2017 aangeeft dat ook twee andere verhuringen ten onrechte niet zijn verantwoord. De woorden "ten onrechte" zijn niet afkomstig van het college. In drie gevallen is afgeweken van de bestendige lijn zoals is vastgelegd in het raadsbesluit van 5 maart 2015. Wij hebben pas later, op 7 november 2015, geconstateerd dat het in twee gevallen vóór het nemen van het raadsbesluit gebeurde. Formeel was er geen verantwoordingsplicht. Het is misschien slordig geweest om dat er niet bij te zetten, maar ik constateer dat dit niet ten onrechte gebeurde gezien het raadsbesluit dat is genomen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! In de vragen 69–2017 hebben wij gevraagd in hoeveel gevallen is afgeweken van de beleidsregel sinds die is vastgesteld. Het college heeft daarop geantwoord dat dit in drie gevallen is gebeurd. Die zijn dus ten onrechte niet verantwoord. Dat het college drie of vier maanden later bij doorvragen erachter kwam dat het anders zat, is geen teken dat het eigenlijk goed was, maar dat het college de administratie niet op orde heeft. Het college leest niet goed welke vragen zijn gesteld en beantwoordt die niet goed. Het lijkt mij verstandig als het college dat toegeeft. Het moet niet zeggen dat het allemaal goed is, want daarmee ben ik op dit dossier wel klaar.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Die constatering laat ik graag voor rekening van de heer Van Waveren. Nogmaals, wij hebben aangegeven dat in drie gevallen is afgeweken. In twee gevallen is dat geweest vóórdat de raad het kader heeft vastgesteld. Het is misschien interessant om te bekijken hoe vaak dat voorkomt, maar dat was voorbij de context van de vragen destijds over hoe vaak het voorkomt dat wordt afgeweken van de bestendige lijn om te verkopen. Nogmaals, ik denk dat het terecht is dat de heer Van Waveren zegt dat als schriftelijke vragen worden gesteld, die zo nauwkeurig mogelijk moeten worden beantwoord. Dat is in dit geval niet gebeurd.

Motie 238 gaat over kruissubsidie. Wethouder Everhardt heeft daarover namens het college al een oordeel geveld. Het is misschien goed om te melden dat de Utrechtse vastgoedorganisatie tegen kostprijs verhuurt, bijvoorbeeld aan de programma's Sport of Welzijn. Per definitie is daar geen sprake van kruissubsidie. De programma's Sport of Welzijn kunnen vervolgens besluiten om onder de kostprijs te verhuren aan de verenigingen door impliciet subsidie te geven. Dat kan omdat de raad voor deze activiteiten in algemeen belang het besluit heeft genomen op grond van de Wet Markt en Overheid. Dat is de situatie. Vanuit de vastgoedportefeuille is het verhuur aan programma-activiteiten altijd tegen kostprijs plaatsvindt. Daarmee is geen kruissubsidie gemoeid.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Wat concludeert de wethouder dan voor wat betreft de verhuurprijs die hier is gehanteerd?

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Verstaat de heer Van Eijndhoven onder "hier" Vredenburg 40? Daar is tegen marktwaarde verhuurd.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Met korting?

De heer **JANSEN** (wethouder): Nee, als de heer Van Eijndhoven spreekt over marktconforme kortingen, verwijs ik hem naar de bijlage bij de brief over dit onderwerp die wij de raad eerder hebben toegestuurd. Door de taxerende makelaar is geconstateerd dat er een aantal incentives zijn die bij langjarige huurcontracten altijd worden verstrekt. Dat kan een huurkorting of een verhuiskostenvergoeding zijn of een korting op de inrichtingskosten. Dat is ook in dit geval gebeurd, ook marktconform. Er is een vergelijking gemaakt met de vier andere partijen of de vier partijen die voor dit gebouw belangstelling hadden.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Hier is weer een mooi woord: korting. Wat betekent dat? De een noemt het subsidie en vervolgens belanden wij in een moeras. Ik wil het graag helder hebben,

ook inzake de beantwoording van wethouder Everhardt. Ik wil weten waar die nog mee komt. Ik hoop niet dat het dan over dit soort kortingen gaat. Wethouder Jansen zegt terecht dat wij die niet als een subsidie moeten zien, maar als een voorbeeld van bepaalde voordelen die huurders in deze markt van verhuurders krijgen. Ik hoop niet dat wethouder Everhardt om die reden ook wat doet omdat de gemeente een pand wil verhuren. In dat geval is de gemeente een marktpartij. Dat is natuurlijk onwenselijk. Dat weten wij. Het lijkt mij handig dat dit niet wordt meegenomen als subsidie in de subsidiestaat, want dan ben ik de draad kwijt.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Ik hoor geen vraag. Ik hoef op de opmerking van de heer Roodenburg niet te reageren.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Volgens mij wordt de transparantie gediend als dit allemaal in kaart wordt gebracht. De bedragen zijn groot genoeg. Op dat moment kunnen wij altijd afwegen wat wij daarmee doen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ook het recht van koop is verstrekt. Sterker nog, uit onderzoek en navraag is gebleken dat het recht van koop niet alleen is gegeven aan de entiteit die activiteiten uitvoert, maar ook aan een mogelijke vastgoedbelegger die bestuurder is. Het recht is overdraagbaar. Hoe beschouwt het college het feit dat het aankooprecht overdraagbaar is aan een vastgoedbelegger die met andere motieven het vastgoed op deze manier kan verwerven?

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Ik denk niet dat het erg passend is om in een afsluitend raadsdebat deze discussie opnieuw te voeren. De essentie van wat er in dit geval is gezegd, is dat wij zo dicht mogelijk bij de wens van de raad willen blijven om na vijf jaar het pand alsnog te kunnen verkopen. Dat was de discussie in de commissievergadering van eind juni 2016. Het bleek onmogelijk te zijn om dan het contract met de Social Impact Factory rond te krijgen vanwege de investeringen die de Social Impact Factory moest doen inzake de inrichting van het pand. Daarom is van twee kanten gekozen voor de optie om vijf jaar te kunnen verkopen, maar dan tegen een marktconforme prijs getaxeerd op basis van de waarde over tien jaar. In de commissievergadering hebben wij daarover uitgebreid gesproken.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Het is niet zinnig om een discussie over te doen, maar ik stel een zeer legitieme vraag. Onder de voorwaarde van een bedje van subsidie wordt deze sociale ondernemer in de watten gelegd en voorbereid op een mogelijke verkoop. Dan kan een vastgoedbelegger die erachter steekt het pand verwerven inclusief de toegevoegde waarde die uit het bedje van subsidie is gerealiseerd. Het is belangrijk om dat vast te stellen. Het recht van aankoop kan worden overgedragen aan een zekere vastgoedbelegger die nu bestuurder is. Die kan in het bedje van subsidie alvast voorbereidingen treffen om waarde te creëren.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Ik deel de conclusie van de heer Bos niet. Contractueel is vastgelegd dat marktconform wordt verhuurd. De beste aanbieding is gekozen.

Als de koopoptie wordt gelicht, wordt tegen een marktconforme prijs verkocht.

De D66-fractie heeft motie 240 ingediend. Deze motie gaat over de vraag wat het sociale ondernemerschap eigenlijk is. Het college heeft in mei 2016 de raad een brief gestuurd naar aanleiding van een verkoopcasus in de Bekkerstraat waarbij een kinderdagverblijf was betrokken. Daarbij waren dit soort situaties betrokken. Wij hebben geprobeerd om in te kaderen in welke situaties sociale ondernemers geen subsidie krijgen. Er wordt marktconform verhuurd. In dat geval hoeven wij niet te verkopen. Dat is de bestendige lijn. In de vastgoedportefeuille is dat het kader waarbinnen wij opereren. Daaraan voldoet ook de onderhavige casus.

De heer Schipper vraagt hoe het met het locatieonderzoek is gesteld en hoe UVO daarbij was betrokken. UVO is begin 2015 bezig geweest met een marktverkenning van partijen die interesse hebben om het pand te huren als alternatief voor koop. Het was inmiddels duidelijk dat directe verkoop minder interessant was dan verhuren. Er waren contacten met een makelaar. In augustus 2015 is daarmee een contract afgesloten. Daarna is duidelijk geworden dat Social Impact Factory een van de potentiële gegadigden was. In het najaar van 2015 is een afweging gemaakt dat de Social Impact Factory de meest interessante aanbieding had. Dat is met de Social Impact Factory dooronderhandeld. Vervolgens is in juni 2016 een commissiedebat gevoerd. Daarmee hoop ik duidelijk te hebben gemaakt wat de positie van UVO bij het locatieonderzoek is geweest.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik dank de wethouder voor de beantwoording van de vragen over het sociale ondernemerschap in relatie tot vastgoed. Dat is precies mijn vraag. Kan dat even worden gebundeld? Dan weten wij waar zich dat allemaal afspeelt en hebben wij een overzicht. Dan kunnen wij erover spreken. Ik ken het tabelletje en weet dat daar ook een onderdeelje is dat met het sociale ondernemerschap samenhangt. Die partijen krijgen geen subsidie.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Die nemen wij mee.

De **VOORZITTER**: Kan de wethouder zijn eindoordeel geven over motie 239?

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Dat is al gedaan door wethouder Kreijkamp.

De heer **KREIJKAMP** (wethouder): Voorzitter! De portefeuille Financiën is nauw bij dit onderwerp betrokken. Daarom heeft het college mij gevraagd iets te zeggen over de bekende beslisboom.

Er worden twee vragen gesteld, over de maatschappelijke functie en over het duurzaam exploiteren. Als beide vragen met "ja" worden beantwoord, staat in het Besluit begroting en verantwoording dat duurzame waardevermindering geen rol speelt. Wij hebben hierover eerder met de heer Bos gediscussieerd. Dit pand heeft een maatschappelijke functie. Het wordt gebruikt voor beleidsdoelen. De maatschappelijke functie is van belang voor de waardebepaling. Er is daarnaast een intentie om het pand duurzaam te exploiteren met een meerjarige ambitie. Vandaar dat wij er niet voor hebben gekozen om nu een afwaardering te doen. Wij kunnen ons uitstekend vinden in de eerste woorden van het dictum van motie 239, handelen conform het vigerende beleid. Wij zullen dat doen, maar wij zullen dat niet afwaarderen omdat het pand een maatschappelijke functie heeft. Dat staat los van het feit dat het pand wordt gezien als commercieel vastgoed, maar de maatschappelijke functie is voor het Besluit begroting en verantwoording zeer relevant. Die beslisboom hebben wij gevolgd.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Dan had ik gelijk met de conclusie die ik trok uit de commissievergadering. Er wordt commercieel verhuurd aan een commerciële partij en er wordt een alias verzonden om niet te hoeven afboeken. Dat vind ik een zeer kwalijk zaak. Dat is bijzonder. Het pand, de gebruiker en de exploitatie voldoen volledig aan het predikaat commerciële verhuur, niet zijnde maatschappelijke verhuur. Als ik de diverse gebruikers van maatschappelijk vastgoed bekijk, dan zie ik sociale ondernemers daar niet bij. Sociale ondernemers, zoals ik al zei, is een extra categorie die is bedacht om te kunnen verhuren onder het alias van maatschappelijke verhuur. Wij verhuren tegen marktconforme tarieven. Wij hebben geen beleidsdoel om langjarig te verhuren. Wij hebben een beleidsdoel om te verkopen want er ligt een aankooprecht. Dat kan na vijf jaar worden omgezet. Vanuit dat perspectief vind ik het heel kwalijk wat hier gebeurt.

De heer **VAN EIJNDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ook ik ben verbaasd. Ik dacht dat ik de volgende niet zou hoeven stellen: wordt het gebouw straks getaxeerd op de commerciële verkoopwaarde? Ik maak mij daarover grote zorgen.

De heer **KREIJKAMP** (wethouder): Voorzitter! Dat is een goede vraag van de heer Van Eijndhoven. Mij is gevraagd om antwoord te geven op de vraag hoe wij het Besluit begroting en verantwoording volgen. Dat doen wij onder de maatschappelijke functie. Dat staat in de brief van 28 juni 2016. Het gebouw is als beleidsdoel opgenomen in de begroting. Met die constatering volgen wij het Besluit begroting en verantwoording. Over de taxatie zal ik met wethouder Jansen overleggen. Dat is dan in het vastgoedbeleid. Ja, dan zullen wij het gebouw commercieel taxeren. Het is commercieel vastgoed. Ik heb dat erkend. Dat is een ander vraagstuk dan de vraag of het gebouw een maatschappelijke functie heeft. Dat is de uitleg die in de Besluit begroting en verantwoording staat.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik dank het college voor de beantwoording en de reactie op de moties. Wij zullen onze moties alledrie in stemming brengen. Het lijkt ons goed dat de raad dit vastlegt.

Ik heb de duiding van wethouder Everhardt goed beluisterd. Wij bieden de ruimte om die uit te werken. Als het antwoord binnen drie maanden komt, kunnen wij bekijken of dat naar onze smaak is. Ik hoop dat wij er uitkomen.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! De heer Van Waveren zegt de interpretatie van motie

236 te hebben gehoord. Betekent dit dat hij in eerste instantie genoeg neemt met het wijzigen van de ambtelijke instructie waarover de wethouder sprak?

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik moet zien hoe dat precies wordt uitgewerkt. Als dat het probleem oplost, is dat voor mij genoeg. Dat is het belangrijkste. Het gaat mij niet om de regels, maar om het doel van de regels. Als dat werkt, ben ik tevreden. Het is moeilijk om dat nu te beoordelen als ik niet weet hoe de ambtelijke instructie wordt aangepast. Daarom wachten wij af. Ik heb er vertrouwen in dat de wethouder goed heeft gehoord wat hier is gezegd. Wij allemaal begrijpen het dilemma. Het is echter belangrijk om vast te leggen dat dit de opdracht van het college is.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Ik heb de motie 238 over kruissubsidie nog openstaan. Het is een eerste stap om in ieder geval de transparantie aan te brengen. Ik ben blij met deze toezegging. Ik denk dat gezien de discussie dit op dit moment voldoende moet zijn. Ik zal motie 238 intrekken.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik constateer dat motie 238 is ingetrokken.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ik heb nagedacht. Mijn motie 240 is dermate ruim overgenomen dat wij die kunnen intrekken. Wij zien het memo en de informatie graag tegemoet.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik constateer dat motie 240 is ingetrokken.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik doe niet mee aan deze schetsvertoning en aan deze poppenkast van het college. Ik zal motie 239 in stemming laten brengen. Wij zullen zien hoe de andere fracties de motie beoordelen.

Aan de orde is de stemming over motie 235 (Altijd voldoen aan subsidievoorwaarden).

Motie 235 wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Aan de orde is de stemming over motie 236 (Transparantie over belangen van bestuurders subsidieontvangers).

De heer **POST** (PvdA): Voorzitter! De mogelijke bezwaren ten aanzien van de bureaucratie zijn reëel. Wij hebben er vertrouwen in dat het college een vorm vindt waardoor dit belangrijke punt in de regelgeving een goede plek krijgt. Wij zullen voorstemmen.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Ik kan een heel eind met de stemverklaring van de PvdA-fractie meevaren. Wij hikken op het woord "persoonlijke" in het dictum. Dat vinden wij een moeizaam punt, maar de geest van de motie vinden wij oké. Wij stemmen lekker voor.

Mevrouw **DE BOER** (GroenLinks): Voorzitter! Voor ons staat het doel van de motie voorop. Wij hebben uitgebreid gesproken over hoe wij dat interpreteren. Ook wij zullen met de motie instemmen.

De heer **VAN OOIJEN** (ChristenUnie): Voorzitter! Ook de ChristenUnie-fractie stemt met de motie in. Wij konden echter beter leven met de toezegging van de wethouder. Ik ga er vanuit dat de motie wordt uitgevoerd volgens de toezegging van de wethouder. Daarom stemmen wij voor.

De heer **ROODENBURG** (D66): Voorzitter! Ook wij waren erg tevreden met de toezegging van de wethouder. Ook wij struikelen over het woord "persoonlijk". "Persoonlijk" is wel heel persoonlijk. Wij vinden dat echter ook belangrijk en daarom zullen wij in lijn met de toezegging van de wethouder met de motie instemmen.

Mevrouw **FREYTAG**: (Student & Starter): Voorzitter! Ik kan mij goed aansluiten bij de stemverklaring van de heer Van Ooijen.

De heer **VAN EIJDHOVEN** (VVD): Voorzitter! Het is een belangrijk punt. De VVD-fractie zal voor stemmen.

Motie 236 wordt hierna bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Aan de orde is de stemming over motie 237 (Rapportage afwijkingen Uitgifteproces vastgoed).

Motie 237 wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Aan de orde is de stemming over motie 239 (Afboeken duurzame afwaardering Vredenburg 40).

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! De discussie over vigerend beleid is boeiend. Die laat ik graag over aan de heer Bos en de wethouder. Dat neemt niet weg dat in deze context het volgens ons verstandig is om af te boeken. Wij geven de heer Bos gelijk. Wij steunen de motie.

De heer **GILISSEN** (VVD): Voorzitter! De VVD-fractie sluit zich daarbij aan. Wij steunen de motie.

Motie 239 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van CDA, VVD en Stadsbelang Utrecht ervoor stemmen en de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, Student & Starter, PvdD, ChristenUnie, PvdA, D66 en SP ertegen.

3. Vaststelling van de verordening onroerendezaakbelastingen 2018 (Jaargang 2017, nr. 107).

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! De PvdA-fractie is zoals velen weten voorstander van een ozb die wordt gedifferentieerd naar energieverbruik. Dan wordt uiteindelijk het principe leidend dat de vervuiler betaalt. Vorig jaar riepen wij het college op om bij de regering aan te dingen op het aanpassen van de landelijke wetgeving met als doel de duurzaamheid toe te voegen aan de ozb-verordening om daarover zelf beslissingen te kunnen nemen. Het nieuwe regeerakkoord zegt helaas niets over een aanpassing van de ozb, maar er is gelukkig wel een nieuwe regering. Dat sluit niet uit dat het nieuwe kabinet hier dus niet mee aan de gang kan gaan. Daarom vragen wij de wethouder of hij kan toezeggen dat hij bij de staatssecretaris Financiën eventueel in VNG-verband zal aandringen op het zodanig aanpassen van de systematiek van de ozb dat wij zelf over de differentiatie van de ozb mogen besluiten. Ik zeg niet dat wij terstond willen overgaan op differentiatie van de ozb, maar wij vinden het ongelooflijk dat de stad Utrecht niet zelf mag besluiten over het vormgeven van de ozb. Wij hopen dat meer steden in Nederland er bij de landelijke overheid op aandringen dit punt aan te passen.

De heer **KREJKAMP** (wethouder): Voorzitter! Ik ben vorige week gebeld met de mededeling dat ik niet naar de commissievergadering over de ozb hoefde te komen. Het is echter fijn dat ik toch over de € 95 miljoen kan spreken. Ik dank mevrouw Van Esch daarvoor.

Volgens mij is door de raad een motie verworpen die aan het college de opdracht meegaf om in Den Haag te pleiten voor het differentiëren van een ozb-heffing op het gebied van duurzaamheid. Daarvan heb ik nota genomen.

Ik heb geconstateerd dat er nieuwe regering is met torenhoge ambities. Ook mevrouw Van Esch weet dat de VNG op het standpunt heeft gestaan dat een verdere herziening van het lokale belastingstelsel een belangrijke stap moet zijn. Over een uur ga ik naar het VNG-bestuur toe. Ik zal dit dan nog even bespreken.

Ik weet niet wat de ontwikkelingen op dit gebied bij de staatssecretaris zijn. Ik zal hier niet toezeggen dat wij voor het voorstel van mevrouw Van Esch zullen pleiten, mede gezien de al eerder verworpen motie. Ik zal echter de VNG vragen om in het eerstvolgende overleg met de staatssecretaris van Financiën te vragen wat lokaal de mogelijkheden worden op het gebied van belastinghervorming. Dat is wat wij lokaal altijd hebben gewild. Ik denk dat dit ook een vraagstuk voor de Tweede Kamer is. Daar heeft mevrouw Van Esch contacten. Ik zeg toe dat ik de VNG nogmaals vraag wat wij lokaal extra kunnen doen zonder dat ik de eerder verworpen motie van de raad zal tegenspreken.

De heer **GILISSEN** (VVD): Voorzitter! Ik hoop dat de wethouder niet bedoelt dat er meer of andere vormen van ozb komen, maar minder, dus dat er meer beleidsruimte voor gemeenten komt.

De heer **KREJKAMP** (wethouder): Voorzitter! De heer Gilissen weet net als ik dat een gemeente over de hoofden van de ozb gaat. Dat blijft denk ik zo.

Aan de orde is de stemming over het voorstel.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! De afgelopen zes, zeven jaar hebben wij dik € 20 miljoen meer aan ozb opgehaald dan in de begrotingen stond. Wat de CDA-fractie betreft, moeten wij een egalisatiefonds in het leven roepen om de inwoners van Utrecht van de meeropbrengst wat terug te geven. Zolang dat niet gebeurt, stemmen wij tegen de ozb-verordening.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ik dank de wethouder omdat hij dit punt zal meenemen naar de VNG. Het gaat ons er vooral om dat wij vinden dat de raad zelf over het geld moet gaan. Dat punt wordt ingebracht bij de VNG. Daarom kunnen wij met de verordening instemmen. Wij hopen dat wij volgend jaar een andere verordening hebben.

De heer **EGGERMONT** (SP): Voorzitter! Wie in 2014 nog niet overtuigd was van de noodzaak om de ozb-tarieven te corrigeren in verband met het verschil tussen de werkelijke waardewijziging en de geschatte waardewijziging is dat hopelijk nu wel. Dankzij deze correctie is het ozb-tarief voor woningeigenaren 6% lager. Om een goede inschatting van deze correctie te kunnen maken, is transparantie van de gebruikte gegevens noodzakelijk, zeker in een jaar waarbij de waarde van de te vergelijken ozb-objecten dermate sterk daalt als dit jaar bij niet-woningen gebeurt. Ik dank de ambtelijke ondersteuning voor de extra informatie. Ik hoop dat dit voortaan van het voorstel deel uitmaakt. Wij kunnen het voorstel steunen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ons verkiezingsprogramma is leidend. Wij hebben altijd gezegd tegen de ozb-verhoging te zijn. Vanuit dat perspectief kunnen wij de verordening niet steunen.

Hierna wordt het voorstel bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van CDA en Stadsbelang Utrecht ertegen stemmen.

4. Voorstel inzake de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein (Jaargang 2017, nr. 96).

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Dit is een belangrijk moment voor de woordvoerders over het Stationsgebied. De raad zal echt iets beslissen. Dat is altijd fijn. Wij wachten al een paar jaar om over het gebied waarover wij vandaag spreken besluiten te nemen.

Het zal geen verrassing zijn dat voor de VVD-fractie in het plan plussen en minnen zijn. Ik zal spreken over het Beurskwartier en het Lombokplein. De kernproblemen die in de commissievergadering aan de orde zijn geweest, komen dan even terug.

Over het Beurskwartier is een prachtig programma aan de orde, maar echt is wel een programma met een grote stedelijke verdichtingsopgave. Dat betekent iets voor de bewoners van het Beurskwartier.

De heer **GILISSEN** (VVD): Voorzitter! Ik heb een punt van orde. Ik zou het fijn vinden om dit agendapunt te bespreken in de aanwezigheid van de portefeuillehouder. Ik stel voor om de vergadering te schorsen tot hij er is.

De **VOORZITTER**: Het college is grotendeels aanwezig.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! De heer Gilissen weet net zo goed als ik dat de besluitvorming in de coalitie al is dichtgetikt. De wethouder is helemaal niet nodig.

De heer **GILISSEN** (VVD): Voorzitter! De heer Van Waveren heeft net een gat in de begroting geslagen met zijn voorstel over het Egalisatiefonds. Ik vind het wel fijn als wij in de aanwezigheid van de portefeuillehouder spreken. Voor wat mij betreft, wachten wij tot hij er is. De heer Van Schie heeft veel spreektijd. Ik vind het zonde als de portefeuillehouder hem niet hoort.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Wie steunt het voorstel van de heer Gilissen om de vergadering te schorsen tot de portefeuillehouder, wethouder Everhardt, er is?
Ik constateer dat de wethouder op dit moment arriveert.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Dit is een mooi moment voor de wethouder om binnen te

komen. Ik wilde hem net een compliment maken voor de manier waarop het stedenbouwkundige programma in het Beurskwartier is vormgegeven. Er is sprake van verdichting. Dat betekent dat wij een belangrijke opgave hebben om veel woningen voor nieuwe Utrechters te realiseren. Dat is iets waar wij allemaal voor staan. Wij willen de stad openstellen voor meer mensen. Er is veel moois in Utrecht om van te genieten.

Een en ander heeft consequenties. Die liggen veel mensen zwaar op de maag, ook de VVD-fractie. Ik heb daar in de commissievergadering woorden aan gewijd. Ik zal die niet allemaal herhalen. Het feit dat ook buurtbewoners wordt gevraagd om hun thuis op te geven en om dat beschikbaar te maken voor meer andere buurtbewoners is een zwaar besluit. Wij nemen dat vandaag. De VVD-fractie heeft erop aangedrongen om de buurtbewoners daarover duidelijkheid te bieden. Dat is niet helemaal gelukt. Ik zal dat straks toelichten. Wij vinden het een zwaar besluit, maar gewogen tussen de belangen van de zittende bewoners en de vele nieuwe bewoners vinden wij dat het programma voldoende verdichting biedt om dat besluit te nemen. Het is in balans.

Wij zijn blij met vormgeving. Er zijn twee mooie parken toegevoegd om de openbare ruimte beter te maken. Dat is een belangrijke wens van de VVD-fractie geweest.

Er is al een discussie geweest over de bestaande bouw. Hoe integreert men die op een goede manier? Het college voerde een zeer goede lijn met het integreren van de bestaande historische, maar niet monumentale bebouwing aan de Croeselaan. Wij steunen die lijn, maar er is een debat gevoerd over wat wij moeten doen met de rij woningen die vanwege de komst van het park moet verdwijnen. Daarover is veel discussie geweest. Wij steunen een amendement van de GroenLinks-fractie om in de balans tussen zorgvuldigheid en duidelijkheid te kiezen voor zorgvuldigheid en om nog één keer te bekijken of het mogelijk is om de bewoners en de woningen onderdeel te laten uitmaken van het plan. Het gaat daarbij alleen om de woningen die al dan niet moeten wijken voor het park aan de Croeselaan.

Het college kan rekenen op steun van de VVD-fractie voor het programma Beurskwartier.

Het Lombokplein-gebied. Er zit een graat in mijn keel, de Graadt van Roggenweg. De VVD-fractie is niet blij met de manier waarop de Graadt van Roggenweg en de herinrichting daarvan met deze omgevingsvisie het plangebied is ingefietst. Dat is voor wat ons betreft niet nodig. Wij hebben al een verkeersplan Utrecht. De Graadt van Roggenweg is op dit moment een prima weg. De weg heeft voor ons niet de meeste prioriteit om te worden aangepakt ten einde het verkeerssysteem in Utrecht kwalitatief beter te maken.

Ik wil de wethouder vragen om een toezegging. Wij willen dat het plangebied in het Stedenbouwkundig Plan van Eisen wordt aangepast, zodat het duidelijk is dat de Graadt van Roggenweg erbij zal horen. Wij moeten dat nu tussen de regels door lezen.

Wij vinden het belangrijk dat de uitgangspunten van de stedelijke verbindingsweg, zoals vastgesteld in Slimme routes, slim regelen, slim bestemmen, wordt gerespecteerd. De raad heeft daarover al een besluit genomen. Wij zullen daarop niet terugkomen.

De derde toezegging die ik op dit punt vraag, is dat als het Stedenbouwkundig Plan van Eisen wordt uitgewerkt de Graadt van Roggenweg los van de overige uitwerkingen aan de raad wordt voorgelegd zodat die een eigen financiële onderbouwing heeft en de raad instrumenten heeft ten behoeve van de fasering. Er is sprake van een volledig pakket aan verkeersmaatregelen. Die moeten zich op een goede manier tot elkaar verhouden.

Die Graadt is er uit. Dan blijft het Lombokplein nog over. De VVD-fractie is niet de grootste fan van het knippen van de prima weg die er nu is. Wij begrijpen echter de wens die breed in de gemeente leeft om de kwaliteit daar te vergroten, want het gebied is één brok asfalt. Het voor ons best spannend of wij op één lijn met het college konden komen. Ik heb de wethouder twee jaar geleden de opdracht gegeven om de ondernemers ervan te overtuigen dat het kon. Dat is niet helemaal gelukt. Dat komt vanwege de terechte zorgen, bij ons en bij de ondernemers, of het economische kernwinkelgebied in Utrecht, inclusief de culturele functies, met de knip op het Lombokplein uitstekend bereikbaar blijft. Eerlijk gezegd ben ik daarvan zelf niet overtuigd. Ik kan echter tellen. Ik zie dat in de raad een grote meerderheid is die vindt dat wij dat gewoon moeten doen. Ik kan dan in een hoekje gaan zitten kniezen of de boel erbij neergooien, maar dat is niet de houding van de VVD-fractie. Wat is ons grote knelpunt bij de nieuwe weg?

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! De opdracht van de heer Van Schie was het amendement van vorige keer. Het was voor de coalitie een hele klus om die er doorheen te krijgen. De heer Van Schie zegt nu dat het amendement niet is uitgevoerd en dat de VVD-fractie daarom nogmaals achteroverbuigt om de coalitie mee te krijgen om dezelfde stap opnieuw te zetten.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Nee, wij hoeven de stappen niet opnieuw te zetten. Er is al veel uitgezocht. Wij weten veel. De heer Van Waveren en ik weten allebei dat wij op die weg graag meer verkeer willen toestaan, maar dat zal niet gebeuren. Wij doen ons best om in de balans tussen bereikbaarheid en leefbaarheid te zoeken naar een acceptabel compromis. Of dat op 14.000, 15.000, 16.000 of 17.000 auto's ligt, weet ik niet. Ik vind dat eerlijk gezegd moeilijk te schatten. Ik heb nooit zo aan dat getal gehangen. Er zijn fracties in de raad die dat getal wel belangrijk vinden. Ik vind het belangrijk dat economische kerngebieden bereikbaar blijven. Ik heb het nooit erg gevonden als dat voor een reiziger een minuutje langer duurt.

Op grote delen van de dag is ook nu de toegangspoort naar de binnenstad over het Westplein geen feest om doorheen te rijden. Ik heb dat wel eens gedaan. Als je dan drie of vier keer moet stilstaan, word je niet vrolijk. Er zijn zeldzame momenten – ik heb dat een keer meegemaakt – dat men vanaf de fly-in één keer kan doorrijden naar de Catharijnesingel. Dan voelt men zich alsof men de loterij heeft gewonnen. Het kan, maar komt niet vaak voor.

Natuurlijk moet de belangrijkste functie van de weg worden gewaarborgd, namelijk dat men van A naar B kan komen, maar ook dat men op momenten dat het mis gaat nog over een uitgang beschikt. Dat is voor ons in de commissievergadering een belangrijk punt geweest. Op de 't Goylaan is de twee keer één uitgetoet. Er waren echter regelmatig problemen met de nood- en hulpdiensten. Wij willen dat niet in het onderhavige gebied. Het is de levensader van de binnenstad. Ik heb om een toezegging gevraagd. Ik heb een amendement opgesteld om die vraag te onderstrepen.

"Amendement 67

Robuuste weg

De gemeenteraad van Utrecht bijeen op 7 december 2017 ter bespreking van de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein

Overwegende dat:

- De invalsroute via het huidige Westplein naar het centrum belangrijk is voor de bereikbaarheid van dit economisch kerngebied;
- De nieuwe weg ook bij filevorming binnen- en buiten de spitstijden voor nood- en hulpdiensten te gebruiken moet zijn;
- De herinrichting zorgt voor een vertraging (knijp) op het traject om doorgaand verkeer te ontmoedigen;
- De vertraging voor bestemmingsverkeer niet onnodig extra moet oplopen om de bereikbaarheid niet verder te frustreren;

Besluit als beslispunt X¹ toe te voegen:

- De binnen het plangebied herin te richten 2x1 stadsstraat via de bocht bij het NH-Hotel tot aan de Daalsetunnel *robuust* uit te voeren zodat;
- A: nood- en hulpdiensten bij congestie het stilstaand verkeer op de stadsstraat kunnen passeren;
- B: langsparkeren op dit stuk geen onnodige congestie veroorzaakt;
- C: afslaand bestemmingsverkeer binnen het plangebied eigen opstelvlakken krijgt waar ruimtelijk mogelijk en verkeerskundig noodzakelijk;"

¹ Omnummers bestaande beslispunten.

Het amendement is ondertekend door de heer Schipper, de heer Koning en mijzelf.

Het is niet gelukt om de ondernemers te overtuigen. Ik werd geïnterrupteerd door de heer Van Waveren. Ik roep de wethouder op om in gesprek te gaan met de belangrijke partners in de stad om te zien of de verkeersmodellen die wij kunnen maken een stap verder zijn in de ontwikkeling en of wij daarmee de ondernemers echt het vertrouwen kunnen geven dat het de wens is van de raad. Ik bespeur dat van links tot rechts. De wens van de raad is dat de binnenstad van Utrecht bereikbaar blijft, ook voor de automobilist. Ik hoop dat de gesprekken lukken. Het is voor ons belangrijk dat het vertrouwen bij de ondernemers er is en dat dit een project is waarbij iedereen baat heeft.

Het blijft niet ons ding. Wij gaan niet in een hoek zitten kniezen. Wij vragen ons af wat wij moeten doen als de meerderheid van de raad de weg wil omleggen naar de bocht die hij nu maakt om de wens die er is om in het gebied leefbaarheid te realiseren. Dan ziet men een zee van ruimte. Die zee van ruimte is in de visie ingevuld met vooral grote bouwblokken. Wij hebben verkeerssimulaties gezien. De bouwblokken stonden daarin. Wij schrokken van het enorme volume. Daarom heb ik in de commissievergadering gevraagd of wij dat niet kunnen laten en of wij daarvan geen groot park kunnen

maken. Dat idee is met gemengde gevoelens ontvangen. Enerzijds hebben veel mensen gezegd dat een park mooi is, maar dat zij een programma willen realiseren. Dat heeft geleid tot een amendement dat ik hierbij indien.

"Amendement 68

Lombokpark

De gemeenteraad van Utrecht bijeen op 7 december 2017 ter bespreking van de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein

Constateerend dat:

- De in de omgevingsvisie geplande bouwvolumes in het plan Lombokplein totaal $\pm 11.500 \text{ m}^2$ openbare ruimte innemen;
- Het in de omgevingsvisie geplande Lombokplein maar ongeveer 1.600 m^2 kwalitatieve openbare ruimte oplevert;

Overwegende dat:

- Er niet zo heel veel plekken in de (binnen)stad zijn waar hoogwaardig groen is toe te voegen;
- De vele (nieuwe) bewoners en bezoekers behoefte hebben aan plekken voor recreatie in de nabije omgeving;
- Groen als belangrijk uitgangspunt bij inspraak naar voren kwam als wens van bewoners;
- Niet of flink minder bouwen ook minder bouwverlast veroorzaakt;
- Niet of flink minder bouwen het mogelijk maakt vrijwel direct te beginnen met het ontwikkelen van openbare ruimte;
- Niet of flink minder bouwen geen of minder bestemmingsverkeer op en rond het Westplein veroorzaakt en de aanleg van geen of minder parkeervoorzieningen mogelijk maakt;
- De omgevingsvisie voor het Lombokplein een groot financieel tekort laat zien;
- Hoge kosten deels samenhangen met de te realiseren infrastructuur- en parkeervoorzieningen;
- Niet of flink minder bouwen bespaart op plankosten, bouwrijp maken, archeologie, kabels en leidingen e.d.;
- Halvering van het aantal m^2 bouwprogramma verdrievoudiging van de bruikbare openbare ruimte oplevert.

Besluit als beslispunt Y² toe te voegen:

- Een stevig groen gebaar op- en rond het Westplein mogelijk en gewenst is;
- In het SPVE een kwalitatief stadspark te ontwerpen in het plangebied Lombokplein door ongeveer een halvering van het in de visie geplande bouwoppervlakte te realiseren ten bate van meer groen;
- De zo gewonnen openbare ruimte in samenspraak met bewoners en belanghebbenden in te richten met ruimte voor veel groen, spelen en recreatie;
- In het SPVE nader uit te werken kleinschalige voorzieningen (bv horeca, kiosk) te integreren in- of rond dit nieuwe Lombokpark;
- De woningbouw op- en rond het Lombokpark hoofdzakelijk te bestemmen voor doelgroepen met een zeer lage parkeerbehoefte –zoals studentenhuysvesting– zodat er marginale extra weg- en parkeerinfrastructuur voor nodig is."

² Omnummeren bestaande beslispunten.

Het amendement is ondertekend door de heer Schipper, de heer Van Corler, de heer Koning en mijzelf.

Het amendement vraagt om een stevig groen gebaar op het Westplein mogelijk te maken omdat het wordt gewenst. Het is een gebied waarvan de burgers gebruik kunnen maken. Wij vinden het belangrijk dat juist als veel bouwprogramma's worden toegevoegd – dat doen wij in het Beurskwartier en rond het Lombokplein er voldoende openbare ruimte van een zekere kwaliteit ontstaat. Tijdens een van de eerste bijeenkomsten die wij met wethouder Everhardt hadden over wat in zo'n gebied nodig is er werd gediscussieerd over de vraag of er een plek is waar men naartoe kan gaan om op een bankje een stukje koude kip te eten en om te genieten van de mooie plek. Dat beeld willen wij in de visie graag terugzien, niet letterlijk met koude kip, maar met de constatering dat men daar op een prettige manier in de openbare ruimte kan vertoeven.

De **VOORZITTER**: Ik ben gefascineerd door de koude kip.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ik ben benieuwd of omdat de VVD-fractie vindt dat op de onderhavige plek te veel bouwblokken zijn en dat er groen moet komen de VVD-fractie ook bij andere bouwprojecten en bestemmingsplannen die aan de raad voorliggen dezelfde overwegingen maakt. Dat zou ik fantastisch vinden. Dan kunnen wij voortaan samen amendementen en moties indienen, want dan zijn wij op één lijn. Ik vind het fijn als de heer Van Schie deze visie de komende jaren volhoudt.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! De VVD-fractie is altijd voorstander geweest van een openbare ruimte van hoge kwaliteit. Wij hebben er altijd op aangedrongen dat achterstallig onderhoud wordt weggewerkt. Wij zijn een fractie die altijd zegt dat er voldoende groen moet zijn. Wij vinden parken en pleinen ontzettend belangrijk. Dat staat tot nog toe in al onze verkiezingsprogramma's. Wij zullen altijd elk bouwprogramma waarderen op de balans van de verdichting en een openbare ruimte van hoge kwaliteit. Dat kan voor mevrouw Van Esch niet nieuw zijn.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Dan ben ik erover verbaasd dat de heer Van Schie geen voorstander is van het Daalsepark en het Moreelsepark niet heeft gesteund. Ik vind dit bijzonder. In het Stationsgebied zijn verscheidene plekken zeer versteend. Er zijn in de raad verscheidene initiatiefvoorstellen ingediend om die plekken groen te maken en te houden. Daar heeft de VVD-fractie tot nog toe altijd "nee" tegen gezegd. Hoe komt het dat de VVD-fractie op andere plekken in het Stationsgebied waar parken werden voorgesteld "nee" heeft gezegd, maar dat ze een Lombokpark wél een goed idee vindt. Ook het Daalsepark kan er nog altijd komen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Volgens mij spelen mevrouw Van Esch en ik in verschillende films. De VVD-fractie heeft tegen de verdichtingsopgave op het Daalsepark gestemd. Dat was een optimalisatiemaatregel van het vorige college waar de fracties van GroenLinks en D66 een truc hebben toegepast. Zij wilden omdat zij tekorten hebben veroorzaakt verdichten om andere gaten op te lossen. Wij waren daartegen. Wij hebben de motie van de GroenLinks-fractie gesteund om in de buurt van het Daalsepark te zorgen voor een groene inpassing. Daar is geen woord Spaans bij. Dat kan mevrouw Van Esch prima begrijpen. De VVD-fractie is de fractie geweest die altijd heeft gezegd dat het Zuidgebouw er niet hoeft te komen en dat die plek groen en open moet worden. In het Stationsgebied en op allerlei andere plekken in de stad kan mevrouw Van Esch de VVD-fractie niet betrappen op iets dat tegen kwalitatief hoogstaande openbare ruimte is. Integendeel. Wij vinden dat een belangrijk onderdeel van de stad, juist in die gebieden. Wij voegen daar veel appartementen toe voor mensen die geen eigen tuin hebben. Voor mensen die voor hun buitenruimte afhankelijk zijn van de openbare ruimte vinden wij het essentieel dat daaraan altijd een kwalitatief hoogstaande invulling wordt gegeven.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ik zal de VVD-fractie daaraan houden. Ik vind dit een fascinerende opmerking van de heer Van Schie. Ik zal bij alle bestemmingsplannen vanaf heden bekijken in hoeverre de VVD-fractie haar groene ambities waarmaakt. Ik vind de woorden van de heer Van Schie bijzonder positief. Volgens mij spelen wij in precies dezelfde film. Als ik die afdraai, zijn de groene ambities van de VVD-fractie tot nog toe nog weinig tevoorschijn gekomen. Als die nu tevoorschijn worden getoverd, ben ik daar heel benieuwd naar.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Even een stukje geschiedenis voor mevrouw Van Esch. Zij is jong. Het Griftpark is er gekomen dankzij de VVD-fractie. De Maarschalkerweerd is groen gebleven dankzij de VVD-fractie. Laten wij elkaar recht aankijken. Volgens mevrouw Van Esch heeft de VVD-fractie programma's gesteund die hebben gezorgd voor verdichting, maar niet voor een kwalitatief goede openbare ruimte. Ik ken die echter niet.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik geef mevrouw Van Esch voor het laatst op dit punt het woord. Ik adviseer haar en de heer Van Schie om daarna de kroeg in te gaan om over dit onderwerp verder te spreken. Wij moeten ons beperken tot het voorliggende voorstel.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Volgens mij is de conclusie van de VVD-fractie dat alle verdichting en vermindering van het groen in de stad niet komt door het beleid van de VVD-fractie, maar door haar coalitiegenoten die daar dan wél voor moeten hebben gezorgd. De heer Van Schie zegt eigenlijk dat de fracties van GroenLinks en D66 hun ambitie niet hebben waargemaakt. Ik vind het prima dat hij dit punt wil maken, maar hij zegt groen te zijn en de coalitiegenoten niet. Dat is de conclusie die ik moet trekken, want in Utrecht is het niet groen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Ik weet niet precies welke geschiedenis mevrouw Van Esch ons toeschrijft, of dat vanaf 1022 is of dat wij nog verder terugmoeten, maar ik heb duidelijk aangegeven dat de VVD-fractie altijd zoekt naar de balans tussen enerzijds het belang van de inwoners en anderzijds die van de openbare ruimte. De mensen moeten ergens wonen. De VVD-fractie kiest regelmatig voor bouwprogramma's. Ze vindt het belangrijk dat de stad een verdichtingsopgave heeft. Wij hebben echter in deze en in andere coalities altijd gezocht naar ruimte. Het zal niemand verbazen dat ik die heb gevonden. Ik heb amendement 68 ingediend.

De lage parkeerbehoefte die daarin wordt genoemd, heeft te maken met de wens om de nieuwe stadsstraat zo verkeersluw mogelijk te maken en om die vooral in te richten voor bestemmingsverkeer. Het zou zonde zijn om honderden verkeersbewegingen extra in te richten om de nieuwe bewoners te faciliteren. Als daar veel studentenhuisvesting wordt gerealiseerd, zijn weinig parkeerplekken nodig en wordt de kop van Lombok toch een prachtige plek.

Mevrouw **FREYTAG**: (Student & Starter): Voorzitter! Het is een supergoed amendement. Het is van de Student & Starter-fractie bekend dat ze voorstander is van verdichting, hoogbouw en kwalitatief hoogstaand groen. Daar klinkt amendement 68 naar.

Ik heb daarover nog enkele vragen. De heer Van Schie zegt over het bouwoppervlak dat het moet worden gehalveerd. Gaat deze halvering ten koste van de floor/space-index, dus van het aantal vierkante meters en van het aantal woningen?

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Er is causaal verband tussen wat men wil bouwen en wat kan worden gerealiseerd. Dat is geen verrassing voor mevrouw Freytag. Als men meer kwalitatief hoogstaande ruimte mogelijk maakt, maakt men tegelijkertijd minder woonruimte mogelijk. Als men dat gegeven combineert met de wensen van de fracties van Student & Starter-fractie en VVD om veel studentenhuisvesting mogelijk te maken, kan men hetzelfde aantal woningen realiseren, maar met veel kleinere oppervlakten. Ik heb daarover wat sommetjes gemaakt. Volgens mij kan dat heel goed. Als wij daar 300 of 400 studenteneenheden realiseren, halen wij nog steeds de opgave om 500 wooneenheden te realiseren, maar nemen die veel minder oppervlakte in beslag.

Mevrouw **FREYTAG**: (Student & Starter): Voorzitter! Een andere optie is om de hoogte in te gaan, waarbij het totale bouwoppervlak kleiner wordt, maar het aantal vierkante meters gelijk blijft.

De heer Van Schie spreekt over het realiseren van studentenwoningen – dat lijkt mij erg goed – wat volgens hem bijdraagt aan een kwalitatief goede openbare ruimte. Een andere optie is, daarvan zijn wij sowieso voorstander, om in dit gebied parkeerplekken voor de andere woningen die er komen te realiseren op plekken als de Lombok-garage. Is de VVD-fractie bereid om voor het overige deel van het gebied de garages op het Jaarbeursplein en het Lombokplein te bekijken zodat er minder nieuwe parkeerplekken hoeven te komen?

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Parkeren in de Lombok-garage is prima als in de omgeving daarvan woonruimte wordt gerealiseerd. Daar is nog ruimte. De Jaarbeurspleingarage is geen oplossing. Die is vol. Wij wilden graag in die garage 200 auto's extra kwijt, maar daarvan was de raad geen voorstander. Nu zijn de rapen gaar, want dat beperkt de bouwmogelijkheden. Dat besluit is genomen. Wij zijn blij met de garage die er nu is. Hij had van mij groter mogen zijn, maar hij is vol.

Als wij een woningbouwprogramma realiseren, moet ook het parkeren worden geregeld. Het is een hoofdstedelijk gebied. Je kunt met een kleine parkeernorm volstaan. Er zullen altijd parkeerplaatsen moeten zijn, want er komen gewone mensen met gewone banen te wonen die gewoon naar hun werk moeten en daar hoort gewoon een auto bij. Wij zijn geen voorstander van parkeernorm 0. Wij willen echter wel dat parkeren zo marginaal mogelijk is. Wij moeten ons in het gebied richten op doelgroepen die weinig parkeerbehoefte hebben. Dat zijn geen mensen die voor hun werk vaak met de auto op pad moeten. Studenten hebben een lage parkeerbehoefte.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! De heer Van Schie zegt dat de Jaarbeurspleingarage vol is. Dat klopt in zoverre dat bij de bouw ervan geen rekening is gehouden met deze woningbouw. Wij hebben dat vorige week nagevraagd. Is de heer Van Schie het met mij eens dat onvoldoende onderzoek is gedaan naar de vraag of een nieuwe doelgroep, de bewoners van het gebied, wel in de Jaarbeursplein kunnen parkeren? Misschien kan een nieuwe doelgroep daar wél parkeren, omdat de bezoekers van de Jaarbeurs om 18.00 uur 's avonds zijn vertrokken. Dat is alleen maar een voorbeeld, maar misschien is

nog onvoldoende bekeken naar het creatief benutten van de parkeervoorzieningen die in het gebied zijn of komen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Volgens mij is de situatie technisch klip-en-klaar. Er zijn strikte regels over wat wij met parkeren aanmoeten. Elk bouwvolume dat wij hebben gerealiseerd, heeft in de nota Stallen en Parkeren een parkeerverplichting. Het is een enorme puzzel geweest om die in de Jaarbeurspleingarage te gieten. De Jaarbeurspleingarage is te klein. De puzzel is opgelost met allerlei slimme trucs, zoals dubbel gebruik. Volgens mij kan er zelfs geen halve mini meer bij. De Raad van State is daarover kritisch. Die bekijkt niet wat wij realiseren, maar wat het bestemmingsplan aan bouwvolume mogelijk maakt. De parkeervoorzieningen moeten daarop zijn afgestemd. Wij hebben een flexibele bandbreedte nodig. Ik vraag de wethouder om te bevestigen dat de Jaarbeurspleingarage geen oplossing is voor extra bouwvolume omdat wij die helemaal hebben uitgeput. Ik hoop dat de wethouder zegt dat wij die groter hadden moeten maken.

In de ogen van de VVD-fractie zijn in het plan plussen en minnen. Het slopen van de weg was voor ons niet nodig. Als die er komt, laat die dan robuust zijn. Wij vinden dat in samenhang het goede stedenbouwkundige plan voor het Beurskwartier en het kwalitatief goede groen dat wij op de kop van Lombok kunnen realiseren een evenwichtig programma is. Ik vermoed dat wij met het voorstel instemmen.

Ik wil de ambtelijke ondersteuning bedanken voor hun steun de afgelopen jaren bij het maken van het plan. Op verzoek van de VVD-fractie zijn wij in Frankfurt op werkbezoek geweest. Wij hebben daar gezien wat kwalitatief goed openbaar groen de inwoners kan brengen. Ook hebben wij een excursie naar Amsterdam gemaakt. Wij hebben gezien hoe belangrijk het is dat een weg robuust wordt ingericht en dat dit kan. Dit zijn veel initiatieven van de VVD-fractie die ambtelijk welwillend zijn opgepakt. Ook in de stadslabs is goed meegedacht. Ik maak iedereen die er met passie aan heeft gewerkt een groot compliment.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Om 13.00 uur wordt de vergadering geschorst. De fracties die amendementen en/of moties willen indienen, kunnen dat vóór 13.00 uur doen, zodat die tijdens de lunch kunnen worden doorgenomen.

Ik constateer dat de heer Van Corler een amendement wil indienen.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Normaal gesproken zou mevrouw Bollen hier staan. Die had dit debat graag gevoerd. Zij is helaas afwezig omdat zij bij een begrafenis is. Ik mag het stokje van laten doordringen nemen.

Voor wat de GroenLinks-fractie betreft, is het onderhavige voorstel goed. In Utrecht doet zich de unieke kans voor om van een vlakte die grotendeels bestaat uit asfalt een gezond en duurzaam woon- en werkgebied te maken. Er komen ruim 3.000 nieuwe woningen bij. Daarvan zijn er minimaal 600 sociaal. Het gebied ligt pal naast het drukste OV-knooppunt van Nederland waardoor wij maximaal kunnen inzetten op OV, fiets en lopen. Qua ontwikkeling – meer groen en duurzaamheid – zal dit volgens de wethouder een koploper zijn. Onze waardering gaat uit naar de ambtenaren, het college, de wijkbewoners en de organisaties die met het proces hebben meegedacht.

Op hoofdlijnen is het een mooi plan, maar dat neemt niet weg dat de GroenLinks-fractie graag nog een aantal aanpassingen ziet, bijvoorbeeld bij de Croeselaan en op het toekomstige Westplein, het Lombokplein.

Op de Croeselaan is lang toegewerkt naar het plan. Via het Stadslab en stadsgesprekken zijn in de stad ideeën en wensen verzameld. Het inrichten volgens de grote lijnen van het Beurskwartier kan de GroenLinks-fractie steunen, maar dat vraagt om sloop en een transformatie van de woningen in nieuwbouw. Dat is voor de huidige inwoners ingrijpend. Ook de VVD-fractie gaf aan dat wij een zwaar besluit hebben te nemen. De GroenLinks-fractie vindt het belangrijk dat de gemeente zorgvuldig met de wijkbewoners omgaat. Daarom steunt de GroenLinks-fractie de motie die de D66-fractie zal indienen.

Met de voorgestelde transformatie van de woningen en het opnemen daarvan in de nieuwbouw kan de GroenLinks-fractie instemmen. Deze punten zijn noodzakelijk om een behoorlijk groot aantal nieuwbouwwoningen (3.000) te realiseren. Echter, wij hebben vragen bij de voorgestelde sloop van de 31 panden ten behoeve van het realiseren van het park en de doorsteek voor de Moreelsebrug. Wij vragen ons af of die noodzakelijk zijn en of die niet anders kunnen. In de commissievergadering hebben wij gevraagd of wij kunnen zoeken naar een creatieve oplossing om te bekijken of wij de panden kunnen behouden, niet zozeer de woonfunctie, maar zodat wij kunnen bekijken of er nog andere oplossingen zijn. Daarom wil de GroenLinks-fractie graag beter onderzocht zien wat wij met de panden kunnen doen

voordat wij definitief de knoop doorhakken en daarom dienen wij het volgende amendement in.

"Amendement 69

Creatieve inpassing panden Croeselaan

De Raad van de Gemeente Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter besluitvorming over de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein, Constateerende dat:

1. Met het voorliggende besluit groen en ca. 3000 woningen, waarvan ca 600 sociale huurwoningen, worden toegevoegd aan het Beurskwartier;
2. Om dit te realiseren er 62 bestaande woningen aan de Croeselaan met een andere functie of een andere woonvorm worden ingepast in de te realiseren nieuwbouw;
3. Voor het creëren van een open verbinding van het park met de Croeselaan de sloop van 31 woningen aan de Croeselaan/Veemarktstaat (1-9) in dit raadsbesluit wordt voorgesteld.

Overwegende dat:

- De sloop van deze woningen niet alleen een verlies is voor de huidige bewoners, maar ook een cultuurhistorisch verlies;
- Bij de belangenafweging voor het realiseren van het park in constatering 3 stedenbouwkundige en kwalitatieve argumenten moeten worden gewogen in relatie tot het belang van de cultuurhistorische waarde van de woningen en het belang van de bewoners;
- De belangenafweging voor het aankopen van de woningen onder constatering 2 van een andere orde is, omdat deze essentieel zijn voor het realiseren van de verdichtingsopgave bij constatering 1;
- Bij de ontwikkeling van dit gebied belangrijke uitgangspunten zijn:
  - kwalitatieve openbare ruimte,
  - zichtbaarheid van het park,
  - verbinding met de omgeving
  - doorwaadbaarheid van het gebied.
- Er naast bewoning vanuit een creatieve blik ook andere functies te bedenken en mogelijk zijn die bijdragen aan het behoud van het karakter van de Croeselaan.

Besluit: Beslispunt 2 te wijzigen in:

2. De Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein inclusief bijlagen vast te stellen, met de aanvullende opgaven: 2a. Zo spoedig mogelijk of uiterlijk bij de vaststelling van het SPVE legt het college een integrale afweging (ruimtelijk, programmatisch, financieel) voor aan de gemeenteraad met ten minste twee stedenbouwkundige modellen ter hoogte van het park met bebouwing aan de Croeselaan:

- het model uit de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein;
- een gelijkwaardige uitgewerkte variant met het behoud van alle of een substantieel deel van de panden inclusief een park, waarin door meerdere deskundigen aangedragen bruikbare creatieve voorstellen zijn verwerkt. Het behoud van de woonfunctie van de panden wordt daarbij uitdrukkelijk als mogelijkheid opengehouden.

2b. Het besluit over het deels slopen dan wel inpassen van de 31 woningen die in de visie plaats maken voor het park aan de Croeselaan pas te nemen nadat gekozen is voor een stedenbouwkundig model zoals beschreven bij 2a."

Dit amendement is ondertekend door de heer Van Schie, de heer Schipper, de heer Koning en mijzelf.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! De vraag die ik wilde stellen, is al beantwoord, maar ik zal die toch stellen. In de aanleiding tot het indienen van amendement 69 hoorde ik de heer Van Corler afscheid nemen van de woonfunctie, terwijl het amendement iets anders zegt, namelijk ook het onderzoek naar het behoud van de woonfunctie uitdrukkelijk bij het project betrekken. Wat is het nu?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! In eerste instantie hebben wij de oproep gedaan om te bekijken wat de creatieve mogelijkheden zijn. Wij hebben bij het opstellen van Stedenbouwkundig Plan van Eisen nadrukkelijk bekeken wat wij met de woonfunctie kunnen doen. Wij willen de woonfunctie bij de creatieve zoektocht niet bij voorbaat uitsluiten. Vandaar dat het voor wat ons betreft mogelijk moet blijven om die te bekijken. Vandaar dat wij het amendement in deze vorm hebben gegoten. De SP-fractie heeft haar handtekening eronder gezet, waar wij erg blij mee zijn.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Wij hebben een prachtig lang dictum gehoord. Daarin is vooral sprake van de 31 woningen in het zuidelijke rijtje woningen aan de Croeselaan. Er is ook een rij woningen aan de Croeselaan meer noordelijk. In de plannen wordt die opgenomen bij de hoogbouw en verliest dus sowieso de woonfunctie. Begrijp ik het goed dat voor wat de GroenLinks-fractie betreft het mogelijke behoud van de woonfunctie betrekking heeft op de 31 woningen die in de plannen moeten wijken voor het park en niet op de woningen noordelijker?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Ja. Als wij van de woningen die nu tegen de bouwblokken aan staan, daar worden geïntegreerd en een transformatie ondergaan de woonfunctie willen behouden, betekent het dat daar een fors aantal woningen minder kan komen. Volgens mij moet iemand daar sowieso niet blijven wonen als wij daar gaan bouwen. Los daarvan houdt het per se behouden van de woonfunctie in dat een fors aantal woningen minder kan worden gebouwd. Dat is niet de weg die wij willen gaan, zeker niet in het licht van het aantal woningen dat wij in dat gebied kunnen realiseren: de 3.600 woningen waarvan er 600 sociaal zijn. Ik neem aan dat ook de PvdA-fractie blij zou zijn als ze dat voor elkaar kreeg. Amendement 69 gaat over de 31 woningen en de parkdoorbraak Moreelsebrug.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Voor de ChristenUnie-fractie klinkt het voorstel alsof dat het meest haalbare is dat men uit het coalitieoverleg heeft kunnen slepen. Wat verwacht de GroenLinks-fractie anders dan dat wij hebben kunnen lezen in uitgebreide brieven met onderbouwing over sloop en inpassing die wij onlangs hebben gekregen? Wat verwacht de heer Van Corler dat er straks aan andere argumenten ligt?

Wij hebben al een heleboel zienswijzen gezien van de wijkbewoners en anderen die grote onzekerheid ervaren over de mogelijke sloop. De sloop wordt minimaal een halfjaar uitgesteld. Ook hierop horen wij graag een reactie van de GroenLinks-fractie.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik begrijp dat het voor de bewoners onprettig is om langer in de onzekerheid te moeten blijven. Wij hebben ons dat zeker afgevraagd. Ik begrijp dat het heel vervelend is, maar juist om er een goed besluit over te kunnen nemen, hebben wij dit voorstel gedaan. Ik denk dat wij de bewoners recht doen om juist daarover een goede afweging te maken. Ik zou dat het liefst zo snel mogelijk doen, maar het is helaas niet anders.

De andere vraag van mevrouw Uringa is wat wij er denken uit te krijgen. Dat is precies de oproep die wij met amendement 69 doen. Volgens ons is er specifiek met deze 31 woningen echt nog ruimte om te bekijken hoe wij het probleem creatief kunnen oplossen, mogelijk met het behoud van de woonfunctie, maar het kan ook zijn dat wij vragen om dat creatief in te passen in een park. Ik kan mij daar het een en ander bij voorstellen, maar het is niet mijn plek om alle mogelijke creatieve oplossingen naar voren te brengen. Ik denk er graag over mee, maar niet in deze raadszaal.

Een van de onderdelen die een rol speelt als wij de woningen willen behouden, is dat wij daar meteen woningen achter moeten neerzetten om de achterkant van de woningen af te sluiten en er echt een woonblok van te maken. Volgens ons valt daar nog wel wat in te bereiken. Wij denken dat er echt nog ruimte is om er een creatieve blik op los te laten.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Ook wij hopen dat de beweging kan plaatsvinden, maar wij maken ons daarover grote zorgen. Dit is een punt van een flink aantal fracties in het eerste commissiedebat, ook van de GroenLinks-fractie. Vervolgens is er een reactie van het college gekomen, maar de wethouder heeft geen enkele beweging gemaakt om tot een creatieve oplossing te komen. Ik vraag de GroenLinks-fractie daarom wat ze verwacht dat de wethouder straks wél aan bereidheid toont om die beweging te maken. Waarom heeft hij dat niet gedaan na het eerste commissiedebat? De vrees van de ChristenUnie-fractie is dat er na een halfjaar onzekerheid nog helemaal niets is veranderd.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik moet heel eerlijk bekennen dat ik niet de hele marathonsessie van het commissiedebat heb teruggekeken in de voorbereiding van dit debat. Ik ga er vanuit dat dit punt uitgebreid aan de orde is geweest. Ik geloof dat meteen. Het is niet voor niets dat wij het onderhavige amendement hebben ingediend en het zoeken van de creatieve oplossing als opdracht aan het college meegeven. Zo simpel is het. Wij zien zeker nog mogelijkheden om nadere stappen te kunnen zetten.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! In het commissiedebat en in de stukken daarna was er

sprake van een Babylonische spraakverwarring, zowel over het totaalpakket aan woningen als over de bouwblokken afzonderlijk en over het rijtje van 31 woningen. Wij hebben de afgelopen tijd geprobeerd om elkaar daarover te vinden. Volgens mij is het gelukt om een uitzondering te maken, dus om nu wel te besluiten over de woningen die worden geïntegreerd in de nieuwbouwblokken en de woningen die daarvoor moeten worden gesloopt. Het is gelukt om de woningen die betrekking hebben op het park er even uit te lichten en die te onderwerpen aan een aparte analyse. Dat is er de reden van dat er in het voorstel geen sprake is van een totaalpakket, maar alleen van de woningen die nodig zijn.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! In principe zijn mijn vragen al gesteld door mevrouw Uringa. Volgens mij hebben wij in commissievergaderingen alle creatieve oplossingen bekeken. Het college heeft ruimschoots aangegeven wat nog mogelijk is. Ik blijf mij erover verbazen dat het antwoord hetzelfde blijft. Ik vraag mij af waarom wij vandaag over de woningen aan de Croeselaan geen keuze kunnen maken. Volgens mij is alle informatie aanwezig. Wij kunnen vandaag besluiten dat de woningen blijven staan. Volgens mij is wat nu gebeurt uitstel van executie. Dat is voor de bewoners niet nodig.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik zie dat anders. Ik dank de heer Van Schie voor zijn woorden. Ik heb het commissiedebat niet helemaal teruggekeken. De heer Van Schie was daar uitgebreid bij aanwezig. Ik bedacht mij dat het in de discussie vaak gaat over het feit dat als wij deze woningen behouden, zeker in bewoonde staat, er 1.000 woningen minder kunnen komen. Dat is een zware afweging. De afweging gaat over de 31 woningen rond het park. Dat is volgens ons een ander verhaal. Er is echt ruimte om te bekijken of er een creatieve oplossing is.

Ook het Westplein is een onderdeel waar wij misschien iets anders willen doen. Daar zijn 15.000 autobewegingen per dag. Wij zijn sowieso blij met minder asfalt op die plek. Met dit voorstel komt er eindelijk een einde aan de onoverzichtelijke kluwen asfalt. Dat kan voor wat de GroenLinks-fractie betreft niet snel genoeg gebeuren.

De inzet van de GroenLinks-fractie is altijd geweest om op het Westplein een leefbaar deel van de stad te maken. In lijn daarmee hebben wij in 2015, samen met de fracties van SP, VVD en D66 en Stadsbelang Utrecht, een amendement over de maaiveldoplossing ingediend die brede steun heeft gekregen. Volgens mij hebben alleen de fracties van CDA en PvdD dat amendement niet gesteund. In dat amendement is de overweging meegeven om maximaal 15.000 autobewegingen per dag te bewerkstelligen. In de omgevingsvisie is een onderdeel toegevoegd dat in grote delen voldoet aan de wens om een leefbare straat te maken. Echter, het aantal motorvoertuigen is nog te hoog. Het aantal van 15.000 is lastig te bereiken. Dat is ook ons duidelijk. Het is ook duidelijk dat dit in onderlinge samenhang met verkeersontsluitingen elders in de stad moet worden bekeken. In de commissiebehandeling heeft de GroenLinks-fractie gevraagd om een pakket maatregelen waarmee 15.000 autobewegingen mogelijk zijn. De wethouder heeft hieraan gevolg gegeven. Hierop gebaseerd dient de GroenLinks-fractie de volgende motie in.

"Motie 241

Westplein: van verkeersplein naar een leefbare straat.

De Raad van de Gemeente Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017) ter besluitvorming over de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein,
Constateerend dat:

- Het de ambitie is om de kwaliteit van de openbare ruimte bij het huidige Westplein fors te verbeteren;
- Het college in de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein een ontwerp voorstelt met een set van verkeersmaatregelen, waarbij tot ongeveer 17.000 motorvoertuigen per etmaal zullen rijden;
- De raad amendement A55 op 9 juli 2015 heeft aangenomen, waarbij is aangegeven dat: "Om een oplossing op maaiveld met de uitgangspunten van een stadsboulevard te creëren (hoge kwaliteit van openbare ruimte, oversteekbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid) een reductie naar maximaal 15.000 autobewegingen per dag nodig is";

Overwegende dat:

- Met de voorgenomen inrichting van het nieuwe Westplein de leefbaarheid sterk verbetert ten opzichte van de huidige situatie;
- In de notitie "Westplein naar minder motorvoertuigen" het college aanvullende maatregelen benoemt (welke niet in de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein zijn opgenomen) waarvan de meeste zonder negatieve netwerkeffecten elders in de stad.

Draagt het college op:

- Van het nieuwe 'Westplein' een leefbare straat te maken, met op termijn (2023 – 2030) maximaal 15.000 motorvoertuigen per etmaal, en daarbij:
- Maatregelen gericht op mobiliteits- en verkeersmanagement uit te werken in het SPVE en die zo snel mogelijk uit te voeren;
- In alle bouw-, verkeers- en parkeerprojecten in de stad met uitstraling op het nieuwe Westplein, te streven naar een verdere daling van het aantal motorvoertuigbewegingen op het nieuwe Westplein, zonder het probleem te verschuiven naar elders in de stad en alle mogelijkheden van het Mobiliteitsplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen in samenhang te benutten."

De motie is ondertekend door de heer Koning, de heer Schipper en mijzelf.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Inzake de reductie tot 15.000 vervoersbewegingen per dag op de genoemde locatie deel ik de mening van de GroenLinks-fractie absoluut. Wij hebben verkeersmodellen gezien. Wij hebben gezien wat de effecten zijn van het verlagen van 17.000 vervoersbewegingen tot 15.000 vervoersbewegingen. Wat ik daarin miste, was een integraalbeeld van het Lombokplein waarbij men kan zien wat het streven naar 15.000 verkeersbewegingen feitelijk betekent en welke maatregelen daartoe moeten worden genomen. Wat ik miste, was het integrale beeld van wat dat betekent voor de afvloeiing naar de westelijke stadsboulevard en naar andere wegen in Utrecht. Hoe ziet de GroenLinks-fractie dat? Is de GroenLinks-fractie het met de Stadsbelang Utrecht-fractie eens dat als wij maatregelpakketten moeten kiezen de integrale visie absoluut noodzakelijk is om daarmee eventueel te kunnen instemmen?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Volgens mij vraagt de heer Bos of wij vinden dat rekening moet worden gehouden met andere maatregelen en met de uitstraling op de rest van de stad als wij op het Lombokplein iets doen. Het antwoord daarop is "ja". Hetzelfde staat in onze motie. De maatregelen die wij willen nemen, met name op het gebied van het mobiliteitsmanagement, hebben geen negatieve effecten op andere plekken in de stad. Dat ben ik met de heer Bos eens. Wij hebben daartoe een mobiliteitsplan opgesteld. Dat heet "Drie keer slim". Volgens mij is dat het kader waarmee wij dat oppakken.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Klopt het echt dat de GroenLinks-fractie een straat wil zien met 15.000 verkeersbewegingen per dag en dat ze dat een leefbare straat noemt?

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Vindt de gehele GroenLinks-fractie dat?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Volgens mij is het duidelijk hoe deze situatie bij ons ligt. Wij hebben daarover gesproken in het kader van de Toekomstvisie. Wij hebben toen duidelijk aangegeven dat er sprake is van een minderheidsstandpunt over dat onderdeel.

Er zijn veel straten in Utrecht waar dagelijks 15.000 auto's rijden. Wij willen dat aantal natuurlijk verder terugbrengen. Als men in mijn hart kijkt, zeg ik dat er best wat minder autoverkeer kan komen. Echter, als men bekijkt wat realistisch is, dan vind ik dat als wij 15.000 verkeersbewegingen halen dat overeenkomt met het streven dat wij destijds via het amendement hebben neergezet. Het zou mooi zijn als wij daarop uitkomen. Ik begrijp de wens, ook van de buurtbewoners, die een verdere reductie van het aantal verkeersbewegingen willen zien, maar dit is wat volgens mij haalbaar is. Het gebied wordt een stuk leefbaarder dan het nu is.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Ik heb alle begrip voor de heer Van Corler dat hij mevrouw Bollen vervangt. Hij doet dat heel goed. Voor het debat is het echter goed dat wij deze discussie voeren.

De heer Van Corler refereert aan "Drie keer slim". Dat geeft de moeite aan die de ChristenUnie-fractie met deze plannen heeft. Enerzijds draaien wij de kraan dicht voor het autoverkeer, waar wij, net als de GroenLinks-fractie, voor 100% achterstaan, maar aan de andere kant doen wij de kraan weer open met het toevoegen van enorm veel woningen. Wij kijken daarbij niet af naar een parkeernorm bij of zelfs op 0. Mevrouw Van Esch stelde deze vraag zojuist aan de VVD-fractie: waarom durven wij op het grootste OV-knooppunt van Nederland niet vaker af te wijken van de parkeernorm? Is dat niet de beste maatregel om ervoor te zorgen dat de stad op dit punt niet dichtslibt?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Ik dank mevrouw Uringa voor het bruggetje naar het volgende deel van mijn betoog. Ik wilde daarover net doorgaan. Amendement 69 van de VVD-fractie geeft een richting aan over wat wij doen op het Lombokplein met het neerzetten van woningen met een lagere parkeerbehoefte. Wij zouden de GroenLinks-fractie niet zijn als wij niet graag een stapje verder gaan. In mijn tekst komt het antwoord op de vraag van mevrouw Uringa naar voren.

In het voorstel wordt voorzien in een behoorlijk groot bouwprogramma in het gebied rond het huidige Westplein en langs de Leidsweg. Voorgesteld wordt om daar extra parkeervoorzieningen te realiseren. Het voorstel van de VVD-fractie om meer ruimte aan groen te geven en een woningbouwprogramma te realiseren met weinig parkeerplaatsen helpt ons in de goede richting. In de omgevingsvisie valt te lezen dat door het zoeken naar oplossingen het college de ambitie deelt. Wij vinden dat op deze locatie logisch. Ik heb zojuist de Student & Starter-fractie daarover gehoord, net als de ChristenUnie-fractie. Ik ben blij met deze steun. Wij dienen de volgende motie in.

"Motie 242

Parkeervoorzieningen in ontwikkelgebied Lombokplein, nee bedankt!

De Raad van de Gemeente Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter besluitvorming over de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein,

Constaterende dat:

- Het de ambitie is om de kwaliteit van de openbare ruimte bij het huidige Westplein fors te verbeteren;
- Het college in de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein aangeeft dat het totaal aan parkeerplaatsen voor het ontwikkelgebied Lombokplein rond de 300 ligt;
- Daarbij het streven is om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande parkeergarages.

Overwegende dat:

- De mogelijkheid om het parkeervraagstuk op te lossen met parkeren op afstand, niet alleen bij het Beurskwartier maar ook voor het ontwikkelgebied Lombokplein een passende oplossing kan zijn.
- Het vigerende parkeerbeleid voorziet in de mogelijkheid om als College gemotiveerd af te wijken van parkeernormen.

Draagt het college op:

- Bij de uitwerking van ontwikkelgebied Lombokplein maximaal van de mogelijkheid om gemotiveerd af te wijken van de parkeernormen gebruik te maken en te streven naar het zo beperkt mogelijk toevoegen van parkeerplaatsen."

De motie is ondertekend door de heer Schipper, de heer Koning en mijzelf.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! De motie klinkt aardig, maar ik vraag mij af waarom die alleen is gericht op het Lombokplein en niet op het gehele gebied inclusief het Beurskwartier. Als de heer Van Corler graag minder parkeren wil zien, kan de motie toch ook daarover gaan?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Volgens mij is het parkeren in het Beurskwartier al goed in het plan opgenomen: parkeren op afstand en parkeren dat is gericht op deelauto's. Er wordt uitgegaan van de meest lage parkeernorm. Volgens mij is het parkeren daar al goed in de plannen verankerd. Op het Lombokplein wordt ruimte voor parkeren opengehouden, maar wij willen die zoveel mogelijk inperken. Daarom dienen wij motie 242 in die is gericht op het Lombokplein en omgeving.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Het mag geen verrassing zijn. Wij zijn blij met de omgevingsvisie. Daarmee luiden wij een nieuwe fase in van de herontwikkeling van het Stationsgebied. In de commissievergadering heb ik al gezegd dat de gebieden Beurskwartier en Lombokplein toekomstbestendig, duurzaam en modern ingericht worden. Hiermee wordt het Utrechtse centrum echt uitgebreid en worden er ruim 3.000 woningen bijgebouwd. Er komt natuurlijk ook ruimte voor werken en winkelen. De nieuwe gebouwen worden zoveel mogelijk energieneutraal en circulair. Dat is voor de D66-fractie erg belangrijk.

Dat in de omgevingsvisie echt keuzes worden gemaakt, is duidelijk. Niet voor niets hebben wij lang gedebatteerd en zijn er zaken mee gemeoid waarop sommige fracties kritisch zijn. Hetzelfde geldt voor de D66-fractie. Daarom hebben wij meegeschreven aan een aantal amendementen en moties waarvan een aantal al is ingediend. Zelf heeft de D66-fractie, zoals in het commissiedebat al is

aangekondigd, een motie opgesteld over de omgang met eigenaren van panden en bewoners van panden aan de Croeselaan en andere straten waar woningen zullen worden verworven en over het onderzoeken van de mogelijkheid om een fietsonderdoorgang te realiseren langs de Leidseweg naar de Van Sijpesteijnkade.

Ik dien de motie nu in.

"Motie 243

zorgvuldig omgaan met huidige bewoners en eigenaren Croeselaan

Constateerend dat:

- Conform de Omgevingsvisie Beurskwartier & Lombokplein de Gemeente overgaat tot de aankoop van panden aan de Croeselaan, Veemarktstraat, Veemarktplein en de Van Zijstweg.

Overwegende dat:

- Het een verstrekkend politiek besluit is om panden aan de Croeselaan e.o. aan te kopen;
- Dit direct de levens en leefomgeving raakt van wie daar nu wonen en van de eigenaren van de panden;
- We als overheid een zorgplicht hebben om er, binnen het redelijke, alles aan te doen om dit op een nette manier te regelen;

Draagt het college op:

- Zorg te dragen voor een nette aankoopregeling voor de woningen, waarbij minnelijke verwerving het uitgangspunt is en onteigening slechts een laatste middel mag zijn;
- Met inachtneming van de wettelijke kader zorg te dragen voor solide afspraken met aanbieders van koop en huurwoningen in het Beurskwartier voor bewoners en eigenaren die per se in dezelfde buurt willen wonen, nog voordat de woningen niet meer bewoond kunnen worden;
- Daarbij het uitgangspunt te hanteren om huurders een vergelijkbare woning tegen eenzelfde huurniveau aan te bieden;
- Zorg te dragen voor heldere communicatie, en een aanspreekpunt, iemand waarbij bewoners en eigenaren terecht kunnen met hun vragen en waarvan uit snel en helder gereageerd wordt op alle mogelijke vragen en onduidelijkheden;
- Zorg te dragen voor een goede afstemming van werkzaamheden en aankopen van panden, gezien de planning om al in 2018/2019 te beginnen aan de bouw van de naastgelegen gebouwen van het Amrathhotel en Wonderwoods."

Deze motie is ondertekend door de heren Van Schie en Van Corler en mijzelf.

Van het dictum is een en ander al toegezegd. Wij vinden het belangrijk dat de motie door de raad als een duidelijke opdracht aan het college wordt meegegeven. De motie gaat over het zorgvuldig omgaan met de huidige bewoners en de eigenaren van de panden.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb diverse commissievergaderingen over deze plannen bijgewoond. De opdrachten die de heer Koning meegeeft, zijn toezeggingen die al in commissievergaderingen zijn gedaan. Waarom beklint hij die opnieuw? Ik vind het een beetje raar dat hij een motie indient waarin hij oude punten aandraagt.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Wij vinden het belangrijk dat deze punten vandaag expliciet worden uitgesproken en door de raad worden besloten. Daarmee worden tevens de rechtsbeginselen benadrukt waarop burgers wier belangen in het geding zijn, kunnen terugvallen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Vindt de heer Koning dat de toezeggingen die zijn gedaan rechtskracht missen en dat daaraan geen zekerheid kan worden ontleend? De heer Koning twijfelt aan de uitvoering van toezeggingen door het college.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Er is geen enkele twijfel over de toezeggingen van het college. Ik ben volgens mij duidelijk geweest over het doel van de motie. Ik wil het daarbij graag laten.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Ik deel de opvatting van de heer Koning dat het belangrijk is om alles netjes te doen. In het verleden hebben wij vaak genoeg meegemaakt dat alles anders liep dan vooraf was gezegd. De wens van de heer Koning om de toezeggingen van het college te benadrukken, begrijp ik.

Er is een amendement waar zijn naam onder staat over de 31 woningen aan de Croeselaan. Is de heer Koning net als wij van mening dat zolang daarover nog wordt gediscussieerd het college niet aan de

gang hoeft te gaan met de middellijke verwerving van de panden?

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Ik kan mij goed voorstellen dat zolang het definitieve besluit over de 31 woningen niet is genomen, actief aankomen nog niet logisch lijkt te zijn. Ik kan mij echter voorstellen dat mensen die op de bewuste plek een woning in bezit hebben en die willen aanbieden bij de gemeente terechtkunnen. Zij kunnen aangeven de woning te willen verkopen. Het is vervolgens aan het college om gezien de opdracht die er ligt hoe met de woning moet worden omgegaan.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Verwacht de heer Koning dat het college op dat moment zegt daarop nog niet te kunnen ingaan omdat de raad er nog een besluit over moet nemen?

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Uiteindelijk moet er voor de 31 panden een creatieve invulling komen. Dat is de opdracht die de raad heeft geformuleerd. Alles wat dat in de weg zit, lijkt geen go voor het college te zijn.

Hierbij dien ik de volgende motie in.

"Motie 244

Ja! Nu Echt Vooruit op de Leidseweg – Van Sijpesteijnkade

Constateerend dat:

- De Leidseweg – Van Sijpesteijnkade onderdeel uitmaakt van de Top 5 Fietsroutes van Utrecht, als hoofdfietsroute van De Meern – Centrum – De Uithof;

Overwegende dat:

- Het voor de inrichting van het Lombokplein, als uitwerking van de Omgevingsvisie, van belang is dat de doorstroming van alle verkeersmodaliteiten wordt gewaarborgd;
- Het doorgaande fietsverkeer wordt bevorderd wanneer het niet hoeft te kruisen met auto's, fietsers en voetgangers;
- Het in het belang van verkeersveiligheid is, dat er minder kruisend fietsverkeer is;
- Een integrale afweging tussen de voorgestelde gelijkvloerse en een ongelijkvloerse oplossing pas gemaakt kan worden wanneer kosten en baten inzichtelijk zijn;
- Het daarbij van belang is om een zorgvuldige inpassing te kunnen maken, waarbij de samenhang met de omgeving en de verkeersstromen van fietsers, voetgangers en auto's essentieel zijn.

Draagt het college op:

- In de uitwerking naar het SPVE voor het Lombokplein, inzichtelijk te maken wat de voor- en nadelen zijn van een gelijkvloerse en een ongelijkvloerse oplossing voor het fietsverkeer op de Leidseweg – Van Sijpesteijnkade.
- In het SPVE naast een gelijkvloerse oplossing, ook een ongelijkvloerse oplossing uit te werken."

Deze motie is ondertekend door de heer Van Schie, de heer Schipper en mijzelf.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! De heer Koning vindt ons aan zijn zijde inzake de verbetering van het fietsverkeer. Wij maken ons over het gehele plangebied zorgen. Zoals bekend, is er nog niet voldoende geld bijeen ten behoeve van de onderdoorgang bij de Kanaalweg en de Van Zijstweg. Er wordt een quickscan gemaakt, maar geld voor realisatie is er niet. Wij hebben ook wensen inzake de afwikkeling over de Daalsetunnel. Er zijn nog veel wensen op het gebied van de fiets. De heer Koning vraagt om een uitwerking. Ik voorspel dat ongelijkvloers veel duurder is. Ten koste waarvan mag dat gaan, of plussen wij dat op bij de kosten die er al zijn?

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Ik kan mij deze vraag voorstellen. Die is terecht. Daarom vraagt motie 244 nadrukkelijk om dat punt inzichtelijk te maken en wat de voor- en nadelen ervan zijn. De raad gaat over de investeringen. Ik ben het volledig met mevrouw Uringa eens. Er is ambtelijk navraag gedaan. Het blijkt dat er een verschil is. De D66-fractie vindt dat als er voldoende meerwaarde is voor doorfietsen een afweging moet worden gemaakt. Dan zullen wij daarin investeren. Dat staat voor ons voorop. Wij willen daarmee laten zien dat wij die mogelijkheid willen creëren en het college een heldere opdracht geven.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! De heer Koning begon zijn bijdrage met de opmerking dat er nu echt keuzes worden gemaakt. De keuze om twee scenario's uit te werken, is typerend voor de

D66-fractie, ongeacht die over woningen of de fietstunnelvariant gaan. Maken wij echt keuzes, of is dit een typerend procesvoorstel van de D66-fractie net als twee jaar geleden en ziet ze na de verkiezingen wel weer verder?

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Volgens mij maken wij wel degelijk keuzes. Ik weet niet of de heer Van Waveren het voorstel heeft gezien, maar er wordt vandaag over waanzinnig veel besloten: bijna 3.500 woningen, parken – de wens leeft breed in de raad om in het Stationsgebied groen toe te voegen – en een onderzoek naar een fietsverbinding tussen de Kruisvaartkade naar de binnenstad. De D66-fractie is daarvan een grote fan. Wij vinden echter dat wij daarover nu nog niet kunnen besluiten omdat daarover nog niet voldoende bekend is.

Ja, er ligt een waanzinnig goede visie waarmee wij vandaag erg ver komen, ook wat betreft de investeringen die wij zullen doen. Wij moeten de bijlage niet vergeten. Sommige zaken willen wij openhouden.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Om 13.00 uur begint volgens de agenda de lunchpauze.

Mevrouw **FREYTAG**: (Student & Starter): Voorzitter! Ik stel voor om nu te gaan lunchen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ik vind het prima, maar dat betekent dat niet alle moties en amendementen vóór de lunch zijn ingediend. Ik heb er nog een aantal liggen. Afsproken is om vóór de lunch alle moties en amendementen in te dienen. Dat gaat dus niet door. Ik vind dat niet erg hoor. Men weet dat er van mij nog iets komt.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik zie dat een meerderheid van de raad wil schorsen.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Het is voor mij niet bezwaarlijk om eerst de eerste termijn af te maken.

Mevrouw **FREYTAG**: (Student & Starter): Voorzitter! Ik wil hier een punt van maken. De dag is zodanig gepland dat er twee uur pauze is. Dat is voor een eenmansfractie erg weinig. Vijf minuten extra pauze zou ik fijn vinden, maar minder vind ik absoluut niet oké. Laten wij nu pauze houden en om 14.00 uur braaf verdergaan.

De heer **GILISSEN** (VVD): Voorzitter! Ik begrijp de overwegingen van mevrouw Freytag. Het heeft ook mijn voorkeur om de eerste termijn vóór de lunchpauze af te ronden, maar ik zie dat nog een aantal fracties moet spreken, ook de PvdA-fractie. Ze zullen zich niet beperken tot vijf minuten spreektijd. Als wij dit voorstel volgen, zullen wij niet vóór 13.30 uur schorsen. Dan maak ik nu de afweging om nu even een bammetje te eten en om 14.00 uur verder te gaan.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Wat de heer Gilissen zegt, klopt. Ik zal mij niet haasten omdat mensen om 13.30 uur willen schorsen. Al mijn spreektijd is gewijd aan dit onderwerp. Ik zal flink uitweiden.

Mevrouw **FERKET** (D66): Voorzitter! Dit overleg duurt zoals gewoonlijk alweer langer dan als wij waren doorgedaan. Mijn fractie is ervoor om in dat geval de vergadering even te schorsen, vooral met het oog op de kleine fracties.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik constateer dat een meerderheid van de raad voorstander is van het nu schorsen van de vergadering.

De voorzitter schorst daarop de vergadering.

Na heropening van de vergadering spreekt de **VOORZITTER** als volgt:

Dames en heren! Ik heropen de vergadering. Wij zijn gebleven bij het voorstel inzake de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein. Eerst kunnen de fracties hun inbreng geven. Er zijn al drie partijen geweest, namelijk de VVD, GroenLinks en D66. Ik ga de heer Derks van de PvdA het woord geven en vertel u in de tussentijd dat het hier wat frisjes is in de zaal omdat de verwarming kapot is. Er wordt aan gewerkt.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Ik weet niet of de hitte van het debat nog voor opwarming gaat zorgen, maar dat zullen wij wel merken.

De PvdA-fractie staat voor een stad waarin iedereen kan wonen, ongeacht het inkomen dat men verdient. De nieuwe wijken Beurskwartier en Lombokplein zijn bij uitstek kansen om hier invulling aan te geven. In de commissie zijn wij meermalen teruggekomen op onze speerpunten om dit te bereiken. Helaas gaf de wethouder op onze wensen consequent niet thuis. Om die reden nemen wij zelf het voortouw met een aantal amendementen en moties.

Zeker zijn van een fijn en goed huis moet wat ons betreft altijd voorop staan. De onnodige sloop van de Croeselaan maakt hierop een sterke inbreuk. De PvdA-fractie is er nog steeds niet van overtuigd dat de sloop noodzakelijk is om een mooie wijk te realiseren. De politieke wil lijkt simpelweg te ontbreken om te kijken naar alternatieven, zonder mensen te dwingen hun huis te verlaten. Wij hebben gezien dat er vanuit de coalitie een poging wordt gedaan om nog eens goed te kijken naar de 31 woningen aan de Croeselaan, maar er zijn best veel slagen om de arm. Dat geeft ons te weinig vertrouwen en bovendien gaat het niet om alle woningen aan de Croeselaan. Daarom dienen wij een amendement in met het voorstel om ruimte te laten in de Omgevingsvisie voor het behoud van deze woningen en een alternatief te zoeken waardoor de bewoners hun huis niet verliezen.

"Amendement 70

Behoud woningen Croeselaan

De raad van de gemeente Utrecht, bijeen op 7 december 2017 ter bespreking van het voorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein, constaterende dat:

- in de omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein de woningen aan de Croeselaan verworven en grotendeels worden afgebroken;
- in de toekomstvisie het verwerven en slopen van de woningen nog als onhaalbaar werd beoordeeld;
- het verwerven en slopen een grote negatieve financiële impact op de Omgevingsvisie hebben terwijl er al sprake is van een tekort;

overwegende dat:

- bewoners voorop moeten staan in de planvorming;
- zij duidelijk hebben aangegeven zich niet gehoord te voelen en tegen het plan te zijn;
- het college zich niet bereid heeft getoond alternatieven te onderzoeken zonder afbraak van de woningen;
- er ook een nieuwe wijk gerealiseerd kan worden zonder sloop van de woningen;
- het financiële tekort sterk ingelopen kan worden door het voorkomen van het verwerven en sloop van de woningen;

besluit:

- beslispoint 2 uit het raadsvoorstel als volgt aan te vullen:
"met dien verstande dat, anticiperend op het nog op te stellen SPVE voor het Beurskwartier, een alternatievenstudie voor het voorgestelde stedenbouwkundig plan wordt uitgevoerd, waarbij de volgende varianten worden onderzocht:
  1. behoud van alle woningen, met woonfunctie, aan de Croeselaan en met gelijkblijvend nieuwbouwvolume;
  2. behoud van alle woningen, met woonfunctie, aan de Croeselaan, maar met verminderd nieuwbouwvolume (maximaal 300 woningen minder)."
- een beslispoint 2a toe te voegen, luidende: 'De uitkomsten van de onder beslispoint 2 genoemde alternatievenstudie als keuzeoptie(s) toe te voegen aan het nog op te stellen SPVE voor het Beurskwartier en derhalve de beslissing over de verwerving en sloop van de woningen aan de Croeselaan tot dat moment aan te houden.'
- een beslispoint 2b toe te voegen, luidende:
'Het college te verzoeken:
  - de financiële consequenties van de uit genoemde alternatievenstudie voortkomende stedenbouwkundige modellen bij het SPVE in kaart te brengen, uitgaande van een gelijkblijvend aandeel (20%) sociale huur;
  - architectenbureau Sjoerd Soeters te benaderen om de bovengenoemde alternatievenstudie

uit te voeren.'

- alle documenten aan te passen overeenkomstig de strekking van het bovengenoemde."

Dit amendement is ondertekend door mijzelf.

De heer **KONING** (D66): Ik vind het oprecht goed dat de PvdA-fractie probeert om dichter bij elkaar te komen. Ik kan echter de inzet op ultimo 300 woningen minder en wel zorgen voor een flink aantal woningen erbij in deze stad niet zo goed met elkaar rijmen. Er wordt gevraagd om een variant uit te werken waarbij er maximaal 300 woningen minder gebouwd kunnen worden. Dat betekent dat er op plekken veel meer de hoogte in moet worden gegaan. Ik heb in het verleden wel eens wat artikeltjes gelezen van de PvdA en wat tweets gezien, waarin dat ook niet de bedoeling lijkt. Ik begrijp het niet. Volgens mij spreken al die zaken elkaar tegen. Hoe legt de heer Derks dat uit?

De heer **DERKS** (PvdA): Natuurlijk zien wij dat daar spanning zit. Je moet zaken tegen elkaar afwegen. Ik herhaal nog maar eens dat voorop staat dat mensen hun huis niet moeten verliezen. Dat is voor ons het vertrekpunt. De volgende vraag is hoe je dat kunt realiseren. Aangegeven is dat dat bij gelijkblijvende uitgangspunten 1.000 woningen zou schelen. Wij denken dat er alternatieven zijn waarin dat veel minder scheelt. Wij vragen om naar een alternatief te zoeken waarin mogelijk iets minder woningen kunnen worden gebouwd. Dat zou een concessie kunnen en moeten zijn. Natuurlijk moet je daar goed naar kijken. Ik weet niet of dat meer hoogbouw betekent. Wij noemen niet voor niets een specifiek architectenbureau. Dat heeft immers elders, in Amsterdam, alternatieve plannen bedacht met handhaving van het bestaande bouwvolume. Ik ben niet deskundig genoeg om te zeggen hoe dat precies kan. Daarom vragen we om daar nog eens goed naar te kijken.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Het is prettig om te horen dat de PvdA-fractie zich hierin wat anders opstelt dan zij jaren terug deed met de herstructureringsopgave. Daar was ook de opdracht: sloop de woningen en zet er iets anders neer. Het is goed om te kijken hoe wij met de bewoners omgaan. Is het eerste voorstel van de PvdA niet gewoon: maak een nieuw plan? Volgens mij is dat de consequentie van beslispunt 1 in het amendement.

De heer **DERKS** (PvdA): Wij vragen om een fundamentele alternatieve studie voor dit onderdeel van het plan. Of dat een volledig nieuw plan betekent, weet ik niet. Er staan allerlei zaken in qua uitgangspunten en ambitie op allerlei terreinen: duurzaam, hoog stedelijk et cetera. Wij zijn daar zeker niet op tegen, maar wij vragen wel degelijk om fundamenteel te onderzoeken of er voor het Beurskwartier niet een andere mix moet ontstaan dan nu in de plannen zit. Overigens is dat in het mede door GroenLinks ingediende amendement ook het geval. Alleen willen wij dat nog verder laten onderzoeken voor alle woningen aan de Croeselaan.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Er is een fundamenteel verschil met het amendement dat wij hebben ingediend. Dat gaat echt alleen over die 31 woningen waar de parkfunctie zou moeten zijn. De PvdA-fractie wil het behoud van de omvang die nu is bedacht, maar wil ook behoud van de woningen daar die getransformeerd zouden moeten worden en waarachter gebouwd moet worden. Het is mij duidelijk geworden dat die combinatie in dit plan niet kan, dus wil de PvdA-fractie gewoon een nieuw plan. Is dat niet de juiste lezing?

De heer **DERKS** (PvdA): Ik weet niet waarom de heer Van Corler zo hecht aan het doen van een uitspraak over een nieuw plan. Laat ik het zo zeggen: dit is voor ons zo'n cruciaal punt dat het moeilijk zal worden om met het plan in te stemmen zonder het onderzoek. Wij vragen inderdaad om een groot deel van het plan nog eens zorgvuldig en volledig onder de loep te nemen.

De heer **SCHIPPER** (SP): Ten eerste complimenten voor dit amendement. Ik zou het zelf geschreven kunnen hebben. Ik heb het zelf geschreven. Wij zijn er met de heer Derks niet van overtuigd dat het allemaal niet zou passen. Dat is ons van diverse kanten bevestigd. Je kunt het tekenen op welke manier je maar wilt. Ik zal straks in mijn termijn aangeven waar wij voor kiezen. Dat komt neer op: beter iets dan niets.

De heer **DERKS** (PvdA): Daar kan ik mij van alles bij voorstellen. Dank voor de complimenten. Wij zitten op het spoor dat wij nu nog voor alles gaan en nog niet toe zijn aan "beter iets dan niets".

Ik vervolg mijn bijdrage. Motie 136 is door de hele raad aangenomen. Daarin wordt gepleit voor extra sociale huur aan de westkant van het station. Tot nu toe is deze motie genegeerd. De PvdA-fractie dient daarom een nieuwe motie in, toegespitst op het Beurskwartier en Lombokplein, die vraagt om alsnog uitvoering te geven aan de eerdere motie.

"Motie 245

Geef invulling aan motie 2017/136, ook in het Beurskwartier en Lombokplein

De raad van de gemeente Utrecht, bijeen op 7 december 2017 ter bespreking van het voorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein.

Constaterende dat:

- Motie 23 uit 2016 ('Zorg voor locatie sociale huur') met een grote meerderheid in de raad is aangenomen;
- Motie 136 uit 2017 ('Geef invulling aan motie 2016/23, ook in het Stationsgebied') ook met een grote meerdere meerderheid in de raad is aangenomen;
- De Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein één van de gebieden is waarin de groei van het aantal betaalbare woningen 'aan de westkant van het station' (zoals benoemd in motie) kan worden verankerd;
- In de Omgevingsvisie wordt uitgegaan van 20% sociale huurwoningen, net zoals ten tijde van het aannemen van motie 2017/136, en er dus geen extra sociale huurwoningen zijn opgenomen zoals gevraagd in de motie;

Spreekt uit:

- Het passend binnen goede bestuurlijke verhoudingen te vinden, dat het college inspanning moet verrichten om door de gemeenteraad aangenomen moties uit te voeren;
- Het college dit in het geval van motie 2017/136 niet heeft gedaan;

Draagt het college op:

- Extra sociale huurwoningen te realiseren bovenop de bekende voornemens, conform motie 2017/136 en onder in de motie gestelde voorwaarden;
- Dit mee te nemen in de verdere uitwerking van het woonprogramma in de SPVE's voor de deelgebieden van de Omgevingsvisie.

En gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie is ondertekend door mijzelf.

Voorzitter! Dan kom ik bij de ambitie middenhuur. In de commissie kwam naar voren dat er op dit moment slechts sprake is van 10% middenhuur in deze Omgevingsvisie. Wij vinden dat een extreem lage ambitie van een wethouder van een partij die zegt te staan voor middeldure huur. Daarom dienen wij een amendement in dat uitgaat van een ambitie van 30% middenhuur.

"Amendement 71

Voldoende middenhuur in Beurskwartier en Lombokplein

De raad van de gemeente Utrecht, bijeen op 7 december 2017 ter bespreking van het voorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein,

constaterende dat:

- de druk op de Utrechtse woningmarkt blijft toenemen;
- er grote behoefte bestaat aan middenhuur woningen in Utrecht;
- er op dit moment te weinig huurwoningen tot € 950 per maand beschikbaar zijn om aan deze vraag te voldoen;

overwegende dat:

- het college actief het middenhuur-segment in Utrecht zegt te willen stimuleren;
- voldoende middenhuur mede kan zorgen voor goede doorstroom vanuit sociale huurwoningen;
- in de Omgevingsvisie staat dat er een "substantieel deel" woningen uit het segment middenhuur zal komen;
- in de Omgevingsvisie geen concrete invulling wordt gegeven aan dit aandeel en het college in de commissie heeft aangegeven van slechts 10% middenhuur uit te gaan;
- het wenselijk is deze ambitie concreet en duidelijk te formuleren in de Omgevingsvisie;

besluit:

- aan beslispoint 2 toe te voegen: "met dien verstande dat het woonprogramma 30% middenhuur kent;

- dientengevolge de Omgevingsvisie overeenkomstig te wijzigen."

Dit amendement is ondertekend door mijzelf.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Dat is een mooie ambitie. Het lijkt me een goed amendement, maar er zit ook een financiële component aan. Die hakt er flink in. Wij komen nu al € 41 miljoen tot € 51 miljoen tekort op de ontwikkeling van het Beurskwartier en het Lombokplein. Hoeveel gaan wij tekortkomen als wij het amendement aannemen?

De heer **DERKS** (PvdA): Uiteraard kan ik nu niet zeggen hoeveel wij tekort gaan komen c.q. wat de financiële consequenties zijn. Wij zijn ons ervan bewust dat het financiële consequenties zal hebben. Daarom komen wij op dit moment met het amendement, zodat het kan worden meegenomen in de uitwerking. Wij zijn bereid de consequenties te trekken inzake de financiële gevolgen. In de SPVE's moeten wij zien tot welke hoogte. De andere kant is dat als je het bij 10% laat en dat optelt bij 20% sociale huur, je 30% hebt en 70% dure koop en huur. Dat wordt een soort yuppen-walhalla en dat is niet de bedoeling.

Ik kom bij mijn laatste punt en dat betreft het verkeer. Ook de PvdA-fractie is nog steeds niet overtuigd dat een reductie tot 15.000 motorvoertuigbewegingen over het Lombokplein kan worden gerealiseerd, terwijl dit het maximum zou moeten zijn en als zodanig is vastgelegd in de toekomstvisie. Er worden nu veel halfzachte maatregelen voorgespiegeld om toch tot het gewenste aantal te komen. Om die reden zullen wij een amendement van de CDA-fractie steunen om de verkeersmaatregelen in de verschillende wijken in samenhang te blijven beoordelen met die 15.000 als te realiseren ambitie. Dat amendement wordt straks door de CDA-fractie ingediend. Daarmee kom ik aan het einde van mijn bijdrage.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Het stationsgebied: waar zal ik eens beginnen? Het is een groot en veelomvattend plan dat zowel goede als slechte punten bevat. De PvdD zal vandaag beide benoemen.

De PvdD is blij met de toezegging dat elk gebouw dat in dit gebied wordt gebouwd zo diervriendelijk mogelijk wordt gerealiseerd. Dat is niet alleen van direct belang voor dieren. Juist in een voornamelijk versteende omgeving is het belangrijk zo veel en zo divers mogelijk groen aan te leggen. Dat draagt namelijk bij aan de gezondheid en aan het welbevinden van bewoners en bezoekers van het gebied. Diervriendelijk bouwen kan op diverse manieren en in verschillende mate. In principe is het ophangen van een insectenhotel al voldoende om een gebouw diervriendelijk te kunnen noemen. Maar het inbouwen van nestgelegenheden, het toepassen van inheemse soorten, groene gevels en daken zijn ook maatregelen waaraan gedacht kan worden. Hoe meer maatregelen gecombineerd worden, hoe meer de Utrechtse biodiversiteit hiervan profiteert. Daarom wil de PvdD aan het college vragen om bij elk plan dat wordt voorgelegd actieve informatie aan de raad te verstrekken over de mogelijkheden tot diervriendelijk bouwen. Wij zien graag dat per tender of aanbesteding een zo hoog mogelijke score op het nog te ontwikkelen puntensysteem voor diervriendelijk bouwen in Utrecht als zwaarwegend criterium wordt opgenomen. Wij hopen een toezegging te krijgen op beide punten.

Om vervolgens te kunnen controleren of de ontwikkeling van groen wel in evenwicht blijft met die andere ontwikkelingen in het gebied, zoals wij op basis van de mooie ambities voor groene daken zouden moeten geloven, wil de PvdD dat het aantal vierkante meters groen wordt gemonitord, zodat er vervolgens naar een bepaald percentage gestreefd kan worden. Hierom vroegen wij overigens ook middels motie 179, die het college in 2015 heeft overgenomen. In de raadsbrief van 27 oktober jl. schrijft de wethouder echter dat hij afzonderlijke criteria voor diervriendelijk bouwen toch niet nodig vindt. Omdat de PvdD dit anders ziet, hebben wij een motie voorbereid die daarom vraagt, zodat niet alleen de toename van het aantal vierkante meters woningen en kantoren en dergelijke geteld gaat worden, maar ook de toename van het aantal meters groen. Wij dienen de volgende motie in.

"Motie 246

Groene prestatie-indicatoren bij monitoren aantrekkelijk stationsgebied

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein,
Constaterende dat:

- Er in de omgevingsvisie geen specifieke criteria voor biodiversiteit zijn opgenomen;
- De criteria met betrekking tot diervriendelijkheid in BREAAM niet aansluiten bij de Utrechtse

ecologie en niet concreet en meetbaar zijn;

- Het college in de raadsbrief van 27 oktober 2017 zegt dat zij afzonderlijke criteria voor diervriendelijk bouwen niet nodig vindt.
- Er op dit moment bij de behandelingen van voorjaarsnota's en programmabegrotingen verschillende prestatie-indicatoren bij de doelstelling een 'aantrekkelijk Stationsgebied' zijn opgenomen, maar geen enkele van deze indicatoren betrekking heeft op duurzaamheid of groen,

Overwegende dat:

- Er voor andere aspecten, zoals leisure, kantoren, winkels, cultuur en horeca wel harde en meetbare criteria zijn die gemonitord worden.
- Indicatoren zoals het aantal bomen in dit gebied, het aantal m² groen en het aantal gebouwde wonende soorten in dit gebied, niet gemonitord worden.

Roept het college op om:

- Bij het monitoren van de ontwikkelingen en resultaten in het Beurskwartier en Lombokplein ook heldere criteria met betrekking tot groen en biodiversiteit op te nemen, waaronder in elk geval het aantal vierkante meters openbaar groen;
- Hierbij onderscheid te maken tussen openbaar toegankelijk groen en bijvoorbeeld dak- en gevelgroen dat niet openbaar toegankelijk is;
- Hierbij een passende ambitie te formuleren die samenhangt met de toename van andere functies en het aantal bewoners en gebruikers;
- De informatie met betrekking tot deze groene indicatoren op te nemen in de voorjaarsnota's en begroting.

En gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie is ondertekend door mijzelf.

Voorzitter! Met een aantal punten uit het plan zij wij echt niet tevreden, zoals de toekomst van de panden aan de Croeselaan, vandaag al meermalen aangestipt, en het aantal verkeersbewegingen, met name op het Westplein. Ik begin bij het Westplein, het Lombokplein. 17.000 auto's: dat kan wat ons betreft echt niet op deze plek. Het past simpelweg niet in een stad waar steeds meer mensen moeten samenleven en waar we ruimte willen geven aan groen, een gezonde schone lucht, voetgangers en fietsers en aan leefbaarheid. Veel auto's die over het Westplein rijden, gaan daarna parkeren in de binnenstad. Dat is natuurlijk ongewenst. Die auto's zouden gewoon geparkeerd moeten worden aan de randen van de stad. Daarom dient de PvdD het volgende amendement in.

"Amendement 72

Lombokplein echt autoluw

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein, constaterende dat:

- met het vaststellen van de Toekomstvisie Fase 2 Stationsgebied in 2015 een maximum van 15.000 verkeersbewegingen per etmaal is vastgesteld voor het Westplein;
- dit in de nu voorliggende MER zelfs verhoogd is naar 21.400, en in de Omgevingsvisie wordt gesproken over 17.000;
- het de ambitie van de gemeente Utrecht is om de luchtkwaliteit te verbeteren, om in 2020 een CO₂-reductie van tenminste dertig procent te hebben bereikt en in 2030 een klimaatneutrale stad te zijn. En er ten behoeve van deze doelstellingen wordt ingezet op een autoluwe stad en een autoluw stationsgebied;

overwegende dat:

- 15.000 autobewegingen niet als autoluw kan worden beschouwd en niet in overeenstemming is met de gewenste ruimtelijke kwaliteit van een groen, veelkleurig en levendig Lombokplein. Meer dan 15.000 dat dus zeker niet is;
- verkeerskundige maatregelen mogelijk zijn om het aantal autobewegingen op het Westplein verder terug te dringen;
- knips, het veel sterker bevorderen van P+R gebruik, het fors terugbrengen van het aantal beschikbare parkeerplaatsen, het verhogen van de parkeertarieven en het autovrij maken van de binnenstad, voorbeelden zijn van stadsbrede maatregelen die eraan bijdragen het aantal verkeersbewegingen op het Westplein verder terug te dringen.

- terugbrengen van het aantal verkeersbewegingen niet per direct te realiseren zal zijn, maar op termijn wel noodzaak is;

besluit:

een extra beslispunt toe te voegen dat luidt:

"Tot het maximaliseren van het aantal motorvoertuigen over het Lombokplein, waarbij dit maximum vanaf 2030 wordt vastgelegd op 5.000 motorvoertuigen per dag."

Dit amendement is ondertekend door mijzelf.

De **VOORZITTER**: Ik verzoek de raadsleden die aan het onderhandelen zijn, naar buiten te gaan, zodat er aandacht is voor de raadsleden die hier een bijdrage geven. Dan is er wat meer rust in de zaal.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! De PvdD wil dat het stationsgebied groen en autovrij wordt ingericht. Door auto's te weren in het gebied worden ook de wegen ernaartoe meer ontlast. Het moet voor bewoners en bezoekers, zoals de werknemers van bedrijven, onaantrekkelijk worden om een auto te bezitten of er met de auto naartoe te rijden. Het fors verlagen van de parkeernorm, liefst tot nul, kan hieraan een goede bijdrage leveren. Er bestaan immers genoeg alternatieven voor het bezit van een eigen auto. De PvdD wil nu kiezen voor die omslag in het denken in termen van het recht op autobezit naar het recht op vervoer. In de Omgevingsvisie wordt de keuze voor het Beurskwartier deels open gelaten. Parkeren op afstand of andere vormen van vervoer zijn opties, maar in het gebied parkeren wordt niet nadrukkelijk uitgesloten. De PvdD wil dat we die keuze vandaag wel maken. Dat geldt ook voor de geplande parkeerplaatsen op het Lombokplein en daarom dient de PvdD samen met de ChristenUnie de volgende motie in.

"Motie 247

Laagste parkeernorm Beurskwartier/Lombokplein

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein,

Constateerend dat:

Deze locatie bij uitstek geschikt is om af te wijken van gemeentelijke parkeernormen, vanwege het grote aanbod van alternatieven voor de auto, de ambities op het gebied van gezonde lucht en de aanwezigheid van alle denkbare voorzieningen in de nabijheid.

Overwegende dat:

Afwijken van de gemeentelijke parkeernormen mogelijk is wanneer er bijvoorbeeld extra fietsparkeerplaatsen en parkeerplaatsen voor deelauto's worden gerealiseerd;

De parkeernota het ook mogelijk maakt om in bijzondere situaties nog verder van de parkeernorm af te wijken, wat betekent dat in de situatie Stationsgebied een parkeernorm van 0 gehanteerd zou kunnen worden;

Het verlagen van de parkeernormen ervoor zorgt dat er per huishouden of per bedrijf minder tot geen parkeerplaatsen beschikbaar zijn;

Afwijken van de parkeernormen eraan bijdraagt het gebied autoluw of autovrij te maken.

Roept het college op:

Voor alle ontwikkelingen in het gebied Beurskwartier/Lombokplein een parkeernorm van 0 of zo dicht mogelijk bij 0 te hanteren;

Hiervoor gebruik te maken van de mogelijkheid in bijzondere gevallen af te wijken van de normen uit de nota Stallen en Parkeren;

Hiervoor in het volgende stadium van de planontwikkeling een voorstel voor te leggen aan de gemeenteraad;

Indien van toepassing in dit voorstel te beargumenteren wanneer een parkeernorm van 0 niet mogelijk is en dan zo dicht mogelijk bij 0 te blijven.

En gaat over tot de orde van de dag"

Deze motie is ondertekend door mevrouw Uringa en mijzelf.

Er is al veel gezegd over de Croeselaan. Het slopen van goede gebouwen vinden wij niet duurzaam maar verspilling van energie en grondstoffen, zeker als pal daarnaast weer nieuwe gebouwen worden neergezet. Om die reden is de PvdD niet overtuigd van de noodzaak om de bebouwing aan de Croeselaan te slopen. Wij pleiten dan ook voor behoud van deze bebouwing, maar niet ten koste van het park dat op deze plek gepland is. De hoeveelheid groen die in de Omgevingsvisie staat, is goed en moet gehandhaafd

blijven. Meer groen mag overigens altijd wat de PvdD betreft. Wij willen dat dat park er dus wel komt, maar dan niet op de plek van de bestaande gebouwen aan de Croeselaan maar bijvoorbeeld op een plek waar nu nog asfalt is en waar de Omgevingsvisie een gebouw heeft ingetekend. Dan schuift de locatie van het groen gewoon wat op.

Er kan overigens op verschillende manieren voor worden gezorgd dat er even veel groen op ooghoogte komt. Het niet bouwen van een gebouw in het Daalsepark of het niet bouwen van gebouwen op het Lombokplein zijn wat ons betreft tevens opties. Wij willen dat het behoud van de woningen ten koste gaat van geplande bebouwing die niet wordt gerealiseerd, maar niet ten koste van de hoeveelheid groen in deze plannen. Daarom dient de PvdD samen met de ChristenUnie het volgende amendement in.

"Amendement 73

Sloop geen goede woningen en houd Beurskwartier groen

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein, constaterende dat:

- in de Omgevingsvisie voorgesteld wordt dat de woningen aan de Croeselaan gesloopt worden;
- er op andere plekken (bijvoorbeeld het Daalsepark), groen verwijderd wordt om gebouwen neer te zetten;

overwegende dat:

- sloop van goede en bovendien beeldbepalende woningen niet duurzaam is;
- sloop van woningen in de snelst groeiende stad van Nederland niet te verantwoorden is vanuit louter esthetische motieven;
- de overheid zich grote onzekerheid bij bewoners over niet-noodzakelijke sloop van hun woningen niet kan permitteren;
- het gezien de sterke toename van het aantal bewoners en gebruikers van het gebied wel van belang is ook voldoende (zowel kwalitatief als kwantitatief) openbaar toegankelijk groen aan te leggen;
- behoud van de woningen wenselijk is, maar dit beter ten koste kan gaan van (nog niet gerealiseerde) nieuwe bebouwing dan van de hoeveelheid groen in de plannen;
- door het park meer naar achteren te verplaatsen het weliswaar minder zichtbaar wordt, maar dat verplaatsen geen enkele invloed heeft op de ecologische en klimaatadaptieve waarde en mensen een mooi park ook zullen weten te vinden als het minder zichtbaar is;
- de positieve opbrengst van het niet verwerven van de Croeselaan verrekend kan worden met het terugbrengen van de hoeveelheid nieuwbouw in de plannen;

besluit:

beslispunt 2 aan te passen:

"De Omgevingsvisie Beurskwartier/Lombokplein inclusief bijlagen vast te stellen, maar bij de uitwerking van de Omgevingsvisie in SPVE's alle woningen aan de Croeselaan te behouden, en daarbij minimaal gelijkblijvende hoeveelheid openbaar groenoppervlak op ooghoogte te realiseren."

Dit amendement is ondertekend door mevrouw Uringa en mijzelf.

Voorzitter! Ik ben er bijna. Met betrekking tot de Omgevingsvisie vragen wij de wethouder in hoeverre dat groen met elkaar wordt verbonden en in hoeverre er mogelijkheden zijn voor de migratie van dieren, om van het ene park naar een andere groene plek te gaan. Wij zijn benieuwd in hoeverre dit een onderdeel is van die visie. Ik ben aan het eind van mijn bijdrage.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! "De komende jaren geven wij met partners, ondernemers en bewoners vorm en invulling aan fase 2 van het bouwproject Stationsgebied. Hiervoor maken wij het komende jaar een plan van aanpak." Deze tekst komt uit het coalitieakkoord van 2014, inclusief de fout, vorm en invulling, die mij gisteren pas opviel. Binnen een jaar is het niet gelukt. Het staat er lekker, maar ga het dan vervolgens maar eens zo regelen dat deze hele toverbalencoalitie, die dit heeft laten optekenen, ermee kan leven en er toch nog een plan overblijft waarvan dit stuk van de stad opknapt. Er zijn de afgelopen maanden in dat proces tal van momenten geweest waarop ik bij mezelf dacht: ik word weer gewoon straaljagerpiloot.

Waar ligt de pijn bij de SP? De olifant in de kamer was natuurlijk de voorgenomen sloop van goede en fraaie woningen aan de Croeselaan en de Veemarktstraat, vooral omdat wij er niet van overtuigd waren

en zijn dat dat nodig is voor het plan. Ik zei al in een interruptiedebatje met de heer Derks dat je het op alle manieren kunt tekenen. Dat kregen wij van deskundigen van buiten de gemeente te horen. Ofwel: een stedenbouwkundige voorkeur van de opstellers. Er is nog een heleboel tijd om de varianten met behoud van die 31 woningen te onderzoeken, ook met de woonfunctie daarin.

Wij hadden het liefst de sloop nu helemaal geschrapt, zo zeg ik tegen de PvdA. Dat bleek niet haalbaar, maar er komt wel een onderzoek. Ik verwijs naar het amendement van GroenLinks. Hiermee is er een serieuze kans gekomen op behoud van de woningen. Met het amendement over de invulling van het Lombokplein zijn er ook nog eens extra studentenwoningen in het verschieft. Dat, samen met de toevoeging van 600 echte sociale huurwoningen in het plan, is voor de SP op dit moment voldoende. Bij de Croeselaan is de slag gewonnen, maar de strijd nog niet gestreden.

Ik noemde zojuist niet voor niets de term "echte sociale huurwoningen". Dat wil zeggen: gemiddeld 60 m² verhuurbaar oppervlak, toewijzing via Woningnet, passend toewijzen voor de primaire doelgroepen, toewijzen bijzondere doelgroepen volgens de prestatieafspraken, huurontwikkeling conform de prestatieafspraken en spreiding van het aandeel sociaal over de gehele planperiode. De wethouder heeft daarover in de commissie al een heleboel gezegd. Ik hield een motie boven de markt om dit alles nog even te verankeren. Ik heb die motie bij me, maar als de wethouder straks zegt dat dit klopt, is dat voor mij voldoende.

Ik kan nog heel diep ingaan op allerlei andere ideeën die in het proces langs zijn gekomen, maar daar zie ik vanaf. In het kort: wij zijn blij met de groene impuls aan het Lombokplein en het idee, zo zeg ik met nadruk tegen de heer Van Schie, om de weg daar zo uit te voeren dat de hulpdiensten er altijd door kunnen en er meer ruimte is voor afslaand verkeer. Ik woon zelf vlak bij de Goylaan en ik kan dagelijks zien dat het daar wringt. Laten wij dat hier in godsnaam anders doen.

De heer **DERKS** (PvdA): Met excuus aan de heer Schipper, want die is inmiddels doorgereden van de Croeselaan naar het Lombokplein. Ik rij even terug naar de Croeselaan. Hij zegt dat de 31 woningen niet haalbaar bleek versus het totale aantal woningen aan de Croeselaan. Ik neem aan dat hij met niet haalbaar bedoelt politiek niet haalbaar. Hoe kijkt de SP-fractie er inhoudelijk naar? Geloof de heer Schipper dat er alternatieven mogelijk zijn zonder heel zwaar in te leveren op het totale bouwvolume met behoud van alle 62 woningen aan de Croeselaan?

De heer **SCHIPPER** (SP): In ons interruptiedebatje heb ik al gezegd dat de heer Derks een mooi amendement heeft geschreven. Het antwoord is dus: politiek niet haalbaar. Het amendement was mijn oorspronkelijke concepttekst. Het gaat om de sloop van 44 woningen, de 31 woningen waar het hier om gaat en een blokje op de Van Zeistweg, waar vooral andere functies in zitten dan wonen, plus de inpassing van de rest van de panden aan de Croeselaan en het feit dat er met het amendement van de VVD extra studentenwoningen in het plan komen. Dat is op zich winst. We krijgen niet te vergeten een flinke smak sociale huurwoningen in het plan. Dan is het een afweging. Ga je voor nul, wat je in de coalitie niet voor elkaar krijgt, of ga je voor een kans om het een keer goed te onderzoeken. Op ons verzoek is het behoud van de woonfunctie erin gezet en daar geloven wij ook in. Ik geloof er niet in dat het niet anders zou kunnen. Bij wijze van spreken: ga er nog een keer flink mee legoën.

Meer ruimte voor de hulpdiensten op het Lombokplein lijkt ons prima. Verder staan wij niet voor niets onder de motie van GroenLinks om het streven naar minder auto's als uitgangspunt vast te houden. We zijn ook een stuk geruster op de financiering van het plan dan wij in het begin waren. Er is nu de afspraak om geen geld uit te geven dat er nog niet is. Aan fase 1 van het stationsgebied heb ik andere herinneringen, dus dat is winst.

In dat verband is ook onze wens in vervulling gegaan om nu eindelijk eens tempo te maken met dat Lombokplein en juist rustig aan te doen met de doorvaarbare Leidse Rijn. De SP-fractie zit sowieso niet te wachten op allerlei gemotoriseerde boten van en naar het Merwedekanaal en al helemaal niet zolang de roeiverenigingen nog geen alternatief hebben voor dat kanaal. Ik kan mij voorstellen dat ik daarvoor met een aantal partijen in de naaste toekomst een concreet voorstel doe.

Mark my words. Met dit alles kan mijn fractie instemmen met de Omgevingsvisie. Ik had niet gedacht dat ik ooit nog zoiets zou zeggen over een project in het stationsgebied. Dank u wel.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Heel anders dan de inbreng bij de eerste commissievergadering wordt het voor onze fractie vandaag niet. Onze moeite met onzekerheid over de afwikkeling van het verkeer, waaronder die van de fiets, sloop van de woningen op de Croeselaan en zo veel nieuw- en hoogbouw in ons dorp Utrecht maakt dat wij dit raadsvoorstel niet omarmen. Extra informatie op deze punten heeft ons onvoldoende overtuigd. Wat wij vandaag kunnen repareren met

moties en amendementen zullen wij echter niet nalaten. Het gaat over de volgende punten.

Verkeer: de fiets. Met toevoeging van zo veel woningen komt er een veelvoud aan fietsers bij. In het plangebied Lombokplein wordt nagedacht hoe wij deze in goede banen kunnen leiden. Het stoort ons, en dat geldt voor de hele Omgevingsvisie, dat het hiertoe beperkt blijft. Eenmaal onder het spoor door fietsen de fietsers alsnog in een fuik op het Vredenburgknooppunt. Voor een extra onderdoorgang onder het spoor bij de Jeremias de Deckerstraat is een quickscan ingepland en dat wordt dan wel betaald als een soort Sinterklaascadeautje, maar de benodigde € 30 miljoen indien blijkt dat deze tunnel graag te realiseren is, vinden wij nergens terug. Wij zijn ook nog bezig met een extra fietsverbinding onder de Daalsetunnel naar wijk C om dat echt een hoogwaardige fietsroute te maken, er is nog onvoldoende geld voor de onderdoorgang van de Van Zeistweg en nu komt er weer een voorstel van D66, dat wij zullen steunen, waarvoor ook nog nul euro is gereserveerd en dat ook weer een dure opgave is. Kortom: wij vinden dat de uitwerking van deze Omgevingsvisie voor het verkeer consequenties heeft voor een veel groter plangebied, maar dat daarover te weinig wordt nagedacht. Waar gaan wij straks alle middelen om onze wensen voor de fiets te realiseren vandaan toveren? Dat is een vraag aan de wethouder. Wij dienen nog geen amendement in.

Nog even terug naar die quickscan. Hoe ziet de wethouder straks, als er een positief advies wordt uitgebracht, de realiseerbaarheid van de onderdoorgang onder het spoor, die de ChristenUnie hoognodig vindt? Is hij bereid om dan toch binnen dit plangebied te zoeken naar een eerste aanzet van middelen en een reservering te doen ofwel bij de voorjaarsnota met een voorstel te komen?

Het punt dat ik net maakte over de effecten van dit hele plangebied op het verkeer gaat natuurlijk ook over de auto. De CDA-fractie komt straks met een voorstel om de visie op dat punt te repareren. De ChristenUnie vindt dat er met zo veel nieuwe woningen veel te veel auto's bij komen. Dat past letterlijk niet en het past al helemaal niet zo dicht bij het grootste ov-knooppunt van Nederland. Om dezelfde reden hebben wij destijds tegen de nieuwe Jaarbeurspleingarage gestemd, samen met de PvdA. Wij vinden het teleurstellend dat niet direct afgeweken wordt van de parkeernorm naar nul of daar heel dichtbij en dat niet de creativiteit is benut van het gebruik maken van de huidige garages. Daarom hebben wij met de PvdD een motie ingediend om de laagste parkeernorm alsnog in te voeren. Wij zullen ook positief stemmen over het voorstel van GroenLinks over het Lombokplein.

Tot slot de sloop van de woningen aan de Croeselaan. Ook daarover hebben wij in het eerste commissiedebat duidelijkheid gegeven. Wat ons betreft, blijft dat een onnavolgbare keuze in de snelst groeiende stad van Nederland. Wij vinden het groen dat wordt toegevoegd natuurlijk prachtig, maar wij blijven het echt bizar vinden dat het Daalsepark straks sneuvelt voor woningen en hier jarendertigwoningen tegen de vlakte moeten voor groen. Legt u het maar uit! Een doorgang voor fietsers en voetgangers zouden wij nog kunnen begrijpen, maar dat hoeft niet ten koste te gaan van de hele rij, zoals nu in de voorstellen staat. Daarom hebben wij met de PvdD het voorstel ingediend om de sloop ongedaan te maken.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Deze Omgevingsvisie is op papier een fantastisch plan. Er wordt een groot gat geslagen in het woningtekort: 3.500 woningen. Ook wordt er ruimte gemaakt voor een kwalitatieve openbare ruimte. Er zijn voorstellen gedaan om daar nog iets meer aan te doen. Ik kom daar straks op terug. Om extra toe te kunnen voegen aan de kwalitatieve openbare ruimte is er altijd de mogelijkheid om extra de hoogte in te gaan. Ik verzoek de wethouder dan ook om bij de uitwerking van het SPVE meer in te zetten op midden- en hoogbouw en iets minder gebruik te maken van de kleine korrel, zoals die in het plan staat. Her en der kunnen wij dat wel begrijpen, maar wij zien die het liefst in de openbare ruimte.

In een kort debat werd al duidelijk dat ik sympathisant ben van de moties van GroenLinks en PvdD over het opzoeken van zo min mogelijk parkeerterreinen.

Over het toevoegen van kwalitatieve openbare ruimte heeft de heer Van Schie een mooi amendement ingediend. Ik ga nu iets doen wat ik al de hele tijd wil doen sinds ik raadslid ben, namelijk een subamendement indienen. Dat maakt het aantal studentenwoningen in het amendement van de heer Van Schie hard.

"Amendement 74

Subamendement (bij amendement 68) Lombokpark

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein, constaterende dat:

- het amendement Lombokpark is ingediend, waarin wordt besloten om meer groen te creëren

- door middel van de inpassing van studentenwoningen;
- in dit amendement bij de studentenwoningen geen concreet aantal wordt benoemd;
- overwegende dat:
- er nog steeds een groot tekort aan studentenwoningen is in de gemeente Utrecht;
  - het stationsgebied door het college is aangemerkt om een flinke slag te maken in het aanpakken van het woningtekort in de stad;
  - in het stationsgebied de potentie ligt om een grote slag te maken bij het oplossen van het woningtekort;
  - het amendement aan duidelijkheid wint indien er ook concrete aantallen worden genoemd;

besluit:

In het amendement 'Lombokpark' in het dictum het punt: 'De woningbouw op- en rond het Lombokpark hoofdzakelijk te bestemmen voor doelgroepen met een zeer lage parkeerbehoefte – zoals studentenhuisvesting – zodat er marginale extra weg- en parkeerinfrastructuur voor nodig is.'

te wijzigen in:

'De woningbouw op en rond het Lombokpark hoofdzakelijk te bestemmen voor doelgroepen met een zeer lage parkeerbehoefte – zoals studentenhuisvesting (minstens 350 eenheden) – zodat er marginale extra weg- en parkeerinfrastructuur voor nodig is.'

Dit amendement is ondertekend door mijzelf.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! We zijn best een eind gekomen sinds 2015. Dat kleurige plaatje, weet u nog, met die kabelbaan en dat reuzenrad. Ik had er toen een hard hoofd in dat het daadwerkelijk zou lukken, maar de coalitie was ervan overtuigd dat dit het ging worden. De afgelopen twee jaar hebben wij de eerste stap gezet. Wat komt er nu wel? Gaat het nu wel werken? Dat weten wij nog steeds niet. Dat is vooral waar mijn fractie bij dit voorstel tegenaan hik.

Wij zien dat de mobiliteitsoplossingen lastig zijn in dit gebied. Niet voor niets worden daarvoor zo nu en dan radicale voorstellen gedaan. Niks doen lost onvoldoende op. Daarom hebben wij in 2015 bij motie en met steun van de raad gevraagd om de verkeersknelpunten in beeld te brengen: de oost-west- en noord-zuidverbindingen, al die fietsers die al die auto's moeten kruisen. Wat betekent dat in de toekomst voor het gebied? Die opdracht heeft het college niet uitgevoerd. Daar moesten wij in de commissie weer om vragen. In allerijl is er een stresstest uitgevoerd en zijn er nog extra fietstellingen gedaan door de organisatie. Op zich is het heel mooi dat in een paar weken tijd die slag gemaakt is, maar eigenlijk is de conclusie: het knelt hier nog te hard. Met het huidige aantal auto's is deze verkeersinrichting niet mogelijk. Het is maar de vraag of de maatregelen het aantal autobewegingen ver genoeg gaan terugdringen. Dan nog is het de vraag hoeveel fietsbewegingen er komen en wat daarvan de consequentie is.

Kortom: na al die jaren, vanaf de opdracht van collega Rottier indertijd die het initiatief voor een motie nam om voor 1 januari 2013 dit plan te hebben liggen, is, vierenhalf jaar verder, het plan nog steeds niet goed genoeg. Dat komt volgens mij doordat de coalitie elkaar in een houdgreep houdt. Dat heb ik de afgelopen weken gemerkt rond het verkeersplan. Uiteindelijk zijn het de afspraken in het verkeersplan die ons ervan weerhouden om andere maatregelen te nemen op het Westplein, maar ook voor heel Utrecht-West. Daarin moeten wij met elkaar een stap zetten. Ik stel voor om te kijken welke maatregelen nodig en mogelijk zijn om de verkeersopgave in Utrecht-West op te lossen, ook buiten dat knellende jasje van het verkeersplan. Ik heb daarvoor een amendement dat is medeondertekend door mevrouw Uringa en de heer Post.

"Amendement 75 Verkeer Westplein

De raad van de gemeente Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, constaterende dat:

- er op dit moment circa 21.000 auto's per dag over het Westplein rijden;
- het college er in de Omgevingsvisie niet in geslaagd is de verkeersopgave op het Westplein (minder dan 15.000 bewegingen per dag over het maaiveld) te realiseren;
- elke ingreep op het Westplein effecten heeft die ook buiten het plangebied hun doorwerking hebben;
- de capaciteit van het Westplein, de Amsterdamsestraatweg en de (mogelijke) Westelijke

Stadsboulevard al volledig bereikt is, terwijl de binnenstedelijke ontwikkelingen zich doorzetten;

- de realisatie van woningen in de Merwedekanaalzone nu vooral begrensd wordt door de maximale verkeerscapaciteit van de omliggende wegen;

overwegende dat:

- uit de verkeerssimulaties blijkt dat de huidige aantallen auto's niet door het ontworpen verkeersplan afgewikkeld kunnen worden;
- er veel voorstellen zijn aangedragen (in eerdere verkeersplannen en door bewonersgroepen en door het college zelf, in tweede instantie,) die in het huidige plan niet worden meegenomen;
- het verkeerssysteem in Utrecht-West vast dreigt te lopen (en daarmee andere ontwikkelingen onder druk komen te staan) als er geen aanvullende maatregelen worden genomen;

besluit:

een beslispunt 9 in te voegen, luidend:

'Een aanvullend verkeerspakket voor Utrecht-West uit te laten werken, waarbij:

- daarbij op voorhand geen maatregelen uit te sluiten;
- de druk op het Westplein, door Oog-in-Al en op aangrenzende wegen niet toeneemt, maar bij voorkeur juist afneemt (op het Westplein tot onder 15.000 mvt p/d);
- de bereikbaarheid van de binnenstad voor bestemmingsverkeer niet verslechtert.

Dit pakket wordt uiterlijk gelijktijdig met het SPVE Lombokplein aangeboden aan de raad, maar liefst eerder."

Dit amendement is ondertekend door de heer Post, mevrouw Uringa en mijzelf.

De andere grote opdracht die wij in 2015 opgaven en waarop ik veel kritiek had, was de manier waarop omwonenden en belangenorganisaties zijn meegenomen. Er was toen een groot protest uit de stad. Bijna collectief riep men op om de plannen uit te stellen. Daarop is een herstelslag gemaakt. Wij merken dat er nu meer steun is, ook al zijn er nog kritiekpunten. Een van de twee grote kritiekpunten is deels ingelopen, maar dat vind ik een karige score.

Dat wil niet zeggen dat er in de plannen geen goede punten zitten voor het CDA. Het is belangrijk om woningbouw te realiseren. Het is juist een duurzame oplossing om rond het station die invulling te doen. Dat hadden wij graag gesteund, maar zo'n ontwikkeling zonder een goede onderliggende verkeersstructuur, daar is geen beginnen aan. Ik vind het jammer dat de coalitie daarmee al die beslissingen vooruitschuift, zodat wij weten dat wij de komende jaren de discussie weer opnieuw moeten voeren in plaats van dat wij doorpakken naar echte oplossingen. Omwille van de tijd laat ik het hierbij.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb geen motie of amendement. Daar zal ik u niet mee belasten.

Stadsbelang Utrecht heeft ingestemd met de Centrumvisie stationsgebied fase 2. Wij hebben hier voorwaarden aan gesteld. Deze zijn met de uitwerking van de Omgevingsvisie niet ingevuld. Het Beurskwartier voldoet, het Lombokplein voldoet niet. Het is voor Stadsbelang Utrecht een lastig dossier. Het Lombokplein maakt de Omgevingsvisie financieel onhaalbaar en ondeugdelijk. Er is een tekort van € 41 miljoen tot € 51 miljoen zonder dekking. Het onderzoek naar economische en verkeerskundige effecten van Decisio rammelt en kraakt naar onze mening. Het richt zich slechts op een gedeelte van de verkeersstroom en gaat compleet voorbij aan de indirecte en directe effecten op andere plaatsen in de stad. Als ik hier knijp, heb ik daar pijn. Wij knijpen de verkeersstromen op de Graadt van Roggenweg en op het Westplein en dit college is ook nog eens van plan om het verkeer op de westelijke stadsboulevard te knijpen. Het college zorgt voor een verkeersinfarct aan de westkant van de stad. De economische vitaliteit van de binnenstad zal onder dit verkeersinfarct gaan lijden. Dat rapportje van Decisio is niet compleet.

In commissieverband hebben wij uitgebreid gesproken en onze fractie heeft het erg moeilijk gehad met dit voorstel. Stadsbelang Utrecht is overtuigd van het Beurskwartier, maar niet van het Lombokplein. Omdat het college dit niet zal knippen en het onlosmakelijk aan elkaar verbonden houdt, kunnen wij niet instemmen met de Omgevingsvisie. Ik kan mij goed voorstellen dat verdere invulling van het Lombokplein onze bezwaren in de toekomst zou kunnen wegnemen. Wij wachten de verdere uitwerking dan ook af.

De **VOORZITTER**: Alle partijen hebben hun bijdrage gegeven. Wij gaan over naar het college.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! Dit is een belangrijke dag voor onze stad, want

hiermee gaan wij definitief een structuurvisie aannemen voor de tweede fase van het stationsgebied. Dat is een enorme stap voorwaarts. Terugkijkend naar het referendum, waarin de stad richtinggevend heeft besloten, wordt uitwerking gegeven aan de eerste fase. Ik heb namens het college mogen aangeven dat wij het laatste deel van de singel qua planvorming klaar hebben liggen. Wij gaan die ook graven. Wij gaan inderdaad een vergroot centrum in het hart van onze stad neerleggen, waarbij het station niet meer aan de rand van het oude historische centrum ligt, maar midden in een vergroot centrum met een fantastisch mooi historisch deel en een vernieuwd centrum aan de kant van het westen. De Jaarbeurs, een heel belangrijke partner van ons in dat gebied, waarmee wij er eindelijk na zo veel jaren onderhandelen uit zijn gekomen, geeft ons de mogelijkheid om die ruimte hoogwaardig, stedelijk en met een goede en toekomstbestendige duurzame invulling vorm te geven, waarin wij kiezen voor een stad die voor iedereen, voor elke Utrechter, beschikbaar wordt gesteld. Sociale woningbouw is daar een belangrijk onderdeel van met verschillende woningtypes. Een twee jaar lange voorbereiding met de stad, met de partners, met de betrokkenen en met de raad, waarin invulling is gegeven en keihard gewerkt, niet alleen door de ambtelijke organisatie maar vooral door al die mensen die daaromheen zitten, om dit plan aan de raad te kunnen voorleggen.

In de commissie is er uitgebreid over gesproken, twee keer zelfs, tot diep in de nacht. Dat was het waard, meer dan dat, omdat dit zo'n belangrijke stap is om nu te nemen voor de stad. En dan gaan wij nu naar de besluitvorming toe. Het is goed om nog enkele kleine punten aan te scherpen. Wij gaan nog één ding goed onderzoeken, maar wij gaan het toch aannemen. De SP-fractie zei al: hoe lang hebben wij niet moeten wachten om het Westplein eindelijk te gaan transformeren in het Lombokplein en Lombokpark? Ik vind het een bijzonder moment. Daar wilde ik in ieder geval mee beginnen.

Dit gezegd hebbende en kijkend vanuit de Europese Unie, die dit gebied samen met het Olympic Park in Londen heeft aangewezen als zijnde een duurzame ontwikkeling, een gezonde verstedelijking en alle kennis en kunde die internationaal beschikbaar is om hierop los te laten, gaan wij deze stap nu zetten. Het woord "duurzaamheid" is weinig gevallen in dit debat, maar gelukkig wel in de commissie. Dat is immers de kern die wij neerzetten: een hoogwaardige stedelijke omgeving, duurzaam en toekomstbestendig. Wij leggen niet iets vast dat over vijf jaar gebouwd gaat worden. Nee, wij leggen nu iets vast zodat wij de toekomst kunnen gaan bouwen op het moment dat wij eraan toe zijn.

Er zijn vragen gesteld en er zijn amendementen en moties ingediend. Ik begin met de vragen die zijn gesteld. De VVD-fractie sprak over de Graadt van Roggenweg. Wij zullen het bij het SPVE in het plangebied opnemen. Wij zullen natuurlijk de uitgangspunten van Slimme routes, slim geregeld, slim bestemmen respecteren en zullen dat financieel goed bij de raad brengen, zodat er een ordentelijke besluitvorming plaatsvindt. Die toezeggingen kan ik hierbij doen.

Dan de Jaarbeurspleingarage. Ja, die zit vol. Dat was nog een directe vraag die is gesteld.

De PvdD heeft gevraagd naar diervriendelijk bouwen en heeft er een motie over ingediend. Wij zullen dat per bouwblok inzichtelijk maken zodra wij daaraan toe zijn in de bouw. Dat hebben wij in de commissie met elkaar afgesproken.

Dan kom ik bij de SP-fractie. Ja, dat klopt, mijnheer Schipper. Dat zijn de woorden die u van mij wilt horen. Met nadruk zeg ik dat wij minimaal 60 m² per woning willen realiseren. Ook alle andere punten hebben wij met elkaar gewisseld.

De ChristenUnie heeft gevraagd naar de quickscan. Ik kan dat afdoen als een als-danredeneratie. Wat ga ik doen als het inderdaad positief is? Laten wij eerst die studie doen. Nee, dit zal niet in de grondexploitatie van de tweede fase van het stationsgebied, zodra die via het SPVE in de uitwerking naar de raad komt, worden opgenomen. En ja, op dat moment zal het college dat er dan zit moeten kijken hoe het, als het positief is, dat gaat aanpakken en waaruit dat gefinancierd wordt. Daarvoor hebben wij onze geëigende manieren, namelijk via de voorjaarsnota met voorstellen. Als de raad dat niet zint, heeft hij zijn manieren om dat voor elkaar te krijgen.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Ik heb nog een interruptie over de Jaarbeurspleingarage. Die is vol, zoals de wethouder zegt. Hij heeft het debat dat ik met de heer Van Schie had ook gevolgd. Betekent vol een optelsom van alle gebruikersgroepen die daar straks gaan parkeren of betekent het dat daar goed is gekeken wanneer die mensen daar gaan parkeren en of er een creatieve oplossing te bedenken is met toekomstige bewoners?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Wij hebben in de besluitvorming over de grootte van de Jaarbeurspleingarage uitgebreid stilgestaan bij hoe wij dit optimaal kunnen gebruiken met de grootte die destijds is vastgesteld. In het korte debat was er sprake van dubbel gebruik. Er wordt zelfs driedubbel gebruik van gemaakt. Om nu nog extra ruimte te creëren voor deze ontwikkeling ... Je kunt nooit iets

uitsluiten. Ik ben altijd bereid om er creatief naar te kijken, maar ga hierover op dit moment geen valse verwachtingen wekken. Laten wij dan eerder kijken naar een andere parkeergarage in het gebied, namelijk bij het Lombokplein zelf, waar misschien wel mogelijkheden zijn, alhoewel daar ook steeds vaker dubbel of driedubbel gebruik van wordt gemaakt.

Ik ga over naar de besluitvormingsstukken. Ik begin met amendement 67 "Robuuste weg". Het valt mij op dat er een aantal amendementen is ingediend over zaken die ik in de commissie al heb toegezegd. Dit is een bevestiging daarvan, zo hoorde ik van de VVD-fractie. Vanzelfsprekend. Wij hebben in de nationale wetgeving wet- en regelgeving voor nood- en hulpdiensten en die zullen de wegstructuur ook beoordelen. Wij gaan kijken hoe langsparkeren functioneert. Wij gaan sowieso naar optimalisatie van deze twee keer één-weg en wij gaan kijken hoe wij met die opstelvakken een nog makkelijker doorlaatbaarheid van het twee keer één-gebied kunnen organiseren. Ik sta dan ook positief ten opzichte van dit amendement.

Dan kom ik bij het amendement over het Lombokpark. Wij hebben een uitgebreid traject doorlopen met belangrijke stakeholders en niet in de laatste plaats veel direct omwonenden. Zij hebben het plan dat wij hebben gepresenteerd heel goed bevonden. Een wens van meerdere partijen in de stad is om te kijken of daar meer groen te realiseren is. Die uitdaging nemen wij graag aan en ik wil die graag oppakken samen met de direct betrokkenen waarmee we het traject hiervoor hebben doorlopen. Zij moeten zich daar immers goed in kunnen herkennen, erin mee kunnen denken en hun visie erover kunnen geven. Ik wil daar een goed participatieproces omheen. Dan kunnen wij het amendement uitvoeren.

Dan kom ik bij amendement 68a. Ik begrijp dat een a'tje technisch lastig te verwerken is. In het systeem wordt het amendement 74. Het gaat om minstens 350 eenheden. De charme van het amendement 68 vind ik dat wij ruimte krijgen om het goed te gaan inrichten en te bepalen. Ik sluit het aantal niet bij voorbaat uit, maar wil het niet van tevoren vastklikken om een optimale en gewenste ontwikkeling daar te laten landen. Laten wij het participatieproces goed doorlopen, maar het niet vastklikken. De wens is hier helder geformuleerd. Ik ontraad het amendement.

De heer **DERKS** (PvdA): De wethouder zegt dat hij uitvoering wil geven aan dit amendement of het wil omarmen. Bij mijn inbreng werd nadrukkelijk gevraagd of ik niet gewoon een ander plan wilde. Is dit niet gewoon een ander plan voor het Lombokplein?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Over de ontwikkeling van het oude Westplein naar het Lombokplein is veel gewisseld, ook deze middag. De kern is de inrichting van de weg en het mobiliteitsvraagstuk en dat blijft overeind. Een tweede punt is een kwalitatief goede invulling van de directe omgeving: herstellen, verbinden en betekenis geven. Ik noem de drieslag nog even waaraan wij vanaf het referendum inhoud geven. Daaraan is op deze manier invulling gegeven, ook in het licht van de ruimtelijke strategie die de raad heeft omarmd, namelijk binnenstedelijk de groei van de stad faciliteren. Daarom hebben wij dit plan met recht en reden voorgelegd en een goed participatieproces doorlopen. Als de wens van de raad is om daar nog eens goed naar te kijken en er een meer groene invulling aan te geven, accordeert dat met de wens die ik luidruchtig en doordringend heb gehoord in dat hele participatieproces. Als er iets in het gebied moet gebeuren, moet het groen zijn. Ik herken dat wij dan invulling geven aan de ambities die in deze stad leven om dit gebied een kwalitatief goede invulling te geven. Op die manier is dit zeker geen ander plan, maar een voortborduren op de kernwaarden van het gebied en de invulling van deze opgave.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Ik kom even terug op de beantwoording van het subamendement. De wethouder zegt dat hij zich niet wil vastklikken, maar dat het zou kunnen dat het er alsnog 350 worden. Daarmee zegt hij eigenlijk dat 350 niet onrealistisch is. Hij wil niet vastgezet worden, maar kijken hoe het past. Klopt dat?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Het gaat wat te snel en mevrouw Freytag dicht mij misschien te veel kennis toe om in de laatste vijftien minuten te beoordelen of het wel of niet helemaal realistisch is. Ik zeg alleen dat de wens duidelijk is. De oproep van de andere indieners van het amendement is om te kijken naar die woonvormen waarmee weinig automobilititeit gemoeid is. Dat zijn studenten, helder. Geef het college nu de ruimte om er nadere invulling aan te geven. Als het er 350 kunnen worden, sluit ik dat niet uit, maar ik kan ook niet zeggen dat het direct realistisch is. Dat moet worden uitgezocht. Die ruimte wil ik graag behouden.

De heer **KONING** (D66): Ik deel de wens van mevrouw Freytag. Idealiter zouden wij hier zeggen dat

300 of 350 studentenwoningen mooi zouden zijn op die plek. Alleen, zo vraag ik aan de wethouder, doet dit in potentie ook iets met het financiële plaatje?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Naar het financiële plaatje zal sowieso opnieuw goed gekeken moeten worden. Bij de technische toelichting heeft u kunnen lezen dat de invulling van het woongedeelte niet direct een enorme plus oplevert in het financiële beeld. Het weghalen van bepaalde woonvormen kan misschien wel een plus dan wel een min betekenen. Dat ligt er ook aan hoe we invulling geven aan het groen. Dat kost natuurlijk geld en investeringen. Het zou kunnen betekenen, doordat we nu koersen op die woonvorm waar weinig automobilititeit bij betrokken is, dat we een plus optekenen. Je hoeft dan namelijk minder parkeervoorzieningen te organiseren. Dat is ongeveer de waaier van de berekeningen die we nu opnieuw gaan maken. Ik zeg niet dat dit een enorme dip in het financiële beeld betekent. Ik kan ook niet zeggen of dit een plus oplevert. Nogmaals, ik wil graag die vrijheid hebben. Ik voel ook dat u die aanreikt. Dat kunnen dat 200 studentenwoningen, 350 studentenwoningen of minder of meer zijn. Ik prijs mezelf niet rijk, maar ook niet minder rijk. Ik wil daar gewoon die vrijheid in houden. Ik wil als college inderdaad niet vast worden gepind op dit exacte aantal.

Ik ga verder met amendement 69, "Creatieve inpassing panden Croeselaan". Dit is een belangrijk element voor de ontsluiting en het goed laten functioneren van dat openbaar groen, weer dat groen. Dat is absoluut noodzakelijk. Daarom is het ook als twee parkstructuren neergelegd. Hoe je dat verbindt qua mens is daar zeker in meegenomen. Qua dier kan ik daar nog niks over zeggen, zeg ik even tegen de PvdD. De vraag is hoe je dan precies omgaat met die woningen. Het voorstel is helder. Dat blijft overeind in dit amendement. Dat zie ik ook. Maar er wordt aan het college gevraagd om nog eens creatief te kijken of die openbare ruimte, eventueel met inpassing van die panden, goed opnieuw beoordeeld kan worden en dat zo snel mogelijk terug te brengen. Ik wil daar weliswaar wel goed naar laten kijken, maar wil er ook niet te veel tijd overheen laten gaan, want we moeten ook helderheid verschaffen naar de bewoners van deze 31 panden over hoe we daar precies mee omgaan.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Ik ben even benieuwd of de wethouder met ons de volgende conclusie kan trekken. Wanneer we die panden daar laten staan, staat er in dit amendement dat dat inclusief een park zal zijn. Het park dat nu is ingetekend zonder die woningen is een groter park dan het park zal zijn als dit amendement wordt aangenomen. Het park moet aanzienlijk kleiner worden als we gaan kijken naar het behoud van de woningen aan de Croeselaan. Klopt dat? Als je de woningen op de Croeselaan behoudt, wordt het park dat daar nu ingetekend staat dan automatisch kleiner?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): De vraag die via dit amendement wordt gesteld en de opdracht we meekrijgen is om hier creatief naar te kijken. Dat betekent dat je kijkt naar het deels behouden van de panden. Er wordt gevraagd om daar een alternatief voor neer te leggen. Ja, dat zal een klein ruimtebeslag geven voor het park. Maar ik lees ook in het amendement: zorg ervoor dat die goede openbare structuur en ook dat groen daar een goede functie in krijgen. Dat moet inzichtelijk worden gemaakt. Dan moeten beide zaken voorgelegd worden, zodat daar een definitief besluit over genomen kan worden. Ik kan niet zeggen hoeveel vierkante meters dat eventueel van het park zal kosten, maar dat daar ietsjes vanaf kan worden gehaald, lijkt me wel een logische gedachte. Hoeveel dat is, kan ik nu niet zeggen, omdat we worden uitgedaagd daar creatief mee om te gaan en dan te kijken wat er mogelijk is.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Dat is toch allemaal al gebeurd? Ik vraag me af wat u nu precies voor nieuws gaat doen als dit amendement wordt aangenomen. Alles wat u net aangeeft is al gedaan. Er is toch al gekeken naar die creatieve mogelijkheden naar hoe het park er anders uit komt te zien? Alle opties zijn toch al langsgekomen? Ik vraag me serieus af wat u nu anders gaat doen dan u de afgelopen tijd al gedaan heeft en wat u naar ons gaat sturen dat nog niet naar ons toe is gegaan. Volgens mij heeft u toch al die creatieve oplossingen al bekeken. Wat gaat u nu nog anders doen behalve de informatie nog een keer sturen die u ons al heeft gestuurd?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Dat ben ik niet met u eens. We hebben natuurlijk heel goed gekeken naar de hele grote opgave van het hele gebied, zowel het Beurskwartier als het Lombokplein. Daarin hebben we deze variant naar voren gebracht. Daarover wordt door in ieder geval een meerderheid van de raad gezegd: dat is de goede variant, die heeft hoogstedelijke kwaliteit en past heel veel panden in. We hebben voor het goed laten gebruiken van het park inderdaad voorgesteld om een deel van die 31 panden daar te slopen. Nu wordt er gevraagd: kijk nu goed naar het goed functioneren van het park, met eventueel gebruik van de panden zelf en hoe je dat op een goede manier toegankelijk kunt maken. Er

wordt gevraagd om daar creatief mee om te gaan. Het is een heel specifieke opdracht die we nu terugnemen. Daarvan zullen we ons rekenschap geven. Dat is ook een aantal keer in de commissie met de fractie van GroenLinks gedeeld. Er is gezegd: gaat u daar nog eens een keertje goed naar kijken en kom dan met het oorspronkelijke voorstel en een goed alternatief terug; leg dat naast elkaar en dan kunnen we dat beoordelen. Dus er komt wel een nieuw iets.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Gelukkig hoorde ik de sleutelwoorden "creatief" en "kwaliteit van de openbare ruimte". Ik zeg in de richting van de SP dat we ook de woonfunctie bij deze creatieve zoektocht niet uit het oog verliezen. Ik hoor de wethouder ook zeggen dat we hier wel snel duidelijkheid over willen hebben. Wat GroenLinks betreft is het ook wel de bedoeling om daar goed naar te laten kijken, ook met mensen van buiten. We willen er ook de creatieve geest van buiten naar laten kijken. Het moet niet zo zijn dat er gezegd wordt: we gaan nog eens bij ons op het stadskantoor zitten kijken hoe we dit vorm kunnen geven. Ik hoop dat de wethouder het op die manier uitwerkt.

De heer **SCHIPPER** (SP): Ik wil de wethouder ook nog wijzen op het woord "ten minste" in het dictum van dit amendement. Het mag ook meer dan één alternatieve variant zijn.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voor dit onderdeel is dat vanzelfsprekend. Ik wil alleen aangeven dat ik er niet meer tijd voor zou willen nemen dan nodig is om het kwalitatief goed te doen. Daarmee zeg ik dat we ook wel helderheid moeten verschaffen voor in ieder geval dit kleine deel van het grotere plangebied. Dan is het me veel waard om dat goed te presenteren. Ik ken u als raad. U zult mij terugsturen als het kwalitatief niet goed onderbouwd is en u denkt dat u met een kluitje in het riet terecht bent gekomen. Vanzelfsprekend is het een enorm serieuze vraag die u hier stelt. Voor het laatste onderdeel van dit heel grote plangebied willen we inderdaad een goed alternatief aan u presenteren. Dat zullen we onderbouwd aanleveren. Dan kunt u daar uw besluit over geven. Ik dank u voor de vrijheid om nog meer varianten naar voren te brengen.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Ter verduidelijking vraag ik het volgende. In beslispunt 2a staat letterlijk "zo spoedig mogelijk". Misschien heb ik het gemist. Wat is volgens de wethouder zo spoedig mogelijk?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Ik kan er nu niet een keiharde termijn aan verbinden, maar ik wil wel in de loop van volgend jaar daar de discussie met u over aan kunnen gaan, onder de voorwaarde dat het kwalitatief goed is en het goed onderbouwd naar u toe kan worden gebracht. Dat zal dan zeker minimaal richting de zomer gaan lopen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Er is één partij die hierin nog wel relevant is. Ik wil de wethouder verzoeken die er nadrukkelijk bij te betrekken. Dat is de eigenaar van de woningen: Portaal. Het is niet irrelevant wat zij ervan vinden. Ik zou het fijn vinden als zij in het creatieve proces nadrukkelijk een rol krijgen om in te brengen wat zij willen en kunnen met hun bezit op deze plek.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Dit is vanzelfsprekend. Hier en daar kan er nog een extra eigenaar zijn, hoor. Vanzelfsprekend zullen we die daarbij betrekken, want het is hun eigendom.

Ik ga naar amendement 70, "Behoud woningen Croeselaan". Ik heb net al het vorige amendement gedeeld. Dit is toch het nieuwe plan. In de commissie hebben we het daar uitgebreid over gehad. Als u dat wenst, stemt u dit plan gewoon af en geeft u gewoon een keurige nieuwe opdracht aan het college om met een ander plan te komen waarin de bewoonbare staat van al die woningen is verwerkt. Dan kijken we met dezelfde uitgangspunten, waarvan ik blij ben dat de PvdA-fractie die heeft omarmd, naar een nieuw plan. Daarom ontraden wij dit amendement.

Dan ben ik bij amendement 71. We hebben met elkaar het voorstel gedaan om een vast percentage te benoemen voor sociale huur. Dan zeg ik tegen de SP-fractie dat we het over de echte sociale huur hebben. Daar is het enige vaste percentage. We hebben in dit rekenmodel zeker de mogelijkheid opgehouden om met middenhuur aan de slag te gaan. Dat is het rekenmodel. Ik ben het eens met Stadsbelang, als je daar ook een vast percentage aan gaat klikken, dat dat in het financiële model echt weer een verschuiving gaat opleveren. Daarom ontraad ik dit amendement, waarbij ik ook zeg dat wij het straks per bouwblok op de markt gaan zetten en dan met elkaar in gesprek komen welke verhoudingen we nu precies in welk bouwblok willen laten landen. Wat doet de markt dan? Want we hebben het over een aantal jaar voor de eerste bouwblokken echt de markt op gaan. En dan bekijken we of er financiële

ruimte is om eventueel mooie keuzes te maken waarbij je, door andere verhoudingen dan je in eerste instantie kunt voorzien, ook je waarde kan ophalen die je zou willen krijgen.

De heer **DERKS** (PvdA): Ik begrijp dus goed dat bij de huidige stand van zaken en binnen de huidige financiële kaders de verwachting voor het hele plangebied is dat er niet veel verder zal worden gekomen dan 10% middenhuur.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): U kent de berekeningen die eronder liggen, dus daar kunt u uw eigen conclusies uit trekken. Er zit geen wensdenken in dit hele financiële beeld en dat wil ik er nu ook niet in gesleuteld krijgen, kan ik u vertellen.

Ik kom op amendement 72.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Ik heb toch nog een vraag aan de wethouder. Die gaf aan dat er absoluut geen wensdenken in de financiële onderbouwing zit. Dat heb ik ook moeten constateren. Toch zou ik graag met betrekking tot het Beurskwartier en het verdienend vermogen ervan het volgende willen vragen. De wethouder heeft een range aangegeven van 41 tot 51 miljoen euro die we nat gaan op het Lombokplein. Ik zou graag een range van het verdienend vermogen op het Beurskwartier van de wethouder willen zien. We hebben toelichting gehad. Hij weet waar ik het over heb. Dat helpt mij in de toekomst, laat ik het zo zeggen. Dus ik hoop dat hij er een toezegging van kan maken.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Ik weet niet precies op welke toezegging de heer Bos doelt, maar ik begrijp zijn moeilijk afweging om wel of niet voor het gehele plan te stemmen. Die volg ik. Ik kan alleen tegen hem zeggen dat ik vertrouwen heb in het Beurskwartier. Met de huidige stand van zaken, met de huidige markt, zit er meer verdienpotentieel in het opbrengend vermogen dan er nu in de onderbouwing is neergelegd. Nogmaals, mijn afweging is, ook gezien de ervaring die ik de afgelopen zevenenhalf jaar heb mogen opdoen met een deel van fase 1, dat we daar een uiterst prudent, uiterst voorzichtig en uiterst realistisch financieel beeld onder leggen. Daarom is het beeld zoals het nu is. We doen nu een investering op het Lombokplein om daar een kwalitatief goede infrastructuur neer te leggen, om het water kwalitatief terug te brengen en het een kwalitatieve invloed te laten hebben op de directe omgeving. Dat is dan deze investering. Nogmaals, het blijft ook deels de toekomst voorspellen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Ik ben blij dat de wethouder me kan volgen in m'n afweging. Maar toch zou ik hem willen vragen om bij de verdere uitwerking naast een voorzichtig beeld ook een wat reëler beeld neer te leggen. Dat zou mij kunnen helpen in mijn verdere besluitvorming in het verdere verloop van processen.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Ik ga kijken hoe ik u kan bedienen in de volgende fase die we gaan meemaken. Ik hoop dat we over 15 jaar in deze raadszaal, wie er dan ook zitten, kunnen zeggen dat dat wat u nu aangeeft als het reële beeld werkelijkheid is geworden en niet het conservatieve beeld dat ik nu naar voren heb gebracht. Daar is de stad alleen maar bij gebaat.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): In de financiële discussie geeft de wethouder aan dat er een fase van investeren is en een fase die nu als neutraal aangegeven wordt, maar waarvan de heer Bos zegt dat er misschien iets verdiend gaat worden. Kan de wethouder bij de SPVE misschien ook aangeven hoe we dat moeten zien in het kader van de financiële techniek? Hoe gaat die grex in elkaar steken en hoe verhoudt zich dat tot het investerings- en terugverdienmodel?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Vanzelfsprekend kan ik dat. Zodra we een stap verder zijn, komen we inderdaad richting uitvoering en kunnen we het nog harder aanpakken en aangeven hoe we dat financieel-technisch aan elkaar verbinden of niet. We zullen met een helder voorstel komen. Dan kunt u daar uiteindelijk als raad uw eigen keuze in maken.

Amendement 72, "Lombokplein echt autoluw", ontraad ik. We hebben een onderbouwd voorstel neergelegd waarin het gebied tot en met 17.000 verkeersbewegingen goed bereikbaar is en blijft. Daar werken we naartoe. We hebben een hele discussie gevoerd over hoe we naar 15.000 gaan. Daar is ook een aantal moties over ingediend. Daar zal ik straks mijn reflectie op geven. Als dit mogelijk gaat worden in de toekomst, is het zo, maar dat is nu niet realistisch. Ik ontraad het amendement dan ook.

Ook amendement 73 ontraad ik, omdat we daarbij echt een exercitie maken die nieuw zou zijn en ik niet de consequenties kan overzien wat dat allemaal voor extra werk en bureaucratie met zich mee zou

brengen, als dit überhaupt inzichtelijk te maken is. Ik ontraad het amendement, maar ik ben wel bereid om met mijn collega van Wonen eens te kijken hoe je dit wel vorm zou kunnen gaan geven in de toekomst zonder dat je daar heel veel extra werk voor zou moeten realiseren. Het is een belangrijke vraag om dat goed in kaart te brengen. Daar ben ik het wel mee eens, maar op dit moment ontraad ik dit amendement.

Ten slotte kom ik op amendement 75. Daarin wordt een extra beslispunt toegevoegd. We hebben met elkaar in de commissie, zeg ik tegen de CDA-fractie, volgens mij een heel goede discussie gehad over hoe je van 17.000 naar 15.000 komt. Op vragen van de GroenLinks-fractie heeft het college nog inzichtelijk gemaakt welke mogelijkheden je nu hebt en welke mogelijkheden er nu buiten het kader dat door u is vastgesteld eventueel zouden kunnen worden ingezet om naar die 15.000 toe te gaan. In dat licht en in het bestaande kader zou je moeten blijven kijken. Zoals ik het nu hier lees, wordt er gevraagd om ook buiten het kader van "Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen" te kijken. Het college staat voor dat kader. Als u daarbuiten treedt, laat ik het aan de raad om daar haar oordeel over te geven.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Dat snap ik, wethouder. Het is ook een voorstel aan de rest van de raad. Ik zie dat het college met handen gebonden is. Daarom lijkt het me juist zo verstandig dat de raad uitsprekt om dit te doen, omdat het daarmee ook de ruimte en de mogelijkheid geeft aan het college om de zoektocht aan te gaan. Kan de wethouder nog eens expliciet bevestigen dat met alle pogingen die de afgelopen jaren gedaan zijn het niet gelukt is om binnen die kaders van "Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen" tot die 15.000, die de raad ook wilde, te komen?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): We hebben een voorstel voorgelegd waarin inderdaad de uitdaging lag om naar die 15.000 te gaan. We hebben als college het reële beeld gepresenteerd binnen de huidige kaders met de ontwikkeling. Dan kom je tot 17.000. Ja, er zijn nog mogelijkheden binnen kaders die op termijn mogelijkheden bieden om daar nog minder verkeer naartoe te laten rijden. En er zijn mogelijkheden buiten dat kader. Dat is de huidige stand van zaken. Wil je die stap inderdaad met elkaar gaan zetten, dan is dit amendement daar een richtinggevende uitspraak over en hoor ik wel of de raad zich daar op dit moment in kan vinden of niet.

Ik ga naar motie 241. Die loopt eigenlijk recht evenredig met de discussie die we net hadden over het andere amendement. Wij kunnen invulling geven aan de opdracht die aan het college wordt gegeven. Wat dat betreft staan wij positief tegenover deze motie. Ik weet niet of u haar in stemming wilt brengen. Ik zou haar ook kunnen overnemen.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Ik ben altijd wel van de school om een motie in te trekken als ze wordt overgenomen. Deze keer zeg ik iets anders. We hebben zojuist de discussie gevoerd of wij als raad buiten de kaders treden van "Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen". Ik was eerlijk gezegd niet zo blij met het antwoord van de wethouder daarop. Daarom wil ik de motie toch in stemming laten brengen.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Dat is helder. Laat ik dan zeggen dat in het kader van ordentelijke besluitvorming alle moties in stemming moeten worden gebracht, ook al geef ik signalen dat ze kunnen worden overgenomen. Volgens mij is het gezien het belang van het onderwerp goed om dat in de boeken te laten vaststellen. Dan hoeft daar niet elke keer een afweging over te worden gemaakt. Is dat een werkbaar voorstel voor u?

Motie 242, "Parkeervoorzieningen in ontwikkelgebied Lombokplein, nee bedankt!" is helder. De parkeernormen zijn helder vastgelegd. Wil je daarvan afwijken, dan moet je dat inderdaad gemotiveerd doen. Dit past gewoon binnen het huidige kader waarbinnen we werken. Dat willen we hierop graag van toepassing laten zijn.

Ik kom op motie 243, "Zorgvuldig omgaan met de huidige bewoners en eigenaren Croeselaan". Dit heb ik in de commissie allemaal toegezegd. Terecht dat u dat hier nog eens een keertje op schrift vaststelt, want dit is natuurlijk een kern van deze ontwikkeling. Het is een fantastische ontwikkeling voor de stad, maar voor de bewoners die daar wonen is het nogal wat om hiermee geconfronteerd te worden. We gaan daar zeer zorgvuldig, zeer ordentelijk en op een heel goede en transparante manier een vervolg aan geven. Daarmee willen we ook recht doen aan de gevoelens van de inwoners zelf en de positie die ze op dit moment hebben. Ik neem haar graag over, maar laat haar dus ook graag in stemming brengen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Omdat er natuurlijk al veel over gesproken is en dit debat en hoe het verder gaat door bewoners nauwlettend gevolgd wordt, zou ik aan de wethouder willen vragen om snel

aan de betreffende bewoners een brief te sturen met de duiding hoe we dat vandaag gedaan hebben, met de blokken waarover we wel en nog niet besluiten en welke besluitvorming we nog even uitstellen en waar dat van afhangt, zodat op de adressen waar het over gaat heel snel duidelijk is wat exact de besluitvorming van vandaag is en wat dat voor hen betekent op de korte en lange termijn.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Dat zeg ik toe. Daar moet geen onhelderheid over blijven bestaan. We lopen nooit vooruit op besluitvorming hier in de raad, maar er zijn al een aantal dingen in ieder geval klaargelegd, dus we zullen daar zo snel mogelijk uitvoering aan geven.

Dan kom ik op motie 244, "Ja! Nu echt vooruit op de Leidseweg-Van Sijpesteijnkade". Dit betreft de fietsafwikkeling richting het historische centrum. Het is als een optie gepresenteerd in de structuurvisie. We kunnen dat bij de SPVE nog een keer duidelijk inzichtelijk maken. Dan hebben we wel de hoofdroute te pakken, dat is dat het een gelijkvloerse kruising blijft. We kunnen dat wel inzichtelijk maken bij de volgende stap.

Motie 245, "Geef invulling aan moties 2017/136, ook in het Beurskwartier en Lombokplein", van de PvdA-fractie ontraad ik namens het college. Wij geven op een goede manier invulling aan de sociale woningbouw in het stationsgebied. Ik vind dat we echt een stap voorwaarts maken met elkaar. Dan is deze motie daarbij niet meer nodig.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Ik vroeg me bij deze motie af of we niet al een heel eind in de richting komen als we amendement 68 aannemen en studentenhuisvesting meetellen bij de sociale woningbouw?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Ja. Maar ik geloof niet dat dat de precieze intentie was van de indiener. Het klopt, als je studentenwoningen gaat meetellen. We hebben net ook een goede discussie gehad over echte sociale woningbouw, waar de SP-fractie terecht op heeft gehamerd. Laten we het wel ordentelijk houden. Feitelijk hebt u gelijk, zeg ik tegen de GroenLinks-fractie.

De heer **DERKS** (PvdA): Ik heb een korte reactie en een vraag. Uiteraard, bevestig ik aan GroenLinks en de wethouder, zouden wij het niet op die manier willen zien. We willen gewoon die 20% sociaal exclusief studentenwoningen. We zijn niet tegen extra studentenwoningen bovenop die 20% sociaal. Begrijp ik goed dat van uitvoering van de oorspronkelijke motie, 136, überhaupt nooit meer iets terecht komt?

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Dit college blijft werken aan de verdere ontwikkelingen in onze stad. Er komen nieuwe bouwterreinen vrij. Daar kunt u beoordelen of er wel of niet uitvoering wordt gegeven aan uitspraken van de raad. Dat zal zijn vervolg krijgen.

Motie 246 van de PvdD ontraad ik op dit moment. Er wordt gevraagd om de groene indicatoren op te nemen in de voorjaarsnota en de begroting. Dat zijn niet de stappen die we op dit moment gaan zetten.

Ik kom op motie 247, "Laagste parkeernorm Beurskwartier/Lombokplein". In de motie die door onder andere GroenLinks is ingediend willen wij rond het nieuwe Lombokplein werken binnen de kaders. Hier gaat u toch buiten die kaders opereren. Als u zegt dat deze motie binnen de kaders gelezen moet worden, is hij evenredig aan hetgeen is ingediend door de GroenLinks-fractie.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Het verschil is dat hier "Beurskwartier" bij staat. In dat opzicht kan hij gelezen worden als de andere motie, maar met een uitbreiding. In deze motie wordt niet alleen het Lombokplein genoemd, maar het Beurskwartier ook. Daarin verschilt deze motie.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Nogmaals, wat ik aangeef is dat we in het Beurskwartier een heel duidelijk richting geven in hoe we met mobiliteit en parkeervoorzieningen om willen gaan. Daar wil ik nu niet een andere uitspraak over doen. Daarmee ontraad ik deze motie.

Ik kom aan het einde van mijn inbreng. Als u dit besluit aanneemt, is dat een enorme stap in de ontwikkeling van onze stad. Ik hoop dat we over vijftien jaar kunnen zeggen dat dat financieel een heel ordentelijk besluit is geworden.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Ik houd het kort. Ik dank de wethouder voor de toezeggingen. Daar zullen we hem aan houden. Op de moties en amendementen komen we wel bij de stemmingen, denk ik. Ik wil nog iets zeggen over het subamendement op mijn eigen amendement, met

de 350 studenteneenheden. Voor de wethouder gaat het te ver. Ik vind het wel een aantrekkelijk aantal. Op die hele opgave van 3.500 woningen zijn 350 studenteneenheden een gerechtvaardigd aantal, denk ik. Ik zou dus eigenlijk aan de wethouder willen vragen of we in dat hele gebied, Lombokplein en Beurskwartier, die 350 eenheden gewoon gaan halen. Ik begrijp dat dat misschien lastig is in een amendement, maar misschien kan hij dat gewoon toezeggen. Als er 250 op het Lombokplein kunnen, moet het toch ook mogelijk zijn om er in het Beurskwartier nog 100 te realiseren. Ik vind gezien de opgave van 3.500 woningen 10% een gerechtvaardigd aantal voor de doelgroep die bijna 20% of 25% van onze bewoners uitmaakt. Dat moet als ondergrens toch wel echt in beeld komen. Ik hoor graag een reactie van de wethouder daarop en misschien ook van de fractie van Student & Starter daarop.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Waar het nu op lijkt, is dat we vooruit kunnen met die tweede fase Stationsgebied, waarover al sinds 2003 wordt gesproken. Dat besluit, dat we waarschijnlijk gaan nemen, is er niet zomaar een. Het is een erg mooi plan met een prachtige uitwerking. Er worden enorm veel woningen gerealiseerd. Ik kijk met onze fractie terug, Twee maanden geleden stond er een bericht in de krant. Er werd gezegd dat eigenlijk alleen D66 groot voorstander van het plan is. Inmiddels lijkt een heel forse meerderheid in de raad voor te zijn. Natuurlijk is dat op basis van voorwaarden, maar dat zijn voorwaarden waar ook wij uitstekend achter kunnen staan. Ik ben blij te zien dat er een plan voorligt waarvan een brede representatie in de raad aangeeft dat het er ook financieel stevig uitziet. Dat is wel anders geweest in een eerdere fase in het Stationsgebied. Dat wil ik daarover kwijt. Het is prettig dat de moties aansluiten op hoe het college hiermee aan de slag wil.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Het moge duidelijk zijn dat wij niet tevreden zijn met het niet krijgen van steun op al onze amendementen en onze motie. We zijn niet voornemens om dit plan te ondersteunen. Ik heb nog één specifieke vraag met betrekking tot het Lombokplein. Er wordt nu in amendement 68 gesproken over een flink aandeel studentenhuisvesting, met mogelijk een aantal van 350. De wethouder wil zich daar niet op vastpinnen. Ik stel voor de zekerheid toch nog even de vraag wat dat betekent voor de ambities op het gebied van sociale woningen. Ik neem aan dat die onverlet blijven, dus dat er 20% sociaal blijft plus de studentenwoningen die er extra bij zouden komen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Aan de reactie van de wethouder te horen, wordt er door het college weinig gehoor gegeven aan de plannen die wij vandaag hebben ingediend. Ik ben er vrij zeker van dat dat voor ons betekent dat we niet in kunnen stemmen met het plan dat nu voorligt. Ik wil wel benadrukken dat er heel mooie dingen in de plannen staan. Wat betreft diervriendelijk bouwen zijn we enorm enthousiast. De duurzaamheidsopgave die erin ligt, is ook hartstikke mooi. Laat ik niet vergeten dat er heel mooie punten in zitten, maar er zitten helaas ook punten in die wat ons betreft echt anders zouden moeten. Ik wil nog kort ingaan op een aantal amendementen. Met het amendement om de keuze wat betreft de Croeselaan uit te stellen schieten we niks op. We kunnen gewoon de keuze maken om ze te behouden en om dat plan op een andere manier vorm te geven. Volgens mij geef je iedereen alleen maar meer werk en komen we uiteindelijk uit bij hetzelfde collegeplan. Dat is echt onnodig. Wij zijn dus absoluut niet voor dat amendement. We zullen voor het amendement stemmen met betrekking tot het Lombokpark. De PvdD stemt altijd voor alle groene voorstellen. Dat zullen we zeker ook voor het Lombokpark doen, waarbij we wel aangeven dat we het bizar vinden dat het hier plotseling wel kan, omdat er nu eenmaal geld over is. Bij het Daalsepark, waar al een park ligt en al bomen staan, kon het park in verband met geld plotseling niet behouden worden. Bij dat soort keuzes wordt geld vooropgesteld. Dan wordt er bekeken of er ergens nog een beetje groen doorheen gefietst kan worden. Die keus zou de PvdD absoluut niet maken. Ik ben blij dat er iets meer groen komt, maar wij zullen nooit voor de reden zijn dat het groen er komt. De rest van mijn bijdrage komt als de moties en amendementen behandeld worden.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! We hebben van de wethouder nog één toezegging of handreiking of iets dergelijks gehoord op die quickscan. Als uit de quickscan blijkt dat de tunnel inderdaad realiseerbaar is, zal het college zelf proactief aan de slag gaan om hier geld voor te zoeken bij de voorjaarsnota. Dat gaan we dus niet in een motie vastleggen. Dat zou de zoveelste overbodige motie worden op dit onderdeel. Dat valt de ChristenUnie op en dat wil ik hier graag kwijt. Er worden 16 voorstellen ingediend om de Omgevingsvisie te verbeteren. Er is geen enkel voorstel dat op sympathie van de wethouder kan rekenen. Die van de coalitie worden natuurlijk allemaal omarmd. Dat geeft wel het idee dat we tegenover elkaar staan en dat er voor de oppositie vandaag weinig te verbeteren valt. Wij blijven bij ons standpunt en zullen tegenstemmen. Bij een aantal voorstellen zullen we nog een aparte

stemverklaring geven.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Ik hoop dat deze oppositiepartij nog wel wat in het plan kan brokkelen. Over de studenteneenheden vroeg de heer Van Schie heel mooi of het per se in dit gebied moet of in het geheel. Hij vroeg daar de visie van de wethouder en van mij op. In principe is het vrij klassiek wat hier gebeurt. De raad, in ieder geval de heer Van Schie en ik, vindt het belangrijk dat er in dit plan ook studentenwoningen mogelijk zijn. Wij willen dat hard maken. De wethouder zegt dat hij het wel comfortabel vindt als hij daar wat vrijheid in heeft. Dat is een vrij logische verhouding in rollen, maar laten we als raad de kans grijpen om hard te zijn en er zeker van te zijn dat die studentenwoningen er komen in dit gebied.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik heb nog één vraag aan de wethouder om duiding bij motie 241 van GroenLinks, waarin gezegd wordt dat we naar 15.000 motorvoertuigen per etmaal moeten, zonder dat daarbij aangegeven wordt hoe dat precies gebeurt. Als we dit aannemen, betekent dat dan dat het college de maatregelen gaat uitvoeren zoals die in de visie zijn opgenomen, die uiteindelijk leiden tot 10% op de PHL-laan en extra verkeer op de Straatweg? Kan de wethouder dat bevestigen? Zo nee, welke maatregelen gaat het college dan nemen als het deze opdracht krijgt van de raad?

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Het enige financieel stevige, zeg ik tegen de heer Koning, aan de voorliggende plannen, is dat we 41 tot 51 miljoen euro de min in schieten. De dekking hiervan moet gevonden worden na de verkiezingen. Dat is een opgave. Daar staan we voor. Dat is een heel vervelende opgave. Ik zie nog wel meer beren op de weg, financieel, dus het is nog maar de vraag of we die in 2018 kunnen vinden. Vanuit dat perspectief kunnen we niet anders dan tegen deze visie stemmen.

De heer **KONING** (D66): In alle eerlijkheid begrijp ik dat niet goed van de heer Bos. Hij gaf zelf naar de wethouder toe aan dat hij toe moest geven dat het een financieel solide plan is, dat er allerlei risicoposten in opgenomen zijn die essentieel zijn geweest in de verschillende debatten om een aantal partijen hier er positiever tegenover te zien. Er zit echt geen enkel wensdenken meer in. Wij zijn daar volledig van overtuigd. Ik begreep eigenlijk van de heer Bos dat hij dat ook wel zo ziet wat betreft de begrote kosten. Sterker nog, hij ziet veel optimalisatiemogelijkheden en veel mogelijkheden om nog veel meer geld uit het gebied te verdienen. Ik chargeer misschien een beetje, maar dat proefde ik bij de heer Bos. Bij de voorjaarsnota hebben we meerjarig al een derde van de kosten die we moeten gaan maken begroot. Volgens mij klopt het niet wat de heer Bos zegt. Als dit de reden is waarom de heer Bos afhaakt voor dit plan, moet hij dat wat helderder uitleggen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Daar reageer ik graag op. Ik heb duidelijk aangegeven dat wij een knip willen hebben tussen het Beurskwartier en het Lombokplein. Ik wil nog wel meer knippen, maar daar zal ik u niet mee lastigvallen. Als je ergens knijpt, voel je ergens anders de pijn. Maar goed, daar hebben we het niet over. Het is heel duidelijk: we gaan nat op het Lombokplein en er zit verdienend vermogen in het Beurskwartier. We gaan goed nat. We gaan stevig nat. Die financiële basis, dat we nat gaan, die is solide. En ik ga niet graag nat.

De heer **KONING** (D66): Is investeren in een stad, in het Westplein, waar we al 20 jaar tegenaan hikken, in nieuwe infrastructuur, in het terugbrengen van de oude waterstructuren, in groen, in het mogelijk maken van heel veel woningen, wat de heer Bos betreft nat gaan?

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Wij hebben bij de ontwikkeling van de Jaarbeurspleingarage tegengestemd, omdat we 51 miljoen investeren in een gat in de grond. Ik hoop dat de heer Koning dat nog weet. Wij hebben bij de NPD-strook tegengestemd, omdat we meer dan 9 miljoen nat gingen op die ontwikkeling. Dat weet u donders goed. Wij houden daar niet van. Wij houden van financieel solide beleid met meerwaarde. Dat is niet: verlies pakken. Als dat betekent dat je tegen moet stemmen op een gewenste ontwikkeling, dan doe ik dat met alle liefde. Ik help u even in herinnering wat ik bijvoorbeeld gedaan heb in een grijs verleden bij het Smakkelaarsveld.

De **VOORZITTER**: Voor nu is dat niet nodig, mijnheer Bos.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Ik snap het probleem van de heer Bos wel, maar ondertussen zien we

dat we ontzettend veel achterstallig onderhoud oppakken. Volgens mij hebben we Stadsbelang altijd wel aan onze kant als we achterstallig onderhoud oppakken in deze stad. Leidsche Rijn, het Lombokpark en het aanpakken van de openbare ruimte kun je toch wel zien als investeringen die ook de heer Bos graag zou willen doen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Dat doe ik niet als we ervoor moeten lenen of ons eigen vermogen moeten uithollen. We moeten zorgen voor een gezonde financiële basis voor ontwikkeling. Dit is geen gezonde financiële ontwikkeling. Daarom kunnen we niet instemmen. Nogmaals, ik had graag gezien, mijnheer Van Schie van de VVD, dat we wat meer verdienend vermogen zouden hebben. Daar heeft de heer Koning gelijk in: ik zie mogelijkheden om aan meer verdienend vermogen te komen. Dat betekent ook dat we beperkingen in bijvoorbeeld de begrenzing van erfpachtbetalingen voor sociale huur zo mogelijk loslaten. Die mogelijkheden zie ik ook. Ik zie daar echt optimalisatiekansen, maar die zijn niet ingevuld. Omdat ze niet ingevuld zijn, wil ik daar graag met u aan werken, ook na maart, om te kijken of we dat toch kunnen dichttimmeren. In dat perspectief heb ik net ook een oproep aan de wethouder gedaan: kijk waar we dat financieringsmodel kunnen verbeteren, opdat wij wel kunnen instemmen met de plannen. Ik zeg niet dat de plannen niet mooi zijn. Ik zeg wel dat ze financieel niet goed zijn voor de stad. De burgers betalen uiteindelijk de rekening voor dit soort gekkigheid.

De heer **KONING** (D66): De heer Bos zegt: het is een gewenste ontwikkeling. Het mag duidelijk zijn dat we daarachter staan. Alle mensen die daar komen te wonen gaan daaraan meebetalen, want die gaan huur betalen of een woning kopen. Dan vraag ik me af wat dan een acceptabel financieel plaatje zou zijn voor de heer Bos? Is dat 30 miljoen of 20 miljoen? Mogen we überhaupt nog wel investeren in de stad, vraag ik me dan af. Hoe hoog moeten die torens worden waarmee we het volledige gat dekken dat volgens de heer Bos ongewenst is? Volgens mij is hier juist sprake van een stuk wensdenken bij Stadsbelang Utrecht, namelijk dat we niks meer hoeven te investeren en dat alle ontwikkelingen in de stad privaat zijn.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Dat is quatsch. Mijnheer Koning weet waarschijnlijk nog dat ik een motie heb ingediend: grondexploitatie nul of positief. Als hij negatief is, sluiten we de grondexploitatie. Zo staan wij erin. Wij staan voor financiële deugdelijkheid. Wij staan er niet voor om de rekening bij onze kinderen neer te leggen. Dat doen we niet. Dat is niet ons beleid. Dat is misschien het beleid van D66. Nee, dat is zeker het beleid van D66, maar niet van Stadsbelang Utrecht.

De heer **EVERHARDT** (wethouder): Voorzitter! De VVD-fractie had een vraag over de 350 studentenwoningen. Als je het hele gebied bekijkt, Beurskwartier en Lombokplein, is dat een realistische inschatting. Dat zou richtinggevend een prima uitspraak kunnen zijn, maar nogmaals, ik vraag: pin me nu niet op 350 in beide gebieden. Dat zeg ik ook tegen Student & Starter. Dat is een realistische inschatting die we kunnen maken. Het kunnen er ook meer zijn. Het kunnen er ook 1 of 2 minder zijn. Maar 350 is echt wel realistisch voor het hele gebied. In antwoord op de PvdA-fractie zeg ik: die 20% sociaal is hard. Punt. Laten we daar geen onhelderheid over hebben. Dat is ook de ambitie die we hier hebben. Het kost misschien iets in het verdienend vermogen, maar we investeren wel in de stad, zeg ik tegen Stadsbelang.

Ten slotte kom ik op motie 241. Er is gevraagd om nadere duiding. Het debat in de commissie was helder. Ik heb dat inzichtelijk gemaakt als college. Binnen en buiten de kaders zijn er allerlei maatregelen. Als je die binnen de kaders gaat inzetten, zal het uitstralingseffect minimaal of niet zijn. Als je buiten de kaders gaat, zouden ze wel kunnen gaan optreden. Welke je ook kiest, je moet het inzichtelijk maken. Als dat zou betekenen dat het op andere plekken in de stad knelpunten op zou leveren, dan moeten we het daar met elkaar vooraf over hebben voor we met elkaar volgende maatregelen nemen. Dat moeten we inzichtelijk maken. Dat is volgens mij de taak van het bestuur. Dan is het aan de raad om daar uiteindelijk een klap op te geven.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): De strekking van de motie is: ga dit doen. Het is niet: maak het inzichtelijk. De strekking van de motie is: ga dit doen. Het college hoeft het niet meer inzichtelijk te maken. Dat heeft het voldoende gedaan voor de ondertekenende partijen. Gaat het college de maatregelen nu nemen als de motie zo aangenomen wordt? Of gaat het college de motie niet uitvoeren?

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Ik krijg toch wel de behoefte om de motie even toe te lichten. Volgens mij staat er heel duidelijk dat de maatregelen gericht moeten zijn op mobiliteit en verkeersmanagement, die volgens mij niet in dit plan rondom de 17.000 zaten. Daarbij moet het geen

verdere problemen elders in de stad opleveren. Het moet geen verschuiving in de stad zijn. Volgens mij is dit precies wat het CDA hierin wenst. Het lijkt me een heel heldere opdracht richting het college.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Nee, er staat bovenaan: maximaal 15.000 motorvoertuigen per etmaal. Dan staat er vervolgens een aantal maatregelen. Die zijn bij elkaar waarschijnlijk niet genoeg. Dan hebben we ook gehoord welke maatregelen er dan gaan komen. De opdracht die GroenLinks hier geeft is: 10% extra verkeer op de PHL-laan. Zo eerlijk moeten we zijn bij dit soort besluiten.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Ik hoor de woordvoerder Verkeer hier naast me "onzin" zeggen. Ik deel dat eerlijk gezegd wel. Volgens mij kunnen we heel lang heen en weer steggelen. De opdracht in de motie is echt heel erg duidelijk.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Op pagina 141 van de Omgevingsvisie staan de maatregelen en ook de consequenties daarvan opgesomd. Het zou GroenLinks sieren als ze hier eerlijk over zijn.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Ik kom nog even terug op het vorige punt. De wethouder zei: pin me niet vast op die 350. Er staat "minimaal 350" in het amendement. Daarmee is het aantal niet vastgepinde. Als 250 realistisch is, lijkt het me een realistisch amendement.

De **VOORZITTER**: Ik zie dat de heer Post een ordevoorstel wil doen.

De heer **POST** (PvdA): Wij willen graag een kwartiertje schorsen om ons stemgedrag over alle moties en amendementen te bepalen.

De voorzitter schorst daarop de vergadering.

Na heropening van de vergadering spreekt de **VOORZITTER** als volgt:

Dames en heren! We beginnen met de amendementen. De verstrekkende amendementen komen als eerste in stemming.

Aan de orde is de stemming over amendement 67 (Robuuste weg).

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! In eerste instantie dachten wij voor te stemmen, omdat wij het punt over de nood- en hulpdiensten belangrijk vinden, maar voor ons is het antwoord van de wethouder geweest om aan te geven dat het gewoon gebeurt. Wat ons betreft zijn B en C juist minder nodig. Daarom stemmen we uiteindelijk toch tegen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Het blijft verschrikkelijk dat we in een plan van het college moeten amenderen dat nood- en hulpdiensten erdoorheen moeten komen. Blijkbaar is het nodig, dus wij zullen voor stemmen.

Amendement 67 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van ChristenUnie, PvdD, PvdA en Stadsbelang Utrecht ertegen stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 74 (Subamendement bij Lombokpark (A68)).

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Met de verzekering dat die studentenwoningen losstaan van de 20% sociaal en daar dus bovenop komen, kunnen wij instemmen met dit amendement.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Wij kunnen instemmen met het amendement. We zullen meer groene voorstellen indienen en ons dan eerst bij de VVD melden. Excuus, dit was wat ik wilde zeggen over amendement 68. Ik ben tegen het subamendement, omdat ik vind dat de eenheden er niet in hoeven te staan.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! We zien hier een keuze die door verkeersbeleid gedreven is. Verkeersbeleid bepaalt nu welke woningen waar komen. Dat lijkt ons niet een verstandige manier om de woningbouw te plannen en de opgave te bepalen. We zullen dus tegen het subamendement stemmen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Wij zouden heel graag voor dit voorstel stemmen, maar we hebben ook de wethouder gehoord dat hij zich niet kan vastpinnen op die 350. Hij gaat echt zijn best doen om het te realiseren, desnoods in de rest van het gebied. Helaas gaan we nu tegenstemmen.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! D66 deelt enorm de wens om 350 en misschien wel meer studentenwoning in het gebied als geheel te realiseren. We vinden dit amendement te specifiek en zullen daarom tegen stemmen.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): De toezeggingen van de wethouder over zijn inspanningen op dit terrein zijn wat ons betreft voldoende. Wij stemmen tegen het subamendement om de flexibiliteit erin te houden.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Precies wat de heer Van Corler zegt.

Amendement 74 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van Student & Starter en PvdA ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 68 (Lombokpark).

Amendement 68 wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement 73 (Sloop geen goede woningen en houd Beurskwartier groen).

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Wij steunen de intentie, maar wij hebben een ander amendement met dezelfde intentie dat we net iets beter vinden vanwege de onderzoeksoptie die daarin zit. Daarom kunnen we dit amendement niet steunen.

Amendement 73 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van ChristenUnie en PvdD ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 70 (Behoud woningen Croeselaan).

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Dit is sympathiek plagiaat. De inzet van de SP is dezelfde als die van de PvdA. Ook wij willen niet dat er gesloopt wordt aan de Croeselaan en de Veemarktstraat. Dat bleek politiek helaas onhaalbaar in de coalitie. Nu is er een kans op behoud door het andere amendement dat zo meteen in stemming komt. Ik hoop dat de PvdA samen met ons en de bewoners verder wil strijden voor het behoud van die woningen. Wij stemmen in dit geval tegen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Wij zijn zeker voor het behoud van die woningen van de Croeselaan. We hadden graag in dit amendement teruggezien dat dit geen consequenties zou hebben voor het aantal vierkante meters park. Dat staat hier niet zo specifiek in. Daarom is het voor ons niet mogelijk om voor dit amendement te zijn. Dat was voor ons essentieel. Daarom stemmen we tegen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! 300 woningen inruilen voor 31 woningen, dat kan niet onze goedkeuring wegdragen. Wij zullen dus tegenstemmen.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Ter aanvulling op de PvdD: dat hiermee ook weer een halfjaar of minder vertraging wordt veroorzaakt, daar kunnen wij niet voor zijn. Wij zullen dus tegenstemmen.

Amendement 70 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fractie van PvdA ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 69 (Creatieve inpassing panden Croeselaan).

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Ik maak nu een omgekeerde redenering. Natuurlijk betreuren wij het dat ons eigen amendement is afgewezen. Dan is "second best", of wat overblijft als troostprijs, het

hopelijk redden van de 31 woningen aan de Croeselaan. Wij zullen hier dus voor stemmen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Dit is een ontzettend slap amendement. Het is een wassen neus. Wees nu duidelijk. Maak de keuzes die nodig zijn. Durf dat te doen. Wij zullen hiertegen stemmen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ik kan me aansluiten bij de stemverklaring van de heer Van Waveren. Dit is een slap amendement. Het is niet nodig. We kunnen nu keuzes maken. Doen! Tegen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Ik kan me hierbij aansluiten, met het extra punt dat je mensen dan alleen maar langer in onzekerheid houdt. Ik stem tegen.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Daar zit ook ons bestaan. In punt 2a van het dictum staat "zo spoedig mogelijk". Als de wethouder zegt dat dat al in de loop van volgend jaar gaat plaatsvinden, dan zie ik niet in hoe er dan wel een politieke wil is om iets met de uitkomst te doen. Wat ons betreft is dit een wassen neus.

Amendement 69 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van Stadsbelang Utrecht, PvdD, Student & Starter, ChristenUnie en CDA ertegen stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 71 (Voldoende middenhuur in Beurskwartier en Lombokplein).

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Als dit een motie was met een onderzoeksvraag zouden wij er sympathiek tegenover staan. Nu is het een opdracht zonder dekking. Dan lukt het bij ons niet. Wij zijn dus tegen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Er is een groot tekort aan middenhuur in Utrecht. Dit zou daar een gat uit kunnen slaan. Ik ben voor.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Wij hebben op dit moment niet de behoefte om het specifiek vast te leggen dan in de Omgevingsvisie gebeurt, dus we zullen hier niet voor stemmen.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Gemakshalve sluit D66 zich aan bij de verklaringen van CDA en SP.

Amendement 71 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van PvdA, Student & Starter en PvdD ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 72 (Lombokplein echt autoluw).

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Wij kijken alleen naar het dictum. Met een aantal overwegingen zijn we het niet eens. Maar de strekking om het maximumaantal motorvoertuigen over het Lombokplein tot 5.000 te beperken lijkt ons heel goed. Dan kan de rest er prima onderdoor. Wij zullen dus voorstemmen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Wat ons betreft is een leefbare straat absoluut niet een straat van 15.000 autobewegingen. Wat ons betreft is dat echt maximaal 5.000. Dit amendement is essentieel voor dit voorstel. Daarom stemmen wij uiteraard voor.

Amendement 72 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van CDA en PvdD ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over amendement 75 (Verkeer Westplein).

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Wij kunnen bij dit beslispunt de eerste twee wel onderschrijven. Wat betreft de laatste, "de bereikbaarheid van de binnenstad voor bestemmingsverkeer

niet verslechteren", denken we dat we vanwege de luchtkwaliteitsissues in onze stad er toch naartoe zouden moeten gaan om die bereikbaarheid op een andere manier in te vullen. Daardoor zal ook de bereikbaarheid van de binnenstad verslechterd moeten worden om gezondheidsissues voorrang te geven. Daarom stemmen wij tegen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Alle amendementen en moties die ertoe bijdragen dat Utrecht-West niet gekenmerkt wordt door een enorm verkeersinfarct, dat wij echt verwachten, zullen wij steunen. Bij dezen spreek ik onze steun uit.

Amendement 75 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van ChristenUnie, CDA, PvdA en Stadsbelang Utrecht ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over het geamendeerde voorstel.

De heer **POST** (PvdA): Ik wil graag een hoofdelijke stemming aanvragen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we dat doen. Ik trek een nummer. Dat is nummer 33. Dat is de heer Bakker. Hij mag zo als eerste aangeven of hij voor of tegen het raadsvoorstel is. Voor we dat gaan doen, ga ik eerst naar de stemverklaringen.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Er is lang aan dit plan gewerkt. De kabelbaan is eruit, maar het blijft verkeerskundige luchtfietsrij. Wij zullen er niet voor stemmen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Het plan heeft echt een aantal goede ambities wat betreft duurzaamheid en diervriendelijkheid, maar wij kunnen ons wat betreft de luchtfietsrij in het verkeer wel aansluiten bij het CDA. Daarom zullen ook wij tegenstemmen. Het zijn goede plannen, maar net niet goed genoeg.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Wellicht ten overvloede, ook wij zien een aantal heel goede elementen in het plan, waaronder duurzaamheid. Het moge duidelijk zijn dat aan onze wensen helemaal niet tegemoet is gekomen. Om die reden zullen wij niet voor het plan stemmen. We stemmen dus tegen.

De heer **KONING** (D66): Voorzitter! Toekomstbestendig, groen, duurzaam, heel veel woningen, aan de slag. Wij stemmen voor.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Eigenlijk had ik in mijn termijn al aangegeven dat de balans bij dit voorstel voor onze fractie veruit positief is. Wij zullen dus ook voor gaan stemmen.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! We deden nog een poging om ons te onthouden van stemmen, maar dat werd ons niet gegund. Nee, we kunnen hier heel duidelijk over zijn. We hebben eerder aangegeven dat er goede elementen in het plan zitten, maar wij hadden echt graag de tijd genomen om het niet nu met zoveel voorstellen aan te passen, waarvan geen enkel voorstel met onze naam eronder vandaag is aangenomen. Wij kunnen niet anders dan tegenstemmen.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Het is een bijzonder proces geweest met een goede uitkomst, in de zin dat er nu een pakket voorligt dat plussen en minnen kent. U kent de minnen van de VVD. Die zitten op het verkeer. De plussen zitten in de kwaliteit van de openbare ruimte en de toevoeging van heel veel woningen die het voor mensen mogelijk maken zich thuis te voelen in Utrecht. Wij juichen dat toe en zullen voorstemmen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Voor een groot deel kan ik me aansluiten bij de VVD. Kwaliteit van de openbare ruimte en het toevoegen van de woningen zijn grote punten voor ons. Wij zullen dus voorstemmen.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Voor GroenLinks is doorslaggevend dat er hoge duurzaamheidsambities zijn en dat er een hoop woningen op een heel logische locatie worden toegevoegd. Er blijven natuurlijk nog wat puntjes in zitten, maar net als bij de heer Schipper sluit ook bij ons de balans uit naar een voorstem.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Dit is financieel ondeugdelijk. We krijgen een verkeersinfarct in Utrecht-West. Dit zal ook z'n invloed hebben op de economische vitaliteit van de binnenstad. Wij kunnen niet instemmen met het voorliggend voorstel.

De **VOORZITTER**: We gaan hoofdelijk stemmen. U hoort zo uw naam. Dan kunt u aangeven of u voor of tegen het raadsvoorstel bent. We starten met de heer Bakker van D66.

Hierna wordt hoofdelijk gestemd over het voorstel, waarna de voorzitter constateert dat het is aangenomen met 31 tegen 13 stemmen.

Voor het geamendeerde voorstel hebben gestemd de leden: Bakker, Van Eijndhoven, Te Hoonte, Koelmans, Roodenburg, Van Gemert, Gilissen, Rajkowski, Paardekooper, Zwanenberg, Eggermont, Van Schie, Te Ronde, Weistra, Podt, Kleuver, Schreuder, Schipper, Ferket, Knip, Schilderman, Freytag, Dekkers, Meijer, De Boer, Van Corler, De Vries, Verschuure, Baş, Scally en Koning.

Tegen het geamendeerde voorstel hebben gestemd de leden: Bos, Oost, Bouazani, Derks, Metaal-Froon, İşik, Uringa, Brussaard, Van Ooijen, Van Esch, Dibi, Post en Van Waveren.

Aan de orde is de stemming over motie 241 (Westplein: van verkeersplein naar een leefbare straat).

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Het dictum van deze motie schuift onvermijdelijk de problemen af op elders in de stad en vooral op de PHL-laan. Daar zullen wij niet voorstemmen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Die 15.000 autobewegingen leveren voor ons geen leefbare straat op. Wij stemmen dus tegen.

De heer **VAN CORLER** (GroenLinks): Voorzitter! Dit is mijn eigen motie. Het dictum geeft heel duidelijk aan dat het de problemen niet doorschuift naar andere stukken in de stad en dat de maatregelen gericht zijn op mobiliteits- en verkeersmanagement. Wij stemmen dus voor.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! De heer Van Corler gaf het al aan. Omdat er nadrukkelijk in staat dat het de problemen niet doorschuift naar elders in de stad en uiteraard omdat amendement 75 van ons en het CDA het niet heeft gehaald kunnen we hiermee instemmen.

Motie 241 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van Stadsbelang Utrecht, VVD, PvdD en CDA er tegen stemmen.

Aan de orde is de stemming over motie 242 (Parkeervoorzieningen in ontwikkelgebied Lombokplein, nee bedankt!).

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Gezien het feit dat ons eigen amendement is verworpen is dit eigenlijk het enige wat nog overblijft. Daarom stemmen wij voor.

Motie 242 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van VVD, PvdA en CDA er tegen stemmen.

Aan de orde is de stemming over motie 243 (Zorgvuldig omgaan met huidige bewoners en eigenaren Croeselaan).

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Hoewel de andere moties ook overbodig waren en overgenomen zijn, hebben we daar wel ingestemd. Deze is wel zo overbodig en overgenomen dat wij vanuit principe tegen zullen stemmen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Alles wat hierin staat is volgens ons al in de commissie toegezegd. Deze motie is overbodig en daarom stemmen wij tegen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Ik kan me van harte aansluiten bij voorgaande spreeksters.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ik ben het helemaal eens met de vorige stemverklaringen, maar blijkbaar weten de fracties van de coalitiepartijen iets wat wij niet weten en die kennen het college beter. Blijkbaar is het nodig om dit vast te leggen. Wij zullen dus voorstemmen.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Ervaringen uit het verleden leren dat het niet vanzelfsprekend is. Ik kan me bijvoorbeeld nog de onteigeningen bij Leidsche Rijn herinneren. Het is dus goed om het nog maar weer eens een keer op te schrijven, met dien verstande dat we die 31 woningen aan de Croeselaan en de Veemarktstraat waar nog nader onderzoek naar gedaan wordt buiten beschouwing laten. We stemmen wel voor.

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Misschien is de motie overbodig. We hebben het volste vertrouwen dat dit college het goed uitvoert, maar na maart zit er misschien weer een ander college. Dat willen we hier ook aan kunnen houden. Bovendien ligt het echt als een steen op onze maag dat we hier een traject ingaan met bewoners die hun thuis verliezen, dus we vinden het goed dat wij als raad uitspreken dat dat met fatsoen moet gebeuren. Daarom stemmen wij voor.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Voor ons klinkt het vooral als het voorschot op sloop. Dat is natuurlijk iets wat we niet willen, dus wij zullen tegenstemmen.

Motie 243 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van PvdA, ChristenUnie, Student & Starter en PvdD ertegen stemmen.

Aan de orde is de stemming over motie 244 (Ja! Nu echt vooruit op de Leidseweg – Van Sijpesteijnkade).

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! Ja, nu echt vooruit, met het openhouden van opties. In dat geval lijkt ons dat verstandig. Laten we de opties openhouden tot we later een verstandiger besluit kunnen nemen. We zullen hier dus voor stemmen.

De heer **DERKS** (PvdA): Voorzitter! Wat ons betreft is het onderzoek niet echt nodig en zou een ongelijkvloerse kruising financiële consequenties hebben en het een stuk duurder maken. Wij zijn tegen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Als je echt zou gaan voor een autoluw Lombokplein, zou deze motie helemaal niet nodig zijn. Daarom stemmen wij tegen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Onderzoek kost niks. Nou ja, een scheet en drie knikkers vergeleken met een tunnel. Vanuit dat perspectief zeg ik: ga maar onderzoeken.

Motie 244 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van PvdA en PvdD ertegen stemmen.

Aan de orde is de stemming over motie 245 (Geef invulling aan moties 2017/136, ook in het Beurskwartier en Lombokplein).

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Ik denk dat we de woningen aan de Croeselaan moeten laten staan. Dat scheelt weer wat. En we krijgen er een hele klap studentenwoningen en woningen met lage parkeernormen bij op het Lombokplein. Ik denk dat we op die manier voldoende invulling geven, dus op dit moment vinden we deze motie niet nodig.

Motie 245 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van PvdA, ChristenUnie en PvdD ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over motie 246 (Groene prestatie-indicatoren bij monitoren aantrekkelijk stationsgebied).

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Het blijft voor ons bijzonder, om het zo even te zeggen, dat er voor alle aspecten in het gebied vierkante meters in het gebied worden genoteerd en waaraan men zich houdt, behalve voor groen. Wij vinden het ook in dit gebied essentieel om ook vierkante meters voor

groen vast te leggen. Daarom zullen wij uiteraard voor onze eigen motie stemmen.

Motie 246 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van PvdD, PvdA en Stadsbelang Utrecht ervoor stemmen.

Aan de orde is de stemming over motie 247 (Laagste parkeernorm Beurskwartier/Lombokplein).

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Voor het Beurskwartier knelt het ons te veel. Het Lombokplein had wat ons betreft wel nul kunnen zijn. Zuiver en alleen vanwege het Beurskwartier kunnen wij niet instemmen.

Motie 247 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van ChristenUnie, Student & Starter en PvdD ervoor stemmen.

5. Voorstel inzake actieplan middenhuur (jaargang 2017, nr. 99).

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Voorzitter! De druk op de woningmarkt is enorm. Er zijn zo veel mensen die een huis zoeken en er is maar zo weinig beschikbaar. Ik hoor het terug van mensen in de stad, mensen die hard werken als leraar, jurist of programmeur. Ze zoeken allemaal een huis in deze prachtige stad. Zo keek ik zelf laatst ook. Kan ik eigenlijk niet wat goedkoper gaan wonen? Nee, dat kan eigenlijk niet. Voor 950 euro kan ik in een bezemkast van 23 m² gaan zitten. Dat wil niemand. Toch doen veel mensen het, omdat er nagenoeg geen aanbod is van middeldure huurwoningen. Dat is dan ook waar D66 dit voorstel op beoordeelt. Gaat dit ertoe leiden dat we veel meer betaalbare huurwoningen met kwaliteit gaan krijgen voor de stad? Prijs is een belangrijk onderdeel van kwaliteit, maar niet het enige. Woningen staan vaak wel voor meer dan 100 jaar gebouwd in onze stad. Dan wil je dat er niet alleen maar grijze blokkendozen gebouwd gaan worden. Dan wil je dat er bijvoorbeeld ook wat aan duurzaamheid gedaan wordt, je wilt een gemeenschappelijke ruimte die wat toevoegt, zoals een ruimte om de was te doen. Het zou ook leuk zijn als het er een beetje uitziet. Daarom dienen wij, mede namens het CDA, Student & Starter, de ChristenUnie en de PvdA, het amendement in met de naam "Een grijze blokkendoos is kansloos".

"Amendement 76.

Een grijze blokkendoos is kansloos

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel 'Actieplan inzake middenhuur',
Constaterende dat:

- In Utrecht een tekort is aan middeldure huurwoningen (710 —950 euro per maand);
- Het Actieplan een focus heeft op betaalbaarheid in relatie tot de grootte;
- De gemeenteraad een veelheid aan voorstellen heeft opgenomen die sturen op meer kwaliteit en duurzaamheid van woningen, bijvoorbeeld in de vorm van circulair bouwen en nul op de meter woningen;
- Beslispunt 9 het college enkel de bevoegdheid geeft om op basis van economische redenen af te wijken van de toepassing van het Actieplan Middenhuur;

Voorts constaterende dat:

- In beslispunt 9 wel een afwijkingsbevoegdheid aan het college wordt gegeven, maar geen procedure over de verantwoording van de afwijkingen aan de gemeenteraad wordt afgesproken;

Overwegende dat:

- Kwaliteit van een woning uit meer factoren bestaat dan alleen de huurprijs, zoals architectonisch hoogwaardige woningen en het gebruik van hoogwaardige materialen;
- Een hogere duurzaamheidskwaliteit in veel gevallen bijdragen aan lagere stookkosten;
- Ontwikkelaars/beleggers de ruimte moeten hebben om ook de gemeenschappelijke ruimtes en voorzieningen, zoals een gemeenschappelijke tuin van voldoende kwaliteit te voorzien;

Voorts overwegende dat:

- Het wenselijk is dat het college periodiek de afwijkingen van de afspraken uit het 'Actieplan' verantwoordt aan de gemeenteraad en daarbij aangeeft waarom in het specifieke geval is afgeweken;

- Voor deze verantwoording kan worden aangesloten bij het MPSO;

Besluit:

Beslispunt 9 te wijzigen in:

'Burgemeester en wethouders de bevoegdheid te geven omwille van de integrale kwaliteit en economische haalbaarheid at te wijken van de toepassing van het Actieplan Middenhuur en jaarlijks hierover te rapporteren bij het MPSO.'

En gaat over tot de orde van de dag."

Dit amendement is ondertekend door de heer Brussaard, mevrouw Freytag, de heer Işik, mevrouw Uringa en mijzelf.

D66 is blij met deze aandacht voor middeldure huur. Woningen tussen de 710 en 950 euro, voor als je geen huis of appartement wilt kopen, als je op een gegeven moment ergens anders wilt wonen, als je te veel verdient voor de sociale huur of omdat je gewoon geen 1000 euro wil betalen voor een huurwoning. De vraag blijft: zorgt het voorstel ervoor dat er meer acceptabele woningen komen voor mensen die bijvoorbeeld officemanager of politieagent zijn of voor wie er dan maar ook een betaalbare woning wil hebben. De wethouder schreef eerder: we gaan voor kwaliteit boven kwantiteit. Toch zit er een beetje pijn in die focus alleen maar op prijs. Ik, en met mij duizenden andere woningzoekenden, zouden soms misschien toch net een klein beetje willen inleveren als dat betekent dat je buurman of je oud-studiegenoot ook in de stad kan blijven wonen. Daarom vraag ik de wethouder of hij de focus deelt dat vooral het tekort aan middeldure huurwoningen opgelost moet worden. Ik hoor graag een toezegging van de wethouder.

De raad heeft zich op ons initiatief en dat van het CDA meer laten voorlichten over de effecten van dit beleid. Dat is niet mis.

De heer **IŞIK** (PvdA): Voor mevrouw Schilderman een ander onderwerp aanklaart, heb ik een vraag aan D66. U heeft het over de betaalbaarheid van de middenhuur. Hoe denkt D66 over het volgende? De huur is 750 euro op het moment dat je een huurovereenkomst tekent. Als je er een jaar woont en je hebt een vriend of vriendin gekregen en je gaat samenwonen, verhoogt dezelfde verhuurder c.q. belegger de huur ineens naar 950 euro. Hoe denkt u daarover?

Mevrouw **SCHILDERSMAN** (D66): Daar zijn we niet enthousiast over. Daarom zijn we dit hele voorstel aan het doorakkeren, geloof ik. Laten we dat doen.

Waar was ik? De effecten van dit beleid zijn niet mis. Het kost investeringsruimte bij ontwikkelaars en het kost geld bij grondeigenaren. Wij willen er zeker van zijn dat er nog steeds gebouwd gaat worden in Utrecht. We willen eigenlijk ook zeker weten dat er nog steeds woningen bij komen voor helpdeskmedewerkers of ontwerpers die gewoon graag een huis willen. Dat kan allen gebeuren als iemand die huizen ook neerzet, want de gemeente gaat het immers niet zelf doen. Daarom zijn we blij met de stap die de ontwikkelaars hebben gezet. Zij hebben aangegeven wat zij bereid zijn om te doen. Samen de stad maken betekent wat D66 betreft dat iedereen meepraat, ook de ontwikkelaars die de huizen uiteindelijk moeten neerzetten.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Mevrouw Schilderman geeft aan dat ook grondeigenaren geld gaan inleveren. Nu kan in sommige gevallen ook de gemeente de grondeigenaar zijn. Ik was er benieuwd naar of zij daarvoor een dekkingsvoorstel heeft gezien.

Mevrouw **SCHILDERSMAN** (D66): Bij dit voorstel is bij mijn weten geen dekkingsvoorstel. We hebben wel een grondprijzenbrief waarin we een speciale categorie voor middeldure huur hebben. Daarnaast denk ik dat deze wethouder prima in staat is om ook bij tenders te kijken, waarin we eigen grond hebben, hoe we het best haalbare voor deze stad kunnen creëren. Op basis daarvan kijk je wat het betekent voor de verdienopgave van die locatie.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Volgens mij is het toch de bedoeling dat we, als we ergens geld aan uitgeven, weten hoe we dat kunnen dekken. Ik ben dan toch echt wel op zoek hoe de eventuele schade die we oplopen in grondexploitaties gedekt is, als u voornemens bent om dit voorstel te steunen. Als u dit gaat steunen, gaat u daar dan ook voorstellen voor doen?

De heer **IŞIK** (PvdA): Er wordt gesproken over schade. Ik zou tegen de VVD zeggen: het huisvesten van inwoners van deze stad is een zorgplicht van de overheid. Dus hoezo is er schade? Hoezo is er een

gat in de begroting?

De heer **TE HOONTE** (VVD): Daar zou ik graag op reageren. Als wij een grondexploitatie hebben lopen en we gaan op de grondexploitatie opeens dingen toevoegen waarvan mevrouw Schilderman waarschijnlijk terecht aangeeft dat het ook de grondeigenaar geld kan kosten, dan hebben we daar een post die we normaal gesproken zouden willen dekken. Ik ben dan wel benieuwd wanneer we dat dekkingsvoorstel gaan zien.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Ik begrijp de vraag van de heer Te Hoonte aan mevrouw Schilderman niet helemaal, omdat het volgens mij gaat om gronden die niet in het bezit zijn van de gemeente en dus in het bezit zijn van marktpartijen. Daarom maken we deze afspraak en deze afspraken. Het gaat dus niet om gronden die in eigendom zijn van de gemeente.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Als dat het geval is, gaat het wel over gronden die wij in allerlei plannen met elkaar ontwikkelen. Als die grondeigenaar minder gaat verdienen en minder voor die grond krijgt, zal hij ook minder gaan bijdragen aan de openbare ruimte. Linksom of rechtsom, het zal ergens uit betaald moeten worden bij iedereen. We gaan er dus op een gegeven moment last van ondervinden en daar is geen enkele dekking voor.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Dat zal zo zijn. Dat past dan in de totale businesscase. Dan is de vraag aan mevrouw Schilderman waaruit die betaald gaat worden niet nodig. Die dekkingsvraag slaat nergens op.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Ik deel dat niet. Ik ben van mening dat we, als wij voorstellen doen die ingrijpen op het hele grondproces in de stad, ook moeten weten wat de consequenties daarvan zijn en waar we de financiën vandaan halen om dat te dekken.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Ik val ook een beetje van m'n stoel hier. Het college doet hier een voorstel. Vervolgens vraagt de heer Te Hoonte aan D66 hoe ze dat gaan dekken. Ik vind het een uiterst curieuze gang van zaken.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Hartelijk dank voor dit leuke debatje. Iedereen is van harte welkom om de wethouder te bevragen op ieder onderdeel van dit plan.

Ik vervolg mijn betoog. Als de ontwikkelaars uiteindelijk huizen moeten bouwen, moeten zij een bepaalde zekerheid hebben. Daarover dienen wij het volgende amendement in.

"Amendement 77

Met 15 jaar krijgen we meer huurwoningen voor elkaar

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel 'Actieplan inzake middenhuur',

Constaterende dat:

- In Utrecht een tekort is aan 250-1250 middeldure huurwoningen (710-950 euro per maand) per jaar;
- Het college het Actieplan middenhuur aan de raad heeft voorgelegd waarin extra regels worden opgelegd aan ontwikkelaars/beleggers over o.a. aantallen en prijzen van middeldure huurwoningen;

Overwegende dat:

- Het belangrijk is dat middeldure huurwoningen voor langere tijd in dit segment blijven en daarom extra regels noodzakelijk zijn;
- Het óók belangrijk is dat de hoeveelheid middeldure huurwoningen zal toenemen door investeringen van ontwikkelaars/beleggers;
- Vastgoedbeleggers en ontwikkelaars hebben aangegeven dat ze een periode van 20 jaar erg lang vinden en overwegen daardoor minder en/of minder kwalitatieve woningen te realiseren;
- 15 jaar voldoende zekerheid geeft voor de beschikbaarheid van middeldure huurwoningen in de toekomst, zeker wanneer dit wordt gecombineerd met de andere (geamendeerde) maatregelen uit het Actieplan;

Besluit:

- De periode in beslippunt 6 aan te passen naar 15 jaar; En gaat over tot de orde van de dag."

Dit amendement is ondertekend door de heer Bos, de heer Brussaard en mijzelf.

De heer **IŞIK** (PvdA): Ik constateer hier dat D66 tegenstrijdige informatie levert of tegenstrijdige ideeën naar voren brengt. Aan de ene kant geeft u in uw inleiding aan dat een leraar en een politieagent behoefte heeft aan een betaalbare woning. Dat onderschrijf ik. En dan worden binnen een zo kort mogelijke termijn de woningen uit de huursector gehaald. Het wordt aan de markt overgelaten en ze worden verkocht. Is het niet tegenstrijdig wat D66 nu doet?

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Nee, dat is helemaal niet tegenstrijdig. Ik heb aangegeven waarop wij dit voorstel beoordelen, namelijk dat er zo veel mogelijk betaalbare huurwoningen komen voor zo veel mogelijk mensen. Als je zo hard gaat duwen op de markt, gaan ze uiteindelijk gewoon veel minder woningen realiseren. Dat hebben ze uitgebreid aangegeven. Daarom zeggen wij dat je voor een termijn moet kiezen die past bij iets wat je kunt overzien. Iedere termijn is arbitrair. Ontwikkelaars geven aan dat ze graag tien jaar zouden willen. Dat vind ik echt te kort om te realiseren wat wij hier proberen te realiseren. Maar je moet uiteindelijk wel de ruimte hebben om te investeren, want huizen worden ook niet gratis gebouwd.

De heer **IŞIK** (PvdA): Wie zegt dat huizen gratis worden gebouwd? Niemand. Maar hoe kunt u, op basis van "horen zeggen, aannemen dat de investeerders straks bereid zouden zijn om in deze fantastische stad te investeren. Dat is puur een aanname. U heeft geen enkele onderbouwing dat het daadwerkelijk gaat gebeuren. Ik hoor graag een reactie daarop.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik zou graag willen zeggen dat u geen enkele reden heeft om aan te nemen dat er, als hier "20 jaar" zou staan, hier huizen gebouwd zouden worden. U verwijt mij dat ik het niet onderbouw als ik probeer mee te gaan met de mensen die daadwerkelijk de huizen neer moeten zetten om ervoor te zorgen dat wij genoeg huizen krijgen voor iedereen, wat ervoor zorgt dat ze betaalbaar zijn. Nee, u onderbouwt het niet.

De heer **IŞIK** (PvdA): De ontwikkelaars hebben gezegd: als jullie de termijnen niet gaan aanpassen, dan gaan wij niet investeren. Dat is puur een aanname. Zij hebben dat gezegd, maar het is mijns inziens geen feit. Als de ene ontwikkelaar niet in deze fantastische stad wil bouwen, zijn er duizenden die het wel graag willen doen. Ik vind dit jammer.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik denk dat ik duidelijk ben geweest. Uiteindelijk moeten er huizen gebouwd worden. Daarvoor moet je daadwerkelijk kunnen investeren in deze stad. Er kan ontzettend veel veranderen in tien jaar, in vijftien jaar, in twintig jaar. We hebben ons uitgebreid laten informeren. Overigens is dat op initiatief van de heer Işik gebeurd, want die wilde eigenlijk de eerste keer meteen instemmen. Wij wilden dit voorstel beter laten onderbouwen om te zien wat hier de effecten van zijn. Wij hebben ons ervan laten overtuigen dat je niet krijgt wat je wilt als je het niet reguleert. Dat zien we nu. Het wordt te duur. Daarom zeggen wij: ga met die ontwikkelaars in gesprek over hoe we het betaalbaar kunnen maken. Ik heb me uitgebreid laten informeren. Tien jaar gaat daarvoor te kort zijn. Aan de andere kant krijg ik het signaal dat twintig jaar te lang is. Uiteindelijk kiezen wij daarom voor vijftien.

De heer **SCHIPPER** (SP): Ik zal er straks zelf nog wat over zeggen. Ik snap de angst van D66 echt niet. Deze stad groeit als een dolle. Projectontwikkelaars staan bij wijze van spreken in de rij, zelfs om sociale woningen te realiseren. Daar kun je van alles van vinden. In het voorstel zit wat ons betreft genoeg flexibiliteit voor het college om op projectniveau af te wijken van die twintig jaar. Twintig jaar is er ook niet zomaar in gekomen. Het is niet zo dat het college er met de natte vinger een termijn in heeft gegoooid. Die is gebaseerd op allerlei feiten uit de markt. Waar komt toch die angst van D66 vandaan dat projectontwikkelaars allemaal weglopen als we die termijn niet inkorten?

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Ik zou mevrouw Schilderman toch willen bijvallen. Het gaat om vijf jaar, van twintig naar vijftien. Dat zou ik ook in de richting van de heer Işik willen zeggen. Dat was het eerste. Ten tweede is het nog niet zo lang geleden dat het ontzettend slecht ging op de woningmarkt en dat de crisis vol was losgebarsten. We gaan het nu hebben over twintig jaar of vijftien jaar. Dat is een heel eind.

Dan kan er nog best weleens een crisis komen. Als dan inderdaad blijkt dat ontwikkelaars en beleggers minder investeren in Utrecht, dan bereiken we wat we als laatste willen: dat er geen middeldure huurwoningen worden gerealiseerd. Daarom is het best begrijpelijk en ook uit te leggen dat we de kop van die twintig jaar afhaken en het terugbrengen tot vijftien jaar.

De heer **IŞIK** (PvdA): Wanneer er een woningbouwcrisis is, wanneer er een economische crisis is en de ontwikkelaars niet kunnen bouwen, dan trek ik het CDA gelijk aan de jas en zeg ik: kom, we gaan om de tafel zitten en kijken hoe we de ontwikkelaars kunnen helpen. Maar we gaan niet van een als-dan-scenario uit. Daar heb ik niks mee.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Dan ben je dus te laat. Dan gaan ze investeren in Amsterdam, Rotterdam, Leiden of wat dan ook. We hebben de berekeningen gezien die de ambtenaren en anderen met ons gemaakt hebben. We hebben ook de gevolgen kunnen zien. Het treft de ontwikkelaars echt in de portemonnee. Dat is helemaal niet erg. Ze mogen best wel wat voelen. Maar het laatste wat we willen met z'n allen is dat er minder middeldure huurwoningen gebouwd gaan worden. Dat gaat misschien nu niet gebeuren, maar als het even economisch minder wordt, zou het best weleens wel kunnen gaan gebeuren.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ingrijpen in een markt doe je niet lichtzinnig. Dat doe je niet omdat je op een ochtend hebt bedacht dat dat toch wel een goed idee zou zijn. We zien op dit moment inderdaad dat de druk op de woningmarkt heel hoog is. Daarom zie je ook dat er prijzen gevraagd worden die niet realistisch zijn. Maar het is al best moeilijk om vijf jaar in de toekomst te kijken, om tien of vijftien jaar te kijken. Maar twintig jaar? Je kunt niet zo ver in de toekomst kijken en zeggen: ik weet nu al dat we dan ook nog een huisvestingsprobleem hebben. Nee, ik heb er vertrouwen in dat wij met de ontwikkeling die wij als stad doormaken en de investeringen die wij doen, maar met dit voorstel ontwikkelaars en grondeigenaren ook kunnen doen, ervoor zorgen dat we een beter werkende woningmarkt hebben, met name door middeldure huurwoningen. Daarom doe ik dit voorstel.

Ik ga verder met mijn betoog. Zoals ik net zei is het een ingrijpende wijziging. Daarom vindt D66 het belangrijk om het effect van dit beleid te meten. Daarom zijn we benieuwd wanneer het college dit beleid wil evalueren. We vragen de wethouder of hij kan toezeggen wanneer hij dit beleid samen met de raad wil evalueren en of hij kan toezeggen dat die evaluatie ook ingaat op de capaciteit en kwaliteit in de brede zin van het woord van de middenhuur die daarna gerealiseerd is.

Ik rond af. D66 vindt dat iedereen kans moet hebben op een woning waar je fijn kunt wonen. Daarom hoop ik dat we zo snel mogelijk meer woningen gaan realiseren, zodat niet alle woningzoekenden hoeven te azen op één huurwoningen, waar je eigenlijk niet meer kwijt kunt dan een bed.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Voorzitter! Het CDA vindt het broodnodig dat er voldoende beschikbare huurwoningen met een huurprijs tussen de 710 en 950 euro per maand in Utrecht zijn. In onze stad is er een tekort van 250 tot 1250 van die middeldure woningen per jaar. Tot en met 2024 is de vraag naar middeldure woningen zelfs 1500 tot 2500 woningen per jaar. Dat zijn stellen die net begonnen zijn met werken en een woning zoeken, maar net te veel verdienen voor een sociale huurwoning. Dat zijn ook gezinnen met kinderen die graag in Utrecht willen blijven, maar voor wie de huidige woning te klein is geworden. Ondertussen worden er in Utrecht heus wel middeldure huurwoningen gebouwd, maar te vaak zagen we dat voor deze woningen al snel een te hoog huurbedrag werd gevraagd, terwijl de afspraak met de ontwikkelaar was dat deze woningen voor tussen de 710 en 950 euro zouden worden verhuurd. Om deze reden heeft de CDA-fractie motie 2016/192 ingediend, "Afspraak=afspraak, ook bij middeldure huurwoningen". Hierin hebben wij het college opgeroepen om beleid te maken, zowel publiekrechtelijk als privaatrechtelijk, om voor langere tijd afspraken te maken over bijvoorbeeld de prijzen en de beschikbaarheid van middeldure huurwoningen. Daarom ligt er nu een actieplan van het college, waarvoor dank. Het is een actieplan waarover we ons uitgebreid hebben laten informeren en waarover we uitgebreid hebben gesproken.

De CDA-fractie vindt dat er voldoende huurwoningen beschikbaar moeten zijn. Dat betekent voor ons twee dingen. Ten eerste zijn dat betere en strakkere afspraken maken met ontwikkelaars en beleggers, voor het langer beschikbaar zijn van middeldure huurwoningen, op het moment dat ze gebouwd zijn. Ten tweede is dat voldoende ruimte geven aan marktpartijen om in de toekomst meer middeldure huurwoningen te realiseren. Zowel strakker sturen op afspraken met de markt als de bouw van meer middeldure huurwoningen is nodig. Dat is nodig voor de stellen en gezinnen die in Utrecht willen blijven en een middeldure huurwoning zoeken. Het actieplan moet wat het CDA betreft aan beide

voldoen en dus in balans zijn. Om deze reden zal het CDA zelf voorstellen doen, dan wel voorstellen steunen om meer balans te krijgen in het voorstel.

Als eerste wil ik daarbij het volgende noemen. Het CDA wil middeldure huurwoningen als aparte categorie in bestemmingsplannen. Dat is sinds 1 juli 2017 mogelijk, maar is nog niet opgenomen in het actieplan. Het CDA wil dit extra instrument toevoegen aan het actieplan, zeker omdat dit zorgt dat de afspraken tussen de gemeente en de marktpartijen juridisch beter verankerd zijn en dat afspraken inderdaad beter gehandhaafd kunnen worden. Daarom wil ik het volgende amendement indienen.

"Amendement 78.

Middeldure huur als aparte bestemmingsplancategorie in Actieplan middenhuur

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel 'Actieplan inzake middenhuur',

Constateerend dat:

- In Utrecht een tekort is aan middeldure huurwoningen (710 — 950 euro per maand);
- De gemeenteraad in motie 2016/192 het college heeft opgedragen om te zoeken naar privaatrechtelijke en publiekrechtelijke mogelijkheden om de afspraken met marktpartijen over de aantallen en hoogte van de huurprijs van middeldure huurwoningen voor langere tijd te borgen en afdoende te kunnen handhaven;
- Het college in het Actieplan middenhuur aan de raad heeft voorgelegd waarin vooral privaatrechtelijke instrumenten worden genoemd;

Overwegende dat:

- Per 1 juli 2017 het (gewijzigde) Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in werking is getreden zodat gemeenten geliberaliseerde woningen voor middenhuur als aparte categorie (middels een percentage) in bestemmingsplannen kunnen opnemen;
- Gemeenten zo een extra (publiekrechtelijke) sturingsmogelijkheid hebben om middenhuur te stimuleren ten aanzien van middeldure huurwoningen
- In de externe juridische toets van VBK d.d. 9 oktober 2017 wordt bevestigd dat het opnemen van middeldure huur als aparte categorie in bestemmingsplannen de juridische houdbaarheid van privaatrechtelijke afspraken vergroot omdat publiekrechtelijk het planologisch belang wordt vastgesteld;
- Het van het grootste belang is dat de afspraken met een belegger/ontwikkelaar juridisch standhoudt;

Besluit:

- Aan de mix van instrumenten in beslispunt 1 van het raadsbesluit toe te voegen: 'de inzet van publiekrechtelijke instrumenten, zoals het vaststellen van een percentage middeldure huurwoningen in een bestemmingsplan';
- De daarvoor benodigde verordening op te stellen en deze aan de gemeenteraad voor te leggen;

En gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie is ondertekend door de heer Bos, mevrouw Freytag, de heer Işik, mevrouw Schilderman, mevrouw Uringa en mijzelf.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Volgens mij heb ik dat amendement gesteund, maar ik heb toch nog wel een vraag aan de heer Brussaard. Als wij in het Actieplan voor een exploitatieperiode van twintig jaar kiezen, hoe kunnen wij dan in verordeningen, bestemmingsplannen en ga zo maar door ervoor zorgen dat die verplichting na vijftien jaar vervalt? Ik zie dat eigenlijk nog niet voor me, maar wellicht dat hij er wat beter over nagedacht heeft.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Het gaat niet over twintig jaar, volgens mij. Er is volgens mij een meerderheid voor het amendement dat het naar vijftien jaar brengt. Ik zie het probleem dat de heer Bos aangeeft dus niet.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Als de mede-indieners al vragen gaan stellen over hoe het geregeld kan worden, heb ik toch een vraag. Als u iets bestemd als middeldure huur, dan is het toch zolang het bestemmingsplan loopt en niet aangepast wordt middeldure huur? Of gaan we dat anders bestemmen? Kunt u dat toelichten?

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik geloof dat het voorstel er ook over spreekt dat het college nog terugkomt met hoe dit daadwerkelijk geïmplementeerd gaat worden. Bij mijn weten zit hier een maximumtermijn aan. Dat kan de wethouder misschien wel beamen. Ik geloof dat er dan over tien of vijftien jaar gesproken wordt. Dat kan hij met zekerheid zeggen. Het is niet zo dat het daarna tot het einde der tijden middenuur blijft. Ik geloof niet dat de regeling zo gedefinieerd is.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Er is inderdaad een verordening nodig. Het is een nieuw instrument. We voegen dat toe. We willen dat dus ook in het Actieplan hebben. Het is er nu eenmaal en het zorgt ervoor dat het beter juridisch wordt verankerd en dus ook de afspraken kunt handhaven. Ik zei het zojuist al. Dat betekent dus ook dat we die verordening nog moeten maken. We kijken dan ook naar het college. Dan zal het college dat inderdaad doen met het geamendeerde raadsvoorstel, denk ik. Wat mevrouw Schilderman zegt is waar. Volgens mij geldt een maximale termijn, een houdbaarheidstermijn, van tien jaar voor een bestemmingsplan. Daarna moet het geactualiseerd worden. We hebben zo de nieuwe Omgevingswet. Dan gaan we zien hoe dat werkt. Op dit moment geldt deze regel in ieder geval.

Ik vervolg mijn betoog. In de commissie heb ik al aangegeven dat beslispunt 9 van het raadsvoorstel wat ons betreft onvolledig is. In dit beslispunt krijgt het college de ruimte om af te wijken van het beleid om economische redenen, maar hoeft dit vervolgens niet te verantwoorden aan de gemeenteraad. Althans, daar is niets over opgenomen. Het CDA wil afwijkingen verantwoord zien in het MPSO. Ook vindt het CDA dat er andere redenen dan alleen economische kunnen zijn om af te wijken van het beleid. De CDA-fractie ziet graag ruimte voor extra duurzaamheidsambities of ambities voor extra architectonische kwaliteit. Deze ambities kosten geld, voor de ontwikkelaar en de belegger, en zouden kunnen knellen met de regelset van het college. Daarom staan we achter het amendement van mevrouw Schilderman dat het belang van extra kwaliteit en duurzaamheid onderstreept en aan het voorstel toevoegt.

Naast de twee punten waarmee we een kop zetten op de afspraken, willen we op andere punten meer ruimte geven aan ontwikkelaars en beleggers. Ik zei het zojuist al bij een interruptie. Dat doen we niet omdat we vriendjes zijn met ontwikkelaars en beleggers, maar omdat we meer middeldure huurwoningen willen in Utrecht. De balans mag niet doorslaan naar te veel regulering, zodat investeren in middeldure huurwoningen in Utrecht onaantrekkelijk wordt en de benodigde aantallen niet worden gehaald.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Ik heb toch nog een vraag over dat amendement over extra kwaliteit. Volgens mij moet het uit de lengte of de breedte als we het hebben over het bouwen van woningen. Als je extra kwaliteit wilt toevoegen aan duurzaamheidsmaatregelen et cetera zal dat ten koste gaan van de vierkante meters bij normale projectontwikkeling. Volgens mij was dit voorstel toch juist bedoeld om het aantal vierkante meters van de woningen omhoog te krijgen. Ik ben toch wel benieuwd hoe u dat dan ziet.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Daar wil ik twee dingen over zeggen. Het is een afwijking op beslispunt 9. Daar heeft het college de ruimte om de regels van het voorstel even los te laten, omdat de marktpartij meer ruimte wil om kwaliteit toe te voegen. Die ruimte moet er dan zijn. We willen wel dat het college daar dan achteraf verantwoording over aflegt. Dat is de ruimte die wordt geboden. Inderdaad, het moet uit de lengte of de breedte komen. Dan heeft het college op dat moment de beleidsvrijheid om te zeggen dat het wel iets duurder mag zijn dan die 950 euro als het college vindt dat het zo'n fantastische binnentuin is of dat er zo veel fantastische initiatieven zijn om meer duurzaamheid toe te voegen aan die woning. Dat was het eerste. Het tweede wat ik wil zeggen is dat we ook wat voorstellen gaan doen waardoor er iets meer ruimte komt voor ontwikkelaars dan in het huidige voorstel. Daar kom ik zo op in mijn betoog. Zo kunnen we ook in de toekomst investeringen doen. Het is van tweeën één. Wij gaan zowel een kop zetten op de regels die we opleggen aan ontwikkelaars en beleggers. Aan de andere kant gaan we aan de knop draaien, zodat er iets meer ruimte komt voor extra investeringen in middeldure huurwoningen.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Ik heb toch nog een vervolgvraag. Als we gaan vragen om meer kwaliteit en we lossen dat op door de wethouder de vrijheid te geven om het te doen zoals hij wil, maar daarover wel te rapporteren, waarom hebben we dan dit voorstel nodig? Wat verandert er dan ten opzichte van de huidige situatie waarin de wethouder eigenlijk ook voorstellen kan maken en afspraken kan maken met ontwikkelaars?

De heer **BRUSSAARD** (CDA): We hebben nu helemaal niets. We hebben geen beleid hierover, dus de wethouder kan vrolijk met marktpartijen om de tafel gaan zitten en marktpartijen weten niet wat ze krijgen. Het kan de ene keer dit zijn en de andere kant dat. We hebben een goede wethouder hier, maar je weet het nooit. Er is zo meteen wel duidelijkheid over wat een ontwikkelaar of een belegger op hoofdlijnen kan verwachten als hij gaat investeren in Utrecht. Dan kan het zijn dat hij om bepaalde redenen extra investeringen doet in kwaliteit of duurzaamheid. Dan moet er ruimte zijn voor die ontwikkelaar om te zeggen: hier staat in het voorstel dat ik dat mag doen en dat betekent dat niet alle regels in deze afspraken set voor mij gelden. Dat is dan uiteindelijk uit te vechten, uit te onderhandelen tussen de ontwikkelaar en het college. Wij hebben daar vertrouwen in. Maar schrijf het wel duidelijk op. Dat gaan we dus met dit amendement doen.

Ik gaf al aan dat we een kop hebben gezet op de afspraken set die we opleggen aan ontwikkelaars en beleggers, maar we gaan ook dingen doen die meer aanmoedigen tot investeren. Daarom wil het CDA een iets grotere bandbreedte voor de indexering van de huurprijzen, CPI+1 in plaats van CPI, zodat er meer ruimte ontstaat voor investeringen in meer middeldure huurwoningen in onze stad, zowel in aantal als op het gebied van kwaliteit en duurzaamheid. Daarom dien ik het volgende amendement in.

"Amendement 79.

Breng balans in indexering van huurprijzen van middeldure huurwoningen

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel 'Actieplan inzake middenhuur',

Constaterende dat:

- In Utrecht een tekort is aan 250–1250 middeldure huurwoningen (710–950 euro per maand) per jaar;
- De vraag naar middeldure huurwoningen t/m 2024 1500–2500 woningen per jaar bedraagt;
- De gemeenteraad in motie 2016/192 het college heeft opgedragen om te zoeken naar privaatrechtelijke en publiekrechtelijke mogelijkheden om de afspraken met marktpartijen over de aantallen en hoogte van de huurprijs van middeldure huurwoningen voor langere tijd te borgen en afdoende te kunnen handhaven;
- Het college het Actieplan middenhuur aan de raad heeft voorgelegd;

Overwegende dat:

- Met het actieplan duidelijkheid moet worden gecreëerd over de afspraken set die Utrecht aan beleggers en ontwikkelaars kan opleggen ten aanzien van middeldure huurwoningen;
- Door middel van de afspraken set aan beleggers/ontwikkelaars regels worden opgelegd over o.a. oppervlakte, huurprijzen en de indexering van huurprijzen van middeldure huurwoningen;
- De balans evenwel niet mag doorslaan naar te veel regulering zodat investeren in middeldure huurwoningen in Utrecht onaantrekkelijk wordt en de benodigde aantallen middeldure huurwoningen niet worden gerealiseerd;
- Beleggers/ontwikkelaars hebben aangegeven dat met name het beslispoint waarmee de huurverhoging met enkel de CPI-indexering mag worden geïndexeerd, te beknellend is;
- Bij andere categorieën woningen (bijv. sociale huurwoningen) een hogere huurindexering dan CPI wordt toegepast;
- Het wenselijk is dat de indexering van sociale huurprijzen en middeldure huurprijzen zoveel mogelijk gelijke tred blijft houden;

Besluit:

- Aan beslispoint 2 het volgende toe te voegen: *"en de ondergrens van het middenhuursegment vast te stellen op de liberalisatiegrens"*.
- Beslispoint 3 als volgt te wijzigen: *"Een middenhuurwoning heeft een maximale huurverhoging gelijk aan inflatie volgens de jaar-op-jaarmethode van 'CPI-alle huishoudens' op basis van de reeks 2015 = 100 + 1%"*.

En gaat over tot de orde van de dag."

Deze motie is ondertekend door de heer Bos, mevrouw Freytag, de heer Te Hoonte, mevrouw Schilderman, mevrouw Uringa en mijzelf.

De heer **IŞIK** (PvdA): Het voorstel betekent dat de betaalbaarheid van de middenhuur een risico gaat lopen. De prijsindex plus 1% heeft consequenties voor de betaalbaarheid. Hoe wordt dat probleem opgelost?

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Om te beginnen gaat het om een bovengrens. We hebben hem aan de onderkant gekoppeld aan de liberalisatiegrens. De koopkracht groeit ook wat. Dat zullen we zien met het CPI. De inflatie stijgt ook wat. En er zit inderdaad een koppel om die extra investering, waar ik het net over had, mogelijk te maken voor de ontwikkelaars, zodat er meer middeldure huurwoningen in Utrecht komen.

De heer **IŞIK** (PvdA): Het CDA denkt aan de portemonnee van de ontwikkelaars. In het voorstel staat de inflatiecorrectie plus 1%. Zo'n verhoging krijgen u en ik ook niet bij het salaris. Hoe zorg je voor de betaalbaarheid van de middenhuur?

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Als je ergens woont, wil je eigenlijk ook wel graag dat er wat geïnvesteerd wordt in je huis, dat ze bijvoorbeeld af en toe wat komen maken of iets leuks nieuws komen doen bij jou in huis. Dat kun je eventueel doen met het voorstel. Ik zou de heer Işik er ook wel aan willen herinneren dat het de afgelopen jaren meerdere keren is voorgekomen dat de koopkracht eigenlijk meer steeg. De lonen stegen harder dan de inflatie, omdat de inflatie zo laag was. In die zin is er ook nog extra betaalruimte, los van het feit dat hier waarschijnlijk veel mensen in komen die een carrière doormaken en meer gaan verdienen.

De heer **SCHIPPER** (SP): Ik had een vraag aan mevrouw Schilderman. Wanneer was het voor het laatst dat de lonen harder stegen dan de prijzen.

De **VOORZITTER**: Laten we ons richten op de middenhuur.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): In 2015 of 2016, zeg ik uit m'n hoofd.

De heer **TE HOONTE** (VVD): In aanvulling op wat er al gezegd is door de heer Brussaard en mevrouw Schilderman, wil ik zeggen dat het ook wel wenselijk kan zijn dat mensen ook wel enige groei van de huur voelen, zodat ze die middenhuursector misschien daarna weer gaan verlaten. Volgens mij is dit nog steeds een regulering die we invoeren. Ik zag het in verschillende amendementen staan. Wat ons betreft maken mensen daar zo kort mogelijk gebruik van en gaan ze daarna vooral zelf een woning kopen of iets in de vrije sector huren.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Ik sluit me aan bij wat mevrouw Schilderman en de heer Te Hoonte zeggen. Het is een gek frame van de Partij van de Arbeid. Volgens mij weet de Partij van de Arbeid ook dat sociale huurwoningen dit jaar met CPI+1 stijgen. Soms doen ze dat nog harder. We stellen echt niet iets geks voor. Sociale huurwoningen stijgen over het algemeen nog harder dan die CPI+1. Dat wilde ik de heer Işik voorhouden.

Ik kom tot een afronding. Het CDA is blij met de meeste amendementen, die het voorstel echt beter maken. Enerzijds geeft dit voorstel inzicht dat er strakkere regels kunnen worden gehanteerd naar beleggers en ontwikkelaars. Anderzijds laat het voorstel ook enige ruimte voor extra investeringen voor betere en meer middeldure huurwoningen. Wij zullen voor het voorstel stemmen.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Om 17.00 uur zou eigenlijk het vragenuur starten. De heer Zwanenberg voelt zich niet zo goed en heeft verzocht om later zijn bijdrage te doen.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Ik had graag mijn bijdrage gedaan, maar vind het ook belangrijk dat het vragenuur op tijd begint. Ik moet mijn dochter van de crèche halen. Ik begin graag vanavond om 20.00 uur.

De **VOORZITTER**: Om 19.30 uur.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Om 19.30 uur wordt er afscheid genomen van raadsleden. Ik ga ervan uit dat ik dan niet mijn bijdrage declameer.

De **VOORZITTER**: Wij schorsen de raad tot 19.30 uur. Wie wat dan gaat doen, mag u zelf beslissen. We beginnen zo eerst met het vragenuur. Ik wil u eraan herinneren dat de locoburgemeester, de heer Everhardt, van 18.00 tot 19.30 uur de nieuwe besturen ontvangt van de Utrechtse studentenverenigingen. U bent van harte welkom om zich daarbij aan te sluiten.

De voorzitter schorst daarop de vergadering.

(Bij heropening van de vergadering heeft mevrouw Bouazani het voorzitterschap van de vergadering overgedragen aan de heer Koning.)

Na heropening van de vergadering spreekt de **VOORZITTER** als volgt:

Geachte aanwezigen! Welkom allemaal, met name de familie en vrienden van de heer Jouwstra. Ook de mensen op de publieke tribune en de mensen die thuis kijken en meeluisteren, heet ik van harte welkom. En natuurlijk de gasten van de raad van wie misschien nog enkelen aanwezig zijn na het programma van vanmiddag.

Er is zojuist een petitie aangeboden aan het college en daarvoor geef ik graag heel kort het woord aan de locoburgemeester.

De heer **EVERHARDT** (locoburgemeester): Voorzitter! Door de heer De Beet is aan het college de petitie aangeboden: "Utrecht hou van je hart," uit naam van de Actiegroep binnenstad 030. De actiegroep heeft ook het webadres binnenstad030. Dank! De petitie is onderdeel van de discussie over het nieuwe horecabeleid. Het college zal ernaar kijken en erop reageren.

In memoriam oud-raadslid T. Jouwstra.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Ik vraag u allen op te staan. De locoburgemeester, de heer Everhardt, zal een in memoriam uitspreken.

De heer **EVERHARDT** (locoburgemeester): Leden van de raad, leden van het college, familie, vrienden en andere aanwezigen.

Ons bereikte het bericht dat op 12 oktober op 62-jarige leeftijd Tjerk Jouwstra is overleden, tussen 1990 en 1998 lid van uw raad voor D66. Jouwstra kwam in de raad in een jaar waarin D66 na een grote verkiezingswinst met twee wethouderzetels in het college kwam. Hij verkreeg zelfs enige landelijke bekendheid doordat een krant een citaat van hem als kop gebruikte, namelijk: Shit, ik zit in de raad. Uiteraard verrast en ook enthousiast bedoeld. Het waren de jaren waarin de plannen werden gemaakt voor Leidsche Rijn en het Utrecht Centrum Project. Mobiliteit, verkeer, vervoer en parkeren waren onderwerpen van de stadsdiscussie. Participatie natuurlijk, wijkgericht werken, grootstedelijk beleid en sociale cohesie stonden in het brandpunt van de belangstelling.

Jouwstra's eerste bijdrage aan het raadsdebat vond plaats op 14 juni 1990. Aan de orde was toen de herziening van de Verordening stadsvernieuwing. Die weken trad hij in de raad op in een debat over sociale woningbouw, waarbij toenmalig wethouder Zwart constateerde dat Jouwstra zich de financiële aspecten van dat onderwerp in duizelingwekkend tempo had eigengemaakt. Dat wijst al op Tjerk Jouwstra's grote kracht, zijn snelheid van denken en spreken, gecombineerd met een grondige en diepgravende juridische kennis. Zoals toenmalig burgemeester Opstelten het bij zijn afscheid samenvatte: hoe gecompliceerder, hoe liever. Die kennis kon bijvoorbeeld ten volle worden benut bij de behandeling van bouwaanvragen in de commissie Ruimtelijk Ordening en Wonen, waar Jouwstra deel van uitmaakte. In het dossier UCP gaf Jouwstra voluit zijn steun aan zijn wethouder Herman Kernkamp.

Ook bij andere partijen stond hij bekend omdat er met hem goed viel samen te werken, wat niet wegnam dat hij ook een zeer eigenzinnige kant had. Zo noemde burgemeester Opstelten bij Jouwstra's afscheid diens geharnaste pleidooien tegen de verkroeging van de binnenstad. Hoe actueel is dit. Dat strekte zich uit tot het behoud van bomen op de Neude, wat de toenmalig waarnemend nestor ertoe bracht om daarbij op te merken: "een duveltje in Le Journal met uitzicht op je eigen boom is het helemaal."

Burgemeester Opstelten noemde Jouwstra bij diens afscheid zonnig, maar niet onbezonnen. Zonnig was hij, zelfs op het moment dat hij in 1998, een jaar waarin D66 ernstig bleek te verliezen, de raad met spijt moest verlaten.

Tijdens zijn raadslidmaatschap was Tjerk Jouwstra als docent bij de opleiding bedrijfskunde MER aan de hogeschool te Rotterdam actief. Dat is hij ook na 1998 blijven doen, en met veel succes. Hij werd

in Rotterdam beschouwd als een boegbeeld van deze opleiding en was daar geliefd vanwege zijn humor en passie voor het vak.

Hier in Utrecht is hij nog een aantal jaren bestuurslid geweest van de vereniging oud-raadsleden, waar hij net zo'n graag geziene gast was als eerder in de raad zelf. Aan het zonnige aspect van Tjerk Jouwstra's karakter is ook in latere jaren niets veranderd. Zeker niet na zijn huwelijk in 2012 en getuige de tekst op de rouwkaart: zo optimistisch, humor tot het laatst. Zelfs niet tijdens het lange ziekbed, dat uiteindelijk tot zijn overlijden heeft geleid.

Ik verzoek u om een moment van stilte ter nagedachtenis van dit bijzondere oud-raadslid.

(De aanwezigen nemen daarop enige momenten van stilte in acht.)

De voorzitter schorst hierna de vergadering.

Na heropening van de vergadering stelt de voorzitter aan de orde:

Afscheid van vertrekkend raadslid mevrouw Tielen

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Dit is een bijzonder moment, want twee leden van de raad zijn nog niet zo heel lang geleden geïnstalleerd in de Tweede Kamer: mevrouw Tielen van de VVD en de heer Sienot van D66. Zij zijn hier vanavond met familie aanwezig, omdat wij hun wat mee willen geven en natuurlijk omdat ze zullen worden toegesproken. We hebben de nestor gevraagd dat te doen.

De heer **KLEUVER** (D66): Voorzitter! Normaal gesproken had hier de burgemeester gestaan. Dat was misschien beter geweest. Ik vind het sneu voor mevrouw Tielen en mijnheer Sienot dat mijn toespraken het niet halen bij een toespraak van de burgemeester. Jullie kennen mijn stijl een beetje. Jullie zijn Kamerleden geworden, dus ik moet een beetje uitkijken met wat ik zeg, want voordat je het weet staat het op GeenStijl. Ik kan niet alle gênante dingen noemen die ik wel weet.

Mevrouw Tielen, het is daarbij nog een keer zo dat we oud-klasgenoten zijn. Dat kan ik in deze situatie niet ontkennen. Ik moet een klein beetje uit mijn rol als nestor vallen, want afscheid nemen van een oud-collega, maar ook een oud-klasgenoot omdat ze naar de Tweede Kamer gaat, vind ik zeer bijzonder. U zegt zelf altijd dat u van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie bent. U spreekt dat altijd voluit uit. Voordat ik het over uw kwaliteit als raadslid heb, moet ik zeggen dat de afgelopen weken mijn gedachten vaak afdwaalden naar ruim 30 jaar geleden, het Ulenhof College in Doetinchem. U onthield vooral wat er gedoceerd werd, maar ik niet.

Het helderste beeld dat ik van u heb – maar corrigeert u mij als ik het verkeerd zeg, want mijn herinneringen zijn heel ongestructureerd – was dat we bij Frans achter elkaar zaten. Bij die mijnheer die er ook zo Frans uitzag. U was in alle vakken heel functioneel, maar wel met oog voor mensen. Gedecideerd en gedisciplineerd. We hadden absoluut geen hekel aan elkaar, maar we waren ook geen beste maatjes. We waren gewoon normale klasgenoten. Het viel me op: u wist alles en ik zat vol met vragen. Misschien waren we op die leeftijd al mensen die zich allebei wel liberaal voelden, maar, zoals wel vaker gebeurt tussen VVD'ers en D66'ers, elkaars taal niet helemaal verstonden.

Ik geloof dat dit ook de afgelopen jaren in de raad af en toe zo is gebleven. Dat neemt niet weg dat mijn bewondering voor uw kwaliteiten zeker gedeeld wordt door andere raadsleden, die zo behulpzaam waren om wat over u op te schrijven. Met een bijzonder compliment trouwens aan de CDA-fractie, waarvan zowel mevrouw Metaal als de heer Van Waveren een heel leuke en zinvolle bijdrage heeft geschreven.

We gaan het over u en uw rol in de raad hebben. Ik heb een aantal raadsleden en uw fractiebureau gevraagd: wat vind je van Judith? Wat me opvalt, is dat ze met allemaal triviale zaken kwamen. Ik dacht dat ze vast met dingen zouden komen waarop ze heel trots waren, maar het waren allemaal triviale zaken. Zo werd er gezegd dat u rijdt met een Saab 9-5. Dat is het allerlaatste model, de "Victor Muller"-bolide. Het is de mooiste zwanenzang van een automerk ooit. Een stijlicoon van het enige automerk dat degelijkheid en individualisme succesvol koppelt.

Ik snap wel dat u in zo'n auto rijdt. Want ook uw bijdragen in de raad waren degelijk, herkenbaar en individualistisch. In ferme bewoordingen onderbouwd, met klassiek liberale standpunten hebt u zich bijvoorbeeld altijd heftig verzet tegen het experiment "weten wat werkt". Ook op andere onderwerpen verwierf u zowel in de raadsdebatten als in blog-achtige teksten een herkenbaar profiel. "Zorgen moet je niet maken, maar doen," zei u. Ook het blog "vier vragen die aantonen hoe stuitend slecht de gemeenten weten wat werkt" staat velen hier waarschijnlijk nog helder voor de geest, net als uw weerzin tegen alles

wat potentieel zou kunnen roken.

Inhoudelijk zullen de meningen in de raad verschillen, maar iedereen kon weten wat u van iets vond. En u schroomde zelf ook niet om die helderheid te claimen. Ik citeer u: "Het lukt me eigenlijk altijd om mensen te inspireren en overtuigen." Waar sommige raadsleden zich afvroegen of u het niet moeilijk vond om als rechts raadslid in een raad en coalitie te opereren die gemiddeld genomen toch wat linkser en progressiever is, slaagde u er wel degelijk in om behoorlijk wat moties aangenomen te krijgen. Dat kan betekenen dat u dat nou weer niet zo moeilijk vond, maar het is ook een aanwijzing dat u goede argumenten hebt en overal kunt scoren, en dat u gewoon heel erg goed in staat bent om te beargumenteren.

Die twee gezichten, de zakelijke en gedecideerde Judith, maar ook de menselijke en grappige Judith. Judith de Saab 9-5. Oerdegelijk en super individualistisch tegelijkertijd. Ik zag dit terug in hoe andere raadsleden van verschillende fracties op u terugkijken. Voor de een bent u een zakelijke, zelfs harde tante, wat overigens geen oordeel is over uw kwaliteiten. En voor de anderen bent u juist heel menselijk, leuk en grappig, een leuke Meerdoemama – zelfs ik ben te zakelijk voor dit woord – die haar partner dat lekkere ding uit de achterban noemt. Met de bakkertjes – uw kinderen – traktaties maken die u zelf niet opeet, omdat het volgens u bikinitijd is.

Ondanks al die leuke woorden die u zelf verzint, bent u volgens uw fractie allergisch voor het woord "Happyland", zoals een groep mensen heet die betrokken is bij de Oosterspoorbaan. U meet dus soms ook met twee maten en dat vind ik eigenlijk wel prettig.

Mevrouw Tielen, wij wensen u heel veel succes in de Tweede Kamer. Misschien niet altijd inhoudelijk, maar toch zeker persoonlijk. Over uw doen in de Tweede Kamer las ik dat u de politiek dichter bij de mensen wilt brengen, met duidelijke antwoorden op hun vragen. Ik denk dat we daar de mevrouw Tielen terugzien zoals we u hebben meegemaakt en zoals ik u hopelijk herkenbaar voor iedereen omschreven heb. Met de mensen, maar niet noodzakelijkerwijs met vragen. Wel met antwoorden, duidelijke antwoorden. Voor de vragen hebben ze u niet nodig, voor de antwoorden wel. Ik vind het niet zo erg als een politicus laat zien dat hij vragen heeft en dat hij in tweestrijd kan zijn, maar u hebt ook gelijk. Je mag van de politiek antwoorden verwachten.

Ik wens u en Utrecht toe dat u in de Tweede Kamer onze stad niet vergeet. Eigenlijk weten we allemaal wel dat u dat ook niet zult doen. Doe Halbe Zijlstra de groeten. Een aantal van ons heeft nog met hem in de raad gezeten. En als mijn beeld klopt, dat u al meer dan 30 jaar een hard en een zacht gezicht hebt, hoop ik heel erg dat dit ook in de Tweede Kamer zo zal zijn, omdat dan de echte Judith zichtbaar is en we hebben echte mensen nodig in Den Haag. Het ga je heel goed, Judith.

(Hierna overhandigt de heer Kleuver, onder applaus van de aanwezigen, mevrouw Tielen een cartoon en een boeket bloemen.)

Mevrouw **VAN GEMERT** (SP): Voorzitter! We nemen vanavond afscheid van onze ex-collega Judith Tielen. Nadat ze een paar maanden in de wachtkamer heeft gezeten, is ze nu dan echt toegetreden tot de grotemensenwereld. Voor mij een totaal onbegrijpelijke stap, maar als je Judith een beetje kent, snap je waarom ze dit wil. Judith in Wonderland, zo omschrijft ze het zelf in haar verslag van de eerste maand. Dat is het natuurlijk ook. Met net zoveel enthousiasme als ze hier altijd heeft rondgelopen en gehuppeld, huppelt ze nu daar rond.

Enthousiast is Judith over het maken en controleren van beleid. Ik heb altijd de graadmeter: hoe harder ik moet gapen bij een bepaald stuk, hoe enthousiaster Judith daarover is. Wat dat betreft is ze eigenlijk net een D66'er, maar gelukkig hebben we het hier toch over Judith Tielen van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Dat enthousiasme moest ik wel even ontdekken vier jaar geleden. Ik waarschuw even, want ik heb nu natuurlijk onbeperkte spreektijd, met dank aan Judith. Dus ik neem het er even van en ga het voornamelijk over mezelf hebben, uiteraard.

Toen ik vier jaar geleden vier jaar lang naast Bouchra Dibi had gezeten, werd Bouchra ingeruild voor mevrouw Tielen van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Van de PvdA naar de VVD. Ik dacht: gezelliger dan naast Bouchra kan het nooit worden. Dat vermoeden werd bevestigd bij de eerste vergadering. In plaats van dat een tas tevoorschijn kwam met bakjes, lekkere zelfgemaakte hapjes, soesjes, koekjes, dropjes, Snickertjes – wil je nog wat Nicole? – kwam mevrouw Tielen naast me zitten met een zak worteltjes. Jawel. Nu moet ik wel zeggen dat in de loop van de vier jaar af en toe een zak mandarijntjes op tafel kwam, maar verder dan dat ging het niet. Maar goed, ik kan ook zelf wat meenemen.

Maar wat nog veel erger was, is het feit dat mevrouw Tielen een gigantische hekel heeft aan rokers.

Laat ik ten eerste nou net een stevige roker zijn, en laat ten tweede mijn behoefte aan nicotine getriggerd worden door raadsvergaderingen. Dus wat kregen we? Ik voelde me opgelaten naast mevrouw Tielen, die door allerlei lichaamstaal liet merken hoe verschrikkelijk ze het vond dat ik met mijn telefoontje de zaal uitrende, of mijn panty kapot scheurde om even de zaal te verlaten. Ik weet niet wat ik allemaal verzonnen heb om even stiekem te kunnen roken boven. Daarna maakte ik een ommetje, nam een Fisherman's Friend en nog een Fisherman's Friend, even via buiten weer naar binnen, en dan deed ik net alsof er niks was gebeurd. Volgens mij had ze me door. En ere wie ere toekomt, ik ben inmiddels gestopt met roken.

Ik blijf hoopvol gestemd over mevrouw Tielen naast mij. Ik las namelijk: levensgeluk en de invulling daarvan horen volledig toe aan de vrijheid en verantwoordelijkheid van het individu. Dit stelde Judith in een reeks schriftelijke vragen aan het college. Deze vragen gingen over een reeks door de gemeente gesubsidieerde bijeenkomsten over wat gelukkig maakt. Belachelijk, zei Judith, de overheid subsidieert iets waar een bloeiende markt voor is. Bovendien, dat was nog veel belangrijker, is de norm voor geluk niet te meten, zei mevrouw Tielen. En dat is Judith ten voeten uit. Meetbare indicatoren en juist taalgebruik.

Judith is van de taalpolitie en dat is niet enkel gemuggenzift over d's of t's. Het gaat ook om de betekenis. Helder en duidelijk, daar is iedereen bij gebaat. Ik ben dan ook razend benieuwd naar haar ervaringen in de Tweede Kamer en hoe ze daar het taalgebruik ervaart. Maar hier in Utrecht zou Judith het liefst beleidsstukken zien die gepaard gaan met heldere infographics in Jip en Janneketaal. En noem vooral werkzoekende Utrechtse geen klanten. Klanten zijn personen die iets kopen en we hebben het hier over mensen die aan de slag willen, of die een stevige duw in de rug nodig hebben. Want dat is een andere, vaste overtuiging van Judith. We mogen mensen niet afschrijven.

Wat is het geval? Een op de tien mensen in de bijstand is langer dan 15 jaar afhankelijk van die uitkering. Hoe langer men in de bijstand zit, hoe minder men de wil of mogelijkheid heeft om weer aan het werk te gaan. En van de mensen die in de bijstand zitten, wil na een jaar ongeveer 70% aan het werk en na drie jaar nog maar 40%. Onverteerbaar voor Judith Tielen. Dit refereert aan een van de kernwaarden: minder betutteling door de overheid. Mensen kunnen echt meer dan ze soms zelf denken. En geef ze de vrijheid om te ondernemen in hun eigen leven. Stop ze vooral niet weg in de bijstand.

Daarmee toont Judith wat mij betreft haar sociale hart. Eigenlijk moet ik zeggen dat ze het sociaalste is van ons allemaal. Dat zeg ik nu uiteraard, dat snappen jullie. Judith komt consequent op voor alle Utrechters. Zo hebben we het bijvoorbeeld aan haar te danken dat de tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten ook mogelijk werd voor middeninkomens. Sowieso vraagt ze zich bij elke ondersteuning of maatregel af of we te maken hebben met gelijke monniken gelijke kappen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat je Judith altijd aan je zijde vindt met plannen en ideeën, als het gaat om een echt vangnet of een echt steuntje in de rug.

Maar zoals ik al eerder zei, ik wil het vooral over mezelf hebben. In de vier jaar naast Judith werd ik verliefd, werd ik zwanger, kreeg ik een kind en kocht ik mijn eerste huis. Over al deze live events - waar ik, by the way, niks voor heb gekregen - heb ik gekletst en geappt met Judith. En zij appte en kletste terug. Mijn eerste ziekenhuisappje na de geboorte van mijn zoon Jip ging naar Judith. Van haar vier bakkertjes zag ik heel veel traktaties, ik zag foto's, vakanties en trouwdagen. We keurden elkaars outfit, we keurden elkaars schoenen en we stuurden elkaar sms'jes.

Maar ook op het politieke vlak hebben we elkaar echt weten te vinden. Ik leerde van Judith dat ik de basisprincipes van het liberalisme, dat vrijheid en verantwoordelijkheid zijn verbonden aan individuele kracht, niet simpel mag wegzetten als egoïsme. Zij leerde van mij dat SP'ers vaak activistisch zijn en gericht op de arme Utrechters, maar door hun coalitieverantwoordelijkheid ook evenwichtig kunnen zijn en, ik citeer Judith: "inhoudelijk meestal redelijk." Een voorzichtig compliment, maar des te meer waard uit de mond van deze liberaal in hart en nieren.

Ik zag op Twitter dat Meerdoemama Judith Tielen woordvoerder van de VVD is geworden met de beleidsterreinen Jeugd, Hulp en Zorg, hoger onderwijs en wetenschap. Die naamsverandering was volgens mij helemaal niet nodig. En ik hoop niet dat Judith zichzelf te serieus gaat nemen. VVD-politici hebben immers een veel leukere humor dan alle andere politici. Dat zeg ik niet, dat zegt Judith zelf. Maar ik wens je toe Judith, dat je je in dit mooie Wonderland blijft verbazen over alles wat er gebeurt.

De afgelopen maanden verzamelde Judith attributen op weg naar de Kamer. Ze kreeg een boekje met de Grondwet, ze kreeg de domtoren voor aan de muur en ze kreeg een karaoke set. Ik kan natuurlijk niet achterblijven en heb ook een attribuut voor Den Haag voor Judith meegenomen. Dat is de volgende Den Haagpas, namelijk de U-pas voor iedereen die in Den Haag al bestaat en die Judith en ik samen graag hier in Utrecht hadden willen hebben. Ik beloof bij dezen dat ik in de drie maanden die ik nog in de raad zit heel hard met de VVD-fractie zal werken aan de U-pas voor alle Utrechters. Het ga je goed.

(Hierna overhandigt mevrouw Van Gemert, onder applaus van de aanwezigen, mevrouw Tielen een afbeelding van het stadhuis.)

Mevrouw **TIELEN** (VVD): Geacht college, oud-collega's, voorzitter en iedereen! Ik houd niet van afscheid nemen en ik ben daar helemaal niet goed in. En dat merk ik ook nu weer. Je wordt altijd toegesproken in rozengleur en maneschijn en dat doet behoorlijk blozen. Dus ik had kunnen kiezen om het woord niet te nemen, maar ik wil hier nog graag een keertje staan en het woord hebben met een onbeperkte spreektijd, als ik de spelregels goed heb begrepen. Dus het zou zonde zijn om dat voorbij te laten gaan.

Laten we daarom beginnen met een spelletje. Jullie hebben allemaal witte blaadjes op jullie tafels liggen, als ik me goed herinner. Ik vraag jullie er eentje voor je te nemen, even een pen te pakken. Ja, iedereen klaar? En dan op die kaart een woord te schrijven. En niet zomaar een woord, maar het eerste woord dat in je opkomt als ik zeg: gemeenteraad Utrecht. Niet over nadenken, gewoon het eerste woord dat in je opkomt. Als je dan de blaadjes door wilt geven naar voren, zal ik ze zo voorlezen.

Ik deed dit vaker in mijn baan voor ik politica werd bij verschillende opdrachtgevers. Bij het Anthonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis vroeg ik bijvoorbeeld 120 verpleegkundigen om hun associatie op te schrijven als ik zei: Anthonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis. Ik geloof dat toen ik al die kaarten voorlas, ik nog nooit zo vaak het woord "kanker" in een paar minuten in mijn mond had genomen. Maar ook het woord "zorg" en het woord "aandacht" kwamen vaak voor. Ook vroeg ik in mei een groep van 150 inkopers om op te schrijven welke associaties politiek opriep. Het vaakst opgeschreven was "macht", daarnaast "spelletjes", "formeel", "invloed" enzovoorts.

Laten we eens kijken wat jullie ervan hebben gemaakt: druk, laat, rabarber - leuk - GroenLinks, vragen, gezellig, appel, volksvertegenwoordiger, macht - daar is ie dan - pani - iemand had dokter moeten worden met dit handschrift - politiek, hier, praten, vriendelijk, dynamisch, 45, motie, leuk, leuk, hoera, energie, lang, jong, lief, gezellig, hartje, D66, mening, gezellig, stad, cola - ik weet van wie die is - trots, lang zitten, humor, gedoe, roken, constructief, zetel, bijzonder, fun, links, worst en bevlogen. Allemaal associaties die jullie hebben en eigenlijk het interne imago van de gemeenteraad Utrecht uitmaken. Dit is geen valide onderzoek, niet representatief, maar wel heel leuk. Een leuke aanleiding om met elkaar in gesprek te gaan over dat imago.

Als namelijk heel veel associaties op elkaar lijken, dat waren er een paar, kun je zeggen dat iets een sterk merk is. En met een sterk merk, een sterk imago, kun je een verwachting creëren, een belofte. Bij het Anthonie van Leeuwenhoek bijvoorbeeld de verwachting dat je er terecht kunt als je kanker hebt en dan warmte en aandacht krijgt. Bij die inkopers waar ik om woorden bij politiek vroeg, dat de politiek iets is waar je misschien wel iets mee zou willen, maar misschien ook liever niet.

Imago? Wij zijn toch de gemeenteraad? Daar gaat het toch niet over? Maar ja, we weten als geen ander als politici dat imago, frames en beeldvorming intrinsiek onderdeel zijn van wat we doen. Het gaat om de inhoud. Maar we weten beter. Immers, zijn we niet allemaal de hele dag bezig met foto's maken, floggen, social media, beelden maken, frames maken? Is je profielfoto in een krijtstreppak, of omringd door rappers en breezersletjes? Flog je vanachter een bureau, of in een loungehoek?

Beeldvorming en imago zijn eigenlijk even belangrijk als inhoud. Sterker, imago en inhoud zijn nauw aan elkaar verbonden en imago heeft invloed op de inhoud. En ook dat zullen jullie allemaal wel herkennen. Ik hoef alleen maar het woord basisinkomen te noemen of bitterballen, en we hebben een beeld, ook over de inhoud.

Hoe imago de inhoud kan beïnvloeden, heb ik de afgelopen vier jaar ervaren. Ik geef er drie voorbeelden van.

De eerste gaat over de individuele inkomenstoelage. Mijn intentie was om te voorkomen, Nicole refereerde daar al aan, dat mensen heel lang uit het zicht bleven van onze gemeentelijke overheid. En dat ze met net ietsje meer geld, namelijk een toeslag, vervolgens in de menselijke vangrail van schuld zouden belanden. Het beeld was: ah, daar heb je Judith, wat was het ook al weer? Degelijk, zakelijk, misschien wat kil, law and order. Het effect was uiteindelijk gelukkig dat de wethouder aarzelend meeding in het idee om bij de individuele inkomenstoelage de mensen te vragen om naar het stadskantoor te komen om die aanvraag te doen en te vragen wat er voor de rest nog aan de hand is. Ik ben overigens heel benieuwd wat de status is.

Mijn tweede voorbeeld gaat over de klanten. Die zijn al genoemd. Mijn intentie was om de focus te verleggen bij Werk en Inkomen en niet alleen maar naar de bijstandsgerechtigden te kijken, maar juist naar al die werkgevers die met banen zitten waar mensen voor nodig zijn. Het beeld was aanvaardbaar. Volgens mij is er een raadsbrede motie aangenomen. Het effect? Elke keer als het woord klanten werd

genoemd bij een werkbezoek of technische bijeenkomst, keek iedereen even stiekem naar mij. Ik heb dat vaak maar laten lopen.

En dan misschien wel de meest opvallende uit november 2015. De intentie was meer invloed van de raad als volksvertegenwoordigers in de keuze van de noodopvang hier in de stad. Het beeld was: daar staat de meest rechtse partij van onze raad. Misschien een beetje xenofob, maar in ieder geval heel erg rechts. Het effect was dat in het debat dat Dimitri namens ons voerde omdat dit het slotdebat van de begroting was, er niet naar ons geluisterd werd. Woorden als aanmatigend, stuitend, werden hardop door de raad genoemd. Ik weet nog dat we na die raadsvergadering naar elkaar in de fractiekamer riepen: hoe kan het nou dat ze gewoon niet luisteren naar de woorden die we zeggen? Hoe kan het nou dat we worden weggezet als een soort PVV light, terwijl we echt een democratische intentie hebben? Het effect was dat er wat tijd overheen ging, het tij zich gelukkig keerde, wij in februari daarna raadsbreed met elkaar hebben afgedwongen dat de raad meer inspraak heeft in de noodopvang en de wethouder dit meteen oppakte. Fijn. Zo zie je hoe beeld en inhoud met elkaar te maken hebben.

Terug naar de witte blaadjes. Zo'n grote witte kaart hebben we het afgelopen jaar gegeven aan de visitatiecommissie, met de vraag of deze commissie op de kaart wilde schrijven wat in hun ogen het imago van de gemeenteraad was. We kregen een paspoort. Het ging over jonge geliefden. En daar heb je weer die rozengeur. Maar mensen, ik denk dat deze gemeenteraad geen eigen imago nodig heeft. Dat moeten we als gemeenteraad helemaal niet willen. De politiek heeft een imago, partijen hebben een imago en laat de gemeenteraad dan een platform zijn waarin elke partij vanuit zijn authentieke karakter een profiel neer kan zetten en kan bouwen aan zijn eigen imago. Want de ene partij wil het heel anders dan de ander. En als we allemaal proberen om een gezamenlijk gemeenteraadsprofiel neer te zetten, dan krijg je wat je hebt als je alle kleuren uit je kleuroos gaat mengen: een behoorlijk saaie bruine poepkleur.

De verkiezingen komen eraan en dat is een goed moment om de kleur weer op je wangen te krijgen. Ga zorgen dat je als partij dat imago gaat uitstralen waarvan je wilt dat de politiek dat heeft. Daarom heb ik bedacht jullie een stapje op weg te helpen met mijn boek: 101% ik. Je moet het lezen om het te begrijpen, dat is dan de opdracht. Ik heb voor elke fractie een stukje imago waarmee ik jullie hopelijk een stukje op weg help om vanuit je authentieke karakter, je authentiek zelf, als partij, maar vooral ook als persoon gebonden aan die partij, een stapje vooruit kunt zetten. Ik hoop dit terug te zien in de verkiezingscampagne in februari en maart.

Ik heb genoten, dank jullie wel voor de afgelopen jaren. Ik heb met iedereen even fijn gewerkt, met de een wat meer en met ander wat minder, in kwantitatieve zin. Dank jullie wel voor wat jullie hebben gedaan. Dank aan de bodes, de beveiliging, de catering. Dank aan Merel en alle kanjers van de griffie. In Den Haag zijn ze ook heel lief en gastvrij, maar de afgelopen weken heb ik jullie echt gemist. Dank jullie allemaal, het ga jullie goed en wees welkom voor een kopje koffie in Den Haag.

(Applaus.)

Afscheid van vertrekkend raadslid de heer Sienot

De heer **KLEUVER** (D66): Voorzitter! Ja, mijnheer Sienot, Matthijs, ik kan ook tegen jou niet praten in de stijl van de burgemeester, want dat zou nergens op slaan. Want wij waren fractiegenoten, en dat ontkennen zou een rare, gekunstelde speech opleveren.

En wat voor fractiegenoot. Verschillende mensen uit de raad, waaronder de heer Van Waveren, leerde u al kennen toen u zich mengde in de discussie over windmolens op Lage Weide. Toen was u nog geen raadslid. Ik weet nog dat u en ik samen een keer campagne gingen voeren. U kwam met uw gebruikelijke jovialiteit naar me toe en vroeg wanneer die windmolens op Lage Weide er nou kwamen. Ik zat daar natuurlijk vreselijk mee te worstelen. Ik vond het proces een drama en aan alle kanten overdreven. De fractie wist het niet. Voor u was het heel makkelijk. Ik dacht nog: je hebt nog helemaal niet de grondhouding dat denken in problemen ooit ergens een oplossing voor kan zijn. Ik dacht toen: die lange blijde gast komt er nog wel een keertje achter hoe taai het echt is in de raad. Maar ik heb me vergist, ik zat fout. Je bent gewoon steengoed. Ongetwijfeld ben je dat niet in de ogen van iedereen en zijn er mensen die vinden dat je wat meer gefilterd zou mogen zijn, maar voor mij hoeft dat niet.

Als jij mij belde, en ik heb eigenlijk een hekel aan telefoneren, voelde ik me altijd beter. Op de een of andere manier weet je mensen op een voetstuk te zetten. En als je dat bij mij deed, vroeg ik me altijd twee seconden af: meende hij dat nou? Maar daarna dacht ik: het is ondenkbaar dat Matthijs iets niet zou menen. Volgens mij was je truc: ik doe alsof ik voor mezelf bel, alsof ik die Kleuver ergens voor nodig heb, en dan voelt Kleuver zich functioneel en dan is iedereen blij. Ik weet niet of dit een truc was, maar het werkte. Ik kwam er helaas wel achter bij het schrijven van dit stuk dat je eigenlijk iedereen belde,

altijd. Dat is wel jammer, want ik dacht: dat doet hij alleen voor mij.

Het zou zo maar kunnen dat de heer Van Schie daar ook nog iets over zegt, maar ik hoorde bijvoorbeeld van Monique Bollen – ze is helaas verhinderd – dat het bij haar thuis echt zo was dat als op zondagmorgen de telefoon ging, de kinderen zeiden: mam, Matthijs. Ik moet ook iets treurigs zeggen. U hebt zich regelmatig lovend uitgelaten over mevrouw Bollen en over de samenwerking met haar. Ik heb dus gevraagd wat Monique van deze samenwerking vond. Ze vond het een heel fijne samenwerking, maar toen mailde ze terug met het idee om u neer te zetten als randgeval. Dat schreef ze echt, want met de hakken over de sloot in de gemeenteraad en nu met de hakken over sloot in de Kamer, terwijl dit natuurlijk gewoon uw stelling bewijst: het kan wel. Ter compensatie, mevrouw Bollen noemde u ook: "een schat van een jongen met een gouden hart."

Dat is zo mooi als je van het CDA bent. Dan zie je ook het verschil tussen de heer Van Waveren en mevrouw Metaal, die allebei echt hun best doen om iets leuks te schrijven. Alleen krijg ik er bij de heer Van Waveren meteen een heel zware lading bij; dat is ook wel knap. Wat schreef de heer Van Waveren? Hij schreef twee dingen die ik interessant vond. Hij zei: "Matthijs kan boos worden en dat is goed, want dat maakt de politiek geloofwaardig." Dat lees je dan, en daar ga je van alles van denken. Vind je dat eigenlijk ook? Want waar is, dat boosheid in de politiek een manier kan zijn om een maatschappelijk debat zichtbaar te maken. Op die manier zou je dat kunnen zien. Maar ik weet dan weer niet onmiddellijk met zekerheid of dit ook goed is en of het elan waarmee u, mijnheer Sienot, boos bent, nou precies het type vertolking van boosheid is dat mijnheer Van Waveren beschrijft.

Wat wel waar is, u sprak en bleef in gesprek met mensen die boos zijn, waar andere mensen wellicht allang waren afgehaakt, omdat ze zich beledigd voelden of omdat ze niet tegen de wel erg hoge zuurgraad konden. U bleef met die mensen in gesprek en bracht dingen mee terug in de raad die anderen lieten liggen. Dat is verschrikkelijk knap.

Van Waveren schreef ook: "Hij moet ook weleens geworsteld hebben met het feit dat hij met dat gewicht van dertien stemmen moest opereren. Dat is een voordeel, maar maakt ook dat je extra zorgvuldig moet zijn, omdat je bijna alles aan een meerderheid helpt door voor te stemmen." We lezen uit deze uitspraak dat Van Waveren het niet altijd zo eens was met wat uw fractie besloot. Ik vind het elegant dat hij niet zegt onjuist of fout maar, als je het debat zorgvuldiger had nagekeken had je anders gestemd. Dat vind ik een mooie formulering.

Ik heb geworsteld met de term onzorgvuldigheid in samenhang met de heer Sienot. Ik vind de heer Sienot helemaal niet onzorgvuldig. U kent de stukken, u begrijpt de inhoud, weegt consciëntieus af, haalt andere meningen op en bent voorbereid op wat er komt. Toch bleef die term hangen. Ik denk dat dit een soort ongepolijstheid is die heel mooi is. U gebruikt gewoon de term "gele kaart". Of dat een beladen term is of niet, dat vraagt u zich niet af. Dat vindt u, en dat zegt u ook. Of u gebruikt prachtige, heel knappe, maar ook verregaand versimpelde oneliners. Details zijn denk ik niet in de eerste plaats belangrijk voor u. Beren op de weg moet je maar omzeilen. Het gaat u om het einddoel. Daar wilt u naartoe. Het kan wel. En vooral niet teveel zeuren.

Het is precies die onzorgvuldigheid en ongepolijstheid waarom ik op jou heb gestemd. Oprechtheid, heldere doelen, heldere formuleringen en karaktervol, eerlijk, ongepolijst mens. En wat ik met de heer Van Waveren eens ben, uw eigenschappen kunnen de geloofwaardigheid van de politiek vergroten en waar nodig herstellen.

De heer Van Schie gaat in zijn speech verder in op uw verdiensten en wat u allemaal in de raad hebt bereikt aan grote successen. Wat mij betreft, bedankt Matthijs voor je enorme vertrouwen, voor je bijdragen, voor het feit dat we geweldige collega's waren. Ik wens je verschrikkelijk veel succes in de Tweede Kamer. Dank je wel.

(Hierna overhandigt de heer Kleuver, onder applaus van de aanwezigen, de heer Sienot een cartoon en een boeket bloemen.)

De heer **VAN SCHIE** (VVD): Voorzitter! Beste Matthijs, geachte aanwezigen. Vandaag nemen we afscheid van onze collega Sienot, zoals de burgemeester dat zou zeggen. Ik houd het vandaag gewoon op Matthijs.

Matthijs, u zult dat allemaal herkennen, is een opvallende verschijning. Hij vult de ruimte als hij binnenkomt. Er was eens een bijeenkomst van Gast van de raad, waar Matthijs als een soort popster bestormd werd door een klas tienermeisjes. Selfies, handtekeningen. Ik weet niet of het een verkapte derderangs reclame of het authentieke charisma is waarmee Matthijs omhuld is. Hem overkomt zoiets, hij vult de zaal.

De raadszaal heeft zich de afgelopen tijd al een beetje leeg gevoeld. Het was een beetje kaal als je

er niet was. Soms wel lekker, we hebben het al drie weken niet over zonnepanelen gehad, maar we hebben je ook al een beetje gemist.

Matthijs heeft een aantal duidelijke en herkenbare karaktereigenschappen. Hij is goedlachs, optimistisch en authentiek. Het zal u niet verbazen dat ik dat goede eigenschappen vind. Hij is daarnaast ook verdomd vasthoudend. Hij kan slecht tegen verlies en hij is een tikkie eigenwijs. Nou nee, hij is heel erg eigenwijs. Het zal u niet verbazen dat ik dat ook positieve eigenschappen vind.

Die mix vertaalt zich in een opvallend politiek optreden in deze raad de afgelopen jaren. Groen en duurzaam, dat zijn de sleutelwoorden voor de politieke agenda van Matthijs. Want Matthijs is de politiek ingegaan om de samenleving van de toekomst naar zijn hand te zetten. Hij weet namelijk al hoe het wel kan en hij gaat ons daar allemaal van overtuigen. Als het bij die website was gebleven, hadden we er niet zo veel last van gehad. Een website kun je wegklikken, hij kan vastlopen, maar Matthijs kun je niet wegklikken. Ook als voorzitter kan ik dat beamen: Matthijs is slecht weg te klikken.

Toegegeven, zijn aanstekelijk enthousiasme en kennis van zaken hebben vaak vrucht gedragen. 36 moties en 7 amendementen stelde je op of tekende je mee, Matthijs. En slechts één haalde het niet. De conclusie is duidelijk en dat wisten we allemaal wel: als je Matthijs aan boord had voor een motie of amendement, was de buit al bijna binnen. Hij wist namelijk in welk proces vaak de PvdD en ook GroenLinks te overtuigen waren of andersom. En dan hoeft je alleen D66 nog mee te krijgen voor een meerderheid. Hier heb ik bij gezet: #zucht. Ik heb begrepen dat de fractievergadering van D66 nu 1 tot 1,5 uur korter duurt, maar dat is nog maar kort zo. Het causaal verband is nog moeilijk te leggen: daar komen we op terug.

Maar, dat werd ook gewaardeerd aan Matthijs, een gewone meerderheid was voor hem nooit genoeg. Hij wilde iedereen overtuigen. En dus houdt hij nooit op met lobbyen, niet bij 23 zetels, niet bij 25 zetels en niet bij 31 zetels. Hij bleef dus maar bellen en bellen en bellen. Op zondagochtend, op zaterdagavond, op dinsdagmiddag. Wanneer niet eigenlijk. En zo, met al dat bellen en lobbyen is onze gemeente nu een stuk groener dan 3,5 jaar geleden. Is bij nieuwbouw energieneutraal bouwen binnen handbereik, zamelen we grondstoffen in tot we erbij neervallen, liggen er meer zonnepanelen dan ooit op onze daken – arme, arme Sinterklaas, want dat valt niet mee – en weten we meer over stadsverwarming dan ons lief is. We hebben slimme laadpalen, we bouwen ons seculair in de rondte en dan hebben we het nog niet eens gehad over bomen! Wat zul je de bomencoalitie missen, Matthijs. Die hebben ze niet in Den Haag. Spreektijd wel, ook in Den Haag.

Wij kwamen elkaar voor het eerst echt tegen bij de coalitieonderhandelingen in 2014. Daar mocht je als nieuw raadslid meteen mee onderhandelen over grote thema's en je leerde zo snel de dynamiek van het achterkamertje kennen. Je ontdekte dat Paulus ook dossierkennis heeft – niet op alle thema's, maar wel op heel veel – en je kwam er ook achter dat je met heel goede argumenten soms andere mensen niet kunt overtuigen. Dat vond je echt heel raar. Maar het lukte je ook regelmatig om wel met goede argumenten te overtuigen.

Jij was het ook die vol energie en enthousiasme steeds nieuwe, secuur geformuleerde volzinnen maakte om onze coalitiestandpunten vorm te geven. Jij was slim genoeg om aan te bieden verslagen te maken van de bijeenkomsten en de gemaakte afspraken met je eigen woorden vast te leggen. Groot was dan ook jouw en onze teleurstelling dat de redactieslag bij het coalitieakkoord moeizaam tot stand gebrachte pareltjes van compromisformules overboord gooide met: past niet in de stijl van het stuk, of veel te lang en te gedetailleerd. Dan gingen we de strijd aan om er toch een paar te behouden. Wij wisten in ieder geval wat er werd bedoeld en daaraan hebben we elkaar regelmatig helpen herinneren in de jaren daarna.

Matthijs, ook buiten de raadszaal was je een prettige collega. Omdat de borrel na de raad een ondergewaardeerde kunstvorm is en die zeker niet door de nog jongere raadsleden goed beoefend wordt, kon het voorkomen dat nagenoeg iedereen met jou meezong met: ik voel me zo verdomd alleen. Dat lijkt me overigens een soort paradox, met z'n allen ik voel me zo verdomd alleen zingen, maar goed, ik haak dan ook af bij elitaire kunstuitingen van het partijkartel.

Wat ik wel geleerd heb van Matthijs, dus niet het zingen, is de inzet van twee bijzondere instrumenten uit zijn menukaart: de pilot, ook wel de piellot van Sienot genoemd of de pieloo van Sienoo, dan hangt er dan weer vanaf of de burgemeester het zegt of niet. Maar als jij je zin niet voor 100% krijgt, kun je het in ieder geval proberen met het te proberen. Het kan wel, maar ja, een beetje dan misschien.nl. En natuurlijk de scenario's. Scenario's en nog eens scenario's. Ik vrees dat dit een blijvertje wordt in deze raad, een soort legacy. Laten we het houden op; het kan wel, maar dan misschien opeel veel verschillende manieren.nl.

Dames en heren! De motivatie van Matthijs om dingen echt te veranderen en zijn authenticiteit zijn soms een explosief mengsel. Hij kan zich dus ook flink opwinden en hij kan dat niet verbergen. Maar het

past ook bij zijn goedlachsheid om snel weer te vergeten en vergeven. Wat dat betreft Matthijs, vergeven doen we je wel voor al die uren debat, telefoneren, fijn slijpen aan moties, door argumenteren, de scenario's, de pilots, maar vergeten doen we dat zeker niet. Het ga je heel goed in Den Haag. Een beetje jaloers ben ik wel, maar niet afgunstig. Ik hoop dat je veel bereikt, ik hoop dat je blijft lachen, ik hoop dat je blijft laten zien hoe het wel kan. En vul die ruimte daar in de Tweede Kamer met al die ego's. Blijf vooral authentiek, blijf Matthijs. Dank je wel.

(Hierna overhandigt de heer Van Schie, onder applaus van de aanwezigen, de heer Sienot een afbeelding van het stadhuis.)

De heer **SIENOT** (D66): Voorzitter! Dat waren natuurlijk prachtige woorden.

Het is goed om hier weer te staan en het voelt direct vertrouwd om bij u te zijn. Want wat heb ik die genderneutrale toiletten gemist. Wat raak je daar snel aan gewend. Het is ook fantastisch om weer zo dicht bij mijn oude fractiegenoten te staan. Jullie zijn echt de leukste D66-fractie van Utrecht. En het is ook bijzonder dat ik hier sta op een donderdag, want voor Kamerleden zijn dinsdag, woensdag en donderdag vergaderdagen. En dat is soms best even wennen. Het is echt heel gek om na jaren als zelfstandig ondernemer nu ergens te werken waar ik 's avonds moet vragen of ik naar huis kan. Ja, dat is de realiteit. We zijn met 76 zetels en voor je het weet zit je middenin een filibuster, ben je nodig voor een hoofdelijke stemming. Nee, mijn nieuwe rol verveelt me geen moment. En ik weet nu waar de restaurants zijn.

De gemeenteraad verveelde ook nooit. Nog maar net in de raad, mocht ik al meeonderhandelen over het hoofdstuk duurzaamheid in het coalitieakkoord. Daar werd al aan gememoreerd. Als groene belofte had ik grote plannen. En ik had geluk, want de fracties van SP, VVD en GroenLinks deelden hartstikke veel van onze ambities. Zolang je het W-woord maar niet liet vallen, voelden we elkaar feilloos aan. Zei iemand windmolens? Jij nog een bitterbal?

Als politieke Loeki zat ik samen met mijn collega Aline Knip ineens aan tafel met een Tweede Kamerlid van de SP, Paulus Jansen, en bekende lokale politici van GroenLinks en de VVD: Steven de Vries en André Van Schie. André van Schie was net daarvoor genomineerd als raadslid van het jaar. Ik keek daar echt tegenop. En natuurlijk met Monique Bollen, die een heel creatieve en constructieve denker bleek te zijn.

Als nieuwkomer keek ik mijn ogen uit. Ik verwachtte harde politieke spelletjes, dat werk, waar je als buitenstaander vaak over hoort. Maar in plaats daarvan zat ik middenin een groene brainstorm. Hoe konden we onze inhoudelijke verschillen overbruggen om van Utrecht een duurzame Domstad te maken? En een tweede prettige verrassing was het fundament dat D66 Utrecht onder leiding van mijn nieuwe baas Klaas Verschuure legde onder het collegeakkoord. Zaken als openstaan voor verandering met een ja-en houding, oplossingen vanuit een visie op de toekomst. Dat waren zaken waarin ik me als uitgever van het kan wel me 100% kon vinden.

En we stelden de Utrechters centraal. Dus kwam er een stadsgesprek boven in het splinternieuwe Tivoli Vredenburg, wat ik op zichzelf al een hoogtepunt vond, want ik was al jaren niet meer in Vredenburg geweest. Waar we van onze eigen inwoners hoorden wat zij graag terug wilden zien in het coalitieakkoord. Ik vind dat nog steeds een democratisch droomdebuut. We vragen mensen niet alleen om hun stem bij verkiezingen, maar we blijven ook daarna in gesprek.

Samen bouwen aan een stad betekent zo veel meer dan eens in de vier jaar een hokje inkleuren of een keer boe roepen bij een referendum. Het gaat om samen plannen maken, voor je straat, je wijk, je stad. En dan met elkaar de vraag beantwoorden: hoe gaan we dit bereiken? Altijd met betrokkenheid en vertrouwen als vitale bouwstenen.

In die geest hebben de raadsleden de afgelopen jaren geweldig samengewerkt. Zeker op het gebied van duurzaamheid, waar ik een wethouder met ambitie trof. En fantastisch om te zien, dat deze wethouder nu ook overtuigd is van de noodzaak van draagvlak bij belangrijke onderwerpen. Het W-woord, ik zei het niet. Samen met de stad hebben we een energieplan opgesteld en ik zie dat het inmiddels bruist van de nieuwe energie. Toegegeven, klimaatneutraal zijn we nog lang niet – u hebt gelijk mijnheer Van Waveren – maar we zijn wel koplopers op het gebied van zonnepanelen, deelauto's, laadpalen. Ook in Den Haag wordt daar echt naar gekeken.

Projectontwikkelaars staan te popelen om hier energieneutrale wijken te bouwen. Dat lukt de gemeente niet alleen. Dit is mede te danken, en misschien wel vooral, aan tal van Utrechtse ondernemers en inwoners. Vandaag zagen we de energieopwekkende parkeeroverkapping bij de Jaarbeurs. Onze stad is een groene koploper, omdat het peloton wil bewegen.

Soms leidde de samenwerking niet tot het gewenste resultaat. Ik had in mei hoge verwachtingen

van het raadszaalvoetbalteam. Het leek een dreamteam. Toppers van de coalitie en oppositie. CDA, PvdA, VVD, Student & Starter, D66, we werkten echt samen mensen. We zwoegden, we zagen af en we eindigden bijna onderaan. En dat lag echt niet alleen aan de PvdA, nee, nee, nee. Bulent Isik heeft een fabelachtig linkerbeen. Als niet Robben, maar hij de bal op zijn voet had gekregen in de WK-finale, was niet Spanje, maar Nederland wereldkampioen geworden.

Soms spraken we heel lang over iets waar we het grotendeels over eens waren. Ik bedoel, we debatteerden 4,5 uur over het energieplan, om uiteindelijk nagenoeg allemaal voor te stemmen. Aan de andere kant, 4,5 uur is soms kinderspel in de Kamer; 4,5 uur die kan Kamerlid Van Rooijen van 50PLUS in zijn eentje vullen.

Ik wil maar zeggen, het kan ook in de politiek, hoge doelen stellen en samenwerken voor de beste resultaten. Dat heb ik in Utrecht ervaren, en dat inzicht neem ik heel graag mee naar politiek Den Haag. Hopelijk doet mijn ex- en huidige collega Judith Tielen dat ook. Dan kunnen we elkaar daaraan herinneren.

Voor Utrecht wens ik dat de raad doorgaat met alle duurzame plannen, zoals jullie al deden voor het Stationsgebied. Wat is dat een mooi, vooruitstrevend plan voor gezond, stedelijk leven. Van welke partij is de wethouder die dat voor elkaar heeft gekregen?

Tot slot bedank ik iedereen voor de samenwerking. Natuurlijk de D66 Utrecht fractieleden, die me allemaal op hun eigen manier wegwijs hebben gemaakt in de politiek. Tsjonge, wat konden jullie moeilijke vragen stellen. Als een voorstel de fractie had overleefd, was de raad een makkie. Maar, ik bedank zeker ook de leden van alle andere fracties. Want een politiek debat wordt natuurlijk pas leuk als er andere partijen meedoen, en helemaal leuk als de wethouders en de burgemeesters zich er ook mee gaan bemoeien. Ook bedankt. Natuurlijk dank ik graag onze griffier, Merel van Hall en alle andere leden van de griffie. Waar zouden we zijn zonder jullie? Dankzij jullie is onze lokale democratie een feest, want jullie hangen elke dag de slingers op.

Op een ding kunnen jullie allemaal blijven rekenen, deze Utrechter in Den Haag. Dank jullie wel.

(Applaus.)

Ik heb nog een kleine nabrand. Ik heb het vergeten mee te nemen, maar ik heb weleens gezien dat er bij jullie na het eten, eten overblijft. Ik ben zelfs wel eens met Eva naar een plek gegaan om dat eten weer in te leveren, zodat anderen daar vrolijk van konden worden. Ik heb voor iedereen die dat wil een boek dat ik zelf heb uitgegeven. Dat heet: koken met restjes. Het boek zelf is niet eetbaar. Het is op te halen in de fractiekamer.

(Applaus.)

Hierna schorst de voorzitter de vergadering, om de aanwezigen in de gelegenheid te stellen afscheid te nemen van Judith Tielen en Matthijs Sienot.

Na heropening van de vergadering stelt de voorzitter aan de orde:

Actuele motie 234 "Statiegeldalliantie", ingediend door de heer Schreuder (D66), mede namens mevrouw Van Esch (PvdD), mevrouw Bollen (GroenLinks), mevrouw Uringa (ChristenUnie), de heer Isik (PvdA) en de heer Eggermont (SP).

De heer **SCHREUDER** (D66): Voorzitter! Binnenkort spreekt de Tweede Kamer over de mogelijkheden voor de aanpak van zwerfafval, een probleem dat tot veel ergernis en milieuschade leidt in onze gemeente. Hierbij komen vele verschillende oplossingen aan bod. Oplossingen zoals meer afvalbakken en voorlichting worden al langere tijd geprobeerd, maar het probleem is nog niet weg. Er is echter één maatregel die zich al bewezen heeft, in binnen- en buitenland, en dat is statiegeld. Dit is een oplossing die we op lokaal niveau niet zelf kunnen invoeren. De lobby tegen uitbreiding van statiegeld voor blikjes en flesjes was zichtbaar tijdens de commissiebehandeling in de Tweede Kamer. Het is dus van belang dat wij ook onze stem laten horen, als Utrechters die een schone stad willen, luid en duidelijk. Dit doen we voor een deel via de VNG. Maar laten we ons geluid versterken. Dat kan door ons aan te sluiten bij het initiatief Statiegeldalliantie.

Na Amsterdam, Weert, Breda, Tilburg en een toenemend aantal andere maatschappelijke organisaties en lokale overheden, willen wij dat Utrecht zich ook aansluit. Zo laten we een sterke stem in de Tweede Kamer horen voor dit voorstel. Daarom dienen wij een actuele motie in.

**"Motie 234
Aansluiten bij Statiegeldalliantie**

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, constaterende dat

- PET-fessen en blikjes een substantieel deel uitmaken van zwerfafval;
  - onderzoeksbureau CE Delft becijferde dat invoering van statiegeld op PET-fessen en blikjes 70% tot 90% afname van hun aandeel in zwerfafval bewerkstelligt;
  - op 27 november 2017 de Statiegeldalliantie is gelanceerd, welke invoering van statiegeld op PET-flessen en blikjes nastreeft;
  - de gemeenten Weert, Purmerend en Amsterdam zich reeds hierbij aangesloten hebben;
  - de Tweede Kamer op 13 december 2017 in de commissie Infrastructuur en Milieu spreekt over dit onderwerp;
  - via een statiegeldsysteem teruggehaald restafval van hogere kwaliteit is en daardoor met hogere opbrengst gerecycled kan worden;
  - plastic en blik restafval leidt tot schade aan flora en fauna in de stad, overwegende dat
  - statiegeld een directe uitwerking geeft aan het principe "de vervuiler betaalt" door ingeleverd afval geen geld te laten kosten, en zwerfafval wel;
  - vermindering van zwerfafval leidt tot lagere kosten voor de gemeente in opruimen;
  - een brede steun vanuit het land kan bijdragen aan de besluitvorming in de Tweede Kamer, verzoekt het college,
  - namens de gemeente Utrecht steun uit te spreken voor de Statiegeldalliantie door zich hierbij aan te sluiten,
- en gaat over tot de orde van de dag."

De motie is ondertekend door de mevrouw Bollen, mevrouw Van Esch, mevrouw Uringa, de heer Işik, de heer Eggermont en mijzelf.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter, als de heer Schreuder snel opstaat en achter de heer Sienot aan rent, scheelt dit een postzegel.

De heer **SCHREUDER** (D66): Voorzitter, ik hoorde geen vraag.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Vorige week hebben we hierover gesproken in de vorm van mondelinge vragen. Toen is duidelijk gezegd dat deze motie op zich niet nodig is, en dat met de VNG hierover een plan wordt gemaakt. Ik begrijp niet zo goed waarom we nu een motie moeten aannemen om die alsnog daarheen te sturen. Ik zie dat meerdere fracties de motie hebben ondertekend. Ik ben benieuwd waarom de beantwoording van de vorige week niet goed genoeg is.

De heer **SCHREUDER** (D66): Ik denk dat dat alleen niet genoeg is, en dat het nodig is dat niet alleen de lobby tegen statiegeld een brede stem laat horen, maar ook de lobby voor. Daarom vind ik het zeer nuttig dat de gemeente Utrecht heel expliciet een voorstem uitspreekt.

De heer **GELDOF** (wethouder): Voorzitter! Dank aan de raad voor het indienen van de motie. Het doel van de motie, de aanpak van zwerfafval, kan ik van harte onderschrijven als wethouder en inwoner van Overvecht. Dat aanpakken is van groot belang. Dit is een belangrijk probleem, ook het plastic zwerfafval. Uiteindelijk kan dit afval in het water belanden. We spreken dan over de plasticsoep in oceanen.

Dit onderwerp is vorige week in het algemeen overleg in de Tweede Kamer aan orde geweest. Daar is geconstateerd dat het statiegeld een deel voor het probleem raakt. Een deel van het zwerfafval wordt natuurlijk aangepakt met het statiegeld, maar niet al het zwerfafval. Statiegeld kan effectief zijn, maar het uitbreiden van het statiegeldsysteem is geen keuze zonder enige consequentie. Dit heb ik vorige week al gezegd. Er staan afspraken tussen de VNG, het ministerie en de verpakkingsindustrie in de Raamovereenkomst Verpakkingen. Daarin is onder andere vastgelegd dat gemeenten een vergoeding ontvangen voor ingezameld kunststof verpakkingsafval, dus het gescheiden inzamelen, en de bestrijding van zwerfafval. Ook heeft de verpakkingsindustrie tijdens dat algemeen overleg van afgelopen week gemeld dat het zich bij een uitbreiding van het statiegeldsysteem niet langer gebonden voelt aan de afspraken in de raamovereenkomst.

Geen misverstand over de intentie om maximaal zwerfafval te bestrijden. Met de Raamovereenkomst Verpakkingen is destijds een brede aanpak beoogd, waaronder uiteraard ook het

gescheiden inzamelen. We hebben die samen met de verpakkingindustrie afgesloten en het lijkt mij verstandig om die bredere aanpak wederom in te zetten en hiervoor alle mogelijke middelen, waaronder statiegeld, te overwegen. De Tweede Kamer heeft om dezelfde reden inmiddels voor die lijn gekozen en op 5 december jl. een motie, ingediend door de fracties van D66 en ChristenUnie, aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om in gesprek te gaan met alle partijen om tot een breed gedragen voorstel te komen. Die motie spreekt van de ambitie om binnen drie jaar het zwerfafval met 90% terug te dringen.

Wat ik heb gezegd over de Raamovereenkomst Verpakkingen is de reden dat het college heeft gekozen voor de lijn die uitgaat van de samenhang en het overleg met de partijen van de raamovereenkomst.

De **VOORZITTER**: Wethouder, de formele tijd voor de beantwoording is 2 minuten. Die zijn helaas om. Kunt u de conclusie geven?

De heer **GELDOF** (wethouder): Voorzitter! Uiteindelijk is statiegeld een van de middelen die aan de orde kan komen in dat overleg. Ik laat het oordeel over de motie aan de raad.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ik zie het probleem niet waarom de wethouder niet verder kan gaan met die raamovereenkomst en zich kan aansluiten bij de Statiegeldalliantie. Ik blijf dat niet helemaal snappen. Bijten die elkaar? Gaan die elkaar in de weg zitten? Hoezo kan de gemeente Utrecht niet een extra signaal afgeven door zich wel aan te sluiten bij de Statiegeldalliantie? Heeft de wethouder het gevoel dat dit bijt met de raamovereenkomst?

De heer **GELDOF** (wethouder): Ik heb gezegd dat in de raamovereenkomst is overeengekomen dat de gemeente een bijdrage krijgt voor de bestrijding van het zwerfafval – die krijgen we ook – en voor gescheiden inzameling. Dat is een van de onderdelen in de raamovereenkomst waaraan de verpakkingindustrie bijdraagt. Dit kan gaan bijten als we statiegeld gaan invullen. Bovendien heeft statiegeld veel meer consequenties. Daarom denk ik dat het beter is te zorgen voor een brede aanpak met veel partijen, die echt bekijken wat het meest effectief en kosteneffectief is.

Ik heb al gezegd dat ik het oordeel over de motie aan de raad laat, want er zijn meer wegen die naar Rome leiden. Zwerfafval bestrijden willen we allemaal. We hebben trouwens meer ambities als het gaat om de circulaire economie, het inzamelen van grondstoffen en die hergebruiken. De Tweede Kamer heeft ervoor gekozen om in samenhang te bekijken hoe de beste maatregelen kunnen worden bedacht. Er is indertijd een raamovereenkomst afgesloten. Overheden hebben daaronder hun handtekeningen gezet. Afspraken wijzigen is mogelijk, maar dit moet dan in overleg worden gedaan. Dit is de achtergrond.

De heer **EGGERMONT** (SP): Mijn vraag is waar de wethouder uiteindelijk voor kiest. Wil hij ons afhankelijk maakt van de verpakkingindustrie of staat hij uiteindelijk voor de meest effectieve vorm voor het bestrijden van zwerfafval?

De heer **GELDOF** (wethouder): Voorzitter! Als we allemaal zwerfafval verwerpelijk vinden, is het natuurlijk een zeer belangrijke doelstelling. Circulariteit van de economie is ook een belangrijke doelstelling. Aan die doelstellingen moet het invoeren van statiegeld worden afgewogen, maar ook welke kosten dit met zich meebrengt, voor wie en waar die neerslaan. Dit is een brede afweging. Uiteindelijk moeten we maximaal inzetten op het bestrijden van het zwerfafval en voor circulariteit.

Aan de orde is de stemming over motie 234.

De heer **VAN WAVEREN** (CDA): Voorzitter! We hebben enigszins getwijfeld over de motie. De motie heeft een bepaald postzegelgehalte. Laat mensen die daarvoor gekozen zijn hun werk doen op de plek waarvoor ze gekozen zijn. Maar het gaat hier ook om een probleem met zwerfgrondstoffen in de stad. Zeker het aanpakken van lachgasampullen staat bij ons hoog op de agenda. Een duwtje in de richting weegt voor ons op dit moment net iets zwaarder dan het gebrek aan een postzegel, dus we zullen voorstemmen.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! De raamovereenkomst heeft ons niet gebracht waar we nu zouden willen zijn. We moeten veel harder werken om het zwerfafval uit de wereld te helpen en die plasticsoep aan te pakken. Alle hens aan dek is nodig om dat te gaan doen. De Statiegeldalliantie is daarvoor een zeer belangrijke motor. Wij vinden het zeer belangrijk dat de gemeente Utrecht zich daarbij

aansluit. Wij stemmen dan ook van harte voor de motie.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voor ons zit de spanning ook tussen de postzegel en het zwerfafval. We hebben uiteindelijk besloten om toch voor te stemmen.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Met het idee van de postzegel stemmen wij precies tegengesteld aan de fracties die we tot nu toe hebben gehoord. Wij vinden zwerfafval ook een groot probleem in de stad, maar we denken dat sommige problemen eerst in Den Haag moeten worden opgelost en vervolgens hier als beleid worden uitgerold. Daar laten wij het graag bij.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb de motie niet. Waar stem ik over? En welk nummer heeft de motie?

De **VOORZITTER**: Die is eerder, vanochtend, op de mail rondgestuurd. Deze werkwijze gebruiken we vaker. De motie heeft nummer 234.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Ik vraag even de tijd om haar te lezen.

De **VOORZITTER**: Betekent dit een schorsing, of gaan we door?
We gaan over tot stemmen.

De heer **GILISSEN** (VVD): Ik wil graag 2 minuten schorsen. Ik vind dat elk raadslid het recht heeft om de stukken te lezen, als hij die niet heeft ontvangen. De motie is niet rondgemaild. We kunnen toch even wachten? Dit is een principieel punt, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dat begrijp ik heel goed. Ik begrijp dat de heer Bos nog wat tijd nodig heeft.

Daarop schorst de voorzitter de vergadering.

Na heropening van de vergadering wordt overgegaan tot stemming over de motie.

Motie 234 wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, CDA, Stadsbelang Utrecht, SP, PvdA en Student & Starter ervoor stemmen en de leden van de fractie van de VVD ertegen.

De voorzitter stelt daarop aan de orde de voortzetting van de behandeling van:

5. Voorstel inzake actieplan middenuur (jaargang 2017, nr. 99).

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Wij vervolgen de behandeling van het voorstel in eerste termijn. De eerste twee sprekers over dit voorstel zijn voor de dinerpauze aan het woord geweest. Het woord is nu aan de fractie van GroenLinks.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Voorzitter! Je zou bijna de draad kwijtraken, want alles in deze gemeenteraad blijkt lang te duren. Ik zal kort zijn, want we hebben hierover uitgebreid gesproken in de commissie. Laten we het commissiedebat alsjeblieft niet overdoen.

Voor de GroenLinks- fractie staat als een paal boven water dat we de middenuur moeten reguleren. We moeten komen tot een duurzame voorraad van deze categorie, die we in onze stad ontzettend hard nodig hebben. De GroenLinks- fractie vindt dat er een enorme urgentie is om dit aan te pakken, want anders zijn deze woningen niet bereikbaar en kan Utrecht geen stad zijn voor iedereen. Gebleken is dat de markt hier niet uit zichzelf voor zorgt. De markt ging bewegen nadat de politiek in beweging was gekomen.

In de commissie heb ik al gezegd dat wat ons betreft dit voorstel ongeschonden, als een maagd, door de raad mag gaan. Helaas. De GroenLinks- fractie blijft enthousiast over het voorstel, maar ze weet ook hoe de hazen lopen en dat een aantal andere voorstellen zal worden aangenomen. De GroenLinks- fractie zal geen enkel voorstel steunen dat dit plan afzwakt en in onze ogen slechter maakt. Wij gaan niet voor 15 jaar of 10 jaar, wij gaan niet voor het aanpassen van de consumentenprijsindex, omdat wij denken dat het voorstel zoals het er ligt zeer noodzakelijk is. Wij vinden het spijtig dat dit bij de

meerderheid van de fracties niet zo is. Een aantal voorstellen zullen we wel steunen, eventueel met een stemverklaring, of anders zonder. Als de raad ziet wat we stemmen, weet hij ook wat wij ervan vinden.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Het zal u niet verbazen dat de fractie van Student & Starter graag een soepele overgang ziet van het studentenbestaan naar het startersbestaan. Ook ziet ze graag een woning voor elke portemonnee. Hierbij speelt de middenhuur een belangrijke rol. De wachttijden voor de sociale huursector zijn te lang en tegenwoordig krijg je niet snel meer een hypotheek. Middenhuur is dus essentieel om al die starters in Utrecht een dak boven het hoofd te bieden.

Wij hebben het voorstel met veel interesse gelezen. Te vaak krijgen bewoners van middenhuurwoningen te weinig huis voor hun geld. Het tekort aan middeldure huurwoningen in Utrecht is hiervan een belangrijke oorzaak. Dit baart de fractie van Student & Starter al langer zorgen. Daarom zijn we in beginsel blij dat er een nieuw voorstel ligt. Het heeft te lang aan duidelijke kaders ontbroken voor de middenhuur.

Toch is de fractie van Student & Starter niet helemaal tevreden over het voorstel. Op een enkel punt vinden wij het voorstel iets te ver gaan en op andere niet ver genoeg. Met de instandhoudingstermijn van 20 jaar zijn we zeer blij en wij volgen daarin het college. Beschikbaarheid van middenhuur moet niet alleen op korte, maar ook op lange termijn worden gegarandeerd. We zullen dan ook niet instemmen met voorstellen die die termijn inkorten.

We zijn wel kritisch op het koppelen van de stijging van de grenswaarden aan de CPI. De sociale huur stijgt meer dan de CPI. Als we kaders vaststellen voor ontwikkelaars en beleggers, moeten dit reële kaders zijn. Uiteindelijk willen we dat er flink veel middeldure huur wordt bijgebouwd, anders schiet niemand met het voorstel op.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Voorzitter! Dat verbaast mij van de fractie van Student & Starter. Mevrouw Freytag zegt dat sociale huur sterker stijgt dan de CPI, maar bij sociale huur hanteren we prestatieafspraken met de corporaties. Welke middelen hebben we bij de commerciële ontwikkelaars? Ik vind dat de vergelijking die mevrouw Freytag maakt, mank loopt.

De heer **SCHIPPER** (SP): Bovendien kan ik me uit de laatste twee jaar herinneren dat er in deze stad nauwelijks stijgingen van de sociale huur zijn geweest. In die zin is er geen prikkel om het anders te gaan doen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): En er is ook nauwelijks inflatie geweest. De CPI zal dus ook niet hoog zijn.

Sinds kort kan middenhuur worden vastgelegd als categorie in de bestemmingsplannen. De fractie van Student & Starter pleit ervoor om dit instrument zeker te gebruiken. Daarom steunen we van harte het voorstel van de CDA-fractie.

De D66-fractie is met een verstandig voorstel gekomen om de afwijkingsbevoegdheid anders in te richten. Een woning kan niet enkel en alleen over vierkante meters gaan. Als we afwijken van de gestelde kaders, hoeft dat niet alleen om economische redenen te zijn. We steunen dat voorstel natuurlijk van harte.

De fractie van Student & Starter wil de middeldure huurwoningen toegankelijk maken voor iedereen. Vooral lage middeninkomens vallen vaak buiten de boot op de woningmarkt. Tegenwoordig worden soms absurde inkomenseisen gesteld waarin je bijvoorbeeld vijf keer de huur per maand moet kunnen verdienen. Hierdoor zijn de middeldure huurwoningen alsnog niet toegankelijk. Dit gaat ons te ver en we willen daaraan paal en perk stellen. We dienen daartoe het volgende amendement in.

"Amendement 80

Reële inkomenseisen bij middenhuur

De gemeenteraad van Utrecht, bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Actieplan Middenhuur;
constaterende dat

- starters, doorstromers en lage middeninkomens vaak niet slagen in hun zoektocht naar een middeldure huurwoning;
- het Actieplan Middenhuur beoogt de toegankelijkheid van middenhuur te vergroten, overwegende dat
- verhuurders van middenhuur soms zeer hoge inkomenseisen hanteren van bijvoorbeeld een maandelijks inkomen van 5 keer de huur;

- er momenteel geen regelgeving is omtrent inkomenseisen;
  - te strenge inkomenseisen ertoe kunnen leiden dat middenhuur ontoegankelijk wordt voor starters, doorstromers en lage middeninkomens;
  - de gemiddelde norm op de huurmarkt uitgaat van een inkomenseis van 48 keer de huur op jaarbasis (4 keer de huur per maand);
  - bij een hogere norm de groep lage middeninkomens tussen wal en schip valt,
- besluit,
- het volgende beslispunt toe te voegen aan het raadsvoorstel:
- te bepalen dat de inkomenseis voor een middenhuurwoning niet hoger mag zijn dan 48x de maandhuur."

Het amendement is ondertekend door mevrouw Schilderman, de heer Te Hoonte, de heer Brussaard, de heer Zwanenberg en mijzelf.

Ik dank nogmaals voor het Actieplan Middenhuur. Het betekent een grote stap in de richting van een betaalbare woningmarkt.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Het Actieplan Middenhuur is een raadsvoorstel dat je eigenlijk niet zou willen zien. Maar met de schreeuwende behoefte aan huurwoningen in grote delen van het land kun je erop wachten dat de markt de prijzen tot onbetaalbare hoogtes opdrijft, ook voor kleine hokken. En jawel, we hebben de voorbeelden in Utrecht zien komen. Je verwacht dan dat het kabinet inziet dat er dikke problemen ontstaan voor mensen die aangewezen zijn op die huurwoningen en net niet in aanmerking komen voor een sociale huurwoning, waarvan er ook al te weinig zijn. Ik hoop dat het kabinet op de rem gaat hangen en grenzen stelt aan wat je snel betaalt voor een beetje fatsoenlijk woonoppervlak. En laten we wel wezen, de vrije sector begint bij € 711, en dan spreek je alleen over de muren, de vloeren en het dak. Ik vind dat veel geld en € 950 is voor heel veel mensen heel veel geld.

De gemeente moet niet in een hoekje gaan zitten, maar zelf aan de slag gaan, als het kabinet, welk nummer Rutte dan ook, in tegenstelling daarmee niets doet en zelfs gaat spookrijden. Dat zag de raad in.

De heer **IŞIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt, maar we zitten hier in de gemeenteraad van Utrecht. We hebben de mogelijkheden om de betaalbaarheid van middeldure huur te regelen. Is de SP-fractie voor of tegen het verhogen van de aanvangshuur van € 711 naar € 950 na een mutatie na korte tijd?

De heer **SCHIPPER** (SP): Tegen die huurverhoging? Ja, dat lijkt me logisch.

De heer **IŞIK** (PvdA): Dit gehoord hebbend, hoop ik dat de SP-fractie mijn motie zal steunen

De heer **SCHIPPER** (SP): Prijs de dag niet voor het avond is, maar wanhoop ook niet, zou ik zeggen. We moeten dus niet jammeren, maar zelf aan de slag gaan als het niet van de andere kant komt. De raad zag dit in. De motie "Afspraak is afspraak ook in de middenhuur", ingediend door de CDA-fractie is vrijwel door iedereen omarmd. Hulde daarvoor aan de heer Brussaard. Doe zo voort. Jammer dat hij vandaag gaat morrelen aan de voorwaarden.

Na veel papier en heel veel vergaderen ligt er vandaag een voorstel dat volgens de SP-fractie het basisgereedschap biedt om de wildgroei in het middenhuursegment te beteugelen: maximale prijzen per woonoppervlak en lange tijd beschikbaarheid in dat segment. Dit heeft tegelijkertijd de flexibiliteit in zich voor het college om per project maatwerkafspraken te maken.

Ik doe hier, met de heer Zwanenberg en anderen, de oproep om niet aan de voorkant alles al in te leveren. De stad groeit als een malle en er is ook met het beleid in dit voorstel nog zat te verdienen voor wie wil investeren en bouwen. Die beleggers lopen echt niet weg. Voorstellen in die zin zullen wij niet steunen. Wij vinden dat ze onverstandig zijn en niet nodig. Aan de slag met de middenhuur en over een tijdje bekijken of dit voorstel moet worden aangepast en dan zo nodig bijsturen, dat lijkt ons beter. We steunen wel het voorstel om iets scherper neer te zetten hoe het college jaarlijks de afwijkingen van dit beleid verantwoordt.

De SP-fractie wil een vervolg geven aan het idee om een voorrangsregeling voor doorstromers uit de sociale huur op te nemen in het voorstel. Ik dien daarover een amendement in. De titel van het amendement is geheel in lijn met de wens van onze voormalige griffier Ad Smits om daarin de inhoud te laten weerklinken. Mevrouw Schilderman van D66, de heer Işik van de PvdA en de heer Zwanenberg van GroenLinks vinden dit een fijn amendement.

"Amendement 81

Voorrang voor doorstromers uit de sociale huur

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het Actieplan Middenhuur,

overwegende dat

- volgens het geactualiseerde Actieplan Middenhuur middenhuurwoningen van belang zijn voor de doelgroepen net afgestudeerden, jonge huishoudens die instromen in sociale huur maar vervolgens niet kunnen doorstromen en daardoor in feite scheefwonen, en gezinnen met een middeninkomen;
- volgens ditzelfde actieplan niet te kleine woningen en een behoorlijk prijskwaliteitsniveau van belang zijn om doorstroom vanuit de sociale sector te stimuleren;

constaterende dat

- er de afgelopen jaren een stevig middenhuurprogramma is bijgebouwd, met name voor de doelgroepen studenten en starters;
- de doorstroming uit de sociale huur mede stagneert vanwege onvoldoende beschikbaarheid van geschikte woningen in het middenhuursegment;

besluit,

- aan het raadsvoorstel een beslispunt toe te voegen, luidende: "Te bepalen dat doorstromers uit de sociale huur voorrang krijgen bij de toewijzing van een substantieel deel van de middenhuurwoningen."

Het amendement is ondertekend door mevrouw Schilderman, de heer Işik, de heer Zwanenberg en mijzelf.

De heer **IŞIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Het hebben van een betaalbare woning in een leefbare woonomgeving draagt bij aan de bestaanszekerheid van ieder mens. Een huis is meer dan een beleggingsobject. Het is een warm nest, een veilig onderkomen.

De economie groeit, de woningmarkt draait op volle toeren, iedereen wil in Utrecht wonen. We geloven niet dat de investeerders en ontwikkelaars op basis van het raadsvoorstel niet meer zouden willen investeren in deze stad. Voor sommige fracties is dit een aanname, maar volgens ons is dat gewoon niet zo. Daarom ziet de PvdA-fractie, net zoals de GroenLinks-fractie, het liefst dat dit voorstel ongewijzigd wordt aangenomen en de geformuleerde doelstellingen worden gehaald. De stad is echt aantrekkelijk voor investeerders. Ze zullen blijven investeren en bouwen. De woningen in het middenhuursegment zijn hard nodig, omdat er te veel starters zijn die vanwege flexwerk geen hypotheek kunnen krijgen en omdat de doorstroming vanuit de sociale sector moeizaam verloopt.

Om de doorstroming op gang te brengen, dienen wij een motie in. Alleen de fractie van Student & Starter heeft deze motie niet ondertekend.

"Motie 248

Activeer de doorstroom uit de sociale huur

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het Actieplan Middenhuur,

constaterende dat

- er grote vraag is naar betaalbare sociale huurwoningen;
  - er lange wachtlijsten zijn voor sociale huurwoningen;
  - een deel van de huurders in sociale huurwoningen 'goedkoop scheefwonen';
  - er te weinig doorstroming is in de sociale huursector,
- overwegende dat
- door de doorstroming te faciliteren en actief aan te pakken een aantal sociale huurwoningen leegkomt die later verhuurd kunnen worden aan mensen met een kleine portemonnee;
  - hiermee de druk op de sociale huurvoorraad afneemt;
  - doorstroming economische voordelen kan hebben voor de ondernemers,
- draagt het college op
- om het Actieplan Middenhuur actief in te zetten om de doorstroming uit de sociale huursector op gang te brengen en mogelijkheden te vergroten;
  - in overleg met corporaties stimuleringsmaatregelen ter bevordering van doorstroming in de sociale huursector te onderzoeken zoals: persoonlijke begeleiding door de corporaties in het

vinden van een passende middenhuurwoning,
en gaat over tot de orde van de dag."

De motie is ondertekend door de heer Işik, mevrouw Uringa, de heer Te Hoonte, de heer Bos, de heer Brussaard, de heer Zwanenberg, mevrouw Schilderman, mevrouw Van Esch en mijzelf.

Mijnheer de voorzitter! Tegelijkertijd zien we in de praktijk dat sommige commerciële beleggers een maximaal rendement willen halen zonder maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel. De druk op dit segment is groot. Dit leidt tot kippenhokken die tegen hoge bedragen worden verhuurd. Wij willen niet dat bij een mutatie een jaar nadat de aanvangshuur € 711 was, de huur wordt opgetrokken naar € 950. Daarom dien ik een motie in waarin wordt gevraagd afspraken te maken met marktpartijen om binnen de afgesproken periode bij een nieuwe huurder, dus na mutatie, de huren niet naar een marktconform niveau te verhogen. Als dat zou gebeuren, is er geen sprake meer van betaalbare middenhuur.

"Motie 249

Houd middenhuur betaalbaar

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het Actieplan Middenhuur, constaterende dat

- op dit moment de Utrechtse woningmarkt oververhit is;
- volgens de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) woningen in de grote steden in de Randstad steeds onbereikbaar worden voor mensen met een beperkt budget;
- vraag en aanbod ver van elkaar liggen;
- veel marktpartijen te hoge huren vragen voor kleine appartementen, overwegende dat
  - elk individu zeker moet zijn van een dak boven zijn hoofd;
  - er een grote behoefte is aan huurwoningen tot 950 euro;
  - veel commerciële beleggers voor hun woningen te hoge huren vragen;
  - te hoge huren de doorstroming uit de sociale huursector kunnen belemmeren;
  - onbetaalbare middenhuur bijdraagt aan de tweedeling,draagt het college op
- om afspraken te maken met marktpartijen om binnen de afgesproken periode bij een nieuwe verhuring (mutatie) de huren niet naar een marktconform niveau te verhogen, en gaat over tot de orde van de dag."

De motie is ondertekend door mijzelf.

Mijnheer de voorzitter! Ik eindig met twee opmerkingen. In de sociale huursector kennen wij huurbescherming. In het middenhuursegment krijgen starters geen enkele bescherming. Hoe zorgt het college ervoor dat deze huurders niet door marktpartijen worden uitgekleeft? Wat is zijn aanpak en idee om deze huurders hiertegen te beschermen?

Is het college bereid en zegt het college toe om na een jaar te kijken hoeveel huurders uit sociale huurwoningen zijn verhuisd naar het middensegment? Het college heeft al een monitor toegezegd. Ik hoop dat het college deze twee zaken kan toezeggen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! De fractie van Stadsbelang Utrecht is kritisch op het Actieplan Middenhuur, primair omdat we niet houden van overheidsingrepen in ongereguleerde markten, secundair omdat we de maatregelen te beklemmend vinden. We vinden het jammer dat dit college, deze wethouder, de uitnodiging om tot overleg te komen met NEPROM en IVBN naast zich neerlegt en het Actieplan Middenhuur ongewijzigd voorlegt.

De onvrede over de gestelde reguleringsmaatregelen heeft meerdere fracties ertoe genoopt enige gezamenlijke verbeteringen aan te brengen om het slechte plan iets minder slecht te maken. Ik heb de nobele taak om de bovengrens van de bandbreedte middenhuur voor mijn rekening te nemen, als indiener van het amendement. De fracties van Stadsbelang Utrecht, CDA, VVD en D66 willen beslispunt 2 wijzigen en de index van de middenhuur niet stellen op CPI, maar op de jaarlijkse percentuele stijging van de liberalisatiegrens. Dit om de ruimte binnen de bandbreedte op hetzelfde niveau te houden.

"Amendement 82

Bovengrens bandbreedte middenhuur

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel Actieplan Middenhuur, constaterende dat

- het college het Actieplan Middenhuur aan de raad heeft voorgelegd, overwegende dat
- het wenselijk is dat de indexering van de bandbreedte van het segment middenhuurwoningen zowel aan de onderkant als aan de bovenkant gelijke tred blijft houden, besluit het volgende:
- de tekst van beslispunt 2 te wijzigen in: Als bovengrens van het middenhuursegment een kale huur van maximaal € 950,- te hanteren, jaarlijks te indexeren met percentuele stijging van liberalisatiegrens, en gaat over tot de orde van de dag."

Het amendement is ondertekend door de leden Brussaard, Te Hoonte, Schilderman en mijzelf.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Een jong stel in Utrecht zoekt een woning. Ze werken allebei hard en vijf dagen in de week. Samen verdienen ze dan ook meer dan € 40.000 per jaar. Voor de 45.000 sociale huurwoningen in deze stad komen ze niet in aanmerking. Kopen vinden ze nog spannend en bovendien zitten ze allebei nog op een jaarcontract, dus een hypotheek krijgen is niet gemakkelijk. De particuliere huur valt heel erg tegen, want als je € 1200 huur moet betalen, moet je bij alle verhuurders, ook de sociale, al snel meer dan € 70.000 in een jaar verdienen. Dat duurt zelfs met de carrières van dit stel nog wel even. Waar klopt je dan aan?

Dit is het probleem waar veel Utrechtse stellen voor staan. Daarom wil de VVD-fractie dat er volop wordt geïnvesteerd in de middenhuur in de stad en dat er woningen bij komen waarin je je wooncarrière kunt starten, misschien een kindje kunt krijgen en dan kunt doorstromen naar een koopwoning of een duurdere huurwoning. Daarom staan wij positief tegenover een gemeente die hierin actie onderneemt en de markt uitdaagt met oplossingen te komen. We zouden zelfs bereid zijn daarin enkele sturende maatregelen te nemen, zeker als de gemeente een faciliterende rol wil spelen. Een motie ingediend door de fractie van Student & Starter om de inkomenseisen die verhuurders stellen te beperken, steunen we daarom. Dit hebben we inmiddels gedaan. Andere fracties zien oplossingen in het creëren van een nieuwe gereguleerde huursector. Ze voorzien de al zeer scherpe plannen van de gemeente van nog meer eisen en hobby's.

Er worden vandaag veel moties en amendementen ingediend. Wij verwachten dat ze uiteindelijk de ontwikkeling van de middenhuursector in de weg gaan zitten. Het moet namelijk Oudhollands gezegd uit de lengte of breedte komen. Maar het stellen van eis op eis leidt er uiteindelijk toe dat de belegger de woning niet meer kan betalen, of dat de grondeigenaar minder opbrengsten krijgt. Dan zal hij of zij andere keuzes maken en de ontwikkelingen vertragen of juist aansturen op woningen buiten de nieuwe gereguleerde sector.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Waarom is de VVD-fractie zo somber? Ik begrijp dat niet. Ik heb hier een onderzoekje liggen, Factchecking beleggers en middenhuur, van de Stec Groep. Ik zie daarin dat 90% van de beleggers openstaat voor aanvullende afspraken met de gemeenten als we praten over middenhuur. Waar heeft de heer Te Hoonte het over?

De heer **IŞIK** (PvdA): En waarom heeft de VVD-fractie moeite met het stellen van eisen, als dit ten gunste is van de huurders? Juist de huurders wil je beschermen, zodat ze minder hoeven betalen. Waarom kiest de VVD-fractie constant de kant van de ondernemers en niet de kant van de huurders c.q. bewoners?

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Ik sluit me daar lekker bij aan. We moeten deze aanvullende maatregelen volgens de VVD-fractie niet nemen en niet reguleren. Hoe lossen we het probleem dan wel op? We hebben plannen gezien voor studio's van 22 m² voor meer dan € 900 per maand. Leuk voor die ontwikkelaars. Maar ziet de VVD-fractie dit graag?

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Ik kan verder met mijn betoog, want we hadden, na het voorstel uit de sector, graag gezien dat het college ervoor had gekozen zijn voorstel in te trekken en een convenant te sluiten met de sector. De sector doet namelijk voorstellen, omdat de ontwikkelaars bereid zijn te investeren. Maar ze stellen duidelijk meer eisen in hun brief dan in het voorstel van het college

zijn opgenomen. Omdat de wethouder niet kiest voor een convenant, kunnen we niet anders dan in principe tegen het voorstel stemmen. Het gaat namelijk veel te ver en zal onzes inziens leiden tot het wegvallen van aanbod. Helaas, als we gelijk krijgen, zijn we te laat. Daarmee zijn de mensen die nu een woning zoeken niet gediend.

Wij zullen in principe ieder voorstel steunen dat leidt tot beperking van de werking van dit raadsvoorstel, te beginnen met ons amendement.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Het is grappig dat de heer Te Hoonte dat zegt, een convenant. Ik herinner me het convenant Schoon Nederland, om het zwerfafval tegen te gaan zonder statiegeld te heffen. Heeft dat geholpen? Nee. Er was een convenant over schone kleren. Heeft dat geholpen? Nee. Waarom gelooft de VVD-fractie de ontwikkelaars op hun blauwe ogen en denkt ze wederom dat een convenant, dat in alle andere sectoren faalt, nu wel gaat werken?

De heer **IŞIK** (PvdA): En wat vindt de VVD-fractie van het feit dat je voor 30 m² € 1200 per maand moet betalen? Als we de heer Te Hoonte volgen en de middenhuur aan de marktpartijen overlaten, krijgen we deze situatie. Dit maken we nu al mee in Utrecht. Er zijn regels nodig om deze ontwikkeling tegen te houden. € 1200 voor 30 m²? Is dat menselijk? Waar is het maatschappelijke verantwoordelijkheidsgevoel van de ondernemers in deze kwestie?

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Ik moet de heer Işik uit de droom helpen. Dit voorstel gaat dat niet voorkomen. Als iemand de kans ziet om een kavel te bemachtigen om iets te realiseren van 30 m² en daarvoor € 1200 te vragen, kan hij dat ook met dit voorstel. Dit voorstel reguleert namelijk niet alles. Aan de uitzonderingen die echt slecht zijn, kunnen we volgens mij bijna niets doen. Dat is in ieder geval de mening van de VVD-fractie. Ik kan het scherper zeggen. Ook wij zijn daar geen voorstander van. Ik zou er zeker niet gaan wonen, doch andere keuzes maken. Maar helaas zijn er voldoende mensen die ervoor kiezen dat te betalen. Dat maakt de markt slecht en ziek, dat ben ik met de heer Işik eens, maar dat wil nog niet zeggen dat we daarom alles gelijk moeten reguleren. De PvdA-fractie reageert vaak zo, evenals de fracties van GroenLinks en SP. Wij kiezen daar niet voor.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Voorzitter! Ik wil graag antwoord op mijn vraag. Ik vind het leuk dat de heer Te Hoonte de vragen van PvdA-fractie heeft beantwoord, maar ik heb nog niets gehoord.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Wat was de vraag?

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Waarom denkt de VVD-fractie dat een convenant hier wel gaat werken? Werkte het convenant Schoon Nederland? Nee. Werkte het convenant Schone kleren? Nee. Hoe kan het dat de VVD-fractie de ontwikkelaars weer op hun blauwe ogen gelooft en denkt dat een convenant nu wel gaat werken? Fantastisch, dat is de oplossing.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Ik moet de heer Zwanenberg corrigeren. Ik denk dat het convenant Schone kleren en het convenant dat hij daarvoor noemde niet gesloten zijn met de ontwikkelaars van Nederland, maar met heel andere partijen. Ik vervolg met mijn betoog over de middenhuur.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik geef een kleine reactie op de inbreng van de heer Işik. Wat hij zegt, klopt niet. Die € 1200 voor 30 m² blijft € 1200 voor 30 m², omdat deze wethouder één ding niet regelt, dat is de hoogte van de servicekosten, sociale vriend. Daar kunnen de verhuurders mee spelen.

De heer **IŞIK** (PvdA): Voorzitter! Ik voel me aangesproken. Ik wil graag reageren, maar niet in mijn eigen tijd. De servicekosten vormen een verrekenbare post. Dat zijn de voorschotbedragen die je betaalt die uiteindelijk per jaar worden afgerekend. Die staan los van de netto huur. Ik hoef hier geen college te geven. Het gaat mij erom dat je voor een kippenhok van 30 m² € 1200 moet betalen. Misschien zit in de € 1200 € 100 voor de servicekosten. Maar dan gaat het nog steeds om € 1100. Is het humaan dat je zo'n hoog bedrag moet betalen voor een kippenhok? De PvdA-fractie vindt van niet. Daarom complimenteer ik de SP-wethouder, omdat hij dit voorstel nu op tafel legt en we eindelijk eisen kunnen stellen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! De heer Işik praat vanuit een papieren, denkbeeldige wereld. Ik ken de praktijk. De praktijk is helder. De servicekosten bewegen mee als je de huurprijzen

inperkt. Dat is gewoon een waarheid.

De heer **IŞIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb jarenlang in dit vak gewerkt. Ik weet hoe het systeem werkt. Voor de servicekosten en energiekosten betaal je maandelijks een voorschotbedrag en aan het eind van een jaar krijg je de afrekening. Als je teveel hebt betaald, krijg je geld terug en als je te weinig hebt betaald, moet je bijbetalen. Meer is het niet. Ik kan de heer Bos de nodige informatie straks onder vier ogen aanreiken.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): De VVD claimt in het verkiezingsprogramma dat ze graag wil bouwen voor mensen met verschillende beroepen, bijvoorbeeld leraren. Zij zijn vaak aangewezen op dit segment! De VVD-fractie zei eerder in te willen grijpen in de markt om leraren allerlei voordelen te geven, bijvoorbeeld met het aanbieden van een sociale huurwoning. Laatst hebben we nog gesproken over misschien een voordeel met een parkeerplaats. Waarom is de heer Te Hoonte niet bereid om in ieder geval iets te doen, zodat die leraren ook kwaliteit krijgen en in Utrecht kunnen wonen, terwijl wij voorstellen om iets te doen aan de kwaliteit van de woningen, zodat mensen niet opgehokt zitten in een woning die al veel te duur is?

De heer **TE HOONTE** (VVD): Omdat dit voorstel precies gaat over de woningen waarover de wethouder nu ook al in overleg kan treden met de ontwikkelaar, want er is sprake van een zogenaamde anterieure overeenkomst. Dit voorstel gaat niet over de situatie dat die overeenkomst niet is gesloten. Dan kan de gemeente helemaal niets zeggen. We voegen regelgeving toe aan een overeenkomst waarvoor al de mogelijkheid bestaat om het gesprek met de ontwikkelaar aan te gaan. Wat mij betreft doet de wethouder dat. Maar wonen begint ermee dat iemand dat gebouw wil bouwen. Die woning is er niet, als er niet wordt gebouwd. Dan hebben we niets aan de regels.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik zou zeggen dat de heer Te Hoonte op zijn wenken wordt bediend. Er wordt inderdaad in gesprek gegaan met de mensen die die huizen willen bouwen. Wij willen dat er dan ook kwaliteit wordt gerealiseerd. Als je toch spreekt over ingrijpen, waarom kan volgens de VVD-fractie een leraar wel af en toe voorrang krijgen bij een sociale huurwoning, maar is ze niet bereid om ook maar iets te doen voor degenen die in een middeldure huurwoning zitten?

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Ik vind het spijtig dat de heer Te Hoonte niet op mijn interruptie inging. Dit klinkt als het dividendbelastingbeleid in de Utrechtse gemeenteraad.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! We hebben vandaag al genoeg Haagse onderwerpen gehoord. Ik laat het erbij dat wij daar niet over gaan.
Teruggaand naar mijn betoog...

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik zou zeggen, teruggaan naar het beantwoorden van de vraag van mevrouw Schilderman.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Dan moet mevrouw Schilderman die nog even herhalen.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Het wordt zo wel een heel lange avond. Eerder heeft de VVD-fractie gezegd bereid te zijn om allerlei overheidsinterventies te doen om bijvoorbeeld leraren voorrang te geven met sociale huisvesting en ze een parkeerplaats aan te bieden. Maar we willen toch ook dat ze met een beetje kwaliteit kunnen wonen op een oppervlak waarin ze ten minste "hun kont kunnen keren", zoals de heer Schipper zei, als ze zijn aangewezen op het middeldure segment? Waarom is de Te Hoonte niet bereid daar iets aan te doen?

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Mevrouw Schilderman suggereert hier dat we er niets aan willen doen, maar ik heb hiervoor gezegd dat we graag hadden gezien dat de wethouder een convenant had gesloten met de sector. Ik had bij het actieplan een overzicht verwacht waar de wethouder denkt te werken aan middenhuur en wat zijn plan is om die huisvesting te bereiken, zoals bij het Actieplan Studenthuisvesting is gebeurd. Maar dat zie ik niet terug in het actieplan. Ik zie een lijstje met maatregelen om de sector te reguleren waarmee de gemeente aan tafel gaat en zegt: "kijk eens hoe heerlijk we samenwerken. Wat wilt u? Oh, dat doen we niet." Volgens mij werkt het niet zo als je dingen samen wilt doen en moet je op een andere manier overleggen. Ik wacht het antwoord van de wethouder

af waarom we niet kiezen voor een convenant.

Voorzitter! Ik dien hierbij een amendement in om de periode verwoord in beslispunt 6 aan te passen door er 10 jaar van te maken

"Amendement 83

Middenhuur korter gereguleerd

De raad bijeen 7 december 2017 ter bespreking van het "Actieplan Middenhuur" constaterende dat

- in Utrecht een behoefte bestaat aan extra middenhuurwoningen voor diverse doelgroepen;
  - beleggers hebben aangegeven bereid te zijn deze woningen te bouwen, maar moeite te hebben met de voorstellen die door de gemeente worden gedaan;
  - het niet wenselijk is dat de ontwikkeling van middenhuurwoningen tot stilstand komt, overwegende dat
    - het wenselijk kan zijn voor een belegger na 10 jaar woningen te verkopen teneinde geld vrij te maken om weer nieuwe woningen te bouwen;
    - het wenselijk kan zijn de huurprijs van middeldure huurwoningen na 10 jaar sneller te verhogen om de doorstroming in de woningen op gang te houden;
    - door het opleggen van een blokkade op huurverhoging de beleggerswaarde van woningen daalt en dit bij een vaste aanvangshuur zal leiden tot minder kwaliteit of lagere inkomsten voor de gemeente,
- besluit,
- de periode zoals verwoord in beslispunt 6 aan te passen naar 10 jaar."

Het amendement is ondertekend door mijzelf.

Voorzitter! We maken ons zorgen over enkele lopende plannen. In onze ogen hebben het soort ingrepen dat wordt voorgesteld effect op de financiën van de gemeente. Dit was de uitkomst van de verschillende toelichtingen die we daarover hebben gekregen. Het kan meevallen, maar er zal een effect zijn, omdat de gemeente net iets minder geld beschikbaar zal hebben om bijvoorbeeld in de openbare ruimte te steken. Wij zijn benieuwd hoe het zit met de lopende visies, zoals over het Beurskwartier, de Merwedekanaalzone en de lopende exploitaties in Leidsche Rijn. Kunnen en mogen wij verwachten dat daar tekorten ontstaan? En zo ja, hoe gaan we daarmee om en kunnen die gedekt worden? Ik hoor graag een reactie van de wethouder. We hebben een amendement klaarliggen als we merken dat het antwoord dat raakt.

Mevrouw **URINGA** (ChristenUnie): Voorzitter! Voor ons ligt het Actieplan Middenhuur. Een plan dat Utrecht moet helpen extra woningbouw te ontwikkelen in het middenhuursegment. Een segment waar een groot tekort aan is in deze prachtige stad Utrecht, net zoals het blijvend tekort aan sociale huurwoningen. In eerste instantie lijkt het plan de sociale huur ten goede te komen. Zo hebben we het echt getoetst. Het biedt ruimte voor een goede doorstroming vanuit de sociale huurwoningen. In de stad moet met dit plan het prijsverschil overbrugbaar blijven.

De ChristenUnie-fractie is blij dat we de categorie middenhuur nu eindelijk hebben gedefinieerd en daarmee weten welke middelen beschikbaar zijn om vanuit de gemeente erop te sturen. In het actieplan worden echter nog niet alle instrumenten benoemd. Wij hebben eerder vragen gesteld over de mogelijkheid om een percentage middeldure huur op te nemen in het bestemmingsplan. We zien graag dat dit instrument wordt toegevoegd aan het raadsbesluit en steunen daarom het amendement van de CDA-fractie over middeldure huur als aparte bestemmingsplancategorie in het Actieplan Middenhuur.

Met dit actieplan kunnen er eindelijk duidelijke afspraken worden gemaakt met beleggers en ontwikkelaars. De ChristenUnie-fractie is het echter met de fracties van CDA en D66 eens dat het plan een goede balans moet hebben en niet te veel moet doorslaan in reguleren. Het moet aantrekkelijk blijven om de middeldure huurwoningen ook in mindere tijden te bouwen. Juist nu de snelheid behouden in het bouwen van middeldure huurwoningen is van cruciaal belang.

Ook vindt de ChristenUnie-fractie het belangrijk dat de indexering van de sociale huurprijs en middeldure huur zo veel mogelijk gelijk blijven oplopen. Dit om de doorstroming van sociale huur naar middeldure huur te blijven stimuleren. De stap mag niet te groot zijn. Daarom zullen we het amendement Breng balans in indexering van huurprijzen, van harte steunen.

Voorzitter! Als de raad dit actieplan vanavond vaststelt – dat hoopt de ChristenUnie-fractie zeker te gaan doen – hebben we de inzet en uitgangspunten van het college in de onderhandelingen bepaald. De praktijk moet echter uitwijzen in hoeverre deze uitgangspunten ook werkelijkheid worden. De D66–

fractie vroeg in die richting iets. Wij hebben die vraag ook. Kan de wethouder toezeggen dat de raad wordt geïnformeerd over in hoeverre het lukt deze afspraken met de ontwikkelaars te maken en kan hij toezeggen de raad voor het volgende MPSO te informeren? Misschien is dit net te vroeg, maar daarop zal hij dan straks reageren.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! We sluiten ons volledig aan bij de bijdrage van de GroenLinks-fractie. Die was dermate goed, dat ik er weinig aan heb toe te voegen. Wij vinden dat er een mooi actieplan ligt dat als A-punt naar deze raad had gemogen. We hopen dat dit plan zo veel mogelijk in zijn originele staat wordt aangenomen en wensen de wethouder veel succes met de uitvoering van dit actieplan.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb een vraag aan mevrouw Van Esch en aan de heer Zwanenberg. Stel je voor dat alle amendementen worden aangenomen. Dat betekent een verslechtering van het plan in de ogen van de fracties van GroenLinks en PvdD. Betekent dit dat ze dan niet zullen instemmen met dit actieplan?

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Ik denk dat we dan gaan schorsen, een half uur of een uur. Dan gaan we heel lang nadenken tot 23.30 uur. Dan gaat iemand veto-en en dan gaan we er de volgende keer over verder. Nee, we gaan dan even nadenken. Voor ons is het van belang dat het plan zo veel mogelijk in zijn huidige staat behouden blijft. We zullen kijken wat we gaan doen als een aantal amendementen wordt aangenomen waar we het niet mee eens zijn. Dat lijkt mij logisch.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Dan ga je gewoon liggen en instemmen met het plan.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Ik heb zó lang moeten wachten dat ik denk de rest van de avond te kunnen gebruiken. Maar ik zal proberen de algemene beschouwing kort te houden.

Het plan probeert in essentie een evenwicht te vinden tussen aan de ene kant de bouw van zo veel mogelijk woningen in het middensegment en aan de andere kant het bouwen van woningen die een prijs/prestatieverhouding hebben die voor de doelgroep waarvoor we bouwen aantrekkelijk is. Dat zijn de starters op de woningmarkt, de afgestudeerden met een hbo of universitaire opleiding, singels of duo's. De inkomens daarvan vormen de koopkracht waaruit we de bandbreedte van de huren die ze kunnen betalen hebben afgeleid. Dat is de essentie van hoe we gekomen zijn tot dit voorstel.

Aan de andere kant zeg ik tegen iedereen die zich bezorgd maakt over de aantallen dat we uiteraard aantallen willen bouwen. Ik ben trots dat wij afgelopen drie jaar de productie in Utrecht verviervoudigd hebben. De komende drie jaar worden er 3700 woningen in het middensegment van de huurwoningen opgeleverd. Dat is behoorlijk veel. Kortom, er zit een enorme groei in. Het volume gaat de goede kant op. Ik zie eerlijk gezegd niet dat dit de komende jaren zal afzakken, want in ieder project dat langskomt, zit een substantieel percentage middeldure huur. Het is wel zo dat we vorig jaar oktober hebben geconstateerd dat er zeer snel een verslechtering plaatsvond van de kwaliteit die men kreeg voor zijn harde euro's, met als exces een project waarin 25 m² voor € 850 werd aangeboden.

Ik constateer dat, op de VVD-fractie na, iedereen impliciet heeft gezegd - daaraan zijn weinig woorden vuilgemaakt - dat men vindt dat buiten de binnenstad 50 m² voor € 712 de beschikbaarheidsgrens is. Ik vind het zeer opmerkelijk dat de raad het op dit punt eens is, dat er een ondergrens zit aan wat men moet krijgen voor zijn euro's. Voor de rest constateer ik dat er heel breed overeenstemming is dat de raad iets moet zeggen over de looptijd van een complex woningen met middeldure huur en dat dat niet direct bij oplevering uitgepand kan worden, en over de huurverhoging tijdens de looptijd. Dit zijn de drie knoppen waaraan we in dit voorstel iets hebben gedaan.

Er is een aantal amendementen ingediend om de prijsindex en om de looptijd aan te passen. Wat mij betreft vallen alle amendementen die zijn ingediend binnen de marges van wat de raad van zo'n voorstel kan vinden. Nogmaals, we spelen met het raadsvoorstel in op het verzoek van de raad.

Een jaar geleden is in de raad gevraagd om een voorstel om de prijs/prestatieverhouding in te regelen. Het college denkt met dit voorstel een balans te hebben gevonden tussen aan de ene kant voldoende rendement bieden voor bonafide beleggers, de pensioenfondsen en verzekeraars. We weten dat ze dit een formule vinden waarmee ze langjarig zekerheid hebben op 100% bezettingsgraad en een fatsoenlijk rendement. En aan de andere kant dat ze de aantallen bouwen die we willen dat ze bouwen. Ik kan de raad zeggen dat dat er veel zijn.

Het proces om tot dit raadsvoorstel, tot vanavond, te komen heeft een jaar geduurd. Ik denk dat dit een goede investering is geweest. We zijn begonnen met een onderzoek van Stec, een marktonderzoek

naar het instrumentarium dat kan worden ingezet. De raad heeft het afgelopen half jaar een aantal initiatieven genomen voor fact finding en discussies met marktpartijen. Dat zien we terug in de wijzigingsvoorstellen die vanavond zijn ingediend.

Ik zal alle wijzigingsvoorstellen langslopen, want degenen die het woord hebben gevoerd, hebben voor 99% die thema's aangeroerd. Daarna volgen nog een paar onderwerpen die niet tot een amendement hebben geleid.

Amendement 76, een grijze blokkendoos is kansloos, vraagt om aan beslispoint 9 toe te voegen dat omwille van de integrale kwaliteit en economische haalbaarheid afgeweken kan worden van het toepassen van het Actieplan Middenhuur. Dit is helemaal in lijn met het idee van het collegevoorstel. De raad weet dat wij bij anterieure overeenkomsten altijd over kwaliteitsaspecten praten, denk aan duurzaamheid. Dat is altijd een onderdeel van het gesprek met de ontwikkelaar over de verhouding tussen kosten en baten. Dit voorstel ligt dus in lijn met het raadsvoorstel.

Amendement 77, Met 15 jaar krijgen we meer huurwoningen voor elkaar, vraagt om beslispoint 6 aan te passen naar 15 jaar, dus om de looptijd van het contract terug te brengen van 20 naar 15 jaar. Dat kan, sterker nog, ik denk dat de beleggers daar voor zijn. De raad moet zich aan de ene kant realiseren dat beleggers, althans de pensioenbeleggers, gemiddeld na 27 jaar uitponden. Die periode is 7 jaar langer dan wat het raadsvoorstel voorstelt. De facto is voor die partij 20 jaar geen enkel probleem. Daarom hebben we voor die termijn gekozen. We denken dat we daarmee de cowboys uit de markt filteren en de degelijke pensioenbeleggers hiermee prima uit de voeten kunnen. Aan de andere kant, als de raad terug gaat naar 15 jaar, moet hij zich realiseren dat daarmee in eerste instantie niet extra woningen worden gerealiseerd, maar dat er 25 % productie van afgaat, namelijk in de laatste vijf jaar. Vanaf jaar 15 wordt er dan uitsluitend gebouwd voor de vervangingsmarkt. Want na 15 jaar kan er worden uitgepond en niet pas na 20 jaar. Kortom de indieners zouden nog eens moeten nadenken over de titel van het amendement. Maar de raadsleden moeten dit uitleggen. Als de raad kiest voor een kortere periode, zal daarmee sneller alleen voor de vervangingsvraag worden gebouwd. Dat betekent dus dat er op termijn minder middeldure huurwoningen beschikbaar zullen zijn. Het is uiteraard aan de raad om uitleg te geven aan degenen die daarover vragen stellen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik volg de wethouder niet zo. De gemiddelde institutionele belegger houdt 27 jaar zijn vastgoed vast, of er nu een exploitatieplicht van 20 jaar op staat, of 15 jaar. Dus wat is het bezwaar?

De heer **JANSEN** (wethouder): De gemiddelde beleggers zijn niet de cowboys in de markt. Wij willen partijen die werken met asociale verhoudingen tussen wat ze vragen en leveren uit het beleggersaanbod filteren. Als we dat niet zouden regelen, kunnen zij meer bieden voor grondposities dan de brave beleggers. Als je kleine appartementjes bouwt voor een korte periode – de voorbeelden hebben zich de afgelopen jaren opgestapeld – kun je meer voor de grond bieden. Dit betekent dat alle grotere woningen daarmee van de markt worden gedrukt.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! De wethouder heeft het over asociale cowboys. Hij rekent daartoe de ontwikkelaars, die recentelijk vanwege het feit dat minister Blok de regels heeft gewijzigd, hun huren hebben opgeschroefd.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Ik constateer dat de raad vorig jaar in motie 162 heeft gevraagd om iets te doen aan de snelle verslechtering van de prijs/kwaliteitverhouding. Het economisch effect daarvan is dat die partijen in staat zijn om meer voor grondposities te bieden dan andere. Dat betekent dat de productie van middeldure huurwoningen, die de raad in meerderheid graag zou zien met een fatsoenlijke prijs-kwaliteitverhouding, daarmee onder druk komt te staan.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): We hebben de wethouder vaak om onderbouwing gevraagd. Daarbij hebben we hem vaak gevraagd welke termijn hij denkt nodig te hebben om ervoor zorgt dat degenen die slechte bedoelingen hebben en een kortetermijnwinst najagen geen ruimte wordt geboden en zij die willen zorgen voor een betere investering op lange termijn wel. Hoe zorgen wij ervoor dat we de juiste partijen binnenhalen? Ik ben heel erg benieuwd waarom de wethouder nu zegt wat we eerder niet aangetoond hebben kunnen krijgen, dat dit met een termijn van 20 jaar wel het geval zou zijn en met 15 jaar niet. Het enige wat hij zegt is dat 20 jaar langer duurt. Wij vinden het belangrijk dat er ook ruimte is om te investeren in de woningvoorraad en om eens iets op te kunnen knappen. Die investering moet ergens van worden betaald. Denkt de wethouder niet dat het kortetermijnwinstbejag buiten de deur wordt

gehouden met de termijn van 15 jaar, omdat die partijen ook niet kunnen inschatten hoe de markt er over 15 jaar uit zal zien? Ze kunnen er niet van uitgaan dat ze na 15 jaar tegen een hoge prijs kunnen verkopen. Ze weten alleen wat ze die eerste 15 jaar kunnen doen.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Uit de vele gesprekken met marktpartijen die we het afgelopen jaar hebben gevoerd is één ding gebleken, dat marktpartijen aan veel zaken twifelen, behalve dat de Utrechtse woningmarkt zodanig overspannen is en blijft in de nabije toekomst, dat de zekerheid dat ze woningen kunnen verhuren tegen dit soort huren 100% is. Ik denk dat het vertrouwen van de beleggers in de middeldure huurmarkt heel groot is. Waar ligt dan de grens? Het enige wat ik zeg, is dat dit geen wiskunde is, geen mathematische berekening. Wij hebben die termijn van 20 jaar gekozen op basis van de constatering dat bij pensioenbeleggers, degene die we graag het langetermijncommitment zien hebben aan de Utrechtse woningmarkt, die termijn een prima haalbare optie is. Hoe korter die termijn wordt, hoe groter het risico is dat andere partijen daarvoor in de plaats komen, die meer gaan bieden voor de grond, maar tegen slechtere condities. Mijn voorspelling is dat de titel van het amendement kan omslaan in het tegendeel. Het enige dat zeker is, is dat er na 15 jaar kan worden uitgepond. Dat gaat capaciteit kosten. Ik kan niet zeggen hoeveel capaciteit.

De **VOORZITTER**: Ik zie veel vragen langskomen. Het is aan u of we bij iedere amendement zo lang stil moeten blijven staan.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! De aanleiding van de motie van de CDA-fractie was het gevalletje Zijdebalen, waar de stijging van de huur enorm uit de pan liep. De ontwikkelaar is Hurks en Van Wijnen. Ik heb een vraag aan de wethouder. Als hij spreekt over cowboys, bedrieglijke partners die snel winst proberen te maken, bedoelt hij dan Hurks en Van de Wijnen?

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Dat zijn geen beleggers. Een deel van dat complex wordt overigens verkocht aan Bouwinvest, dat is wel een pensioenbelegger. Een deel wordt verkocht aan Mitros, na interventie van het college. Voor alle partijen geldt dat duidelijkheid over de kaders betekent dat iedereen weet waar hij aan toe is. Dat is overigens niet in beton gegoten, want we kunnen afwijken als daarvoor specifieke economische redenen zijn. Er ligt een amendement dat dit mogelijk maakt als er ook specifieke kwalitatieve redenen voor zijn. Een economische reden kan hoge saneringskosten op een bepaalde locatie zijn. Ik noem maar iets. Dat kost extra geld en kan reden zijn om af te wijken.

Het college heeft geen enkele reden om een project spaak te laten lopen. De raad krijgt ieder jaar bij het MPSO te horen wat er in de pijplijn zit en hoe zich dit ontwikkelt. Daarop kan de raad het college afrekenen. De afgelopen jaren ontwikkelde het middeldure huursegment zich hartstikke goed. De raad kan uiteraard ieder jaar ook zien hoe de middeldure zich kwalitatief en kwantitatief ontwikkelt. Ik ben graag bereid om de raad daarbij tevens te informeren over de redenen waarom we in individuele gevallen zijn afgeweken, want die zijn er ongetwijfeld legio. Bijna ieder project heeft maatwerkaspecten, omdat iedere locatie anders is.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! De wethouder heeft het over asociale cowboys. Dat vind ik een redelijk zware kwalificatie. Nergens wordt benoemd om welke projecten het gaat. Heel veel ontwikkelaars worden nu op één hoop geschoven. Ik ken heel veel ontwikkelaars, maar ook kleine woningen met hogere huurprijzen die zijn gerealiseerd in gemeentelijk vastgoed waar de gemeente van af moest, omdat er een heel groot stadskantoor is neergezet. Hebben we het dan over dat soort situaties? Waar hebben we het over? Of hebben we het over splitsen? Ik vraag me af of we dan naar een anterieure overeenkomst gaan.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Er is één pand dat een gemeentelijk kantoorpand was en nu een woonbestemming heeft, dat is Ravellaan 96. Dat pand wordt gekenmerkt door een uitermate goede prijs/prestatieverhouding. Het wordt beheerd door Socius. Dit is het enige voorbeeld dat ik ken, andere panden werden door ons gehuurd. Wat er daarna mee is gebeurd, bijvoorbeeld met de Neudeflat, weet ik niet. Dat is misschien wel de reden waarom we dit voorstel behandelen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik constateer dat de wethouder ofwel met meel in de mond praat, ofwel een vreemde classificatie de lucht in schiet om zijn Actieplan Middenhuur kracht bij te zetten. Wie zijn die asociale cowboys, die vastgoedcowboys die de gemeente een loer proberen te draaien en die de huurder een poot uit durven te trekken? Wie zijn ze? Daar zegt de wethouder niets over.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! De raad kan zien aan het collegevoorstel wat wij beschaafdheidscriteria vinden voor de middenhuur. Alles wat daar niet aan voldoet, is wat ons betreft over de top.

Amendement 83, ingediend door de heer Ter Hoonte, is de overtreffende trap van amendement 77. Alles wat ik daarover heb gezegd, geldt ook voor dit amendement, maar dan in het kwadraat.

Amendement 78, ingediend door de heer Brussaard, vraagt aan de mix van instrumenten in beslispunt 1 van het raadsbesluit de inzet van publiekrechtelijke instrumenten toe te voegen, zoals het vaststellen van het percentage middeldure huurwoningen in het bestemmingsplan. Op zich een sympathiek amendement. De heer Brussaard weet dat wij adhesie hebben betuigd aan het verzoek van een U-10 collega uit De Bilt om dit instrument ook in deze regio te kunnen toepassen. We hebben gezegd dat we primair kiezen voor anterieure overeenkomsten, omdat die flexibeler zijn. Maar ik houd dit graag achter de hand. Het is wel zo, dat weet de heer Brussaard ongetwijfeld, dat we op dit moment in het bestemmingsplan alleen maar de categorie middeldure huurwoningen met huurgrenzen kunnen opnemen en niet de prijs/prestatieverhouding. Dat is natuurlijk wel de essentie van dit raadsvoorstel. We zijn met een landelijke lobby bezig om dit in de wet aan te passen. Dat lijkt kansrijk met deze minister, maar het is nog niet geregeld. Op zich vormt het amendement een prima instrument als dit in de wet wordt aangepast.

Amendement 79, ook ingediend door de heer Brussaard, stelt voor de bovengrens niet met de consumentenprijsindex te indexeren, in de volksmond de inflatie, maar met de inflatie +1%. Ook dat kan uiteraard. Overigens is het een misverstand dat de corporaties de huren het afgelopen jaar met de inflatie +1% hebben verhoogd. Ze hebben gewoon volgens het huurbeleid de inflatie toegepast. De corporaties mogen wettelijk de huren met 1% boven de inflatie verhogen, maar hoeven dat niet te doen. We hebben in Utrecht met de corporaties afgesproken dat ze een gematigd huurbeleid volgen. Het langjarig gemiddelde in de vrije sector was overigens tot twee jaar geleden ook inflatievolgend. De afgelopen twee jaar zijn de huren explodeert. De raad kan uiteraard hoger gaan zitten. Maar dat betekent dat het begrip middeldure huur langzamerhand wordt opgerekt en dat de huidige grenzen van € 712 tot € 950, gecorrigeerd voor inflatie, in de toekomst kunnen liggen op € 712 tot bijvoorbeeld € 1100, naarmate de tijd voortschrijdt. De raad moet die afweging maken. Technisch gezien moet het amendement worden aangepast, omdat dan ook de bovengrens mee moet worden geïndexeerd, anders wordt de bandbreedte van het middensegment steeds kleiner. Ik adviseer om dat aan te passen.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Voorzitter! Volgens mij wordt dit in het amendement van de heer Bos geregeld. Daar komt de wethouder zo op, denk ik.

De heer **JANSEN** (wethouder): Dat heb ik ook gezien, maar dan is mijn suggestie om die twee amendementen te integreren. Anders is het theoretisch mogelijk dat het ene amendement wordt aangenomen en het andere niet. Ik adviseer dat risico te voorkomen. Volgens mij is de index die de heer Bos toepast bovendien anders dan die, die de heer Brussaard toepast. Dat lijkt mij eerlijk gezegd ook niet zo logisch. Nogmaals, het is aan de raad.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Nog even kort over de CPI +1%. De wethouder stelt dat deze categorie groter wordt, als dit amendement wordt aangenomen. Hij veronderstelt dan dat de bovengrens van de sociale huurwoningen gelijk blijft. Die beweegt natuurlijk ook, waardoor deze grens geleidelijk aan mee beweegt.

De heer **JANSEN** (wethouder): In het collegevoorstel wordt de ondergrens mee geïndexeerd met de ontwikkeling van de liberalisatiegrens. Dat lijkt mij logisch. Dat blijft ook zo. Dat wordt niet geamendeerd. Dat zou ook niet verstandig zijn geweest. De bovengrens wordt in het collegevoorstel geïndexeerd op de CPI. Die moet worden geïndexeerd met CPI +1%, als het amendement van de heer Brussaard c.s. wordt aangenomen, wil de bandbreedte hetzelfde blijven. Dat is mijn advies.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Ik zoek even over welk amendement van de CDA-fractie de wethouder het heeft. Volgens mij gaat amendement 79 over de huurprijs van de woning en niet over de bovengrens. Het stuk gaat over de bovengrens en ondergrens. We hebben heel lang gesoebat met verschillende fracties. Beide voorstellen die gaan over grenzen, gaan met de procentuele stijging van de liberalisatiegrens mee. In de amendementen die er nu liggen, hebben de twee grenzen dezelfde index, alleen de huur zelf van de woning die een middenhuur heeft, stijgt met CPI +1%.

De heer **JANSEN** (wethouder): De raad moet zich realiseren dat de liberalisatiegrens de afgelopen jaren bevroren is geweest. Dat gaat waarschijnlijk weer veranderen. Ik verwacht dat die zal worden gekoppeld aan de CPI, of iets in die geest. Voor de uitvoering vind ik het uitermate onverstandig om de grens voor de middenhuur niet te laten samenvallen met de liberalisatiegrens. Ik raad dat zeer af. De bovengrens is nu € 950. Die wordt in het collegevoorstel geïndexeerd met de consumentenprijsindex, met de inflatie. In het voorstel van de heer Brussaard, samen met dat van de heer Bos, wordt dat inflatie +1%. Technisch kan dat. Daarmee blijft de bandbreedte hetzelfde.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik wijs de wethouder erop dat de bandbreedte in het collegevoorstel waarschijnlijk kleiner zal worden, omdat we de afgelopen jaren hebben gezien dat de liberalisatiegrens harder is gestegen dan de CPI. De CPI zit rond 1% en liberalisatiegrens is heel vaak met 2,5% gestegen. Natuurlijk staat die op dit moment stil, maar in het voorstel van het college is de kans aanzienlijk dat daarmee het segment effectief wordt verkleind. Dat voorkomen we met het voorstel van de heer Bos, omdat daarin staat dat ze allebei met de liberalisatiegrens meebewegen. Dan zijn we wel afhankelijk van Den Haag.

De heer **JANSEN** (wethouder): De essentie van mijn advies over de aansluiting van de regeling voor de middeldure huur bij het sociale huursegment onder de liberalisatiegrens is: zorg ervoor dat we daarbij het landelijke regime volgen.

Hiermee kom ik op amendement 80, ingediend door de fractie van Student & Starter, reële inkomenseisen bij middenhuur. Dat stelt voor om te bepalen dat de minimale inkomensgrens voor een middenhuurwoning niet hoger mag zijn dan 48 keer de maandhuur. Dat kan. Ik wijs erop dat IVBN een soort totaalpakket heeft aangeboden, met inbegrip van het element om gereguleerde huurwoningen in dit segment uitsluitend toe te wijzen aan inkomens onder de € 50.000. Het kan allebei tegelijk. Het amendement gaat over een minimale inkomensgrens, dat gaat over een maximale inkomensgrens. Het amendement is technisch correct.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Ook hier geldt dat het amendement is bedoeld om de minimale inkomenseis vast te stellen en niet om een maximumgrens vast te stellen aan de mensen die er mogen wonen. De wethouder suggereert een beetje dat laatste te interpreteren. Ik ben heel erg benieuwd hoe hij dit interpreteert.

De heer **JANSEN** (wethouder): Als de raad 48 keer de maandhuur koppelt aan de ondergrens van € 712 en de bovengrens van € 950, komt dat aardig overeen met alleenstaanden en de tweepersoonshuishoudens die niet meer in corporatiewoningen terecht kunnen. De logica vanuit de doelgroep is er.

Amendement 81, voorrang voor doorstromers uit de sociale huur, ingediend door de heer Schipper, stelt voor om aan het raadsvoorstel een beslispunt toe te voegen luidend: te bepalen dat doorstromers uit de sociale huur voorrang krijgen bij de toewijzing van een substantieel deel van de middenhuurwoningen. Het amendement specificeert dit nader. Dit betekent dat we in de anterieure overeenkomsten zullen proberen een substantieel percentage op te nemen dat per complex zou kunnen verschillen, als de raad dit amendement aanneemt. Ik wijs de raad erop dat die huurders er wel moeten zijn. Daar heeft een motie, ingediend door de heer Işik, betrekking op. Daar kom ik zo op. Op zich helpt dit amendement enorm de doorstroom te bevorderen. Technisch is het mogelijk.

Amendement 82, Bovengrens bandbreedte middenhuur, ingediend door de heer Bos, is het amendement dat samenhangt met het amendement over de indexering van de heer Brussaard. Ik kan er in de tweede termijn nog op terugkomen en zal dit ambtelijk checken, maar ik heb de indruk dat die twee amendementen technisch niet helemaal sporen. Als het de bedoeling is dat ze in elkaar worden gevlochten, adviseer ik er nog even goed naar te kijken.

Motie 248, ingediend door de heer Işik, Activeer de doorstroming in de sociale huursector, kan goed worden gecombineerd met het amendement van de heer Schipper c.s. Als er wordt gekozen voor een formele vorm van doorstroming naar het middenhuursegment, zal er uiteraard een regeling bedacht moeten worden om dat te accommoderen, omdat beleggers uiteraard niet willen dat ze moeten wachten op potentiële huurders. Er moet een soort stuwmeer zijn van mensen die interesse hebben om door te stromen. Maar dat lijkt mij op zich goed te organiseren. De motie is dus goed uitvoerbaar.

Motie 249, houd middenhuur betaalbaar, is ingediend door de heer Işik. Die draagt het college op afspraken te maken met marktpartijen om binnen de afgesproken periode bij nieuwe verhuring de huren

niet naar een marktconform niveau te verhogen. Dit kan de raad nog een keer uitspreken, maar zit al in het voorstel. Ook bij mutatie dient de verhuurder zich gedurende de looptijd – die is nu 20 jaar of geamendeerd korter – te houden aan wat er maximaal aan huur mag worden gevraagd. Het doet er niet toe of er een mutatie plaatsvindt of niet. De huursprong waarvan in het verleden sprake was, kan dan niet meer.

De heer **IŞIK** (PvdA): Voorzitter! Even voor mijn duidelijkheid. Ik trek mijn motie in als het college zegt dat bij aanvang de huurprijs € 750 is en een jaar later dezelfde woning nog steeds wordt verhuurd voor € 750. Het is niet de bedoeling dat bij aanvang de huurprijs € 750 is en die bij mutatie wordt verhoogd tot € 900. Met de motie wil ik dat tegengaan.

De heer **JANSEN** (wethouder): Zeker. Maar de heer Işik moet zich realiseren dat dit niet met terugwerkende kracht kan. Bij projecten waarover in het verleden afspraken zijn gemaakt en er niets over in staat, kan die huurstijging uiteraard wel. Zijdebalen is daarvan een voorbeeld. Bij nieuwe projecten waar we deze afspraak opnemen in de anterieure afspraken worden dergelijke huurstijgingen uiteraard voorkomen. Dit is onderdeel van de kaders die het college vandaag aan de raad heeft voorgelegd.

Voorzitter! Ik kom tot slotte tot enkele vragen die me zijn voorgelegd en begin met de evaluatiebepaling. Ik ben bereid toe te zeggen dat er over twee of drie jaar een integrale evaluatie plaatsvindt. Maar het lijkt mij logischer om bij het bespreken van de het meerjarenprogramma stedelijke ontwikkeling, wat we ieder jaar doen, voor de eerste keer in mei-juni, te kijken hoe de werkelijkheid zich ontwikkelt. Wat zijn de aantallen, waar wordt afgeweken van de standaard en waarom? Daarmee heeft de raad een actueel beeld van hoe de vlag erbij hangt. Ik denk dat de raad ieder jaar kan bijsturen, als hij daaraan behoefte heeft.

De heer **Te Hoonte** heeft een vraag gesteld over het effect van dit regime op de grondexploitaties. De raad weet, daar kan mijn college Geldof hem alles over vertellen, dat wij streven naar een positief saldo voor de grondexploitaties. Dat is uiteraard een belangrijk doel. We willen daarop niet structureel geld toeleggen. Wij streven meer zaken na met de grondexploitaties. Met goed tenderen proberen we de economisch meest voordelige inschrijving te krijgen, en kostendekkendheid en een aantal maatschappelijke doelen te bereiken, bijvoorbeeld collectief particulier opdrachtgeverschap, duurzame woningen, klimaatbestendigheid et cetera. De gemeente streeft heel vaak een combinatie van doelen na bij projecten. Ik ben er positief over dat de beleggers mee hebben gedacht over een alternatief, maar zij hanteren als criterium de benchmark als maximale opbrengst op een locatie. Dat is mijn kritiekpunt, want als je dat van mening bent, moet je altijd 100% kleine appartementen bouwen. Dat is precies de aanleiding voor dit raadsvoorstel. De gemeente heeft het recht en de plicht af te dwingen dat het woningbouwprogramma op locatie is afgestemd op de behoefte van de markt van onze woningzoekenden. Kortom, wij kunnen altijd zeggen dat de investeerders een bepaald percentage groot of klein, koop of huur moeten bouwen. Dat is in wezen het kader waarbinnen we werken. Daarbinnen staat het doel dat de grondexploitaties positief zijn uiteraard recht overeind.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Als ik het goed voor ogen heb, dan zit er bij het MPSO altijd een beoordeling van een externe partij die aangeeft of er zaken zijn die van invloed zijn op de grondexploitatie. Die beoordeling zou dan verwerkt moeten worden. Begrijp ik goed dat als gevolg van dit Actieplan Middenhuur geen wijzigingen naar voren komen die effect zullen hebben op de grondexploitatie, of dat een externe partij niet zal zeggen: "u hebt dit beleid aangenomen, maar nu moet u ten opzichte van eerder geschatte inkomsten een afboeking doen?"

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! De peilstok die de raad ieder jaar in september krijgt, geeft een beeld van de ontwikkeling van de grondexploitatie. Dat is altijd een optelsom van plussen en minnen en op dit moment vooral heel veel plussen, kan ik de raad medelen. De raad wordt geïnformeerd over de effecten van bepaalde ontwikkelingen op de grondexploitatie. Die kunnen negatief zijn. We hebben het aandeel sociale huur en middeldure huur verhoogd. Dat kost geld. Maar dat kan ook positief zijn. We hebben bijvoorbeeld het programma geïntensiveerd. Dat komt ook heel vaak voor. Of het markteffect op het marktdeel, de koopsector, is zo positief, dat daarmee het negatieve effect aan de andere kant wordt gecompenseerd. Dat kan allemaal.

De heer **TE HOONTE** (VVD): De wethouder legt uit hoe de grondexploitatie werkt. Fijn dat de wethouder constateert dat er een peilstok is. Maar ik herhaal mijn vraag. Zal er op die peilstok een bedrag staan dat negatief is als gevolg van de middeldure huur en dit voorstel, en dat blijkbaar gecompenseerd

wordt met andere inkomsten, maar misschien zonder dit voorstel een positief resultaat zou hebben laten zien? Staat er een regel in: middeldure huur, min zoveel als gevolg van dit plan?

De heer **JANSEN** (wethouder): Nee voorzitter! Dat staat er op dit moment ook niet in, terwijl we toch 3700 woningen in de pijplijn hebben zitten. Er staat ook niet in wat de grondexploitatie bij sociale huur is. Nogmaals, er wordt in projecten ingezet op een mix aan woningbouwprogrammering met een bepaalde betaalbaarheid, en een duurzaamheids- en een mobiliteitsambitie, en er moet onder de streep een zwart getal uitkomen. Dat is het uitgangspunt. Als een onderdeel aan de ene kant wat geld kost, moet er aan de andere kant worden bijgestuurd, zodat het totaal geld overlevert en er nog steeds een zwart getal staat. Die systematiek hanteren we. Zo doen we dat ook bij particuliere grondexploitaties, want wij sturen op locatieniveau altijd op een programma dat onder de streep positief is, anders stapt de belegger er niet in. Daar heeft hij geen belang bij.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik heb in de eerste termijn bevestigingen gevraagd. Ik heb de wethouder gevraagd te bevestigen dat hij deelt dat er een tekort aan middeldure huurwoningen moet worden opgelost.

De heer **JANSEN** (wethouder): Ja, maar het college heeft meer ambities. Het college wil het tekort oplossen en de betaalbaarheid op peil houden. We hebben dus twee ambities die allebei cruciaal zijn. Ik constateer dat we vier keer zoveel bouwen als drie jaar geleden. Dat gaat redelijk aardig.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Ik ben lang beziggehouden over het woord "convenant", maar ik heb nog geen reactie van de wethouder gehad waarom er niet is gekozen voor een convenant met de sector.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Een Tweede Kamerlid van de SGP, econoom aan de Erasmus Universiteit, is ooit gepromoveerd op dit onderwerp. Hij concludeerde dat convenanten prima zijn in aanvulling op harde wetgeving en fiscale maatregelen. Ik deelde destijds zijn conclusie.

De heer **ISIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik heb twee opmerkingen gemaakt. Het spijt me als ik het antwoord heb gemist. Ik heb gevraagd of het college kan toezeggen ons te informeren hoeveel mensen uit de sociale huursector doorgestroomd zijn naar de middenhuur en hoe het college de huurders van de middeldure huurwoningen gaat beschermen tegen cowboys die hen willen uitbuiten.

De heer **JANSEN** (wethouder): Het eerste zal afhangen van welke amendementen en moties worden aangenomen. Het is makkelijker te meten, als er voorstellen worden overgenomen door de raad, zodat er een soort doorstroomregeling komt. Komt die er niet, dan wordt dit een stukje ingewikkelder.

Voor de projecten die al in exploitatie zijn, is het veel ingewikkelder om iets te regelen om uitbuiting door cowboys te voorkomen. De gemeente Amsterdam kijkt daar op dit moment naar. We volgen dat met belangstelling. Dit pakket heeft betrekking op projecten die nu in de pijplijn zitten waar nog anterieure overeenkomsten over afgesloten moeten worden. Daar kunnen we iets doen aan de prijs/prestatieverhouding, op dit moment niet met terugwerkende kracht.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Voorzitter! Ik vraag een korte schorsing aan om met de wethouder en ambtelijke ondersteuning te bekijken wat logisch is voor de ontwikkeling van dit segment.

Daarop schorst de voorzitter de vergadering.

Na heropening van de vergadering verleent de voorzitter het woord aan mevrouw Schilderman.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Voorzitter! De schorsing heeft opgeleverd dat er meer duidelijkheid is over de werking van het voorstel en de werking van eventuele andere voorstellen. Het is mij heel duidelijk geworden dat het beter zou zijn om de consumentenprijsindex aan de bovenkant te volgen, tenzij de liberalisatiegrens in dat jaar harder stijgt, om er op die manier voor te zorgen dat het segment nooit kleiner wordt. Ik heb mijn collega's diep in de ogen gekeken en ze zijn niet bereid om daarin mee te gaan. Dat vind ik erg jammer. Daarmee concludeer ik dat het meest wenselijke voorstel het niet gaat halen. Maar we kunnen meegaan met het collegevoorstel en trekken hierbij onze steun in voor de aanpassing van de heer Bos in amendement 82.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Ik heb een ordevoorstel. Wij willen schorsen. De D66-fractie heeft over deze optie niet met mij gesproken. Ik ben hierin niet geconsulteerd. Ik ben meer dan bereid om het voorstel aan te passen aan wat wij vanmiddag hebben gesteld.

De **VOORZITTER**: Ik hoor het ordevoorstel van de heer Bos. In het belang van de vergaderorde en zuivere, verstandige besluitvorming leg ik de vraag voor of het niet verstandiger is om de tweede termijn van dit debat in de volgende vergadering, over twee weken, terug te laten komen.

De heer **SCHIPPER** (SP): Daar kan wat mij betreft geen sprake van zijn. We zijn nu ongeveer acht maanden bezig met dit raadsvoorstel. De technische voorbereiding van deze amendementen is dus knudde geweest.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Nogmaals, voorzitter, ik wil schorsen om te overleggen met mijn collega.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Voorzitter! Ik ben geen voorstander van uitstel. Het is duidelijk wat wij willen. Ik verduidelijk mijn standpunt voor de heer Bos. We trekken de steun voor zijn voorstel niet in omdat hij niet bereid zou zijn het aan te passen. Dat heb ik zeker goed gehoord; hij is bereid dat te doen. Het probleem is dat sommige fracties niet bereid zijn om dat voorstel te steunen en het in die zin nooit een meerderheid zal halen. Daarom vinden we het niet zo zinnig om dat amendement aan te passen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Dat hebben we niet vastgesteld, omdat het gewijzigde amendement niet voorligt.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Volgens mij spreken we over amendement 82. Het lijkt me handig om dat helder te maken. Als er wijzigingen aan het amendement plaatsvinden, zullen wij dat niet zomaar steunen.

Daarop schorst de voorzitter de vergadering.

Na heropening van de vergadering verleent de voorzitter het woord aan mevrouw Schilderman.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Hartelijk dank allemaal. Er liggen veel voorstellen die het plan een stuk beter maken. We vergroten daarmee de kans dat er meer wordt gebouwd en er steeds meer mensen een huis kunnen krijgen. We garanderen ook een bepaalde kwaliteit en zeker ook de prijs, maar als ons amendement wordt aangenomen steunen we ook de mogelijkheden om iets te kunnen doen als de ontwikkelaar bijvoorbeeld in duurzaamheid wil investeren. Dat lijkt mij allemaal pure winst en heel goed. Ik zou zeggen: stem allemaal voor de amendementen en vervolgens voor het plan. Ik begrijp dat de heer Bos met een nieuw voorstel komt over de indexatie. Ik zet even recht dat deze correctie niet nodig is, omdat we het amendement niet goed zouden hebben voorbereid. Want als er ergens niet goed is voorbereid... In het collegevoorstel stond überhaupt geen stijging van de ondergrens van het segment. Laten we eren wie ere toekomt. De ellende begon ergens anders, maar we hebben die voortgezet.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Voorzitter! Ik wijd nog een paar woorden aan de motie over de doorstroming waar mijn naam als enige niet onder staat. Daar heeft de heer Işık al op gewezen. De motie van de PvdA-fractie is heel zacht en het amendement hierover van de SP-fractie heel hard. Ik zal ze beide niet steunen om de volgende reden. We zien ons als Student & Starter ook als partij voor mensen die nog niet in Utrecht wonen en voor wie de middenhuur de categorie is waarin ze terecht zouden kunnen komen. De toegang tot de sociale huursector is mede gebaseerd op anciënniteit. Mensen die daaruit doorstromen, wonen al lange tijd in Utrecht. We zien het liefst dat er extra woningen komen en er eventueel een lootsysteem komt of iets anders uit voorstellen die we eerder hebben gedaan. Het harde amendement steunen we niet, omdat daarmee de ruimte voor nieuwe inwoners in Utrecht kleiner wordt. Dit is een stemverklaring. Andere stemverklaringen geef ik wellicht bij de stemming.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! De heer Bos dient een amendement in, waarvan het dictum als volgt luidt ...

De heer **IŞIK** (PvdA): Voorzitter! We hebben hier regels. Ik zie graag dat iedereen zich aan die regels houdt. Ik stel voor dat de heer Bos het dictum van zijn amendement voorleest.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Dit zal ik doen, in reactie op de interruptie. Het amendement luidt als volgt.

**"Amendement 84
Bovengrens bandbreedte middenhuur**

De gemeenteraad van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2017, ter bespreking van het raadsvoorstel 'Actieplan inzake middenhuur', constaterende dat

- het college het Actieplan Middenhuur aan de raad heeft voorgelegd, overwegende dat
- het wenselijk is dat de indexering van de bandbreedte van het segment middenhuurwoningen zowel aan de onderkant als aan de bovenkant gelijke tred blijft houden, besluit het volgende:
- de tekst van beslispunt 2 te wijzigen in: Als bovengrens van het middenhuursegment een kale huur van maximaal € 950,- te hanteren, jaarlijks te indexeren met de percentuele stijging van de CPI, tenzij de indexatie van de liberalisatiegrens hoger ligt dan de stijging van de CPI, in dat geval hanteren we de percentuele stijging van de liberalisatiegrens, en gaat over tot de orde van de dag."

Het amendement is ondertekend door mevrouw Schilderman, de heer Brussaard en mijzelf.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Amendement 82 wordt hiermee ingetrokken.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Bos over het nieuwe amendement. Ik neem aan dat we over het intrekken van amendement 82 ook iets moeten zeggen als mede-indiener. Ik ben teleurgesteld, omdat we er lang over hebben gedaan om het amendement voor te bereiden. Daarover hebben we onderling veel technische discussies gevoerd. We waren het er eigenlijk over eens dat de ondergrens en bovengrens gelijkwaardig zouden moeten stijgen. Dat bereik je door op beide dezelfde index van toepassing te verklaren. Dat uitgangspunt verlaat de heer Bos. Dit staat wel in het voorstel dat er lag. Kan hij toelichten waarom?

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Het is heel simpel. Je moet soms pragmatisch zijn. Er is een aantal bezwaren aangedragen door de ambtenaren waarom je de stijging niet een-op-een moet vertalen, dus de percentuele stijging van de liberalisatiegrens niet aan de bovenkant moet toepassen. We hebben gekozen voor een middenweg. Wat zeggen we eigenlijk? We volgen in principe de CPI. Maar mocht het zo zijn dat de stijging van de liberalisatiegrens hoger is, dan hanteren we die percentuele stijging van de liberalisatiegrens aan de bovenkant. Dit is niet ideaal. Maar uit pragmatische overwegingen moeten we soms kiezen voor net even een kleine afwijking.

De heer **TE HOONTE** (VVD): De heer Bos heeft het over een kleine aanpassing. Dit kan betekenen dat we in Utrecht drie jaar lang de CPI op de bovengrens toepassen en daarna de correctie uit Den Haag, als in Den Haag wordt besloten om de liberalisatiegrens een aantal jaren te bevriezen en daarna te corrigeren. Is dat wat de heer Bos beoogt? We hebben afgesproken dat we schommelingen altijd volgen, maar nu stelt de heer Bos voor te kiezen voor de hoogste van twee mogelijkheden en dat zouden we dan altijd doen. Ik ben het even kwijt. Het verbaast me van de D66-fractie, die toch altijd iets in de melk te brokkelen heeft, dat ze dit aanpast.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Wij willen gewoon zeker zijn dat het segment niet kleiner wordt. Daarom steunen wij dit voorstel. Ik hoor de redenering van de wethouder. Hij zegt dat we de bovengrens moeten laten stijgen met de CPI, want dat komt het dichtst bij de bouwkosten. In die zin sluiten we aan. Alleen voorziet de wethouder er niet in dat het segment kleiner wordt, als aan de onderkant de liberalisatiegrens harder stijgt. Wij willen dat niet, want wij vinden het belangrijk dat er ook in de toekomst middenhuurwoningen worden gerealiseerd die passen bij het prijspeil van dan. Daarom steunen wij dit voorstel. Het gaat zo ver mogelijk mee met de stijging van de daadwerkelijke kosten. Voor een fractie die graag naar de kosten kijkt als die van de VVD, vind ik het vreemd dat zij niet meegaat.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! De heer Te Hoonte heeft mij een vraag gesteld. Ik heb hierin veel ervaring en ik ben van mening dat als we spreken over een onbetrouwbare overheidspartij die in Den Haag zit, zeker het laatste jaar. Ik word er af en toe helemaal kriegel van. Er zit een man aan de top, en die is partijgenoot van de heer Te Hoonte. Die heeft ervoor gekozen om de liberalisatiegrens gedurende een bepaalde periode te bevriezen en daarna opeens omhoog te gooien. Dit is dan de consequentie. Vanuit het perspectief dat we die bandbreedte gelijk willen houden – die mag iets afvlakken, afhankelijk van de ontwikkeling van de CPI – dienen we dit amendement in.

De heer **JANSEN** (wethouder): Voorzitter! Met het amendement is aan de bovenkant de grens van € 950 gekoppeld aan de CPI, dan wel aan de stijging van de liberalisatiegrens als die hoger is. Dat loopt redelijk in de pas met de bouwkosten, dus dat lijkt mij technisch gezien acceptabel. Er zit een verschil tussen de algemene index die wordt toegepast en dit amendement, als het amendement ingediend door de heer Brussaard om die algemene index te stellen op CPI + 1% wordt aangenomen. Dat lijkt me te kunnen, maar is niet ideaal. Ik heb dat vaker horen zeggen.

De liberalisatiegrens heeft jarenlang keurig de gemiddelde huurprijsontwikkeling in de sociale huursector gevolgd. De laatste drie of vier jaar is die bevroren, omdat dit het Rijk uitgaven in de huurtoeslag scheelde. Dat was het belangrijkste argument. In het verleden zijn er nooit enorme pieken of dalen geweest, omdat de liberalisatiegrens gewoonlijk de gemiddelde trend in de corporatiehuursector volgt. Dit ter toelichting op mijn inschatting over de variatie. Maar op zich is het amendement technisch uitvoerbaar.

Mevrouw **SCHILDERMAN** (D66): Ik heb van tevoren even opgezocht hoe hard de liberalisatiegrens stijgt. De wethouder zegt hierover dat de huren in de sociale huisvestingssector in Utrecht helemaal niet stijgen. Toch is de liberalisatiegrens in 2014 met 2,7% gestegen en in 2015 met 1,6%. Dat is wel iets om rekening mee te houden.

De **VOORZITTER**: Ik hoor geen vraag. Hiermee zijn we gekomen aan het eind van de tweede termijn en kunnen we overgaan tot stemming over de voorstellen.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Wij willen graag even schorsen.

Daarop schorst de voorzitter de vergadering.

Na heropening van de vergadering wordt overgegaan tot de besluitvorming.

Aan de orde is de stemming over amendement 76 (Een grijze blokkendoos is kansloos).

Amendement 76 wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van Stadsbelang Utrecht en VVD ervoor stemmen en de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, CDA, SP, PvdA en Student & Starter ertegen.

Aan de orde is de stemming over amendement 83 (Middenhuur woning korter gereguleerd).

De heer **IŞIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Het verlagen van de periode naar 15 jaar leidt tot het verminderen van het aantal woningen. Daarom zullen we tegenstemmen.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Wij zullen voor dit amendement stemmen en wij zullen voor de amendementen stemmen waar onze naam onder staat. Alle andere amendementen zullen wij niet steunen. Wij vinden dat het akkoord dat is bereikt met andere fracties niet een soort kookboek is waaruit je kunt selecteren. Daarom zullen wij op deze wijze stemmen.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Voorzitter! Amendement 83 is nog erger dan amendement 77. We zullen beide niet steunen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Ik kan me voor een groot deel daarbij aansluiten. Ik vind het heel jammer dat, terwijl we spreken over hoe groot we deze categorie moeten houden, de termijn wordt ingekort en daarmee ook de groep zal slinken. Dat is jammer. We zullen tegen beide amendementen

stemmen.

Amendement 83 wordt hierna bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de VVD-fractie ervoor stemmen en de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, CDA, SP, PvdA, Student & Starter en Stadsbelang Utrecht ertegen.

Aan de orde is de stemming over amendement 77 (Met 15 jaar krijgen we meer huurwoningen voor elkaar).

Amendement 77 wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van D66, Stadsbelang Utrecht en CDA ervoor stemmen en de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, SP, PvdA, Student & Starter en VVD ertegen.

Aan de orde is de stemming over amendement 78 (Middeldure huur als aparte bestemmingsplancategorie in actieplan middenhuur).

Amendement 78 wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, CDA, SP, PvdA, Student & Starter en Stadsbelang Utrecht ervoor stemmen en de leden van de VVD-fractie ertegen.

Aan de orde is de stemming over amendement 84 (Bovengrens bandbreedte middenhuur).

Amendement 84 wordt bij handopsteken verworpen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van ChristenUnie, Student & Starter, CDA, D66 en Stadsbelang Utrecht ervoor stemmen en de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, PvdD, SP, VVD en PvdA ertegen.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! De heer Te Hoonte heeft gezegd dat hij voor elk amendement waaronder zijn naam staat zal stemmen. De VVD-fractie vergeet volgens mij haar handen op te steken.

De heer **TE HOONTE** (VVD): De volgorde van de nummers is veranderd ten opzichte van wat ik hier voor me heb liggen. Daarom denk ik dat we ons hebben vergist.

De **VOORZITTER**: Ik heb amendement 84 genoemd, zoals ik bij alle amendementen de nummers noem. Er is gestemd. Amendement 84 is verworpen.

Aan de orde is de stemming over amendement 79 (Breng balans in indexering van huurprijzen van middeldure huurwoningen).

Amendement 79 wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de leden van de fracties van ChristenUnie, Student & Starter, CDA, Stadsbelang Utrecht, VVD en D66 ervoor stemmen en de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, PvdD, PvdA en SP ertegen.

Aan de orde is de stemming over amendement 80 (Reële eisen bij middenhuur).

Amendement 80 wordt bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, CDA, SP, PvdA, Student & Starter en VVD ervoor stemmen en de leden van de fractie van de Stadsbelang Utrecht ertegen.

Aan de orde is de stemming over amendement 81 (Voorrang voor doorstromers sociale huur).

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Voorzitter! We hebben het amendement van de SP-fractie en de motie van de PvdA-fractie naast elkaar gelegd. Wij steunen de motie van de PvdA-fractie, omdat die minder dwingend is. De motie roept de corporaties op om mee te doen. Het amendement van de SP-fractie steunen we niet.

Amendement 81 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van ChristenUnie, PvdD, PvdA, GroenLinks, SP en D66 ervoor stemmen

en leden van de fracties van VVD, Student & Starter, CDA en Stadsbelang Utrecht ertegen.

Aan de orde is de stemming over het geamendeerde raadsvoorstel.

De heer **SCHIPPER** (SP): Voorzitter! Met dit plan zetten we een flinke stap. De gemiddelde m²-prijs wordt hiermee beteugeld, want die ging in de meest extreme gevallen over € 30 per m² per maand heen. Dit is een goede zet. Je krijgt een woning voor je geld waarin je kunt wonen en niet een kippenhok. Prima gedaan.

De heer **BOS** (Stadsbelang Utrecht): Voorzitter! Zoals ik al heb gezegd bij mijn inbreng, hebben we geprobeerd een slecht plan minder slecht te maken door met een groep aanpassingen te doen. Één amendement heeft het niet gehaald. Dat was voor ons een cruciaal amendement, zoals u hebt gemerkt. Vanuit dat perspectief vinden we het plan te slecht om aan te nemen.

Mevrouw **SCHILDERSMAN** (D66): Met het voorstel gaan we voor iets zorgen wat we graag willen, namelijk dat betaalbare huur betaalbaar blijft. Wij wilden wat meer garanties hebben over de capaciteit. Daarom wilden wij liever de termijn korter hebben. Daarvoor hebben wij een voorstel gedaan. Wij vinden het jammer dat dat het niet heeft gehaald. We vinden het onbegrijpelijk dat de VVD-fractie besluit hierin niet mee te gaan. Ze stelde eerst tien jaar voor. We stemmen alsnog voor.

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Voorzitter! De CDA-fractie is blij dat de meeste amendementen, in ieder geval de twee amendementen die wij hebben ingediend, het hebben gehaald. Die maken het voorstel echt beter. Ook het amendement ingediend door de D66-fractie maakt het voorstel beter. Enerzijds worden er strakkere regels aan ontwikkelaars opgelegd en anderzijds wordt er ruimte geboden voor meer middeldure huurwoningen. Wij stemmen van harte voor.

De heer **ISIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! We hadden eigenlijk gewild dat het voorstel niet werd aangepast, maar dat is toch gebeurd. We leggen ons daarbij neer en zullen voorstemmen.

De heer **ZWANENBERG** (GroenLinks): Voorzitter! De GroenLinks-fractie heeft gezegd dat het voorstel niet hoefde te worden aangepast. Er is een aantal goed aanpassingen gedaan en het voorstel is redelijk maagdelijk door de raad gegaan. De GroenLinks-fractie zal van harte instemmen.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Wij zijn, behalve met de doorstroming, heel blij met de aanpassingen. Het voorstel is nu bijna precies zoals we het hadden verwacht. Hopelijk komen er heel snel veel middelduren huurwoningen in Utrecht. Dank voor dit voorstel.

Mevrouw **VAN ESCH** (PvdD): Voorzitter! Ook de PvdD-fractie kan instemmen, ondanks dat er een aantal amendementen is aangenomen, in ieder geval een amendement waar we tegen hebben gestemd. We hopen dat de wethouder snel aan de slag kan met het sturen op die woningen in het segment middenhuur dat wij zo hard nodig hebben.

De heer **TE HOONTE** (VVD): Voorzitter! Het voorstel vinden we onacceptabel en wij vinden het ook na de amendering onacceptabel. Wij zullen tegenstemmen.

Het geamendeerde raadsvoorstel wordt daarop bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van D66, GroenLinks, PvdD, ChristenUnie, CDA, SP, PvdA en Student & Starter ervoor stemmen en de leden van de fracties van VVD en Stadsbelang Utrecht ertegen.

Aan de orde is de stemming over motie 248 (Activeer de doorstroming uit de sociale huursector).

De heer **ISIK** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik wil deze motie graag in stemming laten brengen, omdat ik een duidelijk signaal wil geven aan de corporaties.

Mevrouw **FREYTAG** (Student & Starter): Zoals ik in mijn tweede termijn heb gezegd, zal ik waarschijnlijk als enige tegenstemmen, omdat voor mij ook de nieuwe Utrechters belangrijk zijn.

Motie 248 wordt hierna bij handopsteken aangenomen, waarbij de voorzitter constateert dat de aanwezige leden van de fracties van CDA, ChristenUnie, PvdD, PvdA, GroenLinks, VVD, Stadsbelang Utrecht, SP en D66 ervoor stemmen en het lid van de fractie van Student & Starter ertegen.

Aan de orde is de stemming over motie 249 (Houd middenhuur betaalbaar).

De heer **BRUSSAARD** (CDA): Voorzitter! Dit is precies wat het voorstel behelst. Volgens mij is deze motie overbodig.

De heer **IŞIK** (PvdA): Voorzitter! Ik hou me aan de opmerking van de wethouder. Hij heeft gezegd dat dit in het voorstel zit. Ik heb dat niet zo duidelijk meegekregen. Om die reden trek ik de motie in.

De **VOORZITTER**: Dames en heren! Daarmee is motie 249 ingetrokken en maakt ze geen deel meer uit van de beraadslaging.

Hiermee zijn we aan het eind gekomen van deze vergadering. Dank aan de kijkers, luisteraars en geïnteresseerden, zowel op de publieke tribune als thuis. De onderwerpen die voor vandaag nog op de agenda stonden, komen terug in de volgende raadsvergadering op 21 december a.s.

Daarop sluit de voorzitter, aangezien niets meer aan de orde is, de vergadering.

INHOUD

Opening van de vergadering	Pag. 1
Agenda vaststellen	Pag. 1
Ingekomen stukken	Pag. 1
Opheffen geheimhouding	Pag. 3
Notulen vragenuur 23 november 2017	Pag. 3
Aanbieden van het Initiatiefvoorstel Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ogedocumenteerden	Pag. 3
1. Initiatiefvoorstel van mevrouw Podt (D66) over Jongeren onder dak (Jaargang 2017, nr. 109)	Pag. 4
2. Social Impact Factory	Pag. 7
3. Vaststelling van de verordening onroerendezaakbelastingen 2018 (Jaargang 2017, nr. 107)	Pag. 28
4. Voorstel inzake de Omgevingsvisie Beurskwartier en Lombokplein (Jaargang 2017, nr. 96)	Pag. 29
5. Voorstel inzake actieplan middenhuur (Jaargang 2017, nr. 99)	Pag. 74 en 97
In memoriam oud-raadslid T. Jouvstra	Pag. 84
Afscheid van vertrekkend raadslid mevrouw Tielen	Pag. 85
Afscheid van vertrekkend raadslid de heer Sienot	Pag. 89
Actuele motie 234 "Statiegeldalliantie", ingediend door de heer Schreuder (D66), mede namens mevrouw Van Esch (PvdD), mevrouw Bollen (GroenLinks), mevrouw Uringa (ChristenUnie), de heer Işik (PvdA) en de heer Eggermont (SP)	Pag. 94